

1-қосымша.

Шоғырландырылған қаржылық есептілік

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫҢДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ҮШІН ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРДЫҢ ЕСЕБІМЕН

Тәуелсіз аудитордың есебі	205
Шоғырландырылған қаржылық есептілік	208
Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп	212
Жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп	7-8
Капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есеп	
Ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп	218
Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер	219
1. Жалпы ақпарат	221
2. Қаржылық есептілікті дайындау негізі	243
3. Есеп саясатының маңызды ережелері	268
4. Маңызды бухгалтерлік бағалаулар мен пайымдаулар	273
5. Бизнесі біріктіру	275
6. Жалпы бақылаумен сатып алу	286
7. Есептен шығарулар және сатуға немесе акционерге бөлуге арналған деп жіктелген активтер	294
8. Негізгі құралдар	298
9. Материалдық емес активтер	300
10. Барлау және бағалау бойынша активтер	309
11. Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларға инвестициялар	310
12. Берілген қарыздар және қаржылық жалдауға таза инвестициялар	311
13. Кредиттік мекемелердегі қаражат	313
14. Басқа да қаржы активтері	314
15. Қорлар	316
16. Сауда дебиторлық берешек және басқа да активтер	317
17. Ақша қаражаты мен оның баламалары	328
18. Капитал	334
19. Қарыздар	336
20. Қазақстан Республикасы үкіметінің қарыздары	339
21. Резервтер	341
22. Жалдау бойынша міндеттемелер	342
23. Басқа да қаржылық міндеттемелер	344
24. Сауда әрі басқа да кредиторлық берешек және басқа да міндеттемелер	345
25. Түсім	345
26. Өткізілген өнімнің және көрсетілген қызметтердің өзіндік құны	346
27. Жалпы және әкімшілік шығыстар	346
28. Тасымалдау және өткізу шығыстары	348
29. Құнсыздану шығыны	348
30. Қаржылық шығындар	349
31. Қаржылық кіріс	349
32. Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың пайдасындағы үлес, нетто	354
33. Табыс салығы бойынша шығыстар	355
34. Шоғырландыру	357
35. Байланысты тараптар туралы ақпаратты ашу	364
36. Қаржы құралдары, қаржы тәуекелдерін басқарудың мақсаты мен саясаты	375
37. Шартты және шарттық міндеттемелер	380
38. Сегменттік есептілік	00
39. Есепті күннен кейінгі оқиғалар	00
	00

Тәуелсіз Аудитордың Есебі

«Эрнст энд Янг» ЖШС
Әл-Фараби д-лы, 77/7
«Есентай Таур» ғимараты
Алматы қ., А15Е3Н4
Қазақстан Республикасы
Тел.: +7 727 258 5960
BIN 041140002277
ey.com/kz

ТОО «Эрнст энд Янг»
пр. Аль-Фараби, 77/7
здание «Есентай Таур»
г. Алматы, А15Е3Н4
Республика Казахстан
Тел.: +7 727 258 5960
BIN 041140002277

Ernst & Young LLP
77/7 Al-Farabi ave.
Esentai Tower
Almaty, A15E3H4
Republic of Kazakhstan
Tel.: +7 727 258 5960
BIN 041140002277

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі

«Самұрық-Қазына» Ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ-ның Акционеріне, Директорлар кеңесі мен Басшылығына

Пікір

Біз «Самұрық-Қазына» Ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ мен оның еншілес ұйымдарының (бұдан әрі -«Топ») шоғырландырылған қаржылық есептілігіне аудит жүргіздік, әрі оған 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп, жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп, көрсетілген күнге аяқталған жыл үшін капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есеп және ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп, сондай-ақ есеп саясатының маңызды ережелері туралы ақпаратты қоса алғанда, қаржылық есептілікке жасалған ескертпелер жатады.

Біздің пікірімізше, қоса беріліп отырған шоғырландырылған қаржылық есептілік барлық елеулі қатынастарда 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың шоғырландырылған қаржылық жағдайын, сондай-ақ көрсетілген күнге аяқталған жыл ішіндегі ақша қаражатының шоғырландырылған қозғалысы мен шоғырландырылған қаржылық нәтижелерін ҚЕХС-тің бухгалтерлік есеп стандарттарына сәйкес дұрыс бейнелейді.

Пікірді білдіру негізі

Біз аудитті Халықаралық аудит стандарттарына (ХАС) сәйкес жүргіздік. Осы стандарттарға сәйкес біздің міндеттеріміз одан әрі біздің есебіміздің «Аудитордың шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудиті үшін жауапкершілігі» бөлігінде сипатталған. Біз Бухгалтерлерге арналған халықаралық этика стандарттары жөніндегі кеңес (БХЭСК) қабылдаған Кәсіпқой бухгалтерлер этикасының халықаралық кодексіне (БХЭСК Кодексі) (халықаралық тәуелсіздік стандарттарын қоса алғанда) және Қазақстан Республикасында біздің шоғырландырылған қаржылық есептілігіміздің аудитіне қолданылатын этикалық талаптарға сәйкес Топқа қатысты біз тәуелсізбіз және біз осы талаптар мен БХЭСК Кодексіне сәйкес басқа да этикалық міндеттерді орындадық. Біз алынған аудиторлық дәлелдер өз пікірімізді білдіру үшін негіздеме ретінде болуы үшін жеткілікті әрі лайықты болып табылады деп пайымдаймыз.

Аудиттің басты мәселелері

Аудиттің басты мәселелері – біздің кәсіптік пайымдауымызға сай ағымдағы кезең үшін шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудиті үшін барынша маңызды болып табылған мәселелер. Бұл мәселелер шоғырландырылған қаржылық есептілік аудитіміздің контекстінде және осы шоғырландырылған қаржылық есептілік туралы пікірімізді қалыптастыру кезінде қарастырылған және біз бұл мәселелер жөнінде бөлек пікірімізді білдірмейміз. Төменде көрсетілген мәселелерге қатысты тиісті мәселенің аудитіміздің барысында қалай қарастырылғанының сипаты осы контекстіде келтіріледі.

Біз есебіміздің «Аудитордың шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудиті үшін жауапкершілігі» бөлімінде сипатталған міндеттерді, оның ішінде осы мәселелерге де қатысты міндеттерді орындадық. Тиісінше, аудитімізге шоғырландырылған қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалану тәуекелдерін бағалауымызға жауап ретінде әзірленген рәсімдерді орындау жатады. Аудиторлық процедураларымыздың, соның ішінде төменде көрсетілген мәселелерді қарастыру барысында орындалған процедуралардың нәтижелері қоса беріліп отырған шоғырландырылған қаржылық есептілік туралы аудиторлық пікірімізді білдірудің негізі болады.

Аудиттің басты мәселесі	Тиісті басты мәселе аудитіміздің барысында қалайша қарастырылды
Ұзақ мерзімді активтердің құнсыздануы	
Біз бұл мәселе құнсыздануды талдау негізінде жатқан жорамалдар субъективтілігінің жоғары деңгейіне, сондай-ақ басшылық қабылдаған елеулі пайымдаулар мен бағалауларға орай аудитіміз үшін барынша маңыздылардың бірі болып табылады деп есептейміз. Сонымен бірге, қарыз алу құнының ұлғаюы және келешек экономикалық өсімге қатысты белгісіздік Топ қызметінің перспективаларына әсер етеді және Топ активтерінің құнсыздануына әкеп соқтыра алады.	Біз Басшылықтан, индикаторлар мен құнсыздануды тестілеу модельдерін талдауды қоса алғанда, құнсыздануды талдауды алдық.
Елеулі жорамалдарға дисконттау мөлшерлемелері, табиғи ресурстарға болжамды бағалар, тарифтер, инфляцияның болжамды мөлшерлемелері мен валюталарды айырбастау бағамдары жатады. Елеулі бағалауға өндіру және өндіріс деңгейінің жоспары, келешек күрделі шығындар және барлау мен өндіруге қолжетімді ресурстар қорлары кіреді.	Біз құнсызданудың талдауын тестілеу және басшылық дайындаған өтелетін құн есебі үшін бағалау мәселелері бойынша ішкі мамандарымызды тарттық.
Ұзақ мерзімді активтер мен құнсыздануға орындалған тесттер туралы ақпарат шоғырландырылған қаржылық есептіліктің 4-ескертпесінде келтірілген.	Біз басшылық жасаған болжамның негізінде жатқан жорамалдарды сараладық.
	Біз өтелетін құн есебінде пайдаланылған табиғи ресурстар мен тауарлардың бағаларын қолжетімді нарықтық болжамдармен салыстырдық.
	Біз дисконттау мөлшерлемелерін және ұзақ мерзімді өсім мөлшерлемелерін нарықтың жалпы көрсеткіштерімен және басқа да қолжетімді ақпаратпен салыстырдық.
	Біз құнсыздану модельдерінің математикалық дәлдігін тексердік және және олардың жорамалдардың өзгеруіне сезімталдылықты талдадық.
	Біз шоғырландырылған қаржылық есептілікте ұзақ мерзімді активтердің құнсыздануына қатысты ақпараттың ашылып көрсетілуін сараладық.

Несиелік келісімдердің шеңберіндегі шарттық талаптарды сақтау

Несиелік келісімдердің талаптарына сәйкес Топ белгілі бір шарттық талаптарды сақтауы тиіс. Бұл талаптардың бұзылуы қаржыландыру дефицитімен қатар, айтарлықтай айыппұлдар мен өсімпұлдарға әкеп соқтыра алады. Сонымен қатар, Топтың көптеген несиелік келісімдеріне сәйкес

Біз кросс-дефолт туралы қосымша ережелерді қоса алғанда, несиелік келісімдердің талаптарын зерделедік.

Біз есептеулерде қолданылатын деректерді шоғырландырылған қаржылық есептілікпен және еншілес компаниялардың қаржылық есептіліктерімен салыстырдық.

кросс-дефолт туралы ережелер қолданылады.

Шарттық талаптарды сақтау аудитіміз үшін барынша маңызды мәселе болып табылады, өйткені шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау кезінде пайдаланылатын қызметтің үздіксіздігі туралы жорамалға, сондай-ақ қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есептегі пайыздық міндеттемелердің жіктелуіне зор ықпалы бар.

Несиелік келісімдердің шеңберінде шарттық талаптарды сақтау туралы ақпарат шоғырландырылған қаржылық есептіліктің 19-ескертпесінде ашылып көрсетілген.

Резервтер мен шартты міндеттемелер

Топ резервтерді таниды және мемлекеттік органдардың тексеру нәтижелеріне және жалпы сипаттағы сот талқылауларына, сондай-ақ өзге де мән-жайларға қатысты шартты міндеттемелерді ашып көрсетеді.

Міндеттемені мойындау керек пе және сомаларды сенімді түрде бағалауға болатынын бағалау бағалау мен пайымдауды қажет етеді.

Мәселенің нәтижесін болжау және қолайсыз нәтиже болған жағдайда ықтимал әсерді бағалау күрделі процесс болып табылады және шоғырландырылған қаржылық есептілікке ықтимал әсер айтарлықтай болуы мүмкін.

Біз резервтер мен шартты міндеттемелерді бағалауды резервтердің маңыздылығына және шоғырландырылған қаржылық есептілік үшін шартты міндеттемелерге, маңызды пайымдаулар мен 2024 жылы болған оқиғаларға байланысты аудит үшін ең маңызды мәселелердің бірі деп санаймыз.

Резервтер, шартты және шарттық міндеттемелер туралы ақпарат шоғырландырылған қаржылық есептіліктің 21 және 37-ескертпелерінде ашылып көрсетілген.

Біз қаржылық ковенанттар есептеулерінің математикалық дәлдігін бағаладық.

Біз жақын арадағы 12 айда құқық бұзушылық ықтималдылығын бағалау үшін 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бекітілген бюджеттерге сай болжамды сараладық, егер несие келісімдерінің талаптары бұзылса, біз қызметтің үздіксіздік қағидатына ықтимал ықпалға қатысты Басшылық жасаған бағалауды алып, сараладық.

Біз 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша шарттық талаптардың сақталуына қатысты кредиторлардан алынған мәліметтерді талдадық.

Біз шоғырландырылған қаржылық есептілікте ашылып көрсетілген ақпаратты сараладық.

Біз Топ басшылығынан және заң бөлімінен заңнама мен нормативтік актілерді орындамау жағдайлары, сондай-ақ кез келген аяқталмаған және ағымдағы сот істерінің, талаптардың және істердің мәртебесі туралы ақпаратты сұраттық.

Біз ішкі заң қызметтерінен заңдық хаттар алдық.

Біз тиісті хат-хабарларды, Топ басшылығы мен Директорлар кеңесі отырыстарының хаттамаларын зерделедік.

Біз ең маңызды сот істерін талдап, оларды Топтың заң департаментімен талқыладық.

Біз талдау үшін заң және салық мәселелері бойынша ішкі мамандарымызды тарттық.

Біз шоғырландырылған қаржылық есептілікте резерв ретінде танылған сомалардың негізінде жатқан Топ басшылығының бағалауларын талдадық және шоғырландырылған қаржылық есептілікте шартты міндеттемелерді орындаудың әлеуетті нәтижелерінің ықтималдығына қатысты пайымдауларды бағаладық.

Біз шоғырландырылған қаржылық есептілікте тиісті ашып көрсетілулерді сараладық.

Топтың 2024 жылғы жылдық есебіне қосылған басқа да ақпарат

Басқа да ақпаратқа Топтың 2024 жылғы Жылдық есебінде қамтылған ақпарат жатады, бірақ шоғырландырылған қаржылық есептілік пен сол туралы біздің аудиторлық есебіміз жатпайды. Басқа да ақпарат үшін жауапкершілікті басшылық көтереді. Топтың 2024 жылғы Жылдық есебі, жорамалмен, бізге осы аудиторлық есеп шығарылғаннан кейін ұсынылады.

Шоғырландырылған қаржылық есептілік туралы пікіріміз басқа ақпаратқа таралмайды және біз бұл ақпаратқа қатысты қандай да бір нысанда сенімділікті білдіретін тұжырымды ұсынбаймыз.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікке аудитті жүргізуімізге орай біздің міндетіміз жоғарыда аталған басқа ақпаратпен, ол бізге ұсынылған кезде танысу және бұл ретте басқа да ақпарат пен шоғырландырылған қаржылық есептіліктің немесе аудит барысында ие болған біліміміз арасында елеулі сәйкессіздіктердің болуы және басқа да ақпарат озге елеулі бұрмалануларды қамтымайтындығы мәселесін қарастыру болып табылады.

Басшылықтың және аудит жөніндегі комитеттің шоғырландырылған қаржылық есептілік үшін жауапкершілігі

Басшылық шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ҚЕХС-ке сәйкес жасалуы және шынайы ұсынылуы үшін әрі басшылық шынайы емес әрекеттердің немесе қатенің салдарынан маңызды бұрмалануы жоқ шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау үшін қажет деп санайтын ішкі бақылау жүйесі үшін жауапкершілік көтереді.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау кезінде басшылық Топтың өз қызметін үздіксіз жалғастыра алу қабілетін бағалау үшін, тиісті жағдайларда қызметтің үздіксіздігіне қатысты мәліметтердің ашылып көрсетілуі үшін және басшылық Топты таратқысы келген, басшылықтың қызметін тоқтатқысы келген жағдайларды немесе оның мұндай әрекеттерге іс жүзіндегі баламасы болмай қалған жағдайларды қоспағанда, есептіліктің қызметтің үздіксіздігі туралы жорамалдың негізінде жасалуы үшін жауапкершілік көтереді.

Аудит жөніндегі комитет Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігінің дайындалу процесін қадағалау үшін жауапкершілік көтереді.

Аудитордың шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудиті үшін жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз шоғырландырылған қаржылық есептілік бүтіндей адал емес әрекеттердің немесе қателердің салдарынан және біздің пікірімізді қамтитын аудиторлық есепті шығаруда елеулі бұрмалануларды қамтымайды деген ақылға қонымды сенімдікке қол жеткізу болып табылады. Ақылға қонымды сенімділік сенімділіктің жоғары дәрежесін білдіреді, бірақ Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргізілген аудит елеулі бұрмалану бола қалғанда оны әрдайым анықтайтындығының кепілдігі болып табылады. Бұрмаланулар адал емес әрекеттердің немесе қателердің нәтижесі болуы мүмкін және егер олар жеке-жеке немесе жиынтығында осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің негізінде қолданылатын пайдаланушылардың экономикалық шешімдеріне әсер етуі мүмкін деп негізделген күйде пайымдауға болса, елеулі болып есептеледі.

Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргізілетін аудиттің шеңберінде біз кәсіпқой пайымдауды қолданып, бүкіл аудиттің бойына кәсіптік скептицизмді сақтап қаламыз. Сонымен бірге, біз келесіні орындаймыз:

- адал емес әрекеттердің немесе қателердің салдарынан болған шоғырландырылған қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалану тәуекелдерін анықтап, бағалаймыз; осы тәуекелдерге жауап ретінде аудиторлық процедураларды жасаймыз; өз пікірімізді білдіру үшін негіздеме ретінде болуы үшін жеткілікті әрі лайықты болып табылатын аудиторлық дәлелдерді аламыз. Қателердің нәтижесінде елеулі бұрмаланудың анықталмауы тәуекеліне қарағанда, жоғарыдағы адал емес әрекеттердің нәтижесінде елеулі бұрмаланудың анықталмай қалу тәуекелі, өйткені адал емес әрекеттерге сөз байласу, алдау, қасақана жіберіп қою, ақпараттың дұрыс ұсынылмауы немесе ішкі бақылау жүйесін айнала жасалған амалдар кіруі мүмкін;
- Топтың ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікірді білдіру мақсатында емес, жағдайларға сәйкес келетін аудиторлық процедураларды әзірлеу мақсатында, аудит үшін маңызы бар ішкі бақылау жүйесін түсінеміз;
- қолданылатын есеп саясатының лайықты сипатын және басшылық есептеген бағалау мәндерінің және ақпараттың тиісінше ашылып көрсетілу негізділігін бағалаймыз;
- басшылықтың қызметтің үздіксіздігі туралы жорамалды қолдану заңдылығы туралы тұжырым жасаймыз және түскен аудиторлық дәлелдердің негізінде Топтың өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетінде айтарлықтай күмән туғыза алатын оқиғаларға немесе талаптарға орай елеулі белгісіздіктің бар екендігі туралы тұжырым жасаймыз. Егер де біз елеулі белгісіздіктің болуы туралы тұжырымға келетін болсақ, біз өзіміздің аудиторлық есебімізде шоғырландырылған қаржылық есептілікте ақпараттың тиісінше ашылып көрсетілуіне назар аудартуымыз керек немесе егер ақпараттың осылайша ашылып көрсетілуі лайықты болып табылмаса, пікірімізді түрлендіру керек. Біздің тұжырымдар аудиторлық есебіміз жасалған күнге дейін түскен аудиторлық дәлелдерге негізделген. Дегенмен келешек оқиғалар немесе талаптар Топтың өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетінен айырылып қалуына әкеп соқтыра алады;
- шоғырландырылған қаржылық есептіліктің бүтіндей ұсынылуын, оның құрылымы мен мазмұнын бағалаймыз, оған қоса ақпаратты ашып көрсету, сондай-ақ шоғырландырылған қаржылық есептіліктің оның негізінде болған операциялар мен оқиғаларды олардың шынайы ұсынылуын қамтамасыз ететіндей етіп ұсынылатындығын бағалаймыз;
- шоғырландырылған қаржылық есептілік туралы пікір қалыптастыру үшін негіз ретінде ұйымдардың қаржылық ақпаратына немесе Топ ішіндегі шаруашылық бірлікке қатысты жеткілікті тиісті аудиторлық дәлелдемелер алу мақсатында Топтың аудитін жоспарлаймыз және жүзеге асырамыз. Біз Топтың аудит мақсаттары үшін орындалатын аудиторлық процедураларды жалпы басқаруға, бақылауға және тексеруге жауаптымыз. Біз аудиторлық пікіріміз үшін жеке дара жауапты болып табыламыз.

Біз Аудит жөніндегі комитеттің назарына, өзгесінен басқа, аудиттің жоспарланған көлемі мен мерзімдері туралы, сондай-ақ аудит нәтижелері бойынша елеулі ескертулер туралы, оның ішінде егер біз аудит процесінде ондайларды анықтасақ, ішкі бақылау жүйесінің едәуір кемшіліктері туралы ақпаратты жеткізе отырып, онымен ақпараттық өзара әрекеттесуді жүзеге асырамыз.

Shape the future
with confidence

Сондай-ақ біз Аудит жөніндегі комитетке тәуелсіздікке қатысты барлық тиісті этикалық талаптарды сақтағандығымыз туралы мәлімдеме жасадық және осы тұлғаларды барлық өзара қарым-қатынастар мен аудитордың тәуелсіздігіне әсер етеді деп негізделген түрде есептеуге болатын басқа да мәселелер туралы, ал қажетті жағдайларда – қауіп-қатерлерді жою үшін жасалған іс-қимылдар немесе қолға алынған сақтық шаралары туралы хабардар еттік.

Біз Аудит жөніндегі комитеттің назарына жеткізген мәселелерден біз ағымдағы кезең үшін шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудиті үшін барынша маңызды болған және тиісінше, аудиттің басты мәселелері болып табылатын мәселелерді айқындаймыз. Біз бұл мәселелерді аудиторлық есебімізде сипаттаймыз, тек бұл мәселелер туралы ақпаратты жария ету заңмен немесе нормативтік актімен тыйым салынған жағдайдан немесе қандай да бір мәселе туралы ақпарат біздің есебімізде хабарланбауы тиіс екендігі туралы тұжырымға келген сирек жағдайлардан басқа, өйткені мұндай ақпаратты хабарлаудың теріс салдары оның хабарлануынан қоғамдық маңызы бар пайдадан асады деп жорамал жасауға болады.

Соның нәтижелері бойынша тәуелсіз аудитордың осы аудиторлық есебі шығарылған, аудиттің жүргізілуіне жауапты Партнер, - Адиль Сыздыков.

„Эрнст энд Янг“ ЖШС

Адиль Сыздыков
Аудитор

Аудитордың 2013 жылғы 23 желтоқсандағы
№ МФ-0000172 біліктілік күәлігі

Рустамжан Саттаров
«Эрнст энд Янг» ЖШС-тің
Бас директоры

Қазақстан Республикасында аудиторлық
қызметпен айналысуға арналған мемлекеттік
лицензия: сериясы МФЮ-2, № 0000003,
Қазақстан Республикасы Қаржы
Министрлігімен 2005 жылғы 15 шілдеде
берілген

050060, Қазақстан Республикасы, Алматы қ.,
Әл-Фараби даңғылы, 77/7, «Есентай Тауэр» ғимараты

2025 жылғы 17 сәуір

Шоғырландырылған қаржылық есептілік

ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП
2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша

Миллион теңгемен	Ескерт.	2024 жыл	2023 жыл (қайта есептелген)*
Активтер			
Ұзақ мерзімді активтер			
Негізгі құралдар	8	17.657.438	15.419.563
Материалдық емес активтер	9	2.499.343	2.026.102
Барлау және бағалау бойынша активтер	10	236.999	205.074
Инвестициялық жылжымайтын мүлік		26.320	33.273
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларға инвестициялар	11	7.705.833	6.900.007
Кредиттік мекемелердегі қаражат	13	33.845	55.684
Берілген қарыздар және қаржылық жалдауға таза инвестициялар	12	228.134	102.538
Басқа да ұзақ мерзімді қаржы активтері	14	1.064.864	594.194
Басқа да ұзақ мерзімді активтер	16	1.317.851	1.220.514
Кейінге қалдырылған салық бойынша активтер	33	121.591	108.379
		30.892.218	26.665.328
Ағымдағы активтер			
Қорлар	15	1.029.992	1.008.646
Өтелуге жататын ҚҚС		602.083	386.977
Табыс салығы бойынша алдын ала төлем		248.343	190.850
Сауда дебиторлық берешек	16	1.449.604	1.292.858
Кредиттік мекемелердегі қаражат	13	1.523.660	1.243.196
Берілген қарыздар және қаржылық жалдауға таза инвестициялар	12	65.682	131.472
Басқа да қысқа мерзімді қаржы активтері	14	704.277	1.134.317
Өзге де ағымдағы активтер	16	535.664	445.854
Ақша қаражаты мен оның баламалары	17	3.212.242	2.740.336
		9.371.547	8.574.506
Сатуға немесе Акционерге бөлуге арналған деп жіктелген активтер	7	835.891	1.684.900
		10.207.438	10.259.406
Активтер жиыны		41.099.656	36.924.734

* Осы бағанда келтірілген кейбір сомалар 2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін шоғырландырылған қаржылық есептіліктегі сомаларға сәйкес келмейді, өйткені жасалған түзетулерді көрсетеді, олар туралы ақпарат 5 және 16ескертпелерде келтірілген.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП (ЖАЛҒАСЫ)
2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша

Миллион теңгемен	Ескерт.	2024 жыл	2023 жыл (қайта есептелген)*
Капитал және міндеттемелер			
Бас компанияның Акционеріне жататын капитал			
Жарғылық капитал	18.1	5.540.872	5.492.783
Қосымша төленген капитал	18.2	243.931	–
Есептілік валютасын қайта есептеу резерві		2.047.629	1.270.562
Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестицияларды қайта бағалау резерві		32.209	36.091
Хеджирлеу резерві		(15.628)	(3.469)
Басқа да күрделі резервтер		(17.003)	(17.003)
Бөлінбеген пайда		11.772.144	10.351.317
		19.604.154	17.130.281
Бақыламайтын қатысу үлесі	18.10	5.989.330	4.609.251
Капитал жиыны		25.593.484	21.739.532
Ұзақ мерзімді міндеттемелер			
Қарыздар	19	5.831.896	5.383.218
Қазақстан Республикасы Үкіметінің қарыздары	20	1.074.868	861.818
Резервтер	21	482.604	471.062
Жалдау бойынша міндеттемелер	22	326.589	282.171
Жұмыскерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер		139.340	128.229
Басқа да ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер	23	52.590	101.714
Басқа да ұзақ мерзімді міндеттемелер	24	179.796	132.334
Кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелер	33	2.267.777	1.756.505
		10.355.460	9.117.051
Ағымдағы міндеттемелер			
Қарыздар	19	836.272	980.684
Қазақстан Республикасы Үкіметінің қарыздары	20	12.204	11.028
Резервтер	21	89.660	96.453
Төленуге жататын табыс салығы		24.942	38.834
Сауда және басқа да кредиторлық берешек	24	1.850.910	1.597.615
Жалдау бойынша міндеттемелер	22	91.631	70.906
Жұмыскерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер		16.400	15.451
Басқа да ағымдағы қаржылық міндеттемелер	23	786.833	533.042
Басқа да ағымдағы міндеттемелер	24	1.097.920	1.150.318
		4.806.772	4.494.331

* Осы бағанда келтірілген кейбір сомалар 2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін шоғырландырылған қаржылық есептіліктегі сомаларға сәйкес келмейді, өйткені жасалған түзетулерді көрсетеді, олар туралы ақпарат 5 және 16ескертпелерде келтірілген.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП (ЖАЛҒАСЫ)
2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша

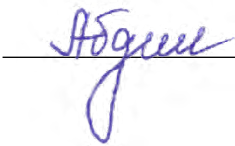
Миллион теңгемен	Ескерт.	2024 жыл	2023 жыл (қайта есептелген)*
Сатуға немесе Акционерге бөлуге арналған деп жіктелген активтермен байланысты міндеттемелер			
	7	343.940	1.573.820
		5.150.712	6.068.151
Міндеттемелер жиыны		15.506.172	15.185.202
Капитал мен міндеттемелер жиыны		41.099.656	36.924.734

Экономика және қаржы жөніндегі басқарушы
директор - Басқарма мүшесі

Айдар Рысқұлов

Бас бухгалтер

Алмаз Әбдірахманова

* Осы бағанда келтірілген кейбір сомалар 2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін шоғырландырылған қаржылық есептіліктегі сомаларға сәйкес келмейді, өйткені жасалған түзетулерді көрсетеді, олар туралы ақпарат 5 және 16ескертпелерде келтірілген.

ЖИЫНТЫҚ КІРІС ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП
2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша

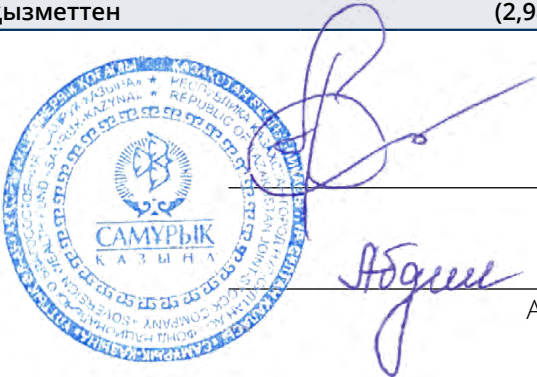
Миллион теңгемен	Ескерт.	2024 жыл	2023 жыл (қайта есептелген)*
Жалғасатын қызмет			
Түсім	25	16.433.066	15.434.005
Мемлекеттік субсидиялар		57.477	61.042
		16.490.543	15.495.047
Өткізілген өнім мен көрсетілген қызметтің өзіндік құны	26	(12.494.639)	(11.771.789)
Жалпы пайда		3.995.904	3.723.258
Жалпы және әкімшілік шығыстар	27	(567.403)	(526.381)
Тасымалдау және өткізу шығыстары	28	(901.135)	(870.498)
Қаржы активтері бойынша күтілетін кредиттік шығындар, нетто		(9.880)	(38.814)
Құнсызданудан болған шығын, нетто	29	(137.996)	(325.807)
Бірлескен кәсіпорындағы бұрын тиесілі үлесті қайта бағалаудан түскен пайда	5	295.719	–
Еншілес ұйымдардың шығуынан түскен кіріс, нетто	7	141.792	193.585
Басқа да операциялық кірістер		26.424	32.182
Басқа да операциялық шығыстар		(16.646)	(55.700)
Операциялық қызметтен түскен пайда		2.826.779	2.131.825
Қаржылық шығындар	30	(574.418)	(709.947)
Қаржылық кіріс	31	605.581	486.364
Басқа да операциялық емес шығын		(64.922)	(57.852)
Басқа да операциялық емес кіріс		56.518	45.456
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың пайдасындағы үлес, нетто	32	1.148.846	945.079
Оң бағамдық айырма, нетто	2	240.193	20.428
Табыс салығы есепке алынғанға дейінгі пайда		4.238.577	2.861.353
Табыс салығы бойынша шығыстар	33	(925.562)	(731.053)
Бір жылдағы жалғасатын қызметтен түскен таза пайда		3.313.015	2.130.300
Тоқтатылған қызмет			
Табыс салығын шегергендегі тоқтатылған қызметтен болған шығын	6	(10.373)	–
Бір жылғы таза пайда		3.302.642	2.130.300
Басқа да жиынтық кіріс			
Келесі кезеңдерде пайданың немесе шығынның құрамына қайта жіктеуге жататын өзге де жиынтық кіріс (салықтарды шегергенде)			
Есептілік валютасын қайта есептеу	18.11	1.482.698	(193.838)
Шетелдік операцияларға таза инвестицияларды хеджирлеу құралдары бойынша (шығындар)/кірістер	18.11	(363.581)	46.478
Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестицияларды қайта бағалаудан іске асырылмаған (шығын)/кіріс		(3.936)	1.102

* Осы бағанда келтірілген кейбір сомалар 2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін шоғырландырылған қаржылық есептіліктегі сомаларға сәйкес келмейді, өйткені жасалған түзетулерді көрсетеді, олар туралы ақпарат 5 және 16бескертпелерде келтірілген.

ЖИЫНТЫҚ КІРІС ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП (ЖАЛҒАСЫ)
2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша

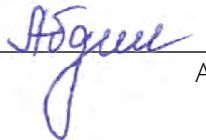
Миллион теңгемен	Ескерт.	2024 жыл	2023 жыл (қайта есептелген)*
Қауымдасқан компаниялар мен бірлескен кәсіпорындардың басқа да жиынтық кірісіндегі үлес	11	11.459	5.362
Ақша ағындарын хеджирлеу құралдары бойынша (шығын)/кіріс	18.12	(17.783)	5.002
Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялар бойынша таза өткізілген пайда/(шығын)		392	(566)
Ақша ағындарын хеджирлеу құралдары бойынша шығынды бір жылғы пайданың құрамына қайта жіктеу	7, 18.12	3.130	–
Еншілес кәсіпорын шыққан кезде шетел валютасын қайта есептеу бойынша резерв кірістеріне қайта жіктеу	7	(6.285)	–
Салықты шегере отырып, келесі кезеңдерде пайданың немесе шығынның құрамына қайта жіктеуге жататын басқа да жиынтық кіріс/(шығын)		1.106.094	(136.460)
Кейінгі кезеңдерде (салықты шегергенде) кірістерге немесе шығыстарға қайта жіктеуге жатпайтын өзге де жиынтық табыстың жиынтығы			
Келесі кезеңдерде пайданың немесе шығынның құрамына қайта жіктеуге жатпайтын өзге де жиынтық кіріс (салықтарды шегергенде)	11	8	554
Қауымдасқан компаниялар мен бірлескен кәсіпорындардың басқа да жиынтық кірісіндегі үлес		1.332	1.855
Келесі кезеңдерде пайда немесе шығын құрамында қайта жіктелуге жатпайтын басқа да жиынтық кіріс		1.340	2.409
Табыс салығы шегерілген бір жылғы басқа да жиынтық кіріс / (шығын)		1.107.434	(134.051)
Бір жыл ішіндегі жиынтық кірістің жалпы сомасы, табыс салығын шегергенде		4.410.076	1.996.249
Табыс салығы шегерілген бір жылғы басқа да жиынтық кіріс / (шығын)			
Бір жыл ішіндегі жиынтық кірістің жалпы сомасы, табыс салығын шегергенде		2.354.397	1.699.569
Бақыланбайтын қатысу үлесі		948.245	430.731
		3.302.642	2.130.300
Табыс салығын шегергенде мыналарға тиесілі бір жылдағы жиынтық кірістің жалпы сомасы:			
Бас компанияның акционеріне		3.120.098	1.602.883
Бақыламайтын қатысу үлесіне		1.289.978	393.366
		4.410.076	1.996.249
Бас компанияның Акционеріне тиесілі акцияға шаққандағы пайда – теңге			
Базалық және бөлінген	18.14	676,17	488,11
Базалық және бөлінген, жалғасып отырған қызметтен		679,15	488,11
Базалық және бөлінген, тоқтатылған қызметтен		(2,98)	–

Экономика және қаржы жөніндегі
басқарушы директор -
Басқарма мүшесі

Айдар Рысқұлов

Бас бухгалтер

Алмаз Әбдірахманова

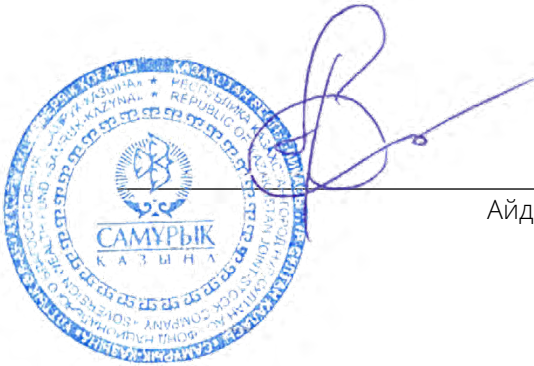
* Осы бағанда келтірілген кейбір сомалар 2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін шоғырландырылған қаржылық есептіліктегі сомаларға сәйкес келмейді, өйткені жасалған түзетулерді көрсетеді, олар туралы ақпарат 5 және 16бескертпелерде келтірілген.

КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП
2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша

Миллион теңгемен	Ескер.	Бақыланбайтын қатысу үлесі								
		Жарғылық капитал	Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестицияларды қайта бағалау резерві	Есептілік валютасын қайта есептеу резерві	Хеджирлеу резерві	Басқа да күрделі резервтер	Бөлінбеген пайда	Жиыны	Бақыланбайтын қатысу үлесі	Жиыны
2022 жылғы 31 желтоқсандағы сальдо		5.268.819	35.519	2.220.063	(5.900)	(16.986)	9.787.891	17.289.406	2.504.016	19.793.422
Бір жылғы таза пайда (қайта есептелген)*		–	–	–	–	–	1.699.569	1.699.569	430.731	2.130.300
Бір жылғы басқа да жиынтық кіріс/(шығын)		–	574	(107.271)	2.866	–	7.145	(96.686)	(37.365)	(134.051)
Бір жылғы жиынтық кіріс/(шығын) (қайта есептелген)*		–	574	(107.271)	2.866	–	1.706.714	1.602.883	393.366	1.996.249
Акцияларды шығару	18.1	223.964	–	–	–	–	(66.075)	157.889	–	157.889
Акционерге бөлу		–	–	–	–	–	(1.423.899)	(1.423.899)	(172.201)	(1.596.100)
Дивидендтер	18.3	–	–	–	–	–	(1.268.852)	(1.268.852)	(172.201)	(1.441.053)
«Қазақстан халқына» қоғамдық қорына бөлу	18.4	–	–	–	–	–	(66.614)	(66.614)	–	(66.614)
Акционерге басқа да бөлу	18.5	–	–	–	–	–	(88.433)	(88.433)	–	(88.433)
Акционермен жасалатын басқа да операциялар	18.6	–	–	–	–	–	(29.848)	(29.848)	–	(29.848)
Активтерді Акционерге беру	18.7	–	–	–	–	–	(3.796)	(3.796)	–	(3.796)
Үкіметтен қарыздар бойынша дисконт	18.8	–	–	–	–	–	177.932	177.932	–	177.932
Еншілес ұйымдағы қатысу үлестерінің өзгеруі – бақыланбайтын қатысу үлесін сатып алу	18.1	–	–	–	–	–	145.967	145.967	(235.172)	(89.205)
Бақылаудан айырылуға әкеп соқтырмайтын еншілес ұйымға қатысу үлестерін өзгерту - қатысу үлесін сату	18.9	–	(2)	(842.858)	193	(17)	56.431	(786.253)	2.119.242	1.332.989
Капиталдағы басқа да өзгерістер		–	–	628	(628)	–	–	–	–	–
2023 жылғы 31 желтоқсанға сальдо (қайта есептелген)*		5.492.783	36.091	1.270.562	(3.469)	(17.003)	10.351.317	17.130.281	4.609.251	21.739.532

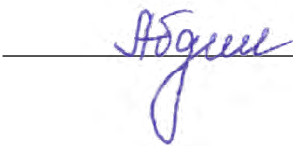
* Осы жолда келтірілген кейбір сомалар 2023 жылғы шоғырландырылған қаржылық есептіліктегі сомаларға сәйкес келмейді, өйткені түзетулерді көрсетеді, олар туралы толық ақпарат Бескертпеде келтірілген.

Экономика және қаржы жөніндегі басқарушы
директор - Басқарма мүшесі

Айдар Рысқұлов

Бас бухгалтер

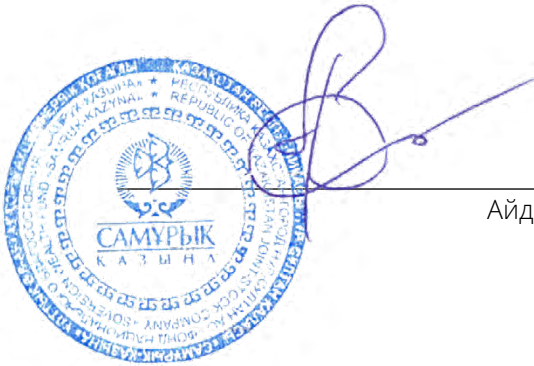

Алмаз Әбдірахманова

КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП (ЖАЛҒАСЫ)
2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша

Миллион теңгемен	Ескер.	Жарғылық капитал	Негізгі компанияның акционеріне тиесілі								
			Қосымша төленген капитал	Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестицияларды қайта бағалау резерві	Есептілік валютасын қайта есептеу резерві	Хеджирлеу резерві	Басқа да күрделі резервтер	Бөлінбеген пайда	Жиыны	Бақыланбайтын қатысу үлесі	Жиыны
Бір жылғы таза пайда		–	–	–	–	–	–	2.354.397	2.354.397	948.245	3.302.642
Бір жылғы басқа да жиынтық (шығын)/кіріс		–	–	(3.555)	777.067	(12.159)	–	4.348	765.701	341.733	1.107.434
Бір жылғы жиынтық (шығын)/кіріс		–	–	(3.555)	777.067	(12.159)	–	2.358.745	3.120.098	1.289.978	4.410.076
Акцияларды шығару	18.1	48.089	–	–	–	–	–	(342)	47.747	–	47.747
Жарғылық капиталға салынған салым	18.2	–	243.931	–	–	–	–	–	243.931	–	243.931
Акционерге бөлу		–	–	–	–	–	–	(983.229)	(983.229)	(313.079)	(1.296.308)
Дивидендтер	18.3	–	–	–	–	–	–	(736.819)	(736.819)	(313.079)	(1.049.898)
«Қазақстан халқына» қоғамдық қорына бөлу	18.4	–	–	–	–	–	–	(50.000)	(50.000)	–	(50.000)
Акционерге басқа да бөлу	18.5	–	–	–	–	–	–	(196.410)	(196.410)	–	(196.410)
Акционермен жасалатын басқа да операциялар	18.6	–	–	–	–	–	–	(287.429)	(287.429)	–	(287.429)
Активтерді Акционерге беру	18.7	–	–	–	–	–	–	(14.848)	(14.848)	–	(14.848)
Үкіметтен қарыздар бойынша дисконт	18.8	–	–	–	–	–	–	49.204	49.204	–	49.204
Бақылаудан айырылуға әкеп соқтырмайтын еншілес ұйымға қатысу үлестерін өзгерту - қатысу үлесін сату	18.9	–	–	(327)	–	–	–	298.726	298.399	169.024	467.423
Еншілес ұйымды сатып алу	5	–	–	–	–	–	–	–	–	291.010	291.010
Еншілес ұйымдардың шығуы	7	–	–	–	–	–	–	–	–	(48.475)	(48.475)
Капиталдағы басқа да өзгерістер		–	–	–	–	–	–	–	–	(8.379)	(8.379)
2024 жылғы 31 желтоқсанға сальдо (қайта есептелген)		5.540.872	243.931	32.209	2.047.629	(15.628)	(17.003)	11.772.144	19.604.154	5.989.330	25.593.484

Экономика және қаржы жөніндегі басқарушы директор - Басқарма мүшесі

Айдар Рысқұлов

Бас бухгалтер

Алмаз Әбдірахманова

АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП
2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша

Миллион теңгемен	Ескер.	2024 жыл	2023 жыл
Операциялық қызметтен болған ақша ағындары			
Сатып алушылардан түскен ақша түсімдері		18.182.350	16.725.154
Өнім жеткізушілерге ақшалай төлемдер		(10.297.189)	(9.465.532)
Жұмыскерлерге ақшалай төлемдер		(2.027.800)	(1.785.243)
Басқа да салықтар мен төлемдер		(2.258.894)	(2.125.159)
Клиенттердің қаражаттары бойынша түсімдер		38.197	40.720
Қаржылық міндеттемелер бойынша сыйақы мөлшерлемесін субсидиялаудан түскен түсімдер		22.300	–
Қысқа мерзімді жалдау бойынша төлемдер және ауыспалы жалдау төлемдері		(125.634)	(142.511)
Агенттік келісімдер бойынша ақша қаражатының түсімі		839.833	675.532
Агенттік келісімдер шарттары бойынша берілген ақша қаражаты		(949.314)	(397.794)
Бюджеттен ҚҚС-ты қайтару		108.718	43.281
Әлеуметтік және медициналық сақтандыру қорларына аударымдар		(76.890)	(73.286)
Демеушілік көмек және қайырымдылық		(30.633)	(6.741)
Басқа да түсімдер		310.896	177.749
Басқа да төлемдер		(312.653)	(202.137)
Төленген табыс салығы		(773.539)	(815.837)
Төленген пайыздар		(576.058)	(634.980)
Алынған пайыздар		421.460	384.115
Операциялық қызметтен ақша қаражатының таза түсімі		2.495.150	2.397.331
Инвестициялық қызметтен болған ақша ағындары			
Негізгі құралдарды, барлау және бағалау активтерін, басқа да ұзақ мерзімді активтерді сатып алу		(2.316.356)	(2.571.821)
Материалдық емес активтерді сатып алу		(39.955)	(213.388)
Негізгі құралдарды сатудан түскен түсімдер		7.646	6.068
Басқа да ұзақ мерзімді активтерді сатудан түскен түсімдер		3.512	13.180
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардан алынған дивидендтер	11	1.448.438	808.125
Сатып алынған еншілес ұйымдардың ақшалай қаражаты шегерілген еншілес ұйымдарды сатып алу	5	13.228	(156.390)
Банк депозиттерін орналастыру		(2.367.629)	(1.781.998)
Банк салымдарын алу		2.308.465	2.127.548
Қарыздар беру		(351.424)	(74.107)
Шыққан компаниялардың ақшалай қаражаты шегерілген еншілес ұйымдарды сатудан түскен түсімдер		(62.743)	114.522
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларды сату/(сатып алу), нетто		2.731	(4.488)
Иелік ету үлесін өзгертпестен бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың жарғылық капиталына салымдар	11	(75.610)	(21.229)
Берілген қарыздарды өтеу		52.225	34.554
ҚР Ұлттық Банкінің ноттарын сатып алу		(1.046.579)	(2.974.308)
ҚР Ұлттық Банкінің ноттарын өтеу		1.132.011	3.036.637
Мемлекеттік борыштық бағалы қағаздарды сатып алу		(1.180.958)	(557.357)
Эмитенттің мемлекеттік борыштық бағалы қағаздарды өткізуінен/өтеуінен түскен түсімдер		834.540	487.347
Басқа борыштық және үлестік құралдарды сатып алу		(455.530)	(765.522)
Эмитенттің басқа борыштық және үлестік құралдарды өткізуінен/өтеуінен түскен түсімдер		794.001	341.825

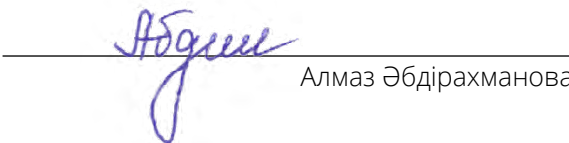
АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП (ЖАЛҒАСЫ)
2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша

Миллион теңгемен	Ескерт.	2024 жыл	2023 жыл
Басқа да түсімдер		22.375	11.449
Өзге төлемдер		(7.876)	(12.327)
Инвестициялық қызметте ақша қаражатының таза жұмсалуды		(1.285.488)	(2.151.680)
Қаржылық қызметтен болған ақша ағындары			
Қарыздар бойынша түсімдер	19, 20	1.717.560	1.601.116
Қарыздарды өтеу	19	(1.787.650)	(1.550.405)
Жалдау бойынша міндеттемелерді өтеу	22	(77.092)	(161.898)
Бас компания Акционерінің жарғылық капиталға жасаған жарналары	18.1	–	49.478
Акционерге төленген дивидендтер	18.3	(736.819)	(1.268.852)
«Қазақстан халқына» қоғамдық қорына бөлу	18.4	(45.964)	(20.650)
Акционерге басқа да бөлу	18.5	(189.023)	(96.671)
Акционермен жасалатын басқа да операциялар		(81.737)	(20.885)
Еншілес ұйымдардағы бақыламайтын қатысу үлестеріне төленген дивидендтер	18.3	(313.311)	(173.976)
Бақылаудан айырылуға әкеп соқтырмайтын қатысу үлесін сату	18.9	467.423	1.332.944
Тікелей РЕПО мәмілелері бойынша операциялар		15.613	(11.458)
Басқа да төлемдер		(21.183)	(8.487)
Қаржылық қызметте ақша қаражатының таза жұмсалуды		(1.052.183)	(329.744)
Ақша қаражаты мен оның баламаларының таза көбеюі/(азаяуы)		157.479	(84.093)
Айырбастау бағамдары өзгерістерінің ақша қаражаты мен оның баламаларына әсері		221.121	(35.288)
Сатуға арналған активтерге қайта топталған еншілес ұйымдардың ақша қаражатындағы өзгеріс		94.003	(86.072)
Күтілетін кредиттік шығындар резервіндегі өзгеріс		(697)	173
Жыл басындағы ақша қаражаты мен оның баламалары		2.740.336	2.945.616
Жыл соңындағы ақша қаражаты мен оның баламалары	17	3.212.242	2.740.336

Экономика және қаржы жөніндегі басқарушы
директор - Басқарма мүшесі

Айдар Рысқұлов

Бас бухгалтер

Алмаз Әбдірахманова

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЕСКЕРТПЕЛЕР 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша

1. ЖАЛПЫ АҚПАРАТ

Корпоративтік ақпарат

«Самұрық-Қазына» ұлттық әл ауқат қоры» АҚ (бұдан әрі - «Қор» немесе «Самұрық-Қазына») Қазақстан Республикасы Президентінің 2008 жылғы 13 қазандағы № 669 Жарлығына және Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2008 жылғы 17 қазандағы № 962 қаулысына сәйкес 2008 жылғы 3 қарашада құрылды. Құрылу «Қазына» орнықты даму қоры» АҚ мен «Самұрық» мемлекеттік активтерді басқару жөніндегі қазақстандық холдингі» АҚ-ны біріктіру және Мемлекеттің Қорға Қазақстан Республикасы Үкіметіне (бұдан әрі - «Мемлекет» немесе «Үкімет») тиесілі кейбір ұйымдардағы өзінің қатысу үлесін қосымша беру жолымен жүзеге асырылды. Үкімет Қордың жалғыз акционері (бұдан әрі - «Акционер» немесе «Бас компания»).

Осы қайта ұйымдастыру кезіндегі Үкіметтің негізгі мақсаты менеджменттің тиімділігін арттыру және Үкіметтің тиісті бағдарламаларында белгіленген стратегиялық міндеттерін табысты орындау мақсатында Қордың еншілес ұйымдарындағы ұйымдық құрылымдарды оңтайландыру.

Қор 34-ескертпеде санамаланған бірқатар компанияларды біріктіретін холдинг (бұдан әрі - «Топ»). Қордың қызметі 2012 жылғы 1 ақпанға дейін «Ұлттық әл-ауқат қоры туралы» Қазақстан Республикасының 2009 жылғы 13 ақпандағы №134-4 Заңымен реттелген және ел экономикасының тұрақты дамуын қамтамасыз етуге жәрдемдесуге; экономиканы жаңғыртуға және әртараптандыруға; Топ компаниялары қызметінің тиімділігін арттыруға бағытталған еді. 2012 жылғы 1 ақпанда «Ұлттық әл-ауқат қоры туралы» Қазақстан Республикасының 2012 жылғы 1 ақпандағы № 550-4 Заңы қабылданды, оған сәйкес Қордың қызметі Топқа кіретін ұйымдардың ұзақ мерзімді құнын (құндылығын) ұлғайту және Топ активтерін тиімді басқару арқылы Қазақстан Республикасының ұлттық әл-ауқатын арттыруға шоғырлануы тиіс.

Басқарушылық мақсаттар үшін Топтың қызметі өндірілетін өнімнің түріне және көрсетілетін қызметтің түріне сәйкес 8 (сегіз) операциялық сегментке бөлінеді (38-ескертпе):

- Мұнай-газ сегменті мұнай мен газды барлау және өндіру, мұнай мен газды тасымалдау, шикі мұнайды, газды және қайта өңделетін өнімдерді қайта өңдеу және сату бойынша операцияларды, сондай-ақ мұнай-газ химия өнімдерінің өндірісін қамтиды;
- Тасымалдау сегменті жүктер мен жолаушыларды темір жолмен және әуе көлігімен тасымалдау жөніндегі операцияларды қамтиды;
- Коммуникация сегменті жергілікті, алыстағы қалааралық және халықаралық байланысты қоса алғанда (ТМД-ға кіретін және кірмейтін елдерді қоса алғанда), тіркелген байланыс қызметтері; сондай-ақ байланыс арналарын жалдау, деректерді беру және сымсыз байланыс қызметтері бойынша операцияларды қамтиды;
- Энергетикалық сегмент электр энергиясын өндіру және беру жөніндегі, электр энергетикалық жүйеге электр энергиясын жіберуді техникалық, диспетчерлеу және импортталатын электр энергиясын пайдалану жөніндегі операцияларды, Қазақстан Республикасының Бірыңғай электр энергетикасы жүйесінің объектілерін орталықтандырылған шұғыл-диспетчерлік басқару функцияларын қамтиды;
- Тау-кен сегменті минералды ресурстарды барлау, өндіру, қайта өңдеу және сату жөніндегі операцияларды қамтиды;
- Өнеркәсіптік сегментке химия саласын дамыту кәсіпорындары мен жобалары жатады;
- Корпоративтік орталық сегменті Қордың инвестициялық және қаржы операцияларын, оның ішінде байланысты және бөгде ұйымдарға қарыздар беруді қамтиды;

- Басқалар сегменті мемлекетке тұрғын үй құрылысына инвестицияларды салу арқылы халық үшін тұрғын үйдің қолжетімділігін арттыруда қолдау көрсету операцияларын және басқа да операцияларды қамтиды.

Қордың тіркелген кеңсесі Қазақстан Республикасы (бұдан әрі - «ҚР»), Астана қаласы, Сығанақ көшесі, 17/10 мекенжайында орналасқан.

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілікті шығаруға 2025 жылғы 17 сәуірде Қордың Экономика және қаржы жөніндегі басқарушы директоры - Басқарма мүшесі мен Бас бухгалтері бекітті және нақ осы күні Қордың Директорлар кеңесінің Аудит комитеті алдын ала бекітті.

Бұл шоғырландырылған қаржылық есептілікті кейіннен Директорлар кеңесі мен Жалғыз акционер бекітуі тиіс.

Жекешелендіру жоспары

2014 жылғы 30 сәуірде Үкімет 2014-2016 жылдарға арналған бастапқы Жекешелендіру жоспарын бекітті.

2015 жылғы 30 желтоқсанда ол Қордың кейбір еншілес ұйымдарын қоса алғанда, жекешелендіруге жататын мемлекетке тиесілі активтердің жаңа тізбесін қамтитын 2016-2020 жылдарға арналған жаңа кешенді Жекешелендіру жоспарына ауыстырылды. 2020 жылғы 29 желтоқсанда «2021-2025 жылдарға арналған жекешелендірудің кейбір мәселелері туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің № 908 қаулысымен

2021-2025 жылдарға арналған жаңа кешенді жекешелендіру жоспары бекітілді, оған жекешелендіруге және бәсекелес ортаға берілуге жататын мемлекеттік ұйымдар мен Қор тобы активтерінің жаңа тізбесі қосылған.

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ

Топ осы шоғырландырылған қаржылық есептілік есеп саясатында және осы шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелерде сипатталған жағдайларды қоспағанда, бастапқы құн қағидаты негізінде дайындалды.

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілік теңгемен берілген және арнайы шарттасқан жағдайларды қоспағанда, ақша сомалары миллион теңгеге дейін дөңгелектелген.

Сәйкестігі туралы мәлімдеме

Қоса беріліп отырған шоғырландырылған қаржылық есептілік Халықаралық қаржылық есептіліктің стандарттары жөніндегі кеңес (бұдан әрі - «ХҚЕС жөніндегі кеңес») бекіткен редакцияда ХҚЕС-тің бухгалтерлік есеп стандарттарына сәйкес әзірленді.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті ХҚЕС-ке сәйкес дайындау белгілі бір сыни есептемелік бағалауды талап етеді, сондай-ақ басшылықтан есеп саясатын қолдану барысында жол берулер бойынша пікірлер қолдануды талап етеді. Жоғары күрделілік деңгейі мен жол берулерді қолдануды қамтитын қолданылу саласы, сондай-ақ бағалау мен жол берулерді қолдану шоғырландырылған қаржылық есептілік үшін елеулі болатын салалар 4-ескертпеде ашылған.

Топ осы шоғырландырылған қаржылық есептілікті қызметтің үздіксіздігі туралы болжамға сүйене отырып дайындады. Басшылық бұл жорамалға қатысты елеулі күмән тудыруы мүмкін айтарлықтай

белгісіздіктер жоқ деп есептейді. Олардың пайымдауынша, Топтың таяу болашақта және есепті кезең аяқталған күннен кейін кем дегенде 12 ай ішінде операциялық қызметті жалғастыру үшін жеткілікті ресурстары бар деп негізді түрде күтуге болады.

Шетел валютасын қайта есептеу

Функционалдық валюта және білдіру валютасы

Топтың осы шоғырландырылған қаржылық есептілікке қосылған әрбір компаниясының қаржылық есептілігінің элементтері компания өз қызметін жүзеге асыратын негізгі экономикалық орта валютасын пайдалана отырып бағаланады (бұдан әрі - «функционалдық валюта»). Шоғырландырылған қаржылық есептілік теңгемен көрсетілген, әрі ол Топтың есептілігін білдіру валютасы.

Операциялар және шоттар сальдосы

Шетелдік валютадағы операциялар операциялар жүзеге асырылған күнгі валюта бағамы пайдаланыла отырып, функционалдық валютаға қайта есептеледі. Осындай операциялар бойынша есептеулер нәтижесінде және жыл аяғындағы бағамдар бойынша шетелдік валютада берілген монетарлық активтер мен міндеттемелерді қайта есептеуден туындаған бағамдық айырмадан пайда болатын кірістер мен шығындар пайда мен шығын болып танылады.

Тарихи құнның негізінде шетелдік валютада бағаланатын монетарлық емес баптар бастапқы мәмілелер жасалған күні қолданыста болған бағамдар бойынша қайта есептеледі. Әділ құны бойынша шетелдік валютада бағаланатын монетарлық емес баптар әділ құн белгіленген күні қолданыста болған бағамдар бойынша қайта есептеледі.

Топ кәсіпорындары

Функционалдық валютасы ұсыну валютасынан ерекшеленетін Топтың барлық еншілес ұйымдарының, бірлескен кәсіпорындары мен қауымдасқан компанияларының (олардың бір де бірі гиперинфляциялы экономикалардың валютасында операция жасамайды) кірістері, шығыстары және қаржылық жағдайы ұсыну валютасына мынадай түрде қайта есептеледі:

- Қаржылық жағдай туралы ұсынылған есептердің әрқайсысы бойынша активтер мен міндеттемелер есепті күндердегі бағамдар бойынша қайта есептеледі;
- Жиынтық кіріс туралы есептердің әрқайсысы бойынша кірістер мен шығыстар кезеңдегі орташа бағамдар бойынша қайта есептеледі (орташа бағам бағамдардың жиынтық әсерінің операция жүзеге асырылған күнгі бағамға ақылға қонымды жақындауы болып табылмайтын жағдайлардан басқа; бұл жағдайда кірістер мен шығыстар операциялар жүзеге асырылған күнгі бағам бойынша қайта есептеледі); және
- Барлық бағамдық айырмалар өзге жиынтық кірісте жеке компонент ретінде танылады.

Валюталарды айырбастау бағамдары

Қазақстан Қор Биржасында (бұдан әрі - «ҚҚБ») белгіленген орташа есептелген валюта айырбастау бағамы Қазақстан Республикасында ресми валюта айырбастау бағамы ретінде қолданылады.

Мына кестеде шетелдік валютаның теңгеге айырбастау бағамы ұсынылған:

	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан	2024 жылғы орташа алынған бағам	2023 жылғы орташа алынған бағам	2025 жылғы 17 сәуір
АҚШ доллары	525,11	454,56	469,31	456,21	523,2
Еуро	546,74	502,24	507,63	493,22	594,3
Ресей рублі	4,88	5,06	5,07	5,41	6,38

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылы теңгеге қатысты шетел валюталары бағамының тұрақсыздығына байланысты Топта 8.922.454 миллион теңге мөлшерінде теріс бағамдық айырма (2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылы: 7.051.068 миллион теңге) және 9.162.647 миллион теңге мөлшерінде оң бағамдық айырма (2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылы: 7.071.496 миллион теңге) қалыптасты.

Есеп саясатындағы және ақпаратты ашу қағидаттарындағы өзгерістер

Жаңа стандарттар, түсіндірмелер және қолданыстағы стандарттар мен түсіндірмелерге түзетулер

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау кезінде қабылданған есепке алу қағидаттары, 2024 жылдың 1 қаңтарына күшіне енген қабылданған жаңа стандарттар мен түсіндірмелерді қоспағанда, 2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін Топтың жылдық шоғырландырылған қаржылық есептілігін дайындау кезінде қолданылған қағидаттарға сәйкес келеді.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ

Топ шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген қандай да бір стандарттарды, түсіндірмелерді немесе түзетулерді мерзімінен бұрын қолданған жоқ. Кейбір түзетулер мен түсіндірмелер алғаш рет 2024 жылы қолданыла, бірақ олар Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсерін тигізбеді. Топ тек Топ үшін жарамды және қолданылатын стандарттардың тізімін ұсынды.

«Өнім берушілерді қаржыландыру туралы келісімдер» - 7 ХҚЕС-ке (IAS) және 7 ХҚЕС-ке (IFRS) түзетулер

2023 жылғы мамырда ХҚЕС жөніндегі кеңес «Ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп» 7 ХҚЕС-ке (IAS) және «Қаржы құралдары: ақпаратты ашу» 7 ҚЕХС-ке (IFRS) түзетулерін шығарды, онда өнім берушілерді қаржыландыру туралы келісімдердің сипаттамалары түсіндіріледі және осындай келісімдерді қосымша ашып көрсету талап етіледі. Түзетулерде қамтылған ақпаратты ашуға қойылатын талаптар қаржылық есептілікті пайдаланушыларға өнім берушілерді қаржыландыру келісімдерінің кәсіпорынның міндеттемелеріне, ақша қаражатының ағындарына және өтімділік тәуекеліне ұшырағыштығын түсінуге көмектесуге бағытталған.

Түзетулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсерін тигізбеді.

«Кері жалдау арқылы сату операциясындағы жалдау міндеттемесі» - 16 ХҚЕС-ке (IFRS) түзетулер

2022 жылғы қыркүйекте ХҚЕС жөніндегі кеңес сатушы-жалға алушының сатушы-жалға алушыда сақталатын пайдалану құқығына қатысты кез келген пайда немесе шығын сомасын мойындауын болдырмау үшін сатушы-жалға алушы кері жалдау операциясынан туындайтын жалдау міндеттемесін

бағалау кезінде сақтауы тиіс талаптарды нақтылайтын 16 ХҚЕС (IFRS) түзетулерін шығарды.

Бұл түзетулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсерін тигізбеді.

«Міндеттемелерді қысқа мерзімді немесе ұзақ мерзімді етіп жіктеу» - 1 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер

2020 жылғы қаңтарда және 2022 жылғы қазанда ХҚЕС жөніндегі кеңес 1 ХҚЕС-тің (IAS) 69-76 тармақтарына түзетулерді шығарды, оларда міндеттемелерді қысқа мерзімді немесе ұзақ мерзімді етіп жіктеуге қатысты талаптар нақтыланады. Түзетулерде мыналар түсіндіріледі:

- ➔ Міндеттемелерді реттеу мерзімін кейінге қалдыру құқығы деп нені түсінуге болады;
- ➔ Міндеттемелерді реттеу мерзімін кейінге қалдыру құқығы есепті кезеңнің соңына болуы тиіс;
- ➔ Міндеттемелердің жіктелуіне ұйымның міндеттемелерді реттеу мерзімін кейінге қалдыру құқығын орындау ықтималдылығы да ықпалын тигізбейді;
- ➔ Міндеттеменің талаптары оның жіктелуіне ықпалын тигізбейді, тек егер айырбасталатын міндеттемеге ендірілген туынды құрал өз бетімен үлестік құрал болып табылмаса ғана.

Сонымен қатар, кредиттік келісімге байланысты туындайтын міндеттеме ұзақ мерзімді болып жіктелген және ұйымның осы міндеттемені реттеуді кейінге қалдыру құқығы он екі ай ішінде болашақ ковенанттардың сақталуына байланысты болатын жағдайларда ақпаратты ашу туралы талап енгізілді.

Бұл түзетулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсерін тигізбеді. Топ 19-ескертпеде кредиттік шарттардың талаптарына сәйкес ковенанттардың сақталуы туралы ақпаратты ашып көрсетті.

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша стандарттарға жаңа түзетулер жарияланды:

- ➔ 21 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер - «Валюта айырбастау мүмкіндігінің болмауы» (2023 жылғы тамызда шығарылды);
- ➔ 18 ХҚЕС (IFRS) «Қаржылық есептілікте ақпаратты ұсыну және ашу» (2024 жылғы сәуірде шығарылды);
- ➔ 19 ХҚЕС (IFRS) «Жария есеп берусіз еншілес ұйымдар: ақпаратты ашу» (2024 жылғы мамырда шығарылды);
- ➔ Табиғатқа байланысты электр энергиясына қатысты келісімшарттар - 9 ХҚЕС (IFRS) және 7 ХҚЕС (IFRS) түзетулері (2024 жылғы желтоқсанда шығарылды);
- ➔ Жыл сайынғы жақсартулар, 11 том (2024 жылғы шілдеде шығарылды);
- ➔ Қаржы құралдарын жіктеуге және бағалауға түзетулер - 9 ХҚЕС (IFRS) және 7 ХҚЕС (IFRS) түзетулері (2024 жылғы мамырда шығарылды).

Түзетулер 18 ХҚЕС (IFRS) «Қаржылық есептілікте ақпаратты ұсыну және ашуды» қоспағанда, Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсер етпейді деп күтілуде. Бүгінде Топ жаңа стандарт пен түзетулердің негізгі қаржылық есептер мен қаржылық есептілік жазбаларына қандай әсер ететінін анықтау үшін жұмыс істеуде.

Топ 2023 жылы тану мен ашып көрсетуден уақытша босатуды қолданған стандарттарға түзетулер

Pillar II

Халықаралық салық реформасы - Pillar II үлгілік ережелері - «Табыс салығы» 12 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер

12 ХҚЕС-ке (IAS) осы түзетулер ЭЫДҰ BEPS жобасы шеңберінде екінші компоненттің (Pillar II) қағидаларын қабылдау нәтижесінде шығарылды және мыналарды көздейді:

- ➔ Заңнамаға Pillar II үлгілік ережелерін енгізуге байланысты туындайтын кейінге қалдырылған салықтарды танудан және ашып көрсетуден міндетті түрде уақытша босатуды, және
- ➔ Жаңа заңнамаға жататын ұйымдардың қаржылық есептілігін пайдаланушыларға осы ұйымдарға заңнамада көзделген табыс салығы Pillar II үлгілік ережелеріне сәйкес, оның ішінде ол күшіне енгенге дейін қандай әсер ететінін жақсы түсінуге көмектесетін ақпаратты ашуға қойылатын талаптар.

Топтың еншілес ұйымдары келесі юрисдикцияларда білдірілген, онда Pillar II үлгілік ережелері заңнамалық деңгейде қабылданған (немесе негізінен қабылданған) және 2024 жылдан бастап және одан кейін күшіне енеді: Болгария Республикасы, Германия Федеративтік Республикасы, Нидерландтар Корольдігі, Румыния, Швейцария Конфедерациясы, Ұлыбритания және Солтүстік Ирландия Біріккен Корольдігі.

2023 жылы Топ заңнамаға Pillar II үлгілік ережелерін енгізуге байланысты туындайтын кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелерін танудан және ашып көрсетуден уақытша босатуды қолданды.

2024 жылы Топ 2024 жылғы жедел қаржылық ақпаратқа сүйене отырып, Pillar II үлгілік ережелерін заңнамалық деңгейде енгізуге байланысты алдын ала ықтимал әсерді бағалады.

Жүргізілген бағалау нәтижелеріне сүйене отырып, Топ Pillar II үлгілік ережелерімен анықталған және жоғарыда аталған юрисдикцияларда жұмыс істейтін кейбір компаниялар алған табыс салығына байланысты алдын ала ықтимал тәуекел Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігі үшін маңызды емес екенін анықтады. Топ бағалау жұмыстарын жалғастыруда.

Шоғырландыру қағидаттары

Шоғырландырылған қаржылық есептілік Қордың және ол бақылайтын еншілес ұйымдардың қаржылық есептілігін қамтиды (34-ескертпе).

Еншілес ұйымдар

Еншілес ұйымдар - бұл Топ бақылайтын кәсіпорындар. Бақылау, егер Топтың инвестициялардан ауыспалы қайтарымдылыққа құқығы бола немесе оның өзгеруіне байланысты тәуекелге ұшыраса және инвестициялар объектісіне қатысты өз өкілеттіктері салдарынан осы қайтарымға ықпал ете алған жағдайда жүзеге асырылады. Атап айтқанда, Топ тек келесі талаптар орындалса ғана, инвестициялар нысанын бақылайды:

- ➔ Топтың инвестициялар нысанына қатысты өкілеттіктерінің болуы (яғни, инвестициялар нысанының тиісті қызметін ағымдағы басқару мүмкіндігін қамтамасыз ететін қолдағы құқықтар);
- ➔ Топтың инвестициялардан ауыспалы қайтарымдылыққа құқығы болған немесе оның өзгеруіне байланысты тәуекелге ұшыраған;
- ➔ Топтың инвестициялардан ауыспалы қайтарымдылыққа ықпал ету мақсатында инвестициялар объектісіне қатысты өз өкілеттіктерін пайдалану мүмкіндігі болған жағдайда Топ инвестициялар объектісін ғана бақылайды.

Топтың инвестициялар объектілеріне қатысты дауыстың көпшілігіне қарағанда аз дауыс беру құқығы немесе ұқсас құқықтар болған кезде, Топ осы инвестициялар объектісіне қатысты өкілеттіктердің болуын бағалау кезінде барлық орынды фактілер мен мән-жайларды ескереді:

- Инвестициялар объектісінде дауыс беру құқықтары бар басқа тұлғалармен келісім;
- Басқа келісімдермен негізделген құқықтар;
- Дауыс беру құқығы және Топқа тиесілі әлеуетті дауыс беру құқықтары.

Егер фактілер мен жағдайлар бақылаудың үш құрамдасы бірінің немесе бірнешеуінің өзгеруін растаса, Топ инвестициялар нысанына қатысты бақылаудың болуын қайтадан талдайды. Топ еншілес ұйымға бақылауды алған кезде еншілес ұйымның шоғырлануы басталады және Топ еншілес ұйымға бақылаудан айырылғанда тоқталады.

Сатып алу немесе шығару бір жылдың ішінде болған еншілес ұйымның активтері, міндеттемелері, кірістері және шығыстары Топ бақылауды алған күннен бастап жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепке және қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепке енгізіледі және Топ еншілес ұйымды бақылаудан айырылған күнге дейін көрсетіледі.

Жалпы бақылаудағы кәсіпорындар арасындағы мәміледе сатып алуды қоспағанда, еншілес ұйымдар оларды сатып алған сәттен бастап, Топтың оларды бақылауды алған күні болып табылады, осындай бақылау аяқталған күнге дейін шоғырландырылады. Еншілес ұйымдарды сатып алған кезде сатып алу құны олардың сатып алу күніне әділ құны негізінде активтер мен міндеттемелерге бөлінеді. Еншілес ұйымдардың қаржылық есептілігі келісілген есеп саясаты пайдаланыла отырып, Қордың қаржылық есептілігі дайындалатын есепті кезеңге дайындалады.

Мәмілелер бойынша барлық топішілік сальдо мен топішілік мәмілелер бойынша туындайтын іске асырылмаған пайданы қоса алғандағы мәмілелер шоғырландырылған қаржылық есептіліктен толығымен шығарылған болатын. Іске асырылмаған шығындар, олар құнсыздану туралы куәлік болмағандай дәрежеде ғана алып тасталатынын қоспағанда, іске асырылмаған пайда сияқты алып тасталады.

Бақыламайтын қатысу үлесі Топқа тиесілі емес еншілес ұйымдар капиталының бір бөлігін білдіреді және Акционерге жататын капиталдан бөлек, қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есептегі капиталдың құрамында жеке көрсетіледі. Еншілес ұйымның шығындары, тіпті егер бұл теріс сальдоға әкеп соқтырған жағдайда да бақыламайтын қатысу үлесіне жатады.

Бақылаудан айырылмастан еншілес ұйымға қатысу үлесінің өзгеруі капиталмен болған операция ретінде ескеріледі. Егер Топ еншілес ұйымның үстінен бақылаудан айырылып қалса, ол:

- Еншілес ұйымның активтері мен міндеттемелерін тануды тоқтатады (оның ішінде өзіне жататын гудвилді);
- Бақыламайтын қатысу үлесінің баланстық құнын тануды тоқтатады;
- Капиталда көрсетілген жинақталған бағамдық айырмаларды мойындау тоқтатады;
- Алынған сыйақының әділ құнын мойындайды;
- Қалған инвестицияның әділ құнын мойындайды;
- Операцияның нәтижесінде пайда болған артықшылықты немесе тапшылықты пайда немесе шығын ретінде мойындайды;
- Бұрын өзге де жиынтық кірістің құрамында мойындалған құрамдауыштардағы негізгі компанияның үлесін, егер Топтың тиісті активтерді немесе міндеттемелерді тікелей шығаруды жүзеге асырғаны сияқты, пайданың немесе шығындың немесе бөлінбеген пайданың құрамына қайта жіктейді.

Кәсіпорындарды біріктіру

Кәсіпорындарды (бизнесті) біріктіру сатып алу әдісі пайдаланыла отырып ескеріледі. Сатып алу құны сатып алу күніндегі әділ құн бойынша бағаланған берілген сыйақы сомасы және сатып алынатын компаниядағы бақыламайтын қатысу үлесі ретінде бағаланады. Бизнесісті біріктіру жөніндегі әрбір мәміле үшін сатып алатын тарап сатып алынатын компаниядағы бақыламайтын қатысу үлесі әділ құн бойынша, не сатып алынатын компанияның сәйкестендірілетін таза активтеріндегі теңбе-тең үлес бойынша бағалайды. Сатып алуға байланысты болған шығындар жалпы және әкімшілік шығыстардың құрамына енгізіледі.

Егер Топ бизнесті сатып алса, ол сатып алынған қаржы активтері мен қабылданған міндеттемелерді тиісті түрде шарттың талаптарына, экономикалық жағдайға және сатып алу күніндегі тиісті жағдайларға байланысты жіктейді. Бұған компания сатып алатын негізгі шарттарға қосылған туынды құралдарды бөлу қажеттілігі мәніне талдау жасау жатады.

Бизнес сатылап біріктірілген жағдайда Топқа ертеректе тиесілі болған сатып алынатын компанияның қатысу үлесі пайда немесе шығын арқылы бақылауды сатып алу күніне әділ құны бойынша қайта бағаланады.

Сатып алатын тарап беруге тиіс шартты сыйақы сатып алу күніндегі әділ құн бойынша танылуға тиіс. Қаржы құралы болып табылатын және 9 ХҚЕС-тің қолданылу аясына түсетін актив немесе міндеттеме ретінде жіктелетін шартты өтемақы әділ құны бойынша бағаланады, ал әділ құнның өзгеруі 9 ХҚЕС-ке сәйкес пайда немесе шығын құрамында танылады. Егер шартты сыйақы 9 ХҚЕС-тің қолданылу аясына түспесе, ол пайда немесе шығын құрамында әділ құны бойынша бағаланады. Егер шартты өтеу меншікті капитал ретінде жіктелетін болса, ол кейіннен қайта бағаланады және оны өтеу меншікті капитал құрамында көрсетіледі.

Кейіннен гудвил құнсызданудан болған жинақталған шығындар шегеріліп, бастапқы құн бойынша бағаланады. Бизнесісті біріктіру кезінде сатып алынған гудвилді құнсыздану тұрғысынан тексеру мақсаттары үшін, гудвилл компаниялар Тобы сатып алған күннен бастап Топтың сатып алынатын компанияның басқа активтері немесе міндеттемелері көрсетілген бөлімшелерге жататын-жатпайтындығына қарамастан, бизнестің бірігуінен пайда алады деп болжанатын ақша ағындарын біріктіретін әрбір бөлімшесіне бөлінеді.

Егер гудвилл ақша ағындарын генерациялайтын бөлімшенің бір бөлігін құраса, және осы бөлімшенің бір бөлігі шығып қалса, тоқтатылған қызметке жататын гудвил оның шығарылуынан келетін пайданы немесе шығынды анықтау кезінде осы қызметтің баланстық (ағымдағы) құнына қосылады. Осындай жағдайларда шығып қалған гудвилл тоқтатылған қызметтің құны мен ақша ағындарын қалыптастыратын бөлімшенің қалған бөлігі құнының қатынасы негізінде бағаланады.

Еншілес ұйымдарды жалпы бақылаудағы тараптардан сатып алу

Жалпы бақылаудағы тараптардан еншілес ұйымдарды (Мемлекет бақылайтын кәсіпорындар) сатып алуды есепке алу үлестерді біріктіру әдісі бойынша жүргізіледі.

Берілген еншілес ұйымның жалпы бақылаудағы активтері мен міндеттемелері берілген күнгі беруші компанияның (алдыңғы иесі) есептілігінде олардың баланстық құны бойынша осы шоғырландырылған қаржылық есептілік нысандарында көрсетіледі. Алдыңғы иесі ұйымды бастапқы сатып алған кезде пайда болған гудвилл, сондай-ақ осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетіледі. Алдыңғы иесінің гудвилін қоса алғанда, таза активтердің жалпы баланстық құны мен төленген қаражат сомасы арасындағы айырма осы шоғырландырылған қаржылық есептілік нысандарында капиталды түзету ретінде ескерілді.

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілік нысандары, егер осындай еншілес ұйымды Топ оны бастапқыда алдыңғы иесі сатып алған күні сатып алған күндегідей дайындайды.

Бар еншілес ұйымдардағы қатысу үлесінің өзгеруі

Бақылауды сақтай отырып, бар еншілес ұйымдағы қатысу үлесінің бір бөлігі сатылатын немесе сатып алынатын мәмілелерде еншілес ұйымның таза активтеріндегі иеліктен шығарылатын немесе сатып алынатын үлестің баланстық құны мен осы үлесті сатып алу құнының арасындағы айырма бөлінбеген пайданың ұлғаюы немесе азаюы ретінде көрсетіледі.

Бірлесіп-бақыланатын операциялар

Совместная операция – это тип совместного предпринимательства, предполагающий наличие у Бірлескен операция - бұл қызметке бірлескен бақылауға ие болатын тараптың қызметпен байланысты міндеттемелер бойынша активтер мен жауапкершілікке құқықтарының болуын болжайтын бірлескен кәсіпкерлік типі. Топ бірлескен операциялардағы өзінің мүдделеріне қатысты мыналарды: Бірлескен активтердегі өз үлесін қоса алғанда, активтерді; Бірлескен міндеттемелердегі өз үлесін қоса алғанда, міндеттемелерді; Бірлескен операциялардың нәтижесінде өндірілген өнімдегі үлесті сатудан түскен түсімді; Бірлескен операциялардан болған өнімді сатудан түскен түсімнің үлесін; бірлесіп шеккен шығыстардағы үлесті қоса алғанда, Шығыстарды мойындайды.

Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларға инвестициялар

Айтарлықтай ықпалдың немесе бірлескен бақылаудың болуын анықтау кезінде ескерілетін факторлар еншілес компанияларға бақылаудың болуын анықтау кезінде ескерілетін факторларға ұқсас келеді.

Жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп бірлескен кәсіпорын/қауымдасқан компания қызметінің қаржылық нәтижелерінің үлесін көрсетеді. Егер бірлескен кәсіпорынның/қауымдасқан компанияның капиталында тікелей мойындалған өзгерістер болса, Топ осындай өзгерістегі өз үлесін мойындайды және оны капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте қолдануға болатын болса, бұл фактіні ашады. Топтың бірлескен кәсіпорынмен/қауымдасқан компаниямен операциялары бойынша туындаған, іске асырылмаған пайдасы мен шығыны бірлескен кәсіпорында/қауымдасқан компанияда Топтың үлесі бар дәрежеде шығарылады.

Бірлескен кәсіпорындағы/қауымдасқан компаниядағы пайдадағы үлесі тікелей жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте берілген. Ол бірлескен кәсіпорынның / қауымдасқан компанияның акционерлеріне келетін пайданы білдіреді, және сондықтан бірлескен кәсіпорындардың / қауымдасқан компаниялардың еншілес ұйымдарындағы салық салу мен бақыламайтын қатысу үлесін есептегеннен кейін пайда ретінде айқындалады.

Бірлескен кәсіпорынның/қауымдасқан компанияның қаржылық есептілігі негізгі компанияның қаржылық есептілігі кезеңіндегі есепті кезеңге жасалады. Қажет болған жағдайда, есеп саясатын Топтың есеп саясатына сәйкес келтіру мақсатында түзетулер енгізіледі.

Үлестік қатысу әдісі қолданылғаннан кейін Топ өзінің бірлескен кәсіпорындарға/қауымдасқан компанияларға инвестициялары бойынша құнсызданудан болған қосымша шығынын мойындау қажеттігін айқындайды. Әрбір есепті күнге Топ бірлескен кәсіпорындарға/қауымдасқан компанияларға инвестициялардың құнсыздануының объективті куәсі болуын анықтайды. Осындай куәлар болған жағдайда, Топ құнсыздану сомасын бірлескен кәсіпорынның/қауымдасқан компанияның өтелетін құны мен оның баланстық құны арасындағы айырма ретінде есептейді және

бұл соманы жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте құнсызданудан болған шығынды мойындайды.

Бірлескен кәсіпорынды бірлескен бақылаудан/қауымдасқан компанияға елеулі ықпалынан айырылған жағдайда, Топ қалған инвестицияларды әділ құн бойынша бағалайды және мойындайды. Бірлескен бақылаудан елеулі ықпалынан айырылған сәттегі бірлескен кәсіпорынға/қауымдасқан компанияға инвестицияның баланстық құны және қалған инвестициялардың әділ құны мен шығудан түскен түсімдердің арасындағы айырма пайдада немесе шығында танылады.

Сатуға арналған деп жіктелген активтер

Сатуға арналған ретінде жіктелген активтер мен шығу топтары сатуға арналған шығындар шегеріліп тасталғанда, екі мәннің – баланстық құны мен әділ құнының азы бойынша бағаланады. Активтер мен шығу топтары, егер олардың баланстық құны жалғасқан пайдалану нәтижесінде емес, сату бойынша сату бойынша мәміле арқылы өтелуге жатса, сату үшін арналған болып жіктеледі. Бұл шарт егер сату мүмкіндігі жоғары, ал актив немесе шығу тобы өзінің ағымдағы жағдайында жедел сатылуы мүмкін болса, сақталған болып саналады. Басшылықтың, оған қатысты жіктелген күннен бастап 1 (бір) жыл ішінде аяқталған сату мәмілесі ретінде мойындау өлшемшарттарына сәйкестігі күтілуге тиіс, сауда-саттық жасауға бекем ниеті болуы тиіс.

Сатуға арналған ретінде жіктелгеннен кейін негізгі құралдар мен материалдық емес активтер амортизациялауға жатпайды.

Кен орындарын барлауға, бағалауға және әзірлеуге байланысты шығыстар

Жер қойнауын пайдалану құқықтарын (лицензияларды) иемденгенге дейін болған шығындар

Лицензияларды алғанға дейін болған шығындар келтірілген кезеңдегі шығындарға жатқызылады. Қазақстан Республикасының Үкіметімен тиісті келісімге қол қойылғаннан кейін болған шығындар капиталдандырылады.

Жер қойнауын пайдалану құқығын сатып алу шығындары

Жер қойнауын пайдалану (барлау және өндіру) құқығын сатып алу жөніндегі шығындар қол қою бонустарын, тарихи шығындарды, экологиялық және әлеуметтік бағдарламаларға жұмсалатын міндетті шығыстарды қамтиды және материалдық емес активтердің құрамында кен орны бойынша барлау және бағалау сатысында жер қойнауын пайдалану құқығы ретінде капиталдандырылады.

Жер қойнауын пайдалану құқықтарын сатып алу шығындарын есепке алу кен орындары бөлінісінде жүргізіледі. Әрбір кен орны жыл сайын құнсыздану тұрғысынан қаралады. Егер объекті бойынша болашақта жұмыстар жоспарланбаған жағдайда, жер қойнауын пайдалану құқығын сатып алу шығындарының қалған сальдосы есептен шығарылады. Кен орындарында коммерциялық өндіру басталғаннан бастап жер қойнауын пайдалану құқығы (қалған шығындар) негізгі құралдар құрамына көшіріледі және дәлелденген қорлардың жалпы сомасына сүйене отырып, іс жүзіндегі өндіру бойынша өндірістік әдіс бойынша амортизацияланады.

Барлау және бағалау шығындары (аяқталмаған құрылыс

Барлау және бағалау шығындары геологиялық және геофизикалық шығыстарды; барлау ұңғымаларына тікелей жататын шығындарды; ашу жұмыстарын; әкімшілік нақты кен орнына жатқызуға болатын барлау және бағалау бойынша өзге де шығыстарды қамтиды. Мұндай

шығындар жалақыны, материалдар мен жанармайды, бұрғылау станоктарының құны мен мердігерлерге төлемдерді қамтиды. Геологиялық және геофизикалық шығыстарды қоспағанда, барлау және бағалау бойынша шығындар барлау және бағалау бойынша материалдық емес әрі материалдық активтердің құрамында капиталдандырылады және жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттар бөлінісінде ескеріледі және амортизацияланбайды. Егер минералдық ресурстар немесе көмірсутегілер табылмаса, бұл құнсызданудың дәлелі болуы мүмкін. Барлық капиталдандырылған шығындар табылған затты коммерциялық өндіру немесе одан пайда алудың қандай да бір басқа тәсілі туралы ниетті растау үшін, кемінде жылына бір рет техникалық, коммерциялық және басқарушылық тексеруге жатады. Керісінше жағдайда шығындар шығысқа есептен шығарылады. Минералдық ресурстардың қорлары дәлелденгенде және өндіруді жалғастыруға шешім қабылданғанда, тиісті шығындар мұнай-газ немесе тау-кен активтерінің кіші сыныптарына көшіріледі.

Барлау және өндіру шығындары (мұнай-газ және тау-кен активтері)

Барлауға және өндіруге жұмсалатын шығындар бұрын капиталдандырылған (және игерудің басында қайта жіктелген) жер қойнауын пайдалану құқығын сатып алу шығындарын және барлау және бағалау шығындарын; бұрғылау нәтижелеріне қарамастан пайдалану ұңғымаларын бұрғылауға; полигондар салуға; кен орындарындағы көміртегілер мен минералдық ресурстарды өндіру, жинау және дайындау үшін қажетті жерүсті технологиялық құрылыстар салуға арналған шығыстарды; кен орындарында коммерциялық өндіруді ұйымдастыру барысында жұмсалған өзге де шығындарды; ұңғымаларды консервациялауға және учаскелерді қалпына келтіруге арналған капиталдандырылған дисконтталған шығындарды қамтиды. Әзірлеуге және өндіруге жұмсалған шығындар негізгі құралдардың (мұнай-газ және тау-кен активтері) құрамында капиталдандырылады, есеп кен орындары бөлінісінде жүргізіледі.

Мұнай-газ және тау-кен активтері кен орындарында коммерциялық өндіру басталғаннан бастап іс жүзіндегі өндіру бойынша тозуды есептеудің өндірістік әдісі пайдаланыла отырып амортизацияланады. Мұнай-газ және тау-кен активтерінің кен орындарының пайдалы қызмет мерзімінен айтарлықтай ерекшеленетін пайдалы қызмет мерзімі бар кейбір объектілері (жерүсті технологиялық құрылыстар мен жабдықтар) тұзу сызықты әдіс пайдаланыла отырып, пайдалы қызмет мерзімі ішінде амортизацияланады. Кен орындарын пайдаланудан шығаруға жұмсалған дисконтталған шығындарды қамтитын жер қойнауын пайдалану құқығын алуға жұмсалатын шығындар, дәлелденген қорлардың жалпы сомасы бойынша амортизацияланады. Кен орындарын игеруге жұмсалған қалған шығындар дәлелденген әзірленген қорларға есептеле отырып, амортизацияланады.

Негізгі құралдар (мұнай-газ және тау-кен активтерінен басқа)

Бастапқы мойындау кезінде негізгі құралдар бастапқы құн бойынша бағаланады. Кейін негізгі құралдар жинақталған тозуды, түгесілуді және құнсыздануды шегергенде ескеріледі. Шаруашылық тәсілмен құрылған активтердің құны материалдардың құнын, тікелей еңбек шығындарын және өндірістік жүктеме шығыстарының тиісті үлесін қамтиды.

Мұнай-газ активтерінен басқа негізгі құралдар негізінен мынадай негізгі құралдардың кластарын қамтиды, олар мына пайдалы қызмет мерзімі ішінде тұзу сызық әдісімен амортизацияланады:

	Жылдар
Ұлттық электр желісінің активтері	8-100 жыл
МӨЗ активтері	4-100 жыл
Құбырлар	2-30 жыл
Ғимарат және құрылыстар	2-100 жыл
Темір жолдар мен инфрақұрылым	10-80 жыл
Машиналар, жабдық және көлік құралдары	2-50 жыл
Басқасы	2-20 жыл

Негізгі құралдардың объектілері ірі ауқымды техникалық тексеру нысаны болып табылғанда, тиісті шығындар 16 ХБЕС-те белгіленген мойындау өлшемшарттары сақталған жағдайда құрамдас бөлігін ауыстыру ретінде негізгі құралдардың баланстық құнында мойындалады.

Негізгі құралдар объектісін мойындау ол істен шыққаннан кейін немесе оны пайдаланудан не шығуынан болашақ экономикалық пайда алу күтілмейтін болса, тоқтатылады. Активті мойындау тоқтатылған кезде пайда болған кез келген пайда немесе шығын (шығу мен активтің қалдық құнынан түскен таза түсімдер арасындағы айырма ретінде есептелген) активті мойындау тоқтатылған есепті кезеңдегі пайда мен шығынға қосылады.

Активтің қалдық құны, қажеттілік болғанда пайдалы қызмет мерзімі және амортизациялау әдістері әрбір қаржы жылының аяғында қайта қаралады және түзетіледі.

Материалдық емес активтер

Бөлек сатып алынған материалдық емес активтер бастапқы мойындау кезінде сатып алу құны бойынша ескеріледі. Ұйымдарды біріктіру бойынша операциялар шеңберінде сатып алынған материалдық емес активтердің құны сатып алу күніндегі әділ құнды білдіреді. Материалдық емес активтер бастапқы мойындалғаннан кейін кез келген жинақталған амортизацияны және құнсызданудан болатын кез келген жинақталған шығын шегеріле отырып, сатып алу құны бойынша ескеріледі. Әзірлеуге жұмсалған капиталдандырылған шығындарды қоспағанда, өз күштерімен құрылған материалдық емес активтер капиталдандырылмайды және тиісті шығыстар, шығыстар туындаған кезеңдегі пайда мен шығында мойындалады.

Материалдық емес активтердің пайдалы қызмет мерзімі шектеулі немесе шектеусіз ретінде айқындалады. Пайдалы қызмет мерзімі шектелген материалдық емес активтер қызметтің осы мерзімі ішінде амортизацияланады және материалдық емес актив құнсыздануы мүмкін көрсеткіш болған кезде құнсыздану тұрғысынан бағаланады. Амортизациялау кезеңі және пайдалы қызмет мерзімі шектелген материалдық емес активтер үшін амортизация әдісі кем дегенде әрбір есепті жылдың аяғында қайта қаралады. Пайдалы қызметтің күтілетін мерзіміне немесе материалдық емес активтен түсетін болашақ экономикалық пайданың күтілетін көлеміне өзгерістер амортизация кезеңіне өзгерістер немесе мән-жайлар бойынша амортизация әдісі арқылы ескеріледі және бухгалтерлік бағалаудағы өзгерістер ретінде қаралады.

Қызмет мерзімі шектелген материалдық емес активтерді амортизациялау бойынша шығыстар материалдық емес активтің мақсатына сәйкес шығыстар құрамында жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте мойындалады.

Пайдалы қызмет мерзімі шектелген материалдық емес активтер негізінен мынадай пайдалы қызмет мерзімі ішінде тұзу сызық әдісімен амортизацияланатын активтердің мынадай сыныптарын қамтиды:

Жылдар

Лицензиялар	3-20 жыл
Бағдарламалық қамтылым	1-14 жыл
Басқасы	2-15 жыл

Қызмет мерзімі шектеусіз материалдық емес активтер амортизацияланбайды, бірақ жыл сайын немесе құнсыздану көрсеткіштері болған кезде құнсыздану тұрғысынан тексеріледі және қажет болған кезде өтелетін шамаға дейін есептен шығарылады.

Инвестициялық жылжымайтын мүлік

Инвестициялық жылжымайтын мүлік алғашқыда, мәміле бойынша шығындарды қоса алғанда, бастапқы құны бойынша бағаланады.

Топ есептеу әдісін бастапқы құн бойынша қолданатындықтан, бастапқы мойындалғаннан кейін инвестициялық жылжымайтын мүлік «Негізгі құралдар» 16 ХҚЕС-ке сәйкес қабылданған әдіс бойынша, яғни жинақталған құнсыздану және жинақталған амортизация ескеріле отырып, ескеріледі.

Инвестициялық жылжымайтын мүлік 2 жылдан 100 жылға дейінгі пайдалы қызмет ету мерзімінің ішінде тік желілік әдіспен амортизацияланады.

Инвестициялық жылжымайтын мүліктің танылуы ол шыққан кезде (қаржылық жағдай туралы есепте элиминация кезінде) не болмаса егер ол пайдаланудан шығарылса және оның шығуынан келешекте экономикалық пайда күтілмесе, тоқтатылады. Шығудан туындайтын таза түсімдер мен активтің баланстық құны арасындағы айырма оны мойындау тоқтатылған кезең ішіндегі жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте мойындалады.

Барлау және бағалау бойынша активтердің құнсыздануы

Топ барлау және бағалау бойынша активтерді құнсыздану мәніне тексереді, әрі мұндай активтер әзірлеу бойынша материалдық және материалдық емес активтердің құрамына немесе активтердің құнсыздануына нұсқайтын фактілер мен жағдайлар болғанда аударылады.

Бір немесе одан да көп төмендегі фактілердің және жағдайлардың болуы Топ барлау әрі бағалау жөніндегі өз активтерін құнсыздану мәніне тексеруге міндетті екендігіне нұсқайды (тізбесі толық емес):

- ➔ Соның ішінде Топ компаниясы белгілі бір учаскені барлауға құқылы болған кезең өтіп кеткенде немесе таяу арада өтеді және оның ұзартылуы күтілмейді;
- ➔ Белгілі бір учаскеде минералды ресурстарды одан әрі барлауға және бағалауға едәуір шығыстар бюджетке қосылмаған және жоспарланбайды;
- ➔ Белгілі бір учаскеде минералды ресурстарды барлау және бағалау минералды ресурстардың коммерциялық тиімді көлемдерін анықтауға әкеліп соқтырмады және Топ белгілі бір учаскеде мұндай қызметті тоқтату шешімін қабылдады;
- ➔ Топтың белгілі бір учаскені әзірлеу ықтималдылығына қарамастан барлау және бағалау жөніндегі активтің ағымдағы құны нәтижелі әзірлеудің немесе өткізудің нәтижесінде толық шамада өтелмейді деген жеткілікті деректері бар.

Қаржы активтері

Бастапқы тану және бағалау

Қаржы активтері алғаш рет танылғанда кейіннен амортизацияланған құны бойынша, басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны (БЖКӘҚ) бойынша және пайда немесе шығын арқылы әділ құны (ПШӘҚ) бойынша бағаланатын ретінде жіктеледі.

Қаржы активтерінің бастапқыда танылған кездегі жіктелуі келісімшартта көзделген қаржы активі мен Топ бұл активтерді басқару үшін қолданатын бизнес-модель бойынша ақша ағындарының сипаттамаларына тәуелді болады. Қаржыландырудың едәуір компонентін қамтымайтын немесе соған қатысты Топ іс жүзіндегі сипаттың жеңілдетілуін қолданған сауда дебиторлық берешекті қоспағанда, Топ қаржы активтерін бастапқыда пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланбайтын қаржы активтері жағдайында мәміле бойынша шығындар сомасына ұлғайтылған әділ құны бойынша бағалайды. Қаржыландырудың едәуір компонентін қамтымайтын немесе соған қатысты Топ іс жүзіндегі сипаттың жеңілдетілуін қолданған сауда дебиторлық берешек 15 ХҚЕС-ке (IFRS) сәйкес айқындалған мәміленің бағасы бойынша айқындалады.

Қаржы активін амортизацияланған құны бойынша немесе БЖКӘҚ бойынша жіктеу және бағалау үшін осы активтің шарттық талаптары борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне «борыштың негізгі сомасы мен пайыздардың есебінен төлемдер ғана» болып табылатын ақша ағындарын алуды негіздеуі қажет. Мұндай бағалау SPPI-тест деп аталады және әрбір құралдың деңгейінде жасалады.

Топ қаржы активтерін басқару үшін пайдаланатын бизнес-модель ақша ағындарын әкелу мақсатында Топ өзінің қаржы активтерін басқаратын тәсілді сипаттайды. Бизнес-модель ақша ағындарының шартта көзделген ақша ағындарын алудың, қаржы активтерін сатудың немесе екеуінің де салдары болатындығын айқындайды.

Заңнамамен немесе белгілі бір нарықта (стандартты талаптарда жасалатын сауда-саттық) қабылданған қағидамен белгіленген мерзімде активтерді жеткізуді талап етуші қаржы активтерін сатып алу немесе сату бойынша барлық операциялар ол жасалған күнге, яғни Топ активті сатып алуға немесе сатуға өзіне міндеттеме қабылдаған күнге танылады.

Кейіннен бағалау

Кейіннен бағалау мақсаттары үшін қаржы активтері үш санатқа жіктеледі:

- ➔ Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері (борыштық құралдар);
- ➔ Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері;
- ➔ Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері.

Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтерінің санатына Топ сауда және басқа да дебиторлық берешекті, үшінші және байланысты тараптарға берілген қарыздар, үшінші және байланысты тараптардың борыштық бағалы қағаздары мен банк салымдарын жатқызады. Сондай-ақ, Топ амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтерінің құрамына Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің өтеу мерзімі 3 айға дейінгі ноттарын қосады, себебі бұл инвестициялар Қордың ақша қаражатын басқару бөлігі емес, инвестициялық қызметінің бір бөлігі.

БЖКӘҚ бойынша бағаланатын қаржы активтеріне негізінен үшінші және байланысты тараптардың борыштық бағалы қағаздары жатады.

ПШӘҚ бойынша бағаланатын қаржы активтеріне негізінен берілген қарыздар, үшінші және байланысты тараптардың борыштық және үлестік бағалы қағаздары жатады.

Тануды тоқтату

Қаржы активі (қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есептен алынып тасталады) мойындалуын тоқтатады, егер:

- Активтен ақша ағындарын алу құқығының қолданылу мерзімі аяқталса; не болмаса
- Топ активтен ақша ағымын алу құқығын берсе не болмаса үшінші тарапқа түсетін ақша ағымдарын толық көлемде және «транзиттік» келісім бойынша ешбір елеулі кідірусіз төлеу бойынша өз мойнына міндеттеме алса; және не болмаса (а) Топ активтен болатын барлық тәуекелдер мен пайданы берсе, не болмаса (б) Топ активтен болатын барлық тәуекелдер мен пайданы бермей, оларды сақтамаса, бірақ осы активтің бақылауын берсе.

Егер Топ өзінің активтен ақша ағынын алу барлық құқығын берсе не транзиттік келісім жасаса, ол меншік құқығына байланысты тәуекелдер мен табысты сақтап қала алған-алмағанын және, егер сақтап қала алған болса, онда қандай көлемде екендігін бағалайды. Егер Топ активтен болатын барлық тәуекелдер мен табысты іс жүзінде бермесе және өзінде сақтамаса, сондай-ақ активке бақылауды бермесе, Топ берілген активке өзінің қатысуын жалғастыруы дәрежесінде тануын тоқтатады. Бұл жағдайда Топ тиісті міндеттемені де таниды. Берілген актив пен тиісті міндеттеме Топ сақтаған құқық пен міндеттемелерді көрсететін негізде бағаланады.

Қаржы активтерінің құнсыздануы

Топ пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланбайтын барлық борыштық қаржы активтеріне қатысты күтілетін кредиттік шығындар (ККШ) бағалау резервін мойындайды.

ККШ шартқа сәйкес Топқа тиесілі болатын ақша ағындары мен Топ бұл актив бойынша бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлемеге шамамен тең болатын мөлшерлемені пайдалана отырып дисконтталған алуды күтіп отырған барлық ақша ағындарының арасындағы айырма ретінде есептеледі.

Күтілетін ақша ағындарына ұсталатын қамтамасыз етуді сатудан немесе шарттық талаптардың ажырамас бөлігі болып табылатын кредит сапасын арттырудың басқа тетіктерінен болатын ақша ағындары жатады.

ККШ екі кезеңде танылады. Бастапқы танылған сәттен бастап кредиттік тәуекел айтарлықтай ұлғаймаған қаржы құралдары бойынша келесі 12 айдың (12 айлық ККШ) ішінде мүмкін болатын дефолттардың салдарынан туындауы мүмкін кредиттік шығындарға қатысты шығынды бағалау резерві құрылады. Солар бойынша бастапқы танылған сәттен бастап қаржы құралдары үшін кредиттік тәуекел айтарлықтай ұлғайған дефолттың орын алу мерзімдеріне қарамастан (бүкіл мерзім үшін ККШ) осы қаржы құралының қалған қолданылу мерзімінің ішінде күтілетін кредиттік шығындарға қатысты шығынға бағалау резерві құрылады.

Сауда және басқа да дебиторлық берешекке қатысты Топ ККШ-ны есептеу кезінде жеңілдетілген тәсілді қолданады. Тиісінше, Топ кредиттік тәуекелдің өзгерістерін қадағаламайды, ал оның орнына әрбір есепті күнге бүкіл мерзім үшін күтілетін кредиттік шығындарға тең сомада шығынның бағалау резервін мойындайды. Топ қарыз алушылар мен жалпы экономикалық талаптарға тән болатын болжамды факторларды ескере отырып түзетілген кредиттік шығындардың пайда болуының өткен тәжірибесіне сүйене отырып бағалау резервтерінің матрицасын пайдаланды.

Егер шартта көзделген төлемдердің мерзімі 90 күнге өтіп кетсе, Топ қаржы активі бойынша дефолт болды деп есептейді. Дегенмен, белгілі бір жағдайларда Топ, егер ішкі немесе сыртқы ақпарат Топ ұстап қалатын кредит сапасын арттыру тетіктерін ескерместен, Топтың шартта көзделген қалған

төлемдердің барлық сомасын алатындығына нұсқаса, қаржы активі бойынша дефолт болды деген қорытындыға келе алады. Егер Топтың шартта көзделген ақша ағындарының өтелуіне қатысты негізделген үміттері болмаса, қаржы активі есептен шығарылады.

Хеджирлеуді есепке алу

Топ валюталық тәуекелдер бойынша хеджирлеудің жекелеген құралдарын ақша ағындарын хеджирлеу немесе таза инвестицияларды шетелдік бөлімшеге хеджирлеу ретінде айқындайды. Топ тәуекелдерді басқару және хеджирлеу стратегиясына сәйкес хеджирлеу құралдары мен хеджирленетін баптардың арасындағы қатынастарды олар белгіленген сәттен бастап құжаттамалы түрде ресімдейді.

Бұдан басқа, хеджирлеу қатынастары белгіленген сәтте және одан әрі Топ әділ құнның немесе хеджирленетін тәуекелге жататын хеджирленетін баппен байланысты ақша ағындарының өзгерістерін өтеу тұрғысынан хеджирлеу құралының тиімділігін тұрақты түрде құжаттайды.

Бұрын жиынтық кірісте мойындалған сомалар хеджирленетін позиция пайда мен шығынға әсер ететін кезеңдердегі пайдаға және шығынға, хеджирленетін позицияны есептен шығару көрсетілетін бапқа қайта жіктеледі.

Хеджирлеуді есепке алу:

- а) Топ хеджирлеу қатынастарын тоқтатқан;
- б) Хеджирлеу құралын қолдану, сату, бұзу немесе оны орындау мерзімі өткен; немесе
- в) Қаржы құралы хеджирлеу құралы ретінде есепке алу талаптарын қанағаттандыруды тоқтатқан күні тоқтатылады.

Басқа да жиынтық кірістің құрамында және капиталда көрсетілген пайда немесе шығын болжанатын мәміле мойындалғаннан кейін пайда мен шығында көрсетіледі. Егер болжанатын мәмілені жасау енді күтілмесе, капиталда жинақталған пайда немесе шығын дереу пайда мен шығынға жатқызылады. Тиімді емес бөлікке жататын пайда немесе шығын да дереу пайда мен шығынға жатқызылады.

Таза инвестицияларды шетелдік бөлімшеге хеджирлеу

Валюталық тәуекелдерді хеджирлеу құралдары бойынша есеп айырысулардың нәтижесінде туындайтын бағамдық айырмадан туындайтын кірістер мен шығындар есепті күнгі бағам бойынша шетелдік валютада көрсетілген активтер мен міндеттемелерді қайта есептеу кезінде жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте есептілік валютасын қайта есептеу жөніндегі резервтің құрамында мойындалады.

Ақша ағындарын хеджирлеу

Қаржы құралдарын қайта есептеу кезінде туындайтын және ақша ағындарын хеджирлеу құралдары болып табылатын бағамдық айырмадан болған пайда мен шығын жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте хеджирлеу резервінің құрамында мойындалады.

Қорлар

Қорлар өзіндік құнының ең аз мәні немесе таза өткізу құны бойынша бағаланған. Өзіндік құн қорларды жеткізуге және ағымдағы жағдайға келтіруге байланысты шығындарды қамтиды. Таза өткізу құны аяқтауға жұмсалған шығындарды және өткізуге жұмсалған есеп айырысу шығындарын

шегере отырып, әдеттегі қызмет барысында қорларды өткізу бағасын бағалауды білдіреді. Шығындарды есептеп шығарудың ұқсас формуласы сипаттамасы мен мақсаты ұқсас барлық қорлар үшін пайдаланылады. Операциялық мұнай-газ және энергетикалық сегменттердің қорлары ФИФО әдісі негізінде бағаланады. Барлық қалған қорлар орташа өлшенген құн негізінде бағаланады.

Ақша қаражаты мен оның баламалары

Ақша қаражаты мен оның баламалары кассадағы қолма-қол ақшаны, мерзімді депозиттерді, алдын ала келісілген ақша қаражаты сомасына еркін айырбасталатын және олардың құнының өзгеруіне байланысты елеусіз тәуекел деңгейіне ұшырайтын өтеу мерзімі 3 (үш) айдан аспайтын қысқа мерзімді және өтімділігі жоғары инвестицияларды қамтиды.

Қаржылық міндеттемелер

Бастапқы тану және бағалау

Қаржылық міндеттемелер бастапқы тану кезінде пайда немесе шығын, кредиттер, қарыздар мен берешек немесе туынды құралдар арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржылық міндеттемелер ретінде жіктеледі.

Қаржылық міндеттемелер бастапқыда кредиттер мен қарыздар болған жағдайда тікелей солармен байланысты мәміле бойынша шығындарға көбейтілген әділ құны бойынша мойындалады.

Топтың қаржылық міндеттемелеріне сауда және басқа да кредиторлық берешек, кредиттер мен қарыз алулар, сондай-ақ туынды қаржы құралдары кіреді.

Қаржылық міндеттемелерді кейіннен бағалау

Қаржылық міндеттемелерді кейінгі бағалау оларды былай жіктеуге байланысты:

Сауда және басқа да кредиторлық берешек

Сауда кредиторлық берешек бастапқыда әділ құны бойынша көрсетіледі және кейіннен тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып амортизацияланған құн бойынша бағаланады.

Кредиттер мен қарыздар

Бастапқыда танылғаннан кейін пайыздық кредиттер мен қарыздар тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып амортизацияланған құн бойынша бағаланады. Мұндай қаржылық міндеттемелер бойынша кірістер мен шығыстар, оларды тануды тоқтатқанда, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдалану арқылы амортизацияның есептелуіне қарай жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте танылады.

Амортизацияланған құн сатып алу кезінде дисконттар немесе сыйақыларды, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігі болып табылатын комиссиялық немесе шығындарды ескере отырып есептеледі. Тиімді пайыздық мөлшерлеме амортизациясы қаржылық шығындар құрамына енгізіледі.

Қаржылық кепілдік шарттары

Топ шығарған қаржы кепілдігі шарттары осы шарт иесі белгілі бір борышкердің борыш құралдары шарттарына сәйкес уақтылы төлеуді жүзеге асыруға қабілетсіздігінің салдарынан шеккен

шығындарды өтеу үшін төлем жасауды талап етуші шарттарды білдіреді. Қаржылық кепілдік шарттары ең алдымен кепілдік шығарылымымен тікелей байланысты мәміле бойынша шығындарды ескере отырып әділ құн бойынша міндеттеме ретінде танылады.

Кейіннен міндеттеме келесі өлшемдердің ең үлкені бойынша бағаланады: қажет болған жағдайда «Сатып алушылармен шарттар бойынша түсім» 15 ХҚЕС-ке (IFRS) сәйкес кірістің жинақталған сомасын/амортизациясын шегере отырып, бастапқыда танылған соманың және шығын бойынша бағалау резерві сомасының құны.

Жалдау

Келісім жалға алу болып табылатындығын немесе онда жалға алу белгілері бар екендігін анықтау жалдау қатынастарының басталу күніне келісім мазмұнын талдауға негізделеді. Келісім жалдау болып табылады немесе жалдау белгілерін қамтиды, егер келісімнің орындалуы нақты активті (немесе активтерді) пайдаланудан тәуелді болса және мұндай келісімнің нәтижесінде активті немесе активтерді пайдалану құқығы бір тараптан басқа тарапқа өтсе, тіпті егер бұл актив (немесе бұл активтер) келісімде анық көрсетілмесе.

Топ жалға алушы ретінде

Солар бойынша Топқа өтемақыға айырбас ретінде белгілі бір кезең ішінде сәйкестендірілген активті (оны «Жалдау» 16 ХҚЕС (IFRS) айқындағандай) пайдалануды бақылау құқығы берілетін шарттарға (немесе шарттардың жеке құрауыштарына) қатысты Топ активті пайдалану құқығы нысанында және тиісті міндеттемені жалдаудың басталу күніне мойындайды. Шарттардың жалдауға қатысы жоқ құрауыштары өзге орынды стандарттарға сәйкес ескеріледі.

«Жалдау» 16 ХҚЕС-ке (IFRS) сәйкес Топ көрсетілген стандартты жалдау шарттарына қолданбайды, солар бойынша жалдаудың басталу күніне көзделген жалдау мерзімі 12 айдан аспайды және құбылмалы жалдау мөлшерлемесі бар жалдау шарттарына, сондай-ақ құны төмен активтерді жалдау шарттарына қатысты сатып алу опционын қамтымайды. Қысқа мерзімді жалдау мен төмен құны бар активтерді жалдауды Топ жалдау мерзімінің ішінде желілік әдіспен шығыс ретінде мойындайды.

Жалдаудың басталу күніне Топ жалдау бойынша міндеттемені осы күнге әлі жүзеге асырылмаған жалдау төлемдерінің келтірілген (ағымдағы) құны бойынша бағалайды. Дисконттау, егер оларды оңай айқындауға мүмкіндік болса, жалдау шарттарында белгіленген мөлшерлемелерді қоспағанда, Топтың қосымша қарыз қаражатын тартудың пайыздық мөлшерлемесін пайдалана отырып жүзеге асырылады.

Топ жалдау бойынша міндеттемені мына жағдайларда қайта бағалайды (және пайдалану құқығы нысанындағы тиісті активті тиісінше түзетеді):

- Жалдау мерзімі өзгерді немесе сатып алу опционының орындалуын бағалауда өзгеріске әкеп соқтырған айтарлықтай оқиға немесе жағдайларда өзгеріс болды, және жалдау бойынша міндеттеме қайта қаралған дисконттау мөлшерлемесін пайдалана отырып қайта қаралған жалдау төлемдерін дисконттау арқылы қайта бағаланады;
- Жалдау төлемдері индекстің немесе мөлшерлеменің өзгеруіне немесе кепілдік берілген тарату құны бойынша күтілетін төлемнің өзгеруіне байланысты өзгереді және мұндай жағдайларда жалдау бойынша міндеттеме өзгермеген дисконттау мөлшерлемесін пайдалана отырып қайта қаралған жалдау төлемдерін дисконттау арқылы қайта бағаланады (егер тек жалдау төлемдерінің өзгеруі құбылмалы пайыздық мөлшерлеменің өзгеру салдары болып табылса, мұндай жағдайда қайта қаралған дисконттау мөлшерлемесі қолданылады);

- Жалдау шарты түрлендірілген және жалдау шартының өзгеруі бөлек жалдау шарты ретінде ескерілмейді және мұндай жағдайда жалдау бойынша міндеттеме түрлендірудің күшіне ену күніне қайта қаралған дисконттау мөлшерлемесін пайдалана отырып қайта қаралған жалдау төлемдерін дисконттау арқылы түрлендірілген жалдау шартының жалдау мерзімінің негізінде қайта бағаланады.

Жалдаудың басталу күніне Топ пайдалану құқығы нысанындағы активті бастапқы құны бойынша бағалайды, оған жалдау бойынша міндеттемені бастапқы бағалаудың көлемі, жалдаудың басталу күніне немесе жалдау бойынша ынталандыратын төлемдерді шегере отырып мұндай күнге дейін жалдау төлемдері, жалға алушы шеккен кез келген бастапқы тікелей шығындар жатады. Пайдалану құқығы нысанындағы активтерді кейіннен есепке алуға қатысты меншіктегі активтерге қатысты, оның ішінде тозу мен амортизацияны есептеуге қатысты қолданылатын есеп саясаты, сондай-ақ құнсыздану мәніне тексерулер қолданылады.

Пайдалану құқығы нысанындағы танылған актив келесі кезеңдердің барынша қысқасы бойына желілік әдіспен амортизацияланады: активтің пайдалы қызмет етуінің болжамды мерзімі немесе жалдау мерзімі.

Топ жалдау бойынша міндеттемелерді қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте бөлек баппен (22- ескертпе) көрсетіледі, ал дәл сол баптардағы пайдалану құқығы нысанындағы активтер, егер олар меншікте болса, яғни негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің құрамында болса, тиісті базалық активтер ретінде көрсетіледі (8, 9-ескертпелер).

16 ХҚЕС (IFRS) талаптарына сәйкес жалдау төлемдері жалдау міндеттемесінің пайыздық бөлігі мен оның негізгі бөлігін өтеу бойынша ақшалай төлемдерге бөлінеді. Топ қаржылық қызметтен болған ақша ағындарындағы негізгі борыштың өтелуін жіктеді және Топтың есеп саясатына сәйкес, төленген пайыздар операциялық қызметтен болған ақша қаражаты ағындарының бір бөлігі ретінде жіктеледі. Қысқа мерзімді жалдау бойынша төлемдер, құны төмен активтерді жалдау төлемдері мен жалдау міндеттемесін бағалауға қосылмаған ауыспалы жалдау төлемдері операциялық қызметтің бір бөлігі ретінде көрсетілген.

Топ жалға беруші ретінде

Топ жалдау шарттарын негізгі құралдардың кейбір объектілеріне қатысты жалға беруші ретінде жасайды.

Соның шеңберінде Топ жалға беруші болып табылатын жалдау қаржылық немесе операциялық жалдау ретінде жіктеледі. Жалдау талаптарына сай жалға алушыға меншік құқығымен байланысты барлық тәуекелдер мен пайда өтеді, жалдау шарты қаржылық жалдау шарты ретінде жіктеледі. Жалдаудың барлық басқа түрлері операциялық жалдау ретінде жіктеледі. Операциялық қызметтен түскен кіріс жалдау мерзімінің ішінде желілік негізде танылады.

Резервтер

Активтің шығуы бойынша міндеттеме (пайдаланудан шығару)

Пайдаланудан шығаруға арналған резервтер Топтың объектіні немесе негізгі құралды бөлшектеу мен көшіру бойынша және объекті тұрған учаскені қалпына келтіру бойынша міндеттемесі болған кезде, сондай-ақ мұндай резервті пайымды бағалауды жүзеге асыру мүмкін болған кезде, дисконттау негізінде толық көлемде мойындалады.

Мойындалатын сома жергілікті шарттар мен талаптарға сәйкес анықталған бағаланған болашақ шығындардың ағымдағы құнын білдіреді. Сондай-ақ сомасы резервтің мөлшеріне балама болатын негізгі құралдардың баланстық құнының тиісінше ұлғаюы мойындалады. Соның салдарынан, бұл шығындар тиісті амортизациялау әдісі негізінде өндірістік құралдар мен тасымалдау құралдары бойынша күрделі шығындар шеңберінде амортизацияланады.

Есепті мерзімдегі немесе міндеттемелерді өтеуге қажетті экономикалық пайданың негізіндегі ресурстардың ағып кету сомасындағы өзгерістердің нәтижесі болған пайдаланудан шығару бойынша қолдағы резервті бағалаудағы өзгерістер немесе дисконттау мөлшерлемесіндегі өзгеріс былайша ескеріледі:

- Резервтегі өзгерістер ағымдағы кезеңде тиісті активтің баланстық құнына қосылады немесе шегерілетіндей;
- Актив құнынан шегерілген сома оның баланстық құнынан аспауы тиіс. Егер резервтегі кему активтің баланстық құнынан асып кетсе, онда асып кету жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте дереу мойындалады; және
- Егер түзету активтің құнын ұлғайтуға әкелсе, Топ активтің жаңа баланстық құны толығымен өтелмейтінінің көрсеткіші болып табылатындығын/табылмайтындығын қарастырады. Егер бұл мұндай көрсеткіш болып табылса, Топ активтің өтелетін құнын бағалау арқылы оны құнсыздануға тестілейді және 36 ХБЕС-ке сәйкес құнсыздану бойынша кез келген шығынды ескереді.

Басқа резервтер

Резервтер Топтың өткен шақта болған оқиғалардың нәтижесінде ағымдағы (құқықтық немесе іс-тәжірибеден туындаған) міндеттемесі болса, сондай-ақ міндеттемелерді өтеу үшін экономикалық пайдаға байланысты қаражат ағыны болатын ықтималдық болғанда және осы міндеттеменің тиісті дұрыс бағасы жүргізілгенде шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетіледі. Егер Топ резерв өтеледі деп күтсе, мысалы, сақтандыру шарты бойынша, өтеу жеке актив ретінде көрсетіледі, бірақ өтеу іс жүзінде кепілді болып табылғанда ғана.

Егер ақша қаражатының уақытша құнының әсері мәнді болып табылса, резервтер ақша қаражатының уақытша құнының ағымдағы нарықтық бағасын көрсететін және онда міндеттемеге тән тәуекелдер орынды салықтарды төлегенге дейінгі мөлшерлеме бойынша ақша қаражатының күтілетін болашақ қозғалысын дисконттау арқылы есептеледі. Дисконттауды пайдалану кезінде резервтің ұлғаюы уақыттың өтуі салдарынан қаржылық шығындар ретінде танылады.

Жұмыскерлерге сыйақылар

Зейнетақы қорларына аударымдар

Топ аударымдар ретінде өзінің жұмыскерлерінің жалақысынан олардың зейнетақы қорларына аударымдар ретінде 10% ұстайды. Заңнамаға сәйкес жұмыскерлер өздерінің зейнетақы қорларына зейнетақы төлемдеріне өздері жауапты болады және Топтың жұмыскерлерге олар зейнеткерлікке шыққаннан кейін бұл төлемдер бойынша ағымдағы және болашақтағы міндеттемелері жоқ.

Әлеуметтік салық

Топ Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына сәйкес әлеуметтік салық төлейді. Әлеуметтік салық есептелуіне қарай шығыстарға жатқызылады.

Төлемдер мөлшері белгіленген зейнетақы жоспары

Кәсіптік одақтармен жасалған ұжымдық шарттарға және өзге де сыйақылар туралы ережелерге сәйкес Топтың кейбір еншілес ұйымдары өздерінің жұмыскерлеріне еңбек қызметін аяқтағанда («Төлемдердің белгіленген мөлшерімен зейнетақы жоспары») белгілі бір сыйақылар төлейді.

Топ олар басқа да жиынтық пайда мен шығынның құрамында анықталған кезеңде жұмыскерлерге сыйақы төлеу бойынша міндеттемелерді қайта бағалаудан туындаған актуарлық пайда мен шығынды мойындайды және «Жұмыскерлерге берілетін сыйақы» 19 ХБЕС-да айқындалған бағаға сәйкес сыйақы бойынша шығыстарды және міндеттемені мойындайды.

Төлемдер мөлшері белгіленген зейнетақы жоспарына сәйкес міндеттемелер мен сыйақы бойынша шығыстар болжамдалған шартты бірлік әдісінің көмегімен анықталады. Бұл әдіс әрбір жұмыс істелген жылды сыйақы алу құқығына қосымша бірлігіне өсу ретінде қарастырады және жиынтық міндеттемені көрсету үшін әрбір бірлікті жеке өлшейді. Сыйақылар беру бойынша шығыстар, белгіленген төлемдер мөлшерімен зейнетақы жоспары бойынша сыйақы формуласына сәйкес жұмыскерлердің жұмыс өтілі ішінде жиынтық сыйақыны бөлу үшін пайда мен шығында көрсетіледі. Бұл міндеттеме валютасы мен шарттары төлемдер мөлшері белгіленген зейнетақы жоспары бойынша міндеттемелер валютасымен және бағаланған шарттарымен салыстыруға болатын мемлекеттік облигациялар бойынша сыйақы мөлшерлемесіне ұқсас дисконт мөлшерлемесін қолдана отырып, болашақтағы есеп айырысу ақша қозғалысының ағымдағы құны бойынша өлшенеді. Топтың еншілес ұйымдарының төлемдер мөлшері белгіленген зейнетақы жоспарлары қаржыландырылмайтын болып табылады.

Капитал

Жарғылық капитал

Жай акциялар капитал ретінде жіктеледі. Ұйымдарды біріктіру жағдайларынан басқа, жаңа акциялар шығаруға тікелей қатысы бар сыртқы шығындар капиталға түсімдер сомасынан шегерім ретінде көрсетіледі. Шығарылған акциялардың номиналдық құнынан алынған қаражаттың әділ құнының кез келген асып түсуі бөлінбеген пайданың ұлғаюы ретінде мойындалады.

Бақыламайтын қатысу үлесі

Бақыланбайтын қатысу үлестері бастапқыда сатып алу күніне сәйкестендірілетін таза активтердің үлесіне пропорционалды етіп танылады.

Бақыланбайтын қатысу үлесі Акционерге жататын капиталдан бөлек меншікті капиталдың құрамында қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте көрсетілген. Еншілес ұйымның шығындары, тіпті егер бұл теріс сальдоға әкеп соқтырған жағдайда да бақыламайтын қатысу үлесіне жатады.

Дивидендтер

Дивидендтер есепті мерзімге дейін жарияланған жағдайда ғана міндеттемелер ретінде танылады және есепті мерзімдегі капитал сомасынан шегеріледі. Дивидендтер туралы ақпарат, егер олар есепті күнге дейін ұсынылса, сондай-ақ есепті күннен кейін, бірақ шығаруға қаржылық есептіліктің шоғырландырылған нысандары бекітілген күнге дейін ұсынылса немесе жарияланса, қаржылық есептіліктің шоғырландырылған нысандарында ашып көрсетіледі.

Акционерге басқа да бөлу

Бөлінбеген пайданың азаюы ретінде танылатын Акционерге басқа да бөлу болған шығындармен немесе активтердің акционер бұйрығымен бөлумен білдірілген, оған қоса негізгі құралдар объектілері, басқа кәсіпорынға қатысу үлестері, басқа да шығу топтары, ақша қаражаты және Топтың корпоративтік есеп саясатының анықтамасына сай басқа да активтер жатады.

Түсімді мойындау

Егер Топ экономикалық пайда алады деген ықтималдық болса және, егер пайданың сенімді бағалануы мүмкін болса, түсім мойындалады.

Тауарларды сату

Топ уәде етілген тауарды немесе қызметті (яғни активті) сатып алушыға бере отырып, атқару бойынша міндеттемені орындаған кезде (немесе қалайша) түсім мойындалады. Сатып алушы бұл активке бақылауды алғанда (немесе ретінде) актив беріледі, бұл әдетте келісімшарттың бағасы белгіленген немесе айқындалатын болып табылуы, ал дебиторлық берешекті алу мүмкіндігі негізделген түрде қамтамасыз етілген деген талаппен меншік құқығын беру кезінде орын алады. Атап айтқанда, сатудан түскен кірістер, әдетте, оларға меншік құқығы өткен кезде танылады. Экспортқа сату үшін меншік құқығы, әдетте, Қазақстан Республикасының шекарасында өтеді. Түсім кез келген сауда жеңілдіктерінің сомаларын, көлемі үшін жеңілдіктер мен өтелетін салықтарды ескере отырып, алынған немесе алынуға жататын сыйақының әділ құны бойынша бағаланады.

Қосалқы қызметтерді сату қызметтің бағасы айқындалуы мүмкін және кірістердің алынуына қатысты елеулі белгісіздіктің жоқ екендігі талабымен қызметтердің көрсетілу шамасына қарай танылады.

Қызметтерді көрсету

Қызметтер көрсетуден түсетін кірістер қызметтер көрсетілген сәтте мойындалады.

Тасымалдауға жататын қызметтерге қатысты, аяқталу дәрежесі мен кіріс сомасының жеткілікті түрде дәл анықталған жағдайда есепті күнгі тасымалдаудың аяқталу дәрежесі бойынша мойындалады. Әлі көрсетілмеген көлік қызметтері үшін тапсырыс берушілерден алынған алдын ала төлем сомалары алу сәтінде тапсырыс берушілерден алынған аванстар құрамында көрсетіледі. Болашақ кезеңдердің кірістері қызмет көрсетілуіне қарай ағымдағы кірістерге жатады.

Энергетика, коммуникациялар мен тасымалдау секторлары Тобының түсімі негізінен уақыт кезеңінің ішінде танылады, Топтың қалған сегменттерінің түсімі негізінен белгіленген уақыт сәтіне танылады.

Кері жалдаумен сату операциялары

Топ кері жалдаумен операцияларда активтің берілуін тек егер берілу «Сатып алушылармен шарттар бойынша түсім» 15 ХҚЕС-тің (IFRS) талаптарына жауап берсе ғана сату ретінде ескереді. 15 ХҚЕС-ке (IFRS) сай, егер жалға алушы-сатушы сатуды мойындайтын болса, жалға алынатын активті пайдалану құқығы жалға алушы-сатушы сақтап қалатын пайдалану құқығымен байланысты активтің алдыңғы баланстық құнының бөлігі ретінде бағаланады. Жалға алушы-сатушы жалға беруші-сатып алушыға берілген құқықтарға жататын пайданың немесе шығынның сомасын мойындайды. Егер жалға алушы-сатушының активті беруі активті сату ретінде есепке алу үшін 15 ХҚЕС-тің (IFRS) талаптарына жауап бермесе, жалға алушы-сатушы берілген активтің мойындалуын жалғастырады және қаржылық міндеттемені «Қаржы құралдары» 9 ХҚЕС (IFRS) қолдана отырып берілуден болған түсімдердің мөлшерінде мойындайды.

Пайыздық және қаржылық кірістер мен шығыстар

Мақсатқа қол жеткізу, міндеттерді орындау және Топтың негізгі қызметін жүзеге асыру шеңберінде берілген және алынған барлық қаржы құралдары бойынша пайыздық кірістер мен шығыстар өткізілген өнім мен көрсетілген қызметтердің өзіндік құны мен түсімі құрамында пайыздық кірістер мен шығыстарда ашылып көрсетіледі. Топтың негізгі қызметіне жатпайтын барлық басқа пайыздық кірістер мен шығыстар қаржылық кірістер мен шығыстарда ашылады. Қаржылық кіріске ақша қаражаты мен оның баламалары, кредиттік мекемелердегі қаражат, берілген қарыздар, қаржылық кепілдіктер және басқа да қаржы активтері мен міндеттемелер бойынша сыйақылар кіреді. Қаржылық шығыстарға алынған қарыздар бойынша дисконттың амортизациясы, ішкі және сыртқы нарықта тартылған қарыз қаражаттарын тартуға және оларға қызмет көрсетуге байланысты шығыстар, оның ішінде пайыздар бойынша шығыстар және өзге де ұқсас шығыстар жатады.

Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын барлық қаржы құралдары мен БЖКӘҚ бойынша ескерілетін инвестициялар ретінде жіктелген пайыздық қаржы құралдары бойынша пайыздық кірістер мен шығыстар дисконттау кезіндегі тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша бейнеленеді, ол бойынша қаржылық құралды пайдаланудың болжалды мерзімі ішінде немесе қолданылуына қарай қысқарақ мерзім ішінде күтілетін болашақ ақша төлемдері мен түсімдері дәлдікпен қаржылық активтің немесе қаржылық міндеттеменің таза баланстық құнында келтіріледі.

Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша міндеттеме

Шарт бойынша міндеттеме, егер сатып алушыдан төлем Топ тиісті тауарларды бермейінше немесе қызметтерді көрсетпейінше алынса немесе төленуге жататын болса (қайсысының бұрын орын алатындығына қарай), танылады. Шарт бойынша міндеттемелер Топ шарт бойынша өз міндеттерін орындағанда (яғни тиісті тауарларға немесе қызметтерге бақылауды сатып алушыға бергенде), түсім ретінде мойындалады.

Шартты жасау шығындары

Топ коммуникациялар сегментінде жаңадан қосылған абоненттер үшін агенттерге сатулар бойынша комиссиялық сыйақыны төлейді. Сату жөніндегі агенттерге комиссиялық сыйақы қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте басқа да ұзақ мерзімді активтердің құрамында капиталдандырылды. Келісімшартты алу шығындары қызмет тапсырыс берушіге көрсетілген кезең ішінде амортизацияланады.

Тарифтер белгілеу

Топтың бірқатар еншілес ұйымдары Қазақстан Республикасының Ұлттық экономика министрлігінің Табиғи монополияларды реттеу, бәсекелестікті және тұтынушылардың құқықтарын қорғау комитеті (бұдан әрі - «ТМРК») тарапынан реттеу объектілері. ТМРК негізінде еншілес ұйымдар өз кірістерінің айтарлықтай бөлігін алатын тарифтерді және тариф мөлшерлемелерін есептеу әдістемелерін бекітуге жауапты.

Мемлекеттік субсидиялар

Қазақстан Республикасының Үкіметі Қордың жалғыз акционері болып табылатындығына байланысты Топ Үкімет қандай жағдайларда ең алдымен Акционер ретінде, ал қандай жағдайларда реттеуші ретінде әрекет ететіндігін бағалай отырып, Үкіметпен жасасқан барлық мәмілелерді талдайды. Егер нақты операция кезінде Үкіметтің акционер ретінде әрекет ететіндігі анықталса, Топтың мұндай операцияның нәтижесінде алған кез келген пайдасы немесе шеккен шығыны тікелей капиталда жарна немесе Акционердің капиталын алып қою ретінде мойындалады.

Егер Үкіметтің ерекше операциясы Акционер ретіндегі әрекет ретінде анықталмаса, мұндай операциялар 20 «Мемлекеттік субсидияларды есепке алу және мемлекеттік көмек туралы ақпаратты ашу» ХБЕС ережелеріне сәйкес ескеріледі. Мұндай жағдайларда мемлекеттік субсидиялар субсидиялардың алынатындығы және онымен байланысты барлық қажетті жағдайлардың орындалатындығына ақылға қонымды сенімділік болған кезде олардың әділ құны бойынша мойындалады.

Егер субсидия шығыс бабына қатысты болған жағдайда, ол жүйелі негізде өтеуі тиіс тиісті шығыстармен салыстыру үшін қажетті кезең ішіндегі кіріс ретінде мойындалады. Субсидия активке қатысты болған кезде оның әділ құны болашақ кезеңдердің кірісіне жатқызылады және тиісті активтің пайдалы қызмет етуінің күтілетін кезеңі ішінде жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте тең бөліктермен жыл сайын көрсетіледі. Кіріске жататын субсидиялар жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте операциялық қызметтен түсетін кірістердің құрамында жеке ұсынылған.

Табыс салығы

Бір жылғы табыс салығы ағымдағы және кейінге қалдырылған салықты қамтиды. Табыс салығы өзге жиынтық кірісте немесе капиталда көрсетілетін баптарға жататын сомаларды қоспағанда, пайда мен шығында көрсетіледі, бұл жағдайда, ол тиісінше өзге жиынтық кірісте немесе капиталда мойындалады. Салық бойынша ағымдағы шығыстар – бұл бір жылғы салық салынатын кіріс бойынша төлеуге күтілетін салық және алдыңғы жылдарға қатысты төленетін салыққа қатысты кез келген түзетулер.

Үстеме пайдаға салынатын салық табыс салығы ретінде қаралады және табыс салығы бойынша шығыстардың бір бөлігін құрайды. Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттарға сәйкес Топ белгілі бір мәндерден асатын пайданың ішкі нормасы кезінде қолданылатын жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартқа сәйкес белгілі бір шегерімдер сомасына түзетуге жататын салық салудан кейін пайда сомасынан көрсетілген мөлшерлеме бойынша үстеме пайдаға салық есептейді және төлейді.

Кейінге қалдырылған салық корпоративтік табыс салығы («КТС») үшін, сол сияқты үстеме пайда салығы үшін есептеледі. Үстеме пайдаға салынатын кейінге қалдырылған салық келісімшарт бойынша төлеуге жататын үстеме пайдаға салықтың күтілетін мөлшерлемесі бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттарға жатқызылған активтер үшін уақытша айырмалар бойынша есептеледі.

Кейінге қалдырылған салық қаржылық жағдай туралы есепте активтер мен міндеттемелердің баланстық құны мен салық салу мақсаты үшін пайдаланылған сома арасындағы уақыт айырмалары бойынша баланстық әдіспен ескеріледі. Мыналардың нәтижесінде туындаған:

- Компанияларды біріктіру болып табылмайтын мәміледе активті немесе міндеттемені бастапқы мойындау және мәміле жасасу сәтінде де, бухгалтерлік пайдаға да, салық салынатын пайдаға немесе шығынға да әсер етпейді; және
- Еншілес компанияларға, қауымдасқан компанияларға, сондай-ақ бірлескен қызметке қатысу үлестермен инвестициялармен байланысты салық салынатын уақыт айырмашылықтарына қатысты егер уақыт айырмасының уақыттың азайып бөлінуін бақылау мүмкін болса және уақыт айырмасы таяу болашақта азаймайтындығына елеулі мүмкіндік бар болса.

Табыс салығы бойынша кейінге қалдырылған активтер мен міндеттемелер қолданылған немесе есепті күні іс жүзінде қолданысқа енгізілген салық мөлшерлемелері (және салық заңнамасы) негізге алына отырып, актив алынған немесе міндеттеме төленген кезеңге қолданылатын салық мөлшерлемелері бойынша есептеледі.

Кейінге қалдырылған салық бойынша актив оның есебін актив өткізілуі мүмкін салық салынатын пайданы алу ықтималдығы бар көлемде ғана мойындалады. Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша активтер тиісті салық жеңілдігін іске асыру ықтималдығы бұдан әрі болмайтын көлемде азаяды.

Қосылған құн салығы («ҚҚС»)

Салық органдары нетто негізде сату мен сатып алу бойынша ҚҚС өтеуді жүргізуге мүмкіндік береді. Өтелуге жататын ҚҚС, ішкі нарықтағы сатулар бойынша ҚҚС-ты шегере отырып, ішкі нарықтағы сатып алулар бойынша ҚҚС-ты білдіреді. Экспортқа сатылымдар нөлдік мөлшерлеме бойынша салынады.

Байланысты тараптар

Байланысты тараптар Топтың акционерін, негізгі басқарушы персоналды, қауымдасқан компаниялар мен бірлескен кәсіпорындарды және дауыс беретін акцияларының елеулі үлесі тікелей немесе жанама түрде Топтың акционерлеріне немесе негізгі басқарушы персоналына тиесілі ұйымдарды қамтиды.

4. МАҢЫЗДЫ БУХГАЛТЕРЛІК БАҒАЛАУЛАР МЕН ПАЙЫМДАУЛАР

ХҚЕС-ке сәйкес шоғырландырылған қаржылық есептілік нысандарын дайындау басшылықтан есептілікте көрсетілген активтерге, міндеттемелерінің және есепті күнгі шартты түрдегі активтер мен міндеттемелерге ықпал ететін бағалар мен жол берулерді, сондай-ақ есептілікте көрсетілген активтерді, міндеттемелерді, кірістерді, шығыстарды және есепті кезеңдегі шартты түрдегі активтер мен міндеттемелерді пайдалануды талап етеді. Іс жүзіндегі нәтижелер осы бағалаулардан ерекшеленуі мүмкін.

Болашақ туралы негізгі болжаулар және есепті күнге бағалаулардағы айқынсыздықтың басқа да негізгі көздері төменде қаралады, олар келесі қаржы жылы ішінде активтердің баланстық құны мен міндеттемелерге елеулі түзетулердің себебі болуы мүмкін:

Мұнай-газ активтерінің, мұнайды қайта өңдейтін және басқа активтердің өтелетіндігі

Топ активтерді немесе ақша қаражатын генерациялайтын активтер тобын (бұдан әрі - «АҚГБ») оқиға немесе жағдаяттардағы өзгерістер олардың құны өтелмейтіндігін куәландырған жағдайларда индикаторлардың болуын айқындау үшін бағалайды. Егер мұндай индикатор бар болып шықса, өткізу шығыстарын және пайдалану құнын шегере отырып әділ құнынан барынша жоғары мән ретінде қарастырылатын өтелетін құнның лайықты бағалануы жүргізіледі. Бұл есептемелер мұнайдың ұзақ мерзімді бағасы, дисконт мөлшерлемелері, болашақтағы капитал қажеттілігі, тәуекел мен белгісіздікке ұшыраған операциялық қызмет (бұл өндіру және сату көлемдерін қамтиды) сияқты бағалаулар мен жол берулерді пайдалануды қамтиды. Егер активтің немесе активтер тобының баланстық құны олардың өтелетін құнынан асатын болса, актив немесе активтер тобы құнсызданған болып есептеледі, олардың баланстық құны өтелетін құнға дейін азаяды. Өтелетін құнды бағалау кезінде келешекте күтілетін ақша ағындары активтер тобына тән болатын тәуекелдерге түзетіледі және ақшаның уақытша құнының ағымдағы нарықтық бағалауын және активке тән тәуекелдерді көрсететін дисконттау мөлшерлемесі бойынша келтірілген құнға дейін дисконтталады. Әділ құн активті және/немесе әкелуші бірлікті нарықтық талаптарда мәлім және мұндай мәмілені жасауға дайын тараптардың арасында сатудан түсуі мүмкін сома ретінде айқындалады және компанияға тән болуы мүмкін және жалпы қолданылмайтын факторлардың әсерін ескермейді.

Құнсыздану тестісін жүргізу кезінде қабылданған жорамалдар

Топ ұзақ мерзімді активтердің құнсыздану белгілерінің болуын бағалауды және құнсыздану белгілері анықталған активтердің құнсыздану тестін жүргізді.

Топтың Brent маркалы мұнайға болжамды бағаларға, теңгенің АҚШ долларына айырбастау бағамы мен инфляцияның көрсеткіштеріне қатысты ұзақ мерзімді жорамалдары қайта қаралды және сыртқы дерек көздерінен алынған болжамдарға және ұзақ мерзімді нарықтық үміттерді болжайтын тәуелсіз зерттеу ұйымдарының бағалауларына негізделген. Өндіріс көлемдерінің есептеулері еншілес ұйымның дәлелденген әзірленген және әзірленбеген қорларына, сондай-ақ елеулі бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялар үшін дәлелденген және ықтимал қорларына негізделген. Өндіру кезеңі жер қойнауын пайдалану келісімшарттарының қолданылу мерзімінің аяқталу күнімен не болмаса Топтың лицензияның қолданылу мерзімін ұзартуға ниеті болғанда, лицензияның қолданылу мерзімін ұзарту кезеңімен айқындалады. Өндірістің бағаланған көлемі Топтың өндірістік жоспарларына негізделген, олар, негізінен, жер қойнауын пайдалану келісімшарттарының қолданылу мерзімін ұзартуға арналған өтінімдерді беру үшін пайдаланылады.

Дисконттау мөлшерлемелері ақша ағындарын жасайтын бөлек бірлік капиталының орташа алынған құнының негізінде есептелді және функционалдық валютаға, өндіріс кезеңіне, тәуекел үшін сыйлықақыға, бета коэффициентке және ақша ағындарын жасайтын тиісті бірліктің меншікті және қарызға алынған қаражатының ара қатынасына қарай 11,22%-дан бастап 16,42%-ға дейін құбылып отырды.

Ұзақ мерзімді баға жорамалдары Bloomberg consensus, сондай-ақ қысқа мерзімді жорамалдың негізінде қабылданды, әрі солар бойынша бағалар 2024 жылға нақты көрсеткіштерде төменде көрсетілген:

	2025 жыл	2026 жыл	2027 жыл	2028 жыл	2029 жыл
Brent маркалы мұнай (ICE Brent \$/баррель)	73,25	71,00	73,00	72,00	72,30

2024 жылы мұнай-газ-химия сегментіндегі құнсыздану бойынша шығыстар 123.248 миллион теңгені құрады, олар негізінен 70.521 миллион теңге мөлшерінде Жаңаөзен қаласындағы теңіз суын тұщыландыру зауытының және жеткізуші инфрақұрылымның құнсыздануына және 17.703 миллион теңге мөлшерінде «Абай» жобасы бойынша барлау және бағалау активтеріне жатады (29-ескертпе). Мұнай-газ-химия сегментіндегі құнсыздану бойынша шығыстарды қалпына келтіру 40.251 миллион теңгені құрады, ол негізінен 16.189 миллион теңге мөлшерінде өздігінен көтерілетін қалқымалы бұрғылау қондырғысының (бұдан әрі- «ӨКҚБҚ») құнсыздануынан бұрын танылған шығындарды ӨКҚБҚ-ны пайдалану құнының оның баланстық құнынан асып кету сомасына және 17.324 миллион теңге сомасына Жаңаөзен қаласында тұщыландыру зауытының құрылысына берілген авансты қалпына келтіруге жатады (29-ескертпе).

2023 жылы мұнай-газ-химия сегментіндегі құнсыздану бойынша шығыстар 278.177 миллион теңгені құрады, олар негізінен 74.255 миллион теңге мөлшерінде «Ақтоты және Қайран» жобасы бойынша және 40.244 миллион теңге мөлшерінде «Жеңіс» жобасы бойынша барлау және бағалау жөніндегі активтерге және 97.636 миллион теңге мөлшерінде КМГИ АҚГБ-ға жатады (29-ескертпе).

Көптеген мұнай және мұнайды қайта өңдейтін активтердің өтелетін құнының баланстық құнынан асуы бағалардың өзгеруіне немесе басқа да жорамалдарға сезімтал келеді. Келесі қаржы

кезеңдерінің ішінде болған өзгерістер бұл активтердің өтелетін құны олардың ағымдағы баланстық құнынан асып түсуіне немесе төмен болып қалуына әкеп соқтыра алады және тиісінше, сол кезеңде құнсызданудың қалпына келу немесе есептелу тәуекелі бар.

KMG International N.V. АҚГБ (бұдан әрі - «ҚМГИ»), гудвилді қоса

2023 жылы ҚМГИ ҚМГИ АҚГБ: «Терең өңдеу» АҚГБ, «Нефтехимия» АҚГБ және «Даунстрим» АҚГБ құнсыздану индикаторларының болуына байланысты гудвил мен өткізу, қайта өңдеу және басқа да активтердің құнсыздануына тест жүргізді. Құнсыздану тестінің нәтижесінде АҚГБ ҚМГИ өтелетін құны олардың баланстық құнынан аз болды. Сараланатын ҚМГИ АҚГБ құнсыздануынан болған шығын 94.962 миллион теңге болды, олардың «Терең өңдеу» АҚГБ 80.761 миллион теңге, «Нефтехимия» АҚГБ — 340 миллион теңге және «Даунстрим» АҚГБ - 13.861 миллион теңге.

Құнсызданудың негізгі индикаторлары: i) мұнай және газ нарығындағы мұнай өңдеу маржасының құбылмалылығының жоғарылауы және қатаң көміртексіздендіру және геосаяси тұрақсыздық ережелері контекстінде нарықтық сұраныстың төмендеуі, ii) ҚМГИ-ді көміртексіздендірудің ұзақ мерзімді жоспарының болмауы, iii) Румыниядағы салық ортасының өзгеруі, атап айтқанда 2023 жылдың соңында мұнай-газ секторында мұнай-газ секторында мұнай-газ секторындағы айналым салығын енгізу 2024 жылдан 2025 жылға дейін 0,5% және кәсіпорындардың айналымына байланысты 1% - дан астам.

Топ құнсыздану көрсеткіштерін талдау кезінде басқа факторлармен қатар қайта өңдеудің болжамды маржасы мен өндіріс көлемін ескерді. «Терең өңдеу» ҚМГИ АҚГБ өтелетін құны дисконтталған ақша ағындарының әдісін пайдалана отырып есептелген шығару шығындарын (FVLCD) шегере отырып әділ құнның негізінде айқындалды. АҚГБ үшін FVLCD есептеу кезінде пайдаланылған негізгі жорамалдар операциялық пайда болды, оның ішінде ҚМГИ сатудың түпкілікті бағасының ұлғаюы, 2026 жылдан бастап айналым салығы бойынша шығыстар, дисконттау мөлшерлемелері және бюджеттік кезеңнен тыс ақша ағындарын экстраполяциялау үшін пайдаланылған өсу қарқыны арқылы өтей алады деген болжам болды.

Бұдан басқа, КМГИ 2024 жылы енгізілген ҚМГИ айналымынан қосымша салық жүктемесі түпкілікті тұтынушыларға бағаны кезең-кезеңімен ұлғайту есебінен өтеледі деген болжамды қолданды.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ҚМГИ құнсыздануға және қосымша құнсыздануға немесе бұрын танылған құнсыздануды қалпына келтіруге қайта тест жүргізді.

2023 жылғы маусымда ҚМГИ еншілес ұйымы Petromedia мұнай өңдеу зауытында «Жұмсақ гидрокрекинг» қондырғысын уақытша пайдаланудан шығаруға әкеп соқтырған оқиға болды. Petromedia оқиғаның салдарын бағалап, 2.674 миллион теңге мөлшерінде негізгі құралдарының құнсыздануынан болған шығынды таныды.

ӨКҚБҚ-ның құнсыздануын қалпына келтіру

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың еншілес ұйымы «KMG Drilling & Services» ЖШС ӨКҚБҚ-ның құнсыздануына тест жүргізді және ӨКҚБҚ-ны пайдалану құнының оның баланстық құнынан

16.189 миллион теңге мөлшерінде асып кету сомасына құнсызданудан бұрын танылған шығынды қалпына келтіруді мойындады (29-ескертпе).

ӨКҚБҚ-ны пайдалану құндылығы Каспий теңізінің Түркіменстан секторында ӨКҚБҚ-ны бұрғылау жұмыстарын жүргізуге арналған Dragon Oil (Turkmenistan) Ltd-мен үш жылдық шарт шеңберінде

ӨКҚБҚ-ны пайдаланудан күтілетін болашақ ақша ағындарын екі жылға ұзарту мүмкіндігімен дисконттау арқылы анықталды.

Пайдалану құндылығын есептеу үшін келесі маңызды жорамалдар қолданылды:

Дисконттау мөлшерлемесі	17,7%
ӨКҚБҚ пайдаланудың тәуліктік операциялық мөлшерлемесі	130 мың АҚШ доллары
Тәуліктік операциялық шығыстар	68 мың АҚШ доллары
ӨКБҚ пайдаланатын жылдың операциялық күндерінің саны	365
Бос күндерді ескере отырып жүктеме коэффициенті	95%

Құнсыздануды қалпына келтіру 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша активтің баланстық құны оның өтелетін сомасынан аспайтындай және егер өткен жылдары құнсызданудан шығын танылмаған жағдайда ӨКҚБҚ танитын баланстық құнынан аспайтындай етіп шектеледі.

«Павлодар мұнай-химия зауыты» ЖШС (бұдан әрі - «ПМХЗ»), гудвилді қоса

2024 және 2023 жылдардың 31 желтоқсанына Топтың ПМХЗ-ды сатып алуымен байланысты 88.553 миллион теңге мөлшерінде гудвилі бар (9-ескертпе). 2024 және 2023 жылдардың желтоқсанында Топ ПМХЗ гудвиліне жыл сайынғы тестілеуді өткізді. Өтелетін құнды бағалау кезінде маркетингтік схеманы қолдану арқылы анықталған сату шығындарын шегергендегі ПМХЗ-ның әділ құны есептелді. Құнсыздану индикаторларын талдау кезінде Топ шикі мұнайды қайта өңдеу көлемдерінің болжамын, мұнайды қайта өңдеу тарифтерін, күрделі шығындарды және басқа да факторларды ескерді. ПМХЗ өтелетін құнды дисконтталған ақша ағындарының үлгісін пайдалана отырып есептеді. 2024 жылы 14,12% (2023: 16,02%) дисконттау мөлшерлемесі салықтарға дейін капиталдың орташа алынған құнының негізінде есептелді. Ажырамайтын тәуекел жеке бета-факторды қолдану арқылы қосылды. Бета-фактор ортақ қолжетімді нарықтық деректердің негізінде бағаланды. 2032 жылға дейінгі болжамды ақша ағындары басшылықтың ықтимал операциялық және күрделі шығындар бойынша ағымдағы бағалауын болжайтын, ПМХЗ-дың 2025-2029 жылдарға (2023: 2024-2028 жылдар) бес жылдық бизнес-жоспарына негізделген. 2024 және 2023 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша шығындарды шегере отырып әділ құны негізінде есептелген ПМХЗ гудвилінің өтелетін құны оның баланстық құнынан көп болды, тиісінше, құнсыздану танылмады.

Болжамдардағы өзгерістерге сезімталдық

ПМХЗ гудвилінің өтелетін құнын бағалау нәтижелері негізгі жорамалдарды, атап айтқанда, дисконттау мөлшерлемесін өзгертумен, сондай-ақ терминалдық кезеңде жоспарланған EBITDA мәндерін өзгертумен байланысты жол берулерді өзгертуге сезімтал болып табылады. Дисконттау мөлшерлемесінің 1,0%-дан 15,12%-ға дейін артуы (2023: 17,02%) және EBITDA жоспарланған мәнінің терминалды кезеңде 1%-ға төмендеуі ПМХЗ жасайтын бірліктің өтелетін құнының оның баланстық құнына дейін азаюына әкеп соқтырмайды.

«Интергаз Орталық Азия» АҚ (бұдан әрі - «ИОА») газын тасымалдау және сақтау

Ақша қаражатын әкелетін бірліктің өтелетін сомасы дисконтталған ақша ағындарының моделін пайдалана отырып есептеледі. Дисконттау мөлшерлемесі капиталдың орташа алынған құнынан салық салынғаннан кейін алынды. Капиталдың орташа алынған құны қарызға алынған, сол сияқты меншікті капиталды да ескереді. Меншікті капиталдың құны ИОА-ның инвестициялары бойынша күтілетін кірістіліктен есептеп шығарылады. Қарызға алынған капиталдың құны ИОА қызмет

көрсетуге міндетті болатын пайыздық қарыздарға негізделген. Тиесілі тәуекел жеке бета факторды қолдану арқылы қосылды. Бета фактор жалпыға қолжетімді нарықтық деректерге сүйене отырып бағаланған. Жыл сайынғы негізде бекітілетін бизнес-жоспар болжамды ақша ағындары үшін ақпараттың негізгі дерек көзі болып табылады. Ол газды тасымалдау көлемдері, түсім, шығыстар мен күрделі шығындар бойынша болжамдарды қамтиды.

Тасымалдау тарифтері, сондай-ақ шығыстардың инфляция деңгейі сияқты түрлі жорамалдар қолдағы бағаларды, басқа да макроэкономикалық факторларды және тарихи үрдістер мен құбылуларды ескереді. Болжамды ақша ағындары тарифтердің өсу деңгейінде операциялық және күрделі шығындардағы ықтимал өзгерістер туралы нұсқаулықтың ағымдағы бағалауларын пайдалана отырып есептелген 2055 жылға арналған болжамды деректерді ескере отырып, ИОА-ның бес жылдық бизнес-жоспарына негізделген.

Есептеуде қолданылатын негізгі жорамалдар келесідей болжамдалды:

- Тасымалдау көлемі - бес жылдық болжамды кезеңдегі орташа жылдық өсу қарқыны; нарықтың дамуына қатысты басшылықтың өткен нәтижелері мен күтулері негізінде;
- Тасымалдауға арналған тариф - ішкі нарық үшін Табиғи монополияларды реттеу комитеті (ТМРК) бекіткен тарифтер және бес жылдық болжамды кезеңнен кейінгі инфляцияның орташа жылдық өсу қарқыны мен ұзақ мерзімді болжамдарын ескере отырып, экспортқа және транзитке тасымалдау жөніндегі халықаралық контрагенттермен жасалған шарттар бойынша тарифтер негізінде;
- Жыл сайынғы күрделі шығындар – бес жылдық болжамды деректерге сай басшылықтың тарихи тәжірибесі мен өндірістік активтерді және өндірістік қызмет процесіне тікелей қатысатын басқа да негізгі құралдарды, сондай-ақ жаңа жобаларға инвестицияларды жұмыс жағдайында ұстауға арналған жоспарланған шығыстар негізінде;
- Макроэкономикалық болжамдар - модельде S&P Global және Oxford Economics халықаралық дереккөзінен тұтынушылық және өндірістік болжамдар, сондай-ақ пайыздық мөлшерлемелер, инфляция болжамдары және алдағы 25 жылға арналған теңгеге доллардың болжамды бағамы сияқты қосалқы болжамдар пайдаланылды. Тұтынушылық және өндірістік өзгерістер, сондай-ақ доллар бағамы туралы мәліметтер S&P Global-дан, ал пайыздық мөлшерлемелер мен инфляция болжамдары Oxford Economics-тен алынды.

Төменде пайдалану құндылығы анықталған және өтелетін құн ең сезімтал болатын болжамдар келтірілген:

Ұзақ мерзімді активтердің өтелетін құнына қатысты жорамалдар:	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
5 жылдан астам кезеңге өсу қарқыны	5,14%	4,19%
Дисконттау мөлшерлемесі	15,21%;	16,96%;
Тасымалдау көлемі (барлық болжамды кезең үшін):		
Қазақстан ішінде тасымалдау	1.032 млрд м³	1.073 млрд м³
газды экспортқа тасымалдау	115 млрд м³	17 млрд м³
халықаралық транзит	1.302 млрд м³	1.245 млрд м³
Тасымалдау тарифтері:		
Қазақстан ішінде тасымалдау (мың м3)	5.471,08 теңгеден бастап	5.425,26 теңгеден бастап
газды экспортқа тасымалдау (мың м3/100 км)	2,42 АҚШ долл. - 5 АҚШ долл.	2,42 АҚШ долл. - 5 АҚШ долл.
халықаралық транзит (мың м3/100 км)	2,42 АҚШ долл.	2,42 АҚШ долл. - 2,9 АҚШ долл.

2024 жылғы 31 желтоқсанда ұзақ мерзімді активтердің өтелетін құны 1.469.770 миллион теңгені құрады, бұл олардың баланстық құнынан 135.574 миллион теңгеге артық (2023 жылғы 31 желтоқсанда: 1.249.898 миллион теңге, бұл олардың баланстық құнынан 61.870 миллион теңгеге артық).

АҚГБ өтелетін құнын бағалау нәтижелері негізгі жорамалдарды, атап айтқанда, дисконттау мөлшерлемесін өзгертумен байланысты жол берулерді өзгертуге сезімтал болып табылады. Дисконттау мөлшерлемесі 1,0%-ға артқан кезде есептелген құнсыздану 6.045 миллион теңгені құрауы мүмкін.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, егер пайдаланылатын дисконттау мөлшерлемесі 15,21%-дан 16,16%-ға дейін өссе, генерациялаушы бірліктің өтелетін құны оның баланстық құнына тең болар еді.

Газды жергілікті қуат өндірушілерге, «QazaqGaz Aımaq» АҚ (бұдан әрі - «QazaqGaz Aımaq») заңды және жеке тұлғаларға өткізу

Ақша қаражатын өндіретін бірліктің өтелетін құны дисконтталған ақша ағындарының моделін қолдана отырып пайдалану құндылығы ретінде анықталды. Ақша ағындарын бағалауға көптеген субъективті факторлар қосылған, оның ішінде ең үздік қолжетімді дәлелдерді пайдалана отырып, операциялық және қаржылық.

Дисконттау мөлшерлемесі капиталдың орташа алынған құнынан салық салынғанға дейін алынды. Капиталдың орташа алынған құны қарызға алынған, сол сияқты меншікті капиталды да ескереді. Меншікті капиталдың құны QG Aımaq-тың инвестициялары бойынша күтілетін кірістіліктен есептеп шығарылады. Қарызға алынған капиталдың құны QG Aımaq қызмет көрсетуге міндетті болатын пайыздық қарыздарға негізделген. Тиесілі тәуекел жеке бета факторды қолдану арқылы қосылды. Бета фактор жалпыға қолжетімді нарықтық деректерге сүйене отырып бағаланған. Есептеуде қолданылатын негізгі жорамалдар келесідей болжамдалды:

- Газды сатып алу және жеткізу көлемі - ҚР Үкіметінің қаулысымен бекітілген Қазақстан Республикасының газ саласын дамытудың 2022-2026 жылдарға арналған Кешенді жоспары және ҚР Энергетика министрінің бұйрығымен бекітілген 2024-2030 жылдарға арналған ҚР газ балансы негізінде, сондай-ақ QG Aımaq Директорлар кеңесі бекіткен 2025-2029 жылдарға арналған Бизнес-жоспар;
- Тасымалдауға арналған тариф - Табиғи монополияларды реттеу комитеті (ТМРК) бес жылға бекіткен және бес жылдық болжамды кезеңнен кейінгі инфляцияның орташа жылдық өсу қарқыны мен ұзақ мерзімді болжамдарын ескере отырып, бекіткен тарифтер негізінде;
- Жыл сайынғы күрделі шығындар – басшылықтың тарихи тәжірибесі мен өндірістік активтерді және өндірістік қызмет процесіне тікелей қатысатын басқа да негізгі құралдарды, сондай-ақ жаңа жобаларға инвестицияларды жұмыс жағдайында ұстауға арналған жоспарланған шығыстар негізінде.

Бес жылдық кезеңнен тыс ақша ағындары төменде көрсетілген болжамды өсу қарқыны арқылы экстраполяцияланады. Бұл өсу қарқыны газ саласының болжамдарына сәйкес келеді.

Төменде пайдалану құндылығы анықталған және өтелетін құн ең сезімтал болатын болжамдар келтірілген:

Ұзақ мерзімді активтердің өтелетін құнына қатысты жорамалдар:		2024 жылғы 31 желтоқсанға
5 жылдан астам кезеңге өсу қарқыны		5,16%
Дисконттау мөлшерлемесі		15,74%;
Газды 2030 жылға дейін өткізу көлемдері		120,3 млрд м³
Газды 2030 жылға дейін тасымалдау көлемдері		94 млрд м³
Тарифтер:		
газды өткізуге (мың м³)		27,6 мың теңгеден бастап
газды тасымалдауға (мың м³)		4,2 мың теңгеден бастап

2024 жылғы 31 желтоқсанда ұзақ мерзімді активтердің өтелетін құны 284.628 миллион теңгені құрады, бұл олардың баланстық құнынан 33.115 миллион теңгеге артық (2023 жылғы 31 желтоқсанда: 282.730 миллион теңге, бұл олардың баланстық құнынан 32.923 миллион теңгеге артық).

АҚГБ өтелетін құнын бағалау нәтижелері негізгі жорамалдарды, атап айтқанда, газды өткізу және тасымалдау көлемдерін өзгертумен байланысты жол берулерді өзгертуге сезімтал болып табылады. Газды өткізу және тасымалдау көлемдерінің 5,0%-ға төмендеуі 16.325 миллион теңге сомасында құнсыздандудың есептелуіне әкеп соқтырады.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, егер газды өткізу мен тасымалдаудың қолданылатын көлемі тиісінше 120,3 миллиард м3 және 94 миллиард м3-тен 116,3 миллиард м³ және 90,8 миллиард м3-ке дейін азайса, жасайтын бірліктің өтелетін құны оның баланстық құнына тең болар еді.

Басқа да АҚГБ

Топтың шикізат тауарларына бағаларды қайта қарау және басқа да жорамалдар мұнай-газ сегментіндегі басқа АҚБ құнсыздану шығыстарының пайда болуына әкеп соқтырмады.

Мұнай және газ қорлары

Мұнай және газ қорларын бағалау мұнай сегментінің тозуы, ескіруі және амортизациясы бойынша есеп айырысуда маңызды фактор болып табылады. Топ Қоғамның мұнай-газ инженерлерінің әдістемесіне сәйкес өзінің мұнай және газ қорларын бағалайды. Мұнай-газ инженерлері қоғамының әдістемесі бойынша қорларды бағалау кезінде Топ ұзақ мерзімді жоспарлы бағаларды пайдаланады. Дәлелденген қорларды бағалау үшін жоспарлық бағаларды пайдалану жыл соңындағы споттық бағаны пайдалануға тән тұрақсыздықтың ықпалын жояды. Басшылық ұзақ мерзімді жоспарлы бағалар бойынша жорамалдар өндіру қызметінің ұзақ мерзімді сипатына көбірек сәйкес келеді және мұнай мен газдың қорларын бағалау үшін барынша лайықты негізді білдіреді деп есептейді. Барлық мұнай мен газ қорларын бағалаулар кейбір белгісіздік дәрежесін білдіреді. Белгісіздік негізінен мұндай деректерді бағалау және түсіндіру сәтіне қолжетімді болатын геологиялық және инженерлік деректердің көлеміне тәуелді болады.

Салыстырмалы түрдегі белгісіздік деңгейі қорларды екі негізгі санаттың біріне: дәлелденген немесе дәлелденбеген қорларға жатқызу арқылы көрсетілуі мүмкін. Дәлелденген қорларды өндіруде

дәлелденбеген қорлармен салыстырғанда үлкен айқындылық бар және дәлелденген қорлар оларды өндіру мүмкіндігіне қатысты белгісіздіктің прогрессивті өсуін белгілеу үшін әзірленген және әзірленбеген қорларға бөлінуі мүмкін.

Жыл сайын бағалаулар талданып, түзетіліп отырады. Түзетулер қолдағы геологиялық деректерді, өндіру сайылы өнеркәсіптік параметрлерді немесе деректерді бағалау немесе қайта бағалау; жаңа деректердің; немесе бағалар бойынша жорамалдардағы өзгерістердің салдарынан туындайды. Қорларды бағалау сондай-ақ кері әрекетті арттыру үшін жобалардың қолданылуы, пласт өнімділігіндегі өзгерістердің немесе әзірлеу стратегиясындағы өзгерістердің салдарынан қайта қаралуы мүмкін. Дәлелденген әзірленген қорлар тозуды, тауысылуды және амортизацияны есептеу үшін орындалған жұмыс көлеміне тепе-тең етіп амортизация мөлшерлемелерін есептеу үшін пайдаланылады. Топ бастапқы лицензиялық кезең ішінде өндірілетін болады деп күтілетін ретінде осындай көлемді ғана дәлелденген қорларға қосты. Бұл ұзарту бойынша рәсім нәтижесіне жатқызылатын айқындылықтың болмауынан пайда болды, өйткені лицензияларды ұзарту ең соңында Үкіметтің қарауы бойынша жүзеге асырылады. Топтың лицензиялық кезеңдерін ұзарту және қорлардың көрсетілген қорларын тиісінше ұлғайту, әдетте, тозу бойынша неғұрлым төменгі шығысқа әкеледі және кірістерге біршама әсер етуі мүмкін. Дәлелденген әзірленген қорлардың кемуі тозуға, тауысылуға және амортизацияға арналған ақша аударымдарының ұлғаюына (тұрақты өндіру деңгейінде), кірістің азаюына әкеліп соқтырады және сондай-ақ мүліктің ағымдағы құнының тікелей азаюына әкеліп соқтыра алады. Салыстырмалы түрде пайдаланылатын кен орындарының саны болған кезде өткен жылмен салыстырғанда қорларды бағалауға кез келген өзгерістер тозуға, ескіруге және амортизацияға аударымдарға біршама әсер етуі мүмкіндігі болады.

Құнсыздану тестісінің жыл сайынғы нәтижелері туралы толық ақпарат 29-ескертпеде ашып көрсетілген.

Уран қорлары (бағалау)

Уран қорлары тиісті активтердің өтелетін құнын бағалау үшін және тозу және амортизация бойынша аударымдарды анықтау үшін пайдаланылатын Қордың ақшалай қаражатының болжанатын қозғалысын бағалаудың негізгі құрамдаушы болып табылады. Уран қорларын бағалау сондай-ақ кен орындарын пайдалану мерзімін айқындайды, олар өз кезегінде активтерді жою және қалпына келтіру бойынша міндеттемелердің резервін есептеуге әсерін тигізеді.

Жыл сайын Топ геологиялық барлау жұмыстарының нәтижелері, минералды ресурстар мен кен қорлары туралы есепті жасау үшін Австралазиялық кодекске (бұдан әрі – «JORC кодексі») сәйкес Топтың тау-кен қорлары мен минералды ресурстарын бағалау үшін тәуелсіз кеңес берушіні тартты. Қорлар мен ресурстарды тәуелсіз бағалау амалдары 2024 және 2023 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша жасалды. Кеңес беруші Топтың өндіру активтері үшін минералды ресурстар мен тау-кен қорлары туралы есептер негізделген барлық шешуші ақпаратты қарастырды.

Кеңес берушінің есебінде жер асты сілтіден айыру (минералды ресурстар) бойынша қазіргі және жоспарланған жұмыстардың шеңберінде әлеуетті өндірілуі мүмкін уранның көлемдері, сондай-ақ тау жұмыстарын дамытудың тиісті жоспарларында өндіруге жоспарланған (кен қорлары) уран көлемдері туралы пікірді қамтиды. Топ ұзақ мерзімді активтердің құнсыздануын және Топтың әрбір кен орны бойынша өндірістік әдіспен амортизацияны есептеу үшін, сондай-ақ активтерді жою және қалпына келтіру бойынша міндеттемелердің резервін есептеу үшін тау-кен қорларының деректерін пайдаланды.

Уран өнімін өндірумен байланысты активтер

Уран өнімінің өндірісімен байланысты активтерге негізгі құралдар, өндіріске дайындық бойынша шығындар, жер қойнауын пайдалану құқықтары, барлау және бағалау активтері, қауымдасқан кәсіпорындарға инвестициялар, бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар және басқа да инвестициялар жатады. Құнсыздануды бағалау үшін активтер ең төменгі деңгейлерге топтастырылады, солар бойынша басқа активтерден немесе активтер топтарынан (тудыратын бірліктерден) ақша ағындары ағынынан едәуір дәрежеде тәуелсіз болатын жеке сәйкестендірілетін ақша ағындары бар. Топ әрбір кен орнын (келісімшарттық аумақты) бөлек тудыратын бірлік ретінде айқындады. Егер бірнеше кен орны бір қайта өңдеуші зауытпен технологиялық тұрғыдан байланысты болса, Топ мұндай кен орындарды бірегей тудыратын бірлік ретінде қарастырады.

«Орталық» ЕК» ЖШС, «Ақбастау» БК» АҚ мен «Қаратау» ЖШС

24.808 миллион теңге сомасына «Қаратау» ЖШС және 18.520 миллион теңге сомасына «Ақбастау» БК» АҚ жатады (9-ескертпе). Гудвил жылына кем дегенде бір рет тиісті генерациялаушы бірліктің деңгейінде құнсыздану мәніне тестіленіп отырады.

Аталған кәсіпорындардың әрқайсысына қолданылатын гудвилдің баланстық құны тиісті генерациялаушы бірліктерге, «Мыңқұдық» кен орындарына («Центральный» блогы) және «Орталық» ДП» ЖШС және «Қаратау» ЖШС, «Ақбастау» БК» АҚ үшін «Буденовское» кен орнының жекелеген блоктарына (5-ескертпе) бөлінген.

Өтелетін құн пайдалану құндылығы ретінде айқындалды, ақша ағындарының болжамдары бекітіліп барланған қорлардың, өндірудің есепті көлемдерінің, кен орындарын пайдалану мерзімдерінің және 2024 жылы жылдық 17,65% (2023 жыл: жылдық 18,60%) салық салынғанға дейінгі дисконттау мөлшерлемесінің негізінде айқындалған.

Өндіріс көлемдері құзырлы органмен келісілген тәуелсіз кеңес берушінің есебіне сәйкес келеді және өндіруші бірліктердің өндірістік қуаттылықтарына негізделген. Есептеулерде пайдаланылған шешуші жорамалдарға өткізу бағасындағы болжанатын өзгерістер және өндіріс көлемдері жатады. Болжамды ақша ағындарында пайдаланылатын сату бағалары 2024 жылдың төртінші тоқсанында «Ux Consulting LLC» жариялаған жылдық спот және ұзақ мерзімді баға индикаторлары (уран фунтына АҚШ долларымен көрсетілген) негізінде айқындалған.

Өндірістік мен кезеңнің күрделі шығындары 2025-2029 жылдарға бекітілген бизнес-жоспарға және есептеулерде көзделген 5% өсімге негізделген, бұл шамамен инфляцияның ұзақ мерзімді орта болжамына сәйкес келеді. Есептелген өтелетін құн, гудвилді қоса, үш өндіруші бірліктің ұзақ мерзімді активтерінің баланстық құнынан едәуір асады, сондықтан шешуші жорамалдардағы елеулі өзгерістер құнсыздануға әкеп соқтырмайды.

Теміржол активтері

Топ теміржол активтерін бірыңғай АҚГБ ретінде қарастырады, өйткені Топтың қазіргі операциялық моделінде теміржол инфрақұрылымының ақша ағындары жеткілікті тәуелсіз емес. Теміржол инфрақұрылымы бүтін болып табылады және жүк әрі жолаушылар қатынасы жолдарына бөлінбейді, осыған орай инфрақұрылымның негізгі құралдарының жүк және жолаушылар тасымалы қызметінен болатын ақша ағындарына объективті бөлінуі жоқ. Жүк тасымалдарына тарифтерді реттеудің ерекшеліктеріне, сондай-ақ жолаушылар тасымалын кросс-субсидиялау қажеттілігіне орай, теміржол инфрақұрылымы тәуелсіз ақша ағындарын тудыра алмайды және тиісінше, теміржол активтері бір АҚГБ ретінде қарастырады.

Негізгі құралдардың құнсыздану белгілерінің бар-жоғын бағалау кезінде Топ ақпараттың сыртқы және ішкі дереккөздерін қарастырады. Топ басшылығы қандай да бір оқиғалардың немесе жағдайлардағы өзгерістердің негізгі құралдардың баланстық құны өтеле алмайтындығына нұсқайтындығын анықтау үшін ақпараттың сыртқы және ішкі дереккөздерін қарастырды.

Активтердің құнсыздану белгілері болуының айқындалуы нарықтық мөлшерлемелердің өзгеруі, теміржол индустриясының күтілетін өсіміндегі өзгеріс, болжамды ақша ағындары, келешекте қаржыландырудың қолжетімділігінің өзгеруі; технологиялық ескіру, қызметтерді көрсетудің тоқтатылуы, орнын ауыстыруға ағымдағы шығындар және талаптардың басқа да өзгерістері сияқты көптеген факторларға негізделеді.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ негізгі құралдардың құнсыздануының жоғарыда көрсетілген сыртқы және ішкі индикаторларының болуын бағалады, атап айтқанда пайыздық мөлшерлемелердің өзгеруін, жоспарлы көрсеткіштермен салыстырғанда нақты көрсеткіштердің орындалуын талдады, сондай-ақ транзиттік бағыттағы жүк айналымы бойынша көлемдерді және транзиттік бағыттағы тариф швейцар франктерінде белгіленетіндіктен, теңге бағамының швейцар франкіне өзгеруін талдады.

Сыртқы және ішкі факторлардың әрқайсысы құнсыздану индикаторы болып табылатындығын бағалау басшылықтың айтарлықтай пайымдауын қажет етеді. Басшылықтың негізгі пайымдауы геосаяси жағдай мен дәстүрлі көлік-логистикалық тізбектердің үзілуі жағдайында елдің транзиттік әлеуетін дамыту трансконтинентальдық сауданы жандандырудың негізгі факторы болып табылатындығына негізделеді.

Топ басшылығы 2024 жылы орын алған қандай да бір оқиғаларды анықтамады, әрі олар 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша теміржол инфрақұрылымы активтерінің құнсыздану индикаторы ретінде қарастырылар еді.

Энергия өндіруші активтер

Негізгі құралдардың құнсыздану белгілерін талдау - көмір негізіндегі электр және жылу энергиясын өндіру, электр энергиясын беру және тарату

Топ басшылығы «Алматы Электр Станциялары» АҚ (бұдан әрі – «АЛЭС»), «Болат Нұржанов атындағы Екібастұз МАЭС-1» ЖШС (бұдан әрі - «ЕМАЭС-1»), «Алатау Жарық Компаниясы» АҚ (бұдан әрі «АЖК») және «Екібастұз МАЭС-2» АҚ (бұдан әрі «ЕМАЭС-2») еншілес компанияларының негізгі құралдарының құнсыздану белгілеріне талдау жүргізді, ол «Активтердің құнсыздануы» 36 ҚЕХС (IAS) сай жүргізілген.

Құнсыздану белгілерін талдау кезінде пайдаланылған негізгі фактілер мен жорамалдар мыналар болып табылады:

- Есепті кезеңде еншілес компаниялардың экономикалық тиімділігінде жағымсыз өзгерістердің болмауы;
- Энергия өндіруші ұйымдар үшін электр энергиясына шекті тарифтерді 2024 жылғы 1 қаңтардан бастап қолданыстағы тарифтерден 10-27%-ға және 2024 жылғы 1 қарашадан бастап ҚР Энергетика министрінің бұйрығына сәйкес қолданыстағы тарифтен 3%-ға ұлғайту, Электр энергиясына шекті тарифті бекіту қағидаларына сәйкес негізгі шығындар ұлғайған кезде тарифтерді түзету мүмкіндігімен;
- Кредиттер бойынша пайыздық мөлшерлемелердің өзгеруі активтердің өтелетін құнына елеулі әсер етпейді, өйткені қарыздық қаржыландыру мөлшерлемесінің ұлғаюы электр энергиясына шекті тарифтерді, сондай-ақ ҚР Энергетика министрінің 2020 жылғы 22 мамырдағы №205 бұйрығымен бекітілген теңгерімдеуші электр энергиясына шекті тарифтерді бекіту кезінде ескерілетін теңгерімдеуге тіркелген пайданы бекіту кезінде ескерілетін пайда нормасын айқындау әдістемесіне сәйкес шекті тарифтер қолданысының келесі кезеңінде пайда нормасын есептеу кезінде WACC мөлшерлемесінде ұқсас түрде көрініс табады, сондай ақ тарифтің шығыс бөлігіне алдыңғы кезеңдегі сыйақылар бойынша шығыстар енгізіледі;

- Инфляция мөлшерлемелерінің өзгеруі елеулі әсер етпейді, өйткені тарифтің шығынды бөлігіне өткен жылғы нақты инфляцияны ескере отырып шығындар қосылады, сондай-ақ «Табиғи монополиялар туралы» 2022 жылғы 30 желтоқсандағы № 177-VII ҚРЗ Заңындағы өзгерістер электр энергиясын беру мерзімі аяқталғанға дейін 5 жылға бекітілген тарифтерді түзету үшін қосымша талаптарды көздейді (ұлттық жобаларды іске асыруға байланысты бекітілген инвестициялық бағдарламаны өзгерту, желілерді балансқа не сенімгерлік басқаруға алу, орташа айлық номиналды жалақының өзгеруі);
- 2023 жылғы 1 шілдеден бастап электр энергиясын өткізу нарығының жаңа нысаналы моделін енгізу Топтың электр станцияларының түсіміне айтарлықтай әсер еткен жоқ. Электр энергиясының теңгерімдеуші нарығындағы теңгерімсіздіктерді сатып алу және сату көлемі мен бағасының әсері станциялар түсімінің 1%-нан азын құрады, бұл елеусіз ауытқу болып табылады. Топтың станциялары негізінен белгіленген көлемге сәйкес жұмыс істейді, сәйкесінше жоспар әдетте электр энергиясының теңгерімдеуші нарығындағы операциялардың көлемін азайтуға мүмкіндік беретін фактіге сәйкес келеді;
- Еншілес компаниялар үшін кезең ішінде орын алған немесе жақын болашақта болжамды орын алуы мүмкін қолайсыз салдары бар едәуір өзгерістердің болмауы;
- ҚР солтүстік және оңтүстік аймағында электр энергиясына сұраныстың орта мерзімді перспективадағы болжамды өсім.

«АлЭС» бойынша құнсыздану белгілерін талдау кезінде пайдаланылған қосымша фактілер мен жорамалдар:

- 2024 жылғы 1 қаңтардан бастап және 1 қыркүйектен бастап жылу энергиясына тарифті ұлғайту. «Табиғи монополиялар туралы» ҚР Заңына сәйкес стратегиялық тауарлардың түрі мен құны өзгерген кезде тарифтерді түзету мүмкіндігі бар;
- Алматы ЖЭО-2 және ЖЭО-3 сияқты АлЭС екі электр станциясын жаңғырту жоспарлануда (37-ескертпе). Осы станциялардың консервациялауға немесе бөлшектеуге жататын көмір энергоблоктарының қолданыстағы активтерінің қалдық құны жаңа бу-газ энергоблоктарын пайдалануға беру сәтіне дейін нөлге тең болады;
- Кезең ішінде болған немесе жақын арада болуы мүмкін және активтердің өтелетін құнына айтарлықтай әсер етуі мүмкін елеулі өзгерістердің болмауы.

«АЖК» бойынша құнсыздану белгілерін талдау кезінде пайдаланылған қосымша фактілер мен жорамалдар:

- 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қызметтің негізгі операциялық және қаржылық көрсеткіштері бойынша жоспарды асыра орындау;
- Алматы қ. мен Алматы облысында электр энергиясына сұраныстың орта мерзімді перспективадағы болжамды өсімі;
- ҚР Ұлттық экономика министрлігінің Алматы қаласы мен Алматы облысының ТМРАД бірлескен бұйрықтарына сәйкес электр энергиясын беру тарифін 2024 жылғы 1 қаңтардан бастап 6,7%-ға және
- 2024 жылғы 1 тамыздан бастап 28,5%-ға ұлғайту;
- «Жаңартылатын энергия көздерін қолдау жөніндегі есеп айырысу-қаржы орталығы» ЖШС (бұдан әрі – «ЕОҚО») және электр энергиясының теңгерімдеуші нарығында сатып алынған электр энергиясы бойынша шығыстар тарифтік сметаға қосылады;
- ҚР 2022 жылғы 30 желтоқсандағы № 177-VII Заңымен «Табиғи монополиялар туралы» 2018 жылғы 27 желтоқсандағы № 204-VI ҚРЗ ҚР Заңына электр энергиясын беру мерзімі аяқталғанға дейін 5 жылға бекітілген тарифтерді түзетуге мүмкіндік беретін өзгерістер енгізілді. ҚР Ұлттық экономика министрінің 2023 жылғы 8 желтоқсандағы бұйрығымен ҚР Ұлттық экономика министрінің 2019 жылғы 19 қарашадағы № 90 бұйрығымен бекітілген Табиғи монополия субъектілерінің тарифтерін қалыптастыру қағидаларына өзгерістер енгізілді, онда Қағидаларда көрсетілген белгілі бір тиімділік көрсеткіштеріне қол жеткізілген кезде табиғи монополия субъектісінің қарауына қарай жол берілетін пайда деңгейінің 50%-ын пайдалануға мүмкіндік беретін табиғи монополия салаларын реттеудің ынталандырушы әдісі жаңартылды.

Құнсызданудың сыртқы және ішкі белгілеріне жасалған талдаудың нәтижесінде Топ басшылығы талдау жасау күніне құнсыздану белгілері жоқ деген тұжырымға келді. Тиісінше, Топ басшылығы 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бұл еншілес компаниялардың негізгі құралдары мен материалдық емес активтерінің және бірлескен кәсіпорынға инвестициялардың құнсыздануына тест өткізбеу шешімін қабылдады.

2023 жылы Топ Ерейментау қаласында 50 МВт ЖЭС салу жобасын іске асырудың кешігуіне және «Ereymentau Wind Power» ЖШС-нің ЕАҚО-мен электр энергиясын сатуға арналған тарифті алуға арналған шартты ұзартуға қатысты сот процестеріне байланысты «Ereymentau Wind Power» ЖШС бойынша құнсызданудың жеке белгісін анықтады. Топ аяқталмаған құрылыс объектілерінің 4.913 миллион теңге сомасына толық құнсыздануын және ұзақ мерзімді активтер бойынша 9.156 миллион теңге сомасын алдын ала төлеуді (29-ескертпе) мойындады.

ЕМАЭС-2-де № 3 энергия блогын салу үшін сатып алынған жабдықтың құны

2008 жылы ЕМАЭС-2 қуаты 500 МВт № 3 энергия блогының құрылысын дайындауды бастады. Кейіннен жоба қайта қаралды және 2016 жылға дейін компания жобалық-сметалық құжаттаманы іске асыру, алдын ала құрылыс және қуаты 630 МВт жаңа №3 энергия блогы үшін қажетті жабдықты сатып алу сатысында болды.

2016 жылғы 29 тамызда құрылыс мерзімдерінің ауысуына байланысты ЕМАЭС-2 мен «КВАРЦ KZ» ЖШС арасында жасалған № 3 энергия блогын салу жөніндегі бас мердігерлік шартты бұзды.

Келесі жылдары жобаны жүзеге асыру үшін қадамдар жасалды:

- 2022 жылғы 14 наурызда Инвестициялық бағдарламаларды қарау жөніндегі нарық кеңесінің комиссиясы уәкілетті органның қарауына ЕМАЭС-2 «№3 ст. энергия блогын орната отырып, ЕМАЭС-2 кеңейту және қалпына келтіру» инвестициялық бағдарламасын ұсынуға бірауыздан шешім шығарды;
- Қытай Халық Республикасынан (бұдан әрі - «ҚХР») жабдықты қабылдауға және тиісті түрде сақтауға дайындау бойынша шаралар қабылданды, ангар үлгісіндегі жылытылатын ғимараттар салынды және күзетілетін қойма үй-жайлары бөлініп берілді. Энергия блогына арналған технологиялық жабдықтың едәуір бөлігі қабылданды. Алайда, энергия блогының құрылысын аяқтау үшін жабдықтың жетіспейтін бөлігіне қосымша тапсырыс қажет болады.

ҚР Энергетика министрлігінің 2025-2031 жылдарға арналған болжамды балансына сәйкес 2031 жылға дейін жаңартылатын электр энергиясы көздері үлесінің жоспарланып отырған ұлғаюына байланысты энергия жүйесін реттеуді қамтамасыз ету үшін қосымша маневрлік қуаттарды салу қажеттілігі туындайды. Бұл болжамдарда ЕМАЭС-2 кеңейтуді және МАЭС-3 жаңа станциясын құруды қоса алғанда, жаңа генерациялау объектілерін салу көзделген, бұл электр энергиясы тапшылығы мен маневрлік қуаттарды азайтуға бағытталған.

Топ басшылығы аталған фактілерді ескере отырып, сатып алынған қытай жабдықтарын пайдаланудың стратегиялық нұсқаларын қарастырады. Ықтимал сценарийлердің ішінде: а) осы жабдықты пайдалана отырып, ЕМАЭС-2-де маневрлік энергия блогын салуды жалғастыру және б) жаңа МАЭС-3 станциясының құрылыс жобасын іске асыру үшін жабдықты беру.

«Таза көмір технологиясы негізінде МАЭС-3 құрылысы» жобасы

2024 жылғы 18 сәуірде Энергетика министрлігінің Электр энергетикасы саласын дамыту мәселелері жөніндегі кеңесінің хаттамасымен станцияның белгіленген қуатын төрт энергия блогына дейін ұлғайтуды көздейтін

Жорамалдардағы өзгерістерге сезімталдылық - «Қазақтелеком» АҚ

«Қазақтелеком» АҚ АҚГБ үшін пайдаланудың құнын есептеу қаржы жоспарына салынатын ПТПСТА маржасы, болжамнан кейінгі кезеңдегі өсу қарқыны және дисконттау мөлшерлемесі сияқты болжамдарға барынша сезімтал келеді.

ПТПСТА маржасының бүкіл болжамды кезең ішінде 25,07%-дан 24,57%-ға дейін 0,5%-ға төмендеуі «Қазақтелеком» АҚ-да АҚГБ 10.159 миллион теңге сомасына құнсызданудан шығынға әкеп соғады.

Болжамды кезеңнен кейінгі өсу қарқынының 4,1%-дан 2,5%-ға дейін 2,5%-ға төмендеуі «Қазақтелеком» АҚ АҚГБ-де 1.548 миллион теңге сомаға құнсыздану шығынының пайда болуына әкеп соқтырады.

Дисконттау мөлшерлемесінің 16,24%-дан 16,74%-ға дейін 0,5%-ға ұлғаюы «Қазақтелеком» АҚ АҚГБ құнсыздану шығынына әкеп соқпас еді.

Газ турбиналы электр станциясының және су дайындау активтері («Karabatan Utility Solutions» ЖШС)

2024 жылы 2025 жылғы 1 қаңтардан бастап қолданысқа енгізіле отырып, 2025-2029 жылдарға арналған тарату желілері бойынша су беру және сарқынды суларды бұру және тазарту жөніндегі реттеліп көрсетілетін қызметтерге жаңа тарифтер бекітілді.

2024 жылғы желтоқсанда Электр энергиясының көтерме сауда нарығын ұйымдастыру және жұмыс істеу қағидаларына өзгерістер енгізілді, оған сәйкес қалалар мен аудандарды орталықтандырылған жылумен жабдықтауды жүзеге асыратын жылу электр орталықтарынан электр энергиясын басымдықпен сатып алу технологиялық ең төменгі көлем шегінде жүргізілетін болады, бұл «Karabatan Utility Solutions» ЖШС (бұдан әрі - «KUS») сатып алатын электр энергиясының көлеміне оң әсер етуі тиіс.

Сондай-ақ, теңгерімдеуші нарықта электр энергиясын сатудың ұлғаю болжамы Батыс Қазақстанның ірі көтерме тұтынушылары үшін баланс провайдері арқылы электр энергиясын сатуды ескере отырып салынды.

Осыған байланысты, 2025-2029 жылдарға арналған Бизнес-жоспарда KUS теңгерімдеуші нарықтағы сату үлесінің ұлғаюын, сондай-ақ электр энергиясын өткізу құнының өзгеруін болжайды. Осылайша, 2024 жылдың қорытындысы бойынша теңгерімдеуші нарықта өткізу құны 17,01 теңге/кВтсағ құрады. Орташа алғанда,

2025-2029 жылдары электр энергиясын өткізу құнын жоспарлау кезінде KUS орташа өткізу құнын 13,0 теңге/кВтсағ қабылдады.

2024 жылы құнсыздану тестінің нәтижелері бойынша Топ KUS негізгі құралдарының құнсыздануын 9.877 миллион теңге сомасына қалпына келтірді (29-ескертпе).

Ақпараттың негізгі көзі компанияның 2025-2029 жылдарға арналған бекітілген Бизнес-жоспары болып табылады, онда өндіріс және сату көлемі, кірістер, шығыстар және күрделі шығындар бойынша болжамдар бар. Топ өтелетін құнды дисконтталған ақша ағындарының үлгісін пайдалана отырып есептейді. 9,57% дисконттау мөлшерлемесі қолданылады.

Электр энергиясы мен суды өткізу бағасы мен инфляция қарқыны сияқты түрлі жорамалдар қолданыстағы бағаларды, шетелдік валюталардың айырбастау бағамдарын және басқа да макроэкономикалық факторларды, тарихи үрдістерді және құбылуларды ескереді. Болжамды

ақша ағындары негізгі құралдардың қызмет ету мерзімінің 2052 жылы аяқталу күнімен шектелген. Шығындар бюджеттің және KUS-тың бизнес жоспарының, сондай-ақ KUS басшылығының операциялық және күрделі шығындардағы ықтимал өзгерістер туралы ағымдағы бағалауының негізінде болжанған. Ақша ағындары болжамды инфляция мөлшерлемесін қолдану арқылы болжалды.

Активтердің шығуы бойынша міндеттемелер

Жер қойнауын пайдалануға арналған белгілі бір келісімшарттардың талаптары бойынша заңнамаға және нормативтік-құқықтық актілерге, соның ішінде Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексіне (бұдан әрі - Экологиялық кодекс) сәйкес Топтың өзінің операциялық қызметінің нәтижесінде қоршаған ортаға келтірілген шығынды жою, негізгі құралдарды бөлшектеу және жою және кез келген кен орындарындағы жер учаскелерін қалпына келтіру бойынша заңды міндеттемелері болады. Атап айтқанда, Топ міндеттемелеріне барлық өндірістік емес ұңғымаларды біртіндеп жабу және құбырларды, ғимараттарды бөлшектеу, кен орындары мен қалдықтарды орналастыру полигондарын жою, жабдықты бөлшектеу және келісімшарттық аумақты рекультивациялау сияқты қызметті түпкілікті тоқтату жатады.

Кен орындарын жою және қалпына келтіру бойынша міндеттеменің резервтері Топтың Қазақстан Республикасының қолданыстағы табиғатты қорғау заңнамасын және келісімшарттық аумақтарда жер қойнауын пайдалану салдарын жою бойынша байланысты бағдарламалардың және жер құнарлығын қалпына келтіру жұмыстарын қалпына келтірудің әрі жасаудың ағымдағы нормалары мен әдістеріне сәйкес техникалық-экономикалық негіздемемен және инженерлік зерттеулермен тиянақталған басқа да операциялық қызметті түсіндірудің негізінде айқындалады.

Кен орындарын жою және қалпына келтіру бойынша міндеттемелер резервтері табиғатты қорғау талаптары мен заңнаманың интерпретацияларында ықтимал өзгерістерге ұшырағыш. Міндеттемелер мұндай міндеттемелердің пайда болуына сенімділік, сондай-ақ оларды сенімді бағалау мүмкіндігі болған кезде танылады.

Міндеттемелер лицензиялық кезең соңында түпкілікті жою және түпкілікті жабу бойынша мұндай шығыстарды қаржыландыру бойынша келісімшарт та, заңнама да белгілі бір міндеттемені түсіндірмеген сол жағдайларда танылмайды. Мұндай шешімді қабылдау кейбір айқындылықтың болмауымен және біршама пайымдаулармен түсіндіріледі. Басшылықтың мұндай міндеттемелердің болуына немесе болмауына қатысты бағасы Үкіметтің саясаты мен тәжірибесіндегі немесе жергілікті салалық тәжірибеге өзгерістермен бірге өзгеруі мүмкін.

Активтердің істен шығуы бойынша міндеттеме әрбір есепті күнге қайта қаралады және «Негізгі құралдардың объектісін пайдаланудан шығару, олар орналасқан учаскедегі табиғи ресурстарды қалпына келтіру бойынша міндеттемелерге және өзге де осыған ұқсас міндеттемелерге өзгерістер» 1 ХҚЕСТК түсіндірмеге сәйкес ең үздік бағаны көрсету үшін түзетіледі.

Топ активтердің істен шығуы бойынша міндеттемелерді әрбір келісімшарт бойынша бөлек есептейді. Міндеттемелердің сомасы инфляцияның күтілетін деңгейіне түзетілген және қазақстандық нарыққа тән тәуекелдерге түзетілген өтпелі экономикамен елдің мемлекеттік борышы бойынша орташа ұзақ мерзімді тәуекелсіз пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып дисконтталған міндеттемелерді өтеу үшін күтілетін, талап етілетін ретіндегі бағаланған шығындардың ағымдағы құны болып табылады.

Мұнай-газ активтерінің шығуы бойынша міндеттемелер

Активтерді жабуға және есептен шығаруға болашақтағы шығындарды бағалау кезінде мәнді бағалар мен басшылық жасаған пайымдаулар пайдаланылды. Бұл міндеттемелердің көпшілігі алыс болашаққа жатқызылады және заңнама талаптарындағы түсініксіздіктен басқа, Топтың бағасына активтерді жою технологиясындағы, шығындардағы және салалық тәжірибедегі өзгерістер әсер етуі мүмкін. Топ ағымдағы жылдың бағасын және ұзақ мерзімді инфляция деңгейінің орташа мәнін пайдалана отырып, ұңғымаларды болашақ жою құнын бағалайды.

Ұзақ мерзімді инфляция және Топ кәсіпорындары бойынша қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп бойынша міндеттемелерді айқындау үшін пайдаланылған дисконттау мөлшерлемелері 2024 жылғы 31 желтоқсанда 2,24%-дан 8,60%-ға дейін және тиісінше 6,85%-дан 12,15%-ға дейінгі аралықта болды (2023 жылғы 31 желтоқсан: 2,03%-дан 14,54%-ға дейін және 6,20%-дан 11,37%-ға дейін). 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың мұнай-газ активтерін жою міндеттемесіне резервтің баланстық құны 184.354 миллион теңгені құрады (2023 жылғы 31 желтоқсанға: 163.517 миллион теңге) (21- ескертпе).

Магистральдық мұнай құбырлары мен газ құбырлары

2012 жылғы 4 шілдеде күшіне енген «Магистральды құбыр туралы» ҚР Заңына сәйкес Топта пайдалану аяқталғаннан кейін магистральды құбырларды жою және бұдан әрі қоршаған ортаны қалпына келтіру, соның ішінде жерді қайта бойынша шаралар жүргізу бойынша заңды міндеттемелері бар. Мұнай құбырларын жою және топырақ құнарлығын қалпына келтіру бойынша міндеттеменің резерві Топ есептеген қайта монтаждау және топырақ құнарлығын қалпына келтіру жұмыстарының құны негізінде бағаланады. 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша құбырларды жою және топырақтың құнарлылығын қалпына келтіру бойынша міндеттемеге резервтің баланстық құнын 119.822 миллион теңге құрады (2023 жылғы 31 желтоқсанға: 123.277 миллион теңге) (21-ескертпе).

Өндірістік уран активтері

Резервтер бұрынғы операциялық қызметтің салдарынан міндеттемелердің пайда болуына қарай жою және қалпына келтіру бойынша шығындардың дисконтталған құнының негізінде қалыптасады. Заңнамамен көзделген және активтерді жою әрі қалпына келтіру бойынша міндеттемелердің есебіне қосылған жұмыстардың көлеміне объектілер мен инфрақұрылымды бөлшектеу (тартып шығару, айдау және қадағалау ұңғымаларын, қышқылданудың технологиялық тораптары және ерітінділерді, құбырларды, келу жолдарын, технологиялық алаңдарды, полигондарды, ғимараттарды және басқа да объектілерді бөлу) және жерлерді кейіннен қалпына келтіру жатады.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша резервті есептеуді Топтың ішкі мамандары орындады және тәуелсіз кеңес беруші тексерді.

Есептеуде қолданылған негізгі жорамалдарға мыналар жатады:

- Ақшаның уақытша құнының ағымдағы нарықтық бағасын көрсететін дисконттау мөлшерлемесі Топтың әрбір жер қойнауын пайдалану келісімшартының мерзіміне сәйкес өтеу мерзімі бар мемлекеттік облигациялар бойынша пайыздық мөлшерлемелер ретінде айқындалатын тәуекелсіз мөлшерлемеге негізделген, 12,33% - 12,65% (2023 жыл: 11,7% - 13,3%), міндеттемелерге тән тәуекелдер ең жақсы деңгейде көрсетілді шығындардың номиналды құнын ең үздік бағалауында көрсетілді;
- Ағымдағы бағамен есептелген номиналды шығындарға қолданылатын инфляцияның ұзақ мерзімді деңгейі 2024 жылы 4,06% - 7,51% (2023 жыл: 4,01% - 6,39%);

- Кеніштерді пайдаланудың есептік мерзіміне және қорларды өндіру мерзіміне сәйкес дисконттау кезеңі;
- Төмен радиоактивті қалдықтармен жұмыс істеу бағдарламасы Топқа тиесілі арнайы полигондарға шығаруды және көмуді көздейді.

Төменде 2024 және 2023 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша негізгі жорамалдар үшін сезімталдылықтың талдауы келтірілген:

Миллион теңгемен	Жорамалдарды (азайту)/арттыру	Резервтерді (азайту)/арттыру	
		2024	2023
Инфляция	-1%	(5.258)	(4.640)
мөлшерлемесі	+1%	4.544	3.993
Дисконт	-1%	4.935	4.348
мөлшерлемесі	+1%	(4.233)	(3.714)

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша кен орындарын қалпына келтіру бойынша міндеттеме резерві 44.662 миллион теңгені құрады (2023 жыл: 38.100 миллион теңге) (21-ескертпе).

Энергия өндіруші активтердің шығуы бойынша міндеттемелер

2024 жылғы 31 желтоқсанға және 2023 жылғы 31 желтоқсанға объектілерді пайдалану салдарын жоюға арналған міндеттеменің сомасын айқындау кезінде Топ мынадай пайымдауларды қолданды:

- Объектілерді пайдалану салдарын түзету бойынша міндеттемелердің есептелуін Топ тәуелсіз немесе ішкі мамандар жасаған бағалау нәтижелерінің негізінде орындады. Заңнамада көзделген және есепке енгізілген жұмыс көлемі электр және жылу энергиясын өндіруге тікелей қатысатын негізгі жабдықтар мен механизмдерді (бу қазандықтары, турбиналар, генераторлар, отын беру және т. б.), жану өнімдерін бұруға арналған инженерлік жүйелер мен құрылыстарды, сондай-ақ мазут шаруашылығы мен қоршаған ортаға және адамдардың өмірі мен (немесе) денсаулығының қауіпсіздігіне теріс әсер ететін химиялық реагенттер қоймасының жабдықтарын бөлшектеу мен кәдеге жаратуды қамтыды;
- Топ бойынша операторлар объектілерінің құрамында активтер (әкімшілік ғимараттар және өзге де құрылысжайлар) болады, олар кейіннен ықтималдығы жоғары дәрежеде қайта бейінделуі мүмкін, сондай-ақ оларды пайдалану салдарын жою жөніндегі міндеттемелерді танудың қажеттілігі жоқ қоршаған ортаға ең аз теріс әсер етеді;
- I-ші санаттағы объектілерге жататын жылу электр станциялары бойынша резервтердің мөлшері электр және жылу энергиясын өндіруге тікелей қатысатын негізгі жабдықтар мен механизмдерді (бу қазандықтары, турбиналар, генераторлар, отын беру және т. б.), жану өнімдерін бұруға арналған инженерлік жүйелер мен құрылысжайларды, сондай-ақ қоршаған ортаға теріс әсер ететін мазут шаруашылығы жабдықтары мен химиялық реагенттер қоймасын жою кезінде объектілер көтеретін күтілетін шығыстар негізге алына отырып айқындалады;
- Топ басшылығы қоршаған ортаға теріс әсер ететін ЕМАЭС-1 және ЕМАЭС-2 I санаттағы объектілерді жою мерзімдері активтердің қызмет ету мерзімдеріне сүйене отырып, 2055 және 2053 жылдары басталады деген пайымдауды қолданды. Бұл қызмет ету мерзімдері негізгі және қосалқы жабдықтар мен негізгі жабдықтардың инженерлік құрылысжайларының парк ресурсы қолданыстағы күл үйінділерін толтыру аяқталған сәтке дейін күрделі жөндеу немесе реконструкциялау арқылы сақталатындығымен және ұзартылатындығымен негізделген. Күл үйінділерін жабу мерзімдері ҚР Үкіметінің 2007 жылғы 10 шілдедегі №591 қаулысымен бекітілген

«Қалдықтарды орналастыру полигондарының тарату қорларын қалыптастыру қағидаларына» сәйкес күл үйінділерін жабудың бекітілген жұмыс жобаларына сәйкес қолданылды. Көмір қорлары осы станциялардың жұмысын жалғастыру үшін жеткілікті. Бұл мерзімдер ҚР-да электр энергиясының болжамды тапшылығы жағдайында елдің энергетикалық қауіпсіздігін қамтамасыз ету қажеттілігінен туындады;

- АЛЭС бойынша ЖЭО-2 және ЖЭО-3 объектілерін жою мерзімдері «Алматы ЖЭО-2 Қоршаған ортаға әсерін барынша азайта отырып жаңғырту» және «Алматы ЖЭО-3 қайта жаңарту» жобаларын іске асыру, енгізу мерзімдерін және техникалық параметрлерін ескере отырып қолданылды;
- Топтың гидроэлектростанциялары II санаттағы объектілерге жатады. Шардара гидроэлектростанциясы, Сырдария өзеніндегі Шардара гидроторабының гидротехникалық кешенінің ажырамас элементі болып табылатын, су тасқыны мен суаруға қарсы күрес бойынша тікелей мақсаты бар стратегиялық кешенді құрылыс ретінде, қызметтің ерекшелігіне байланысты платиналарды/бөгеттерді және іргелес гидроқұрылыстарды жоймайды; сонымен бірге станция басшылығының пікірінше, Компанияның жою жұмыстары гидроагрегаттардың және кейбір жерүсті шаруашылық құрылысжайларының жабдықтарын бөлшектеу жұмыстарымен шектелуі мүмкін және оларды жабуға арналған резерв есепті күнге елеулі болып табылмайды;
- Мойнақ гидроэлектростанциясы бойынша, заңнамаға сәйкес, Топ басшылығы негізгі гидротехникалық құрылысжайлардың I және II класты құрылысжайлары ретінде қызмет ету мерзімі уақтылы жүргізілген күрделі жөндеу жағдайында 60 жылды құрайды деген пайымдауды қолданды. «Қауіпті өндірістік объектілердегі техникалық құрылғыларды, жабдықтар мен құрылысжайларды қауіпсіз пайдалану мерзімін ұзарту тәртібі туралы әдістемелік ұсынымдар» нормаларына сәйкес гидроэлектростанцияның, туынды туннельдің және бөгеттің негізгі ғимаратын пайдалану мерзімдері өткеннен кейін бұл құрылысжайларды Шарын өзеніндегі су тасқыны кезеңінде гидрологиялық бекет және селді ұстаушы ретінде одан әрі пайдалану көзделеді. Сонымен қатар, станция басшылығының пікірінше жою жұмыстары гидроагрегаттар мен кейбір жерүсті шаруашылық құрылысжайларының жабдықтарын бөлшектеу жұмыстарымен шектелуі мүмкін және оларды жабуға арналған резерв есепті күнге елеулі болып табылмайды;
- III және IV санаттағы АЖК объектілері. АЖК өндірістік объектілері қоршаған ортаға елеусіз ең аз теріс әсер ететіндіктен, Топ осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте қызметтің салдарын жою жөніндегі міндеттемелерді есептемеді, өйткені қазіргі уақытта активтердің осы түрлері үшін есептеудің негізделген әдісі жоқ және Топ мемлекеттік органдардан қоршаған ортаға салдарларды жою жөніндегі міндеттемелердің жоқтығы туралы растау алды;
- Жел және күн электр станциялары генерациялайтын және технологиялық жабдықтарды бөлшектеу және жою жөніндегі резервтерді таниды, бұл ретте жою мерзімдері жабдықтар мен құрылысжайлардың техникалық паспорттарымен айқындалады.

Мұндай бағалауды жүргізу кезіндегі негізгі жорамалдарға дисконт мөлшерлемесін және келешек ақша ағындарының сомалары мен мерзімдерін бағалау кіреді. Дисконт мөлшерлемесі өтеу мерзімдері объектілерді жою мерзімдерімен сай келетін мемлекеттік облигациялардың кірістілігі ретінде айқындалған тәуекелсіз мөлшерлемеге негізделеді.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша объектілерді пайдалану салдарын жоюды қамтамасыз ету жөніндегі міндеттемелер бойынша резервтер инфляция мөлшерлемелерін және есепті күнге дисконттау мөлшерлемелерін қайта қарау негізінде объектілерді жою жөніндегі шығыстардың құнын өзектендіру ескеріле отырып қайта есептелді.

Төменде 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша негізгі жорамалдар үшін сезімталдылықтың талдауы келтірілген:

Миллион теңгемен	Маңызды жорамалдарды (азайту)/арттыру	Объектілерді пайдалану салдарын жою жөніндегі міндеттеменің (азаяуы) / өсуі
Инфляция мөлшерлемесі	-1%	(4.405)
	+1%	5.609
Дисконттау мөлшерлемелері	-1%	5.026
	+1%	(3.855)
Жою мерзімі	-10%	3.811
	+10%	(3.129)

Объектілерді пайдалану салдарын жою бойынша нақты шығындар тиісті заңнаманың, нормаларды түсіндірудің, технологиялардың, бағалар мен басқа да талаптардың өзгеруі салдарынан олардың бағалануынан ерекшеленуі мүмкін болғандықтан және бұл шығындар таяу арада болатындықтан, резервтің баланстық құны мұндай өзгерістерді есепке алу үшін тұрақты сараланып, түзетіліп отырады.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша энергия өндіретін активтерді пайдалану салдарын жоюды қамтамасыз ету бойынша резерв 29.477 миллион теңгені құрады (2023 жылғы 31 желтоқсанға: 24.883 миллион теңге)(21-ескертпе).

Салықтар бойынша резервтер

Күрделі салық заңнамасын интерпретациялауға, салық заңнамасындағы өзгерістерге, сондай-ақ болашақтағы салық салынатын пайда алу сомалары мен мерзімдеріне қатысты белгісіздік бар. Топ халықаралық операцияларының елеулі әр алуандығын, сондай-ақ ұзақ мерзімді сипатын және қолда бар шарттық қатынастардың күрделілігін ескере отырып, іс жүзіндегі нәтижелер мен қабылданған жол берілімдердің арасындағы айырма, немесе осындай жол берілімдердің болашақтағы өзгерістері табыс салығы бойынша шығыстардың немесе кірістердің көрсетілген есептілігіне болашақта түзетулерге әкелуі мүмкін. Негізді жол берілімдерді негізге ала отырып, Топ өз қызметін жүзеге асыратын елдің салық органдары жүргізетін салық аудитінің ықтимал салдарларына резервтер жасайды.

Осындай резервтердің шамасы әр түрлі факторларға, мысалы, алдыңғы тексерулердің нәтижелеріне және салық төлеуші компанияның және тиісті салық органының салық заңнамасының әртүрлі интерпретацияларына байланысты. Интерпретациядағы осындай айырмашылықтар Топтың тиісті компаниясы тіркелген елде басым болатын жағдайларға байланысты мәселелердің көп саны бойынша туындауы мүмкін.

Салық тәуекелдерін бағалау кезінде Топ басшылығы, егер қосымша салықтарды салық органдары есептейтін болса, ол сәтті шағымдана алады деп Топ дауласпайтын немесе санамайтын салық заңнамасын сақтамаудың белгілі салаларының ықтимал міндеттемелері ретінде қарайды. Мұндай анықтау елеулі пайымдауларды шығаруды талап етеді және салық заңнамасы мен нормативтік құқықтық актілердегі өзгерістер, Топтың жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттарында салық салу талабына түзетулер, өзі шешімін күтіп отырған салық талқылаулары бойынша күтілетін нәтижелерді және сәйкестікті тексеруге салық органдары жүзеге асыратын нәтижені анықтау нәтижесінде өзгеруі мүмкін. 21-ескертпеде ашылып көрсетілген салықтар бойынша резерв, негізінен, басқа салықтарға жатады. Табыс салығы бойынша резервтер мен шартты міндеттемелер құрамына кіреді және табыс салығы бойынша міндеттемелер немесе шартты міндеттемелер ретінде ашылып көрсетіледі (33-ескертпе). Салық салуға жатқызылған қалған айқындылықтың болмауы 37-ескертпеде ашылған.

Әлеуметтік объектілерді салу резервтері

Үкімет Топқа демеушілікпен және қаржыландырумен байланысты түрлі міндеттемелерді жүктейді. Топ басшылығы мұндай міндеттемелер контруктивті болып табылады және ҚР Үкіметінің шешімдері- не сәйкес танылуы тиіс деп болжап отыр. Үкімет Топтың акционері болып табылғандықтан, мұндай міндеттемелерді орындаумен байланысты шығыстар «Акционердің пайдасына басқа да бөлу» ретін- де шоғырландырылған қаржылық есептілікте капитал құрамында танылады.

Негізгі құралдар объектілерінің пайдалы қызмет мерзімі

Топ әрбір есепті күнгі негізгі құралдардың пайдалы қызметінің қалған мерзімін қайта қарайды, егер күту өткен бағалаудан ерекшеленген жағдайда, өзгерістер «Есеп саясаты, есеп бағаларындағы өз- герістер және қателер» 8 ХБЕС-ке сәйкес есеп бағалауларындағы өзгерістер ретінде ескеріледі.

ҚҚС-ты өтеу

Әрбір есепті күнгі жағдай бойынша Топ ҚҚС өтелуіне талдау жүргізеді және қажет болған жағдайда өтелуге жататын ҚҚС-тың күмәнді сомасы бойынша резервті есептейді. Өтелуге жататын ҚҚС күмәнді сомасы бойынша резерв басшылықтың салық салынуға жататын ҚҚС-тың келешек айналымдарына және ҚҚС-ты ақша қаражатымен қайтаруға қатысты үміттеріне негізделген. 2024 жылғы 31 желтоқ- сандағы жағдай бойынша 602.083 миллион теңге мөлшерінде өтелуге жататын ҚҚС қысқа мерзімді активтер құрамында жіктелді

(2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша: 386.977 миллион теңге). Топ аталған соманы салық органдары қайтарады немесе 2025 жыл ішінде ҚҚС бойынша міндеттемелердің болашақ сомалары- на қарсы есептейді деп күтеді.

Кейінге қалдырылған салық бойынша активтер

Кейінге қалдырылған салық бойынша активтер салық салынатын уақытша айырмалар мен осындай шығыстардың коммерциялық сипатының негізделетіндігі мүмкіндігі бар дәрежеде барлық резервтер мен ауыстырылған салық шығындары бойынша танылады. Басшылықтың елеулі пайымдаулары жоспарланатын деңгей мен кірістілік уақытының негізінде мойындалуы мүмкін кейінге қалдырылған салық жөніндегі активтерді бағалау үшін талап етіледі.

Кейінге қалдырылған салық жөніндегі мойындалған активтер сомасы 2024 жылғы 31 желтоқсанда 121.591 миллион теңгені құрады (2023 жылғы 31 желтоқсан: 108.379 миллион теңге). Барынша то- лық ақпарат 33-ескертпеде қамтылған.

Қаржы құралдарының әділ құны

Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте танылған қаржы құралдарының және қаржылық міндеттемелердің әділ құны осы активті нарықтар негізінде анықталмайтын жағдайларда, ол дисконтталған ақша ағындарының моделін қоса алғанда, бағалау әдістерін пайдалана отырып, анықталады. Мүмкіндігіне қарай осы модельдер үшін бастапқы деректер ретінде алайда, бұл іс жүзін- де жүзеге асыру мүмкін болмаған жағдайларда, бақылаушы нарықтардан түсетін ақпарат пайдаланы- лады, әділ құнды белгілеу үшін пікірдің белгілі бір үлесі талап етіледі.

Пікірлер өтімділік тәуекелі, кредиттік тәуекел және өзгермелілік сияқты осындай бастапқы деректерді есепке алынуын қамтиды. Осы факторларға қатысты болжамдарға өзгерістер шоғырландырылған қаржылық есептілік нысандарында көрсетілген қаржы құралдарының әділ құнына ықпал етуі мүмкін. Барынша толық ақпарат 36-ескертпеде ашылып көрсетілген.

Жұмыскерлерге сыйақылар бойынша міндеттеме

Топ зейнеткерлікке шыққаннан кейінгі белгіленген төлемдер бойынша міндеттемелердің ағымдағы құнын және осыған байланысты көрсетілетін ағымдағы қызметтердің құнын анықтау үшін бағала- удың актуарлық әдісін пайдаланады. Бұл сыйақы төленуі тиіс жұмыс істеп жатқан және жұмыстан кеткен қызметкерлердің болашақтағы мінездемелеріне қатысты демографиялық жорамалдарды (жұмыста немесе одан кейін қайтыс болуы, персонал санының өзгеруі бойынша статистика және басқалар), сондай-ақ қаржылық жорамалдарды (дисконттау мөлшерлемесі, болашақтағы жылдық ма- териалдық көмек, болашақтағы жылдық ең төменгі жалақы, темір жол билетінің болашақтағы орташа құны) пайдалануды талап етеді.

Негізгі болжамдарды бағалаудың күрделілігіне және жұмыскерлердің еңбек қызметін аяқтауы бойын- ша олардың сыйақылары бойынша міндеттемелердің ұзақ мерзімді сипатына орай мұндай міндет- темелер осындай болжамдардың өзгерістеріне аса сезімтал келеді. Барлық болжамдар әрбір есепті күнге қайта қаралады.

Күтілетін кредиттік шығындарды бағалау

9 ХҚЕС-ке (IFRS) сай қаржы активтерінің барлық санаттары бойынша шығынды бағалау пайымдауды қолдануды қажет етеді, атап айтқанда, құнсыздану шығынын айқындау және кредиттік тәуекелдің едәуір ұлғаюын бағалау кезінде келешек ақша ағындарының көлемі мен пайда болу мерзімдерін және қамтамасыз ету құнын бағалау қажет. Мұндай есепті бағалаулар бірқатар факторларға байла- нысты болады, солардағы өзгерістер құнсызданудың бағалау резервтерінің түрлі сомаларына әкеп соқтыра алады.

Топтың ККШ есептеулері ауыспалы бастапқы деректер мен олардың өзара тәуелділіктерін таңдауға қатысты бірқатар базалық жорамалдар кіретін күрделі модельдердің нәтижесі болып табылады. Пайымдаулар мен есепті бағалаулар болып есептелетін ККШ есептеу модельдерінің элементтеріне келесілер жатады:

- Топ дефолт ықтималдылығын (PD) айқындау үшін пайдаланатын ішкі кредиттік рейтингіні тағайындау жүйесі;
- Солар бойынша ККШ топішілік негізде бағаланғанда қаржы активтерін топтарға біріктіру;
- ККШ-ны есептеу модельдерін әзірлеу, оған қоса түрлі формулалар және бастапқы деректерді таңдау;

- Макроэкономикалық сценарийлер мен экономикалық деректер арасындағы өзара байланыстарды айқындау, мысалы, бір жылға шегіне отырып мұнай бағасын, сондай-ақ дефолт ықтималдылығының (PD) көрсеткіштеріне, дефолт тәуекеліне ұшырайтын көлемге (EAD) және дефолт кезінде шығындар деңгейіне (LGD) әсері.

«Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ-мен қаржы келісімдерінің шарттарын есепке алу

Топ, «Жолаушылар тасымалы» АҚ мен «Жолаушылар вагондарын шығару зауыты» ЖШС (2023 жылы шықты) еншілес ұйымдары арқылы жолаушылар вагондарының паркін жаңарту үшін түпкі Акци-онердің жалпы бақылауындағы «Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ-мен үш жақты сатып алу-сату және қаржы лизингі шарттарын жасады. Бұл шарттарға сәйкес, «Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ «Жолаушы-лар вагондарын шығару зауыты» ЖШС-тің жолаушылар вагондарын өз меншігіне сатып алу үшін олардың өндірісін 100% негізінде алдын ала төлем жасай отырып және кейіннен «Жолаушылар тасымалы» АҚ-на қаржылық жалдауға бере отырып қаржыландырады.

Топ басшылығы «Жолаушылар вагондарын шығару зауыты» ЖШС мен «Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ арасындағы өзара әрекет ету бөлігіндегі транзакция Топ деңгейінде активтің сатылуы ретінде есепке алу үшін «Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім» 15 ХҚЕС-тің (IFRS) талаптарына жа-уап бермейді деген тұжырымға келді, өйткені вагондарды бақылау «Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ-на өтпей, Топта қалады.

«Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ вагондардың өндірісін қаржыландырады, бірақ активтен барлық қалған пайданы кейіннен пайдалану және іс жүзінде алу тәсілін айқындау қабілетінде шектелген. Тиісінше, Топ «Жолаушылар вагондарын шығару зауыты» ЖШС-ны бақылауды жоғалтқанға дейін «Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ алдында туындаған міндеттемені «Қаржы құралдары» 9 ХҚЕС-ке (IFRS) сай қаржылық міндеттеме (қарыз) ретінде, ал жолаушылар вагондарын «Жалдау» 16.103 ХҚЕС-ке (IFRS) сәйкес меншік құқығындағы негізгі құралдардың объектілері ретінде мойындады.

Своп мәмілелері

Топ уран өнімдерінің бір бөлігін своп (swap) шарттарымен өткізеді. Топ шарттарды келіседі және бір контрагентпен екі бөлек шарт жасасады, біреуі – жеткізуге, екіншісі – екі түрлі жеткізу пунктінде бірдей бағамен уранның бірдей көлемін немесе әр түрлі уақыт кезеңде сатып алуға шарт. Нәтижесінде меншікті (өндірілген немесе Топ кәсіпорындарынан сатып алынған) уран мен сатып алынған уран алмастырылады.

Әдетте, своп операциялары кезінде Топ уранды бір жеткізу орнына нақты жеткізеді және түпкі сатып алушыларға одан кейін сату үшін уранның дәл сондай көлемін бөгде конвертордан сатып алады. Бұл ретте, Топ тауарды түпкі сатып алушыларға жеткізу бойынша көлік шығыстарында үнемдейді.

Своп мәмілелері бойынша шарттардың бір бірімен формальды түрде байланысты еместігіне қа-рамастан, басшылық бұл мәмілелер байланысты болып табылады және нарықтағы сұраныс пен ұсынысты түсіну амалдарына сүйене отырып, оқшауланып жүзеге асырылар еді деген тұжырымға келді. Басшылықтың пікірінше, біртекті тауарды (уранды) бірдей көлемде бірдей бағамен жеткізу іс жүзінде тауарды ауыстыру болып табылады, әрі ол бұл транзакцияның экономикалық мәнін көрсете отырып, қаржылық есептілікте ашық негізде көрсетілуі тиіс. Своп операциялардың талаптарын және көрсетілуіне тәсілді түсіну пайымдауды қажет етеді.

2024 жылы Топ 169.556 миллион теңге сомаға (2023 жыл: 139.322 миллион теңге) своп операцияла-рынан түскен түсімді және 158.551 миллион теңге сомаға (2023 жыл: 149.209 миллион теңге) өткізу-дің тиісті өзіндік құнын мойындамады.

Сатып алу-сату шарттары сатып алушылармен жасалған шарттарға ұқсас тұрақты төлем талапта-рында ақша қаражатын төлеуді болжайды. Топ ақша қаражатының түсімдерін «сатып алушылардан түсетін ақшалай түсімдер», ал ақшалай төлемдерді «жеткізушілерге ақшалай төлемдер» ретінде ұсынады.

Табиғи уранды байыту

Топ Ресейдегі «Уранды байыту орталығы» АҚ-дан (бұдан әрі - «УБО») уранды байыту бойынша қы-зметтерді сатып алады. Мәміле екі бөлек шарт ретінде жасалған. Топ табиғи уранды сатады және байытылған уранды

УБО-дан сатып алады. УБО-мен жасалған келісімдер ресми түрде бір-бірімен байланысты болмаса да, басшылық бұл мәмілелер іс жүзінде байланысты және бір-бірінен оқшауланған түрде жүзеге асырыла алмады деген қорытындыға келді. Шын мәнінде, бұл уранды оны байытылған күйде сатып алу міндеттемесімен сатуға әкеледі, 15 ҚЕХС талаптарына сәйкес УБО уранды сатудан түскен түсім танылмауы керек, бұл мәміленің экономикалық мәнін көрсетеді. Терминдерді түсіндіру және УБО-мен операцияларды есепке алу тәсілі пайымдауды қолдануды талап етеді.

Өткізудің өзіндік құнына енгізілген байыту жөніндегі қызметтердің құны «көрсетілген өндірістік қыз-меттер» жолында 62.612 миллион теңгені (2023 жыл: 40.643 миллион теңге) құрайды (26-ескертпе).

УБО-мен сатып алу-сату шарттары ақша қаражатын төлеуді көздеді, 2023 жылдан бастап Топ енді нетто-негізде өзара есеп айырысуды көздейтін шарттардың талаптарын өзгертті.

«Буденовское БК» ЖШС-ға бақылау

Топ Жарғыдағы және 2024 жылғы 1 қаңтардан бастап күшіне енген Өнімді бөлу туралы келісімдегі өзгерістер нәтижесінде «Буденовское БК» ЖШС-ны бақылауға алды. Өзгерістер қатысушылардың салыстырмалы меншік үлестерін өзгертпейді, бірақ олардың «Буденовское БК» ЖШС-ға қатысты өкілеттіктерін өзгертеді. Топтың қатысу үлесі өзгеріссіз қалды, 51%.

«Буденовское БК» ЖШС өндірістік көлемін сату Өнімді бөлу туралы келісімде айқындалады. Топ қарапайым көпшілік дауыспен белгілі бір диапазондағы жылдық өндіріс көлемін жеке-жеке анықтауға құқылы. Алдын ала белгіленген диапазон жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың талаптарына және ҚР заңнамасына сәйкес бекітілген өндіріс жоспарынан ауытқудың 20%-ын құрайды. Рентабельділікке байланысты өндіріс көлемін 10-20% аралығында өзгерту үшін екі қатысушының бірауыздан келісімі қажет болатын нақты жағдай екіталай, сондықтан қорғаныс құқығы ретінде қарастырылады.

Өндірістің барлық көлемін Топ және екінші қатысушы (немесе екінші қатысушының бас компаниясы) нарықтық баға бойынша сатып алғандықтан, өндіріс көлемі мен өндірістік шығындардың қаржы нәтижелеріне айтарлықтай ықпалы бар және сондықтан бақылауды бағалау мақсаттары үшін релевантты болып саналады. Осы факторлардың негізінде Топ басшылығы Топ «Буденовское БК» ЖШС-ны бақылауға алды деген қорытындыға келді (5-ескертпе).

Бизнесті біріктіру кезінде әділ құнды бағалау

Бизнесті сатып алу мәмілелерін есепке алу кезінде қолданылатын әділ құнды бағалау Топтың 2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған кезеңдегі пайдасына айтарлықтай әсер етті. Бірлескен кәсіпорын-дағы бұрын тиесілі болған үлесті қайта бағалаудан түскен пайда 295.719 миллион теңгені құрады (5-ескертпе).

Сыртқы бағалаушы әділ құнды есептеу кезінде пайдаланған негізгі жорамалдар:

- Уранның орташа бағасы тәуелсіз дереккөздері бағасының болжамдарына негізделген және сатып алу-сату шарттарына қосылған күтілетін дисконттарға қосымша төмендетілген;
- Уранды өндіру мен өткізудің болжамды мерзімдері мен көлемі жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың жұмыс бағдарламасының деректеріне негізделген және өндіру кестесін кейінге қалдыруды ескере отырып қосымша түзетілген;
- 2024-2028 жылдарға арналған операциялық және күрделі шығындар Топтың бекітілген 5 жылдық бюджетіне сәйкес келеді және объектілерді өндіріске дайындау шығындарын білдіреді;
- 2028 жылдан кейінгі операциялық және күрделі шығындар инфляцияның орташа ұзақ мерзімді деңгейінде жылына 4,1% өседі;
- Дисконттау мөлшерлемесі жылдық 23,12%; және
- Болжамды ұзақ мерзімді айырбас бағамы орташа есеппен 1 АҚШ доллары үшін 474 теңге деңгейінде.

Төменде бағалау күніне 709.797 миллион теңгеге бағаланған жер қойнауын пайдалану құқығының әділ құнына әсер етуі мүмкін негізгі параметрлердің сезімталдығын талдау келтірілген:

Миллион теңгемен	Жорамалдарды өзгерту	Әділ құнның өсуі/ (азаяуы)
Орташа сату бағасы (спот бағасы)	-10/+10%	197.721/(197.721)
Сату көлемі	-10/+10%	141.049/(141.049)
Күрделі шығындар	-10/+10%	(33.486)/33.486
Дисконттау мөлшерлемелері	-2п.п/+2 п.п.	(104.590)/104.590
Валюталардың айырбас бағамы, теңгеге қатысты АҚШ доллары	-10/+10%	197.721/(197.721)

2023 жылғы 1 шілдеден бастап ҚР электр энергиясының нарығы жөніндегі заңнамадағы өзгеріс

ҚР Энергетика министрінің 2023 жылғы 30 маусымдағы № 249 бұйрығымен бекітілген өзгерістер мен толықтырулармен бірге Электр энергиясының көтерме сауда нарығын ұйымдастыру және жұмыс істеу қағидаларына сәйкес 2023 жылғы 1 шілдеден бастап ЕАҚО электр энергиясын бірыңғай сатып алушыны енгізе отырып, электр энергиясын өткізу нарығының жаңа моделіне көшу жүзеге асырылды. Жаңа модельге сәйкес барлық энергия өндіруші ұйымдар электр энергиясын бірыңғай сатып алушыға электр энергиясын сатуға міндетті. Бұдан әрі ЕАҚО электр энергиясын көтерме электр нарығында электр энергиясын бірыңғай сатып алушы энергия беруші, энергиямен жабдықтаушы ұйымдарға, электр энергиясын тұтынушыларға және цифрлық майнерлерге сату шарттарына сәйкес электр энергиясын сатады.

Топ «Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім» 15 ХҚЕС-ке сәйкес түсімді тану процесіне өзгерістердің әсерін бағалау бойынша талдау жүргізді. Нәтижесінде, Топ өзінің шоғырландырылған қаржылық есептілігі мақсатында энергия өндіруші ұйымдардың электр энергиясын сату шарттары және ЕАҚО-мен Топтың тарату және өткізу компанияларының электр энергиясын сатып алу шарттары 15 ХҚЕС-ке сәйкес кері сатып алу шарттары болып табылатынын анықтады. Тиісінше, Топ өзінің шоғырлану деңгейінде электр энергиясын сатып алудан және энергия өндіруші ұйымдардың электр энергиясының түсімінен өзіндік құнның элиминациясын өткізді.

Элиминациялау сомасын есептеу үшін Топ ЕАҚО-дан Топтың еншілес ұйымдарының электр энергиясын сатып алуының нақты көлемін және Топтың электр станцияларының белгіленген қолданыстағы шекті тарифтеріне сәйкес электр энергиясын сатудың орташа өлшенген бағасын пайдаланды.

2024 жылғы элиминациялау сомасы 190.864 мың теңге (2023: 84.760 мың теңге) болды. Бұл жазбалар Топтың түсімі мен өзіндік құнын біртұтас экономикалық бірлік ретінде таныстыру мақсатында көрсетілген және Топтың қаржылық нәтижелеріне әсер етпейді.

Жоғарыда айтылғандарды қоспағанда, 2023 жылғы 1 шілдеден бастап күшіне енген электр энергиясын сату нарығының жаңа моделі түсімді тану процесіне айтарлықтай әсер еткен жоқ.

Тауарлық қарыздар бойынша міндеттемелер

Уран қарыздары ағымдағы тұрақсыз геосаяси жағдайға байланысты қазақстандық уранның батыс конверсиялық кәсіпорындарға уақтылы жеткізілуіне әсер етуі мүмкін логистикалық тәуекелдерді азайту үшін қажетті қорларды басқару жөніндегі Топтың әдеттегі саясатының бөлігі болып табылады.

Топ тауарлық қарыздар шартын жасайды, соларға сәйкес тараптардың бірі (кредитор) басқа тарапқа (қарыз алушыға) өнім беруге міндеттенеді, ал қарыз алушы қарыз берушіге уран өнімінің бірдей мөлшерін қайтаруға міндеттенеді. Тауарлық қарыздарды жасасудың мақсаты уран өнімін жеткізу жөніндегі өз міндеттемелерін орындауға жәрдемдесу болып табылады, соның салдарынан Топ алынған тауарлық қарызды қаржылық емес міндеттеме ретінде жіктейді.

Тауарлық қарызды алған кезде Топ қорларды шарттық құны бойынша есепке алады. Тауарлық қарыздар бойынша міндеттемелер есепті күнге уран өнімінің әділ құны бойынша танылады. Әділ құнды кейіннен қайта бағалау уран өніміне әділ құнның өзгеруіне сәйкес басқа кірістер/шығыстар құрамындағы пайда/шығын арқылы жүргізіледі.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ тауарлық қарызды толық қайтарды (2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша: 91.151 миллион теңге) (24-ескертпе).

Газды сатып алу шарттары бойынша бағаланатын кредиторлық берешек

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ 266.342 миллион теңге сомасына газ сатып алуды және тиісті сауда кредиторлық берешекті мойындады (24-ескертпе). Газды сатып алу Топқа бақылау ауысқан сәтте мойындалды және тараптар бағаларды келісу және шарт жасасу процесінде болғандықтан, ең жақсы бағалауды негізге ала отырып, Топ төлеуді күткен сома бойынша бағаланды. 2025 жылғы 14 ақпанда газды сатып алу туралы шартқа 2023 жылдан 2033 жылға дейінгі кезеңге қол қойылды. Кредиторлық берешек қандай да бір түзетулерді талап етпейді.

5. БИЗНЕСІ БІРІКТІРУ

2024 жылы сатып алу

«Буденовское» БК» ЖШС

Жарғыға және 2024 жылғы 1 қаңтардан бастап күшіне енген Өнімді бөлу туралы келісімге жасалған өзгерістер нәтижесінде Топ «Буденовское БК» ЖШС-ні бақылауға алды. 2024 жылғы 1 қаңтардан бастап тиісті қызмет түрлері бойынша шешімдер жай көпшілік дауыспен қабылданады. Топтың меншік үлесі өзгерген жоқ және 51% құрайды. Топ бақылауды сатып алу үшін ешқандай ақшалай төлем жасаған жоқ. «Буденовское БК» ЖШС 114 мың тонна уран қорын бағалаумен стратегиялық маңызды актив болып табылады.

Есепке алу үшін сатып алу әдісі қолданылды. Бизнесті біріктіру кезінде қабылданған сәйкестендірілетін сатып алынған активтер мен міндеттемелер бақыланбайтын қатысу үлестерінің мөлшеріне қарамастан, сатып алу күніндегі әділ құн бойынша бағаланады.

Бірлескен кәсіпорынға салынған инвестициялардың әділ құны мен оның баланстық құны арасындағы айырма кейінге қалдырылған салық әсерін шегергендегі кезең ішіндегі пайда немесе шығын құрамында бірден танылған төмендегі кестеде көрсетілгендей, бизнес біріктірілгенге дейін Топқа тиесілі «Буденовское БК» ЖШС капиталындағы қатысу үлесінің әділ құнына дейін қайта бағалаудан түскен кіріс болып табылады:

Миллион теңгемен	
Сатып алу күніне бірлескен кәсіпорындағы бұрын тиесілі үлестің әділ құны	302.888
Минусы: сатып алу күніне бірлескен кәсіпорынға салынған инвестицияның баланстық құны	(7.169)
Бірлескен кәсіпорындағы бұрын тиесілі үлесті қайта бағалаудан түскен кіріс	295.719

Берілген сыйақының және оның құрамдас бөліктерінің жалпы сомасының әділ құны былайша көрсетілген:

Миллион теңгемен	
Төленген ақшалай сыйақы	–
Топтың сауда дебиторлық берешегін тиімді реттеу	(5.390)
Бұрын Топқа тиесілі бірлескен кәсіпорындардағы қатысу үлесінің әділ құны	302.888
Берілген сыйақының жиыны және сатып алынған кәсіпорында бұрын тиесілі болған үлестің әділ құны жиыны	297.498

Сәйкестендірілетін активтер мен міндеттемелердің әділ құнын тәуелсіз бағалаушы бағалады. Бағалау негізінде активтердің құны негізінен жер қойнауын пайдалану құқығын қайта бағалау есебінен 707.113 миллион теңгеге әділ құнына дейін ұлғайды, нәтижесінде баланстық құны 11.693 миллион теңгеден 709.797 миллион теңгеге дейін ұлғайды (9-ескертпе). Қорлар құрамындағы дайын өнімнің құны 1.653 миллион теңгеден 8.432 миллион теңгеге дейін өсті. 141.423 миллион теңге мөлшеріндегі мерзімі ұзартылған салық әділ құнның баланстық құнынан артық болған сомаға танылды.

Сатып алу күнінде сәйкестендірілетін активтер мен міндеттемелердің әділ құны төменде көрсетілген:

Миллион теңгемен		Сатып алу күніне
Активтер		
Ұзақ мерзімді активтер		
Негізгі құралдар		25.748
Материалдық емес активтер		709.810
Барлау және бағалау бойынша активтер		1.723
Басқа да ұзақ мерзімді қаржы активтері		249
Басқа да ұзақ мерзімді активтер		6.112
Ағымдағы активтер		
Қорлар		8.432
Табыс салығы бойынша алдын ала төлем		23
Сауда дебиторлық берешек		1.580
Басқа да ағымдағы активтер		64
Ақша қаражаты мен оның баламалары		11.885
Активтер жиыны		765.626
Ұзақ мерзімді міндеттемелер		
Қарыздар		22.633
Резервтер		106
Жұмыскерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер		6
Кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелер		142.437
Ағымдағы міндеттемелер		
Қарыздар		6.485
Резервтер		333
Төленуге жататын табыс салығы		838
Сауда және басқа да кредиторлық берешек		4.019
Жұмыскерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер		2
Басқа да ағымдағы міндеттемелер		259
Міндеттемелер жиыны		177.118
Сатып алынған сәйкестендірілетін таза активтердің әділ құны		588.508
Минусы: әділ құны бойынша бағаланған таза активтердегі үлеске пропорционалды түрде бағаланатын бақыланбайтын иелік ету үлесі		(291.010)
Берілген сыйақының жиыны және сатып алынған кәсіпорында бұрын тиесілі болған үлестің әділ құны жиыны		297.498
Минусы: ақшалай емес сыйақы		(297.498)
Сатып алынған еншілес ұйымның ақша қаражаты мен оның баламалары		11.885
Сатып алу кезінде ақша қаражаттары мен оның баламаларының түсімі		11.885

Топ бақыланбайтын қатысу үлесін әділ құны бойынша бағаланған «Буденовское» БК» ЖШС таза активтеріндегі бақыланбайтын үлес үлесіне пропорционалды деп таныды.

Сатып алу күніне сауда дебиторлық берешектің әділ құны 1.580 миллион теңгені құрайды, бұл сауда дебиторлық берешектің жалпы сомасы болып табылады. Бұл ретте шарттар бойынша сомалар толық көлемде алынуы мүмкін деп күтілуде.

Сатып алынған еншілес компания Топқа 2024 жылғы 1 қаңтардан бастап 2024 жылғы 31 желтоқсанға дейінгі кезеңде 62.223 миллион теңге мөлшерінде түсім және 28.279 миллион теңге мөлшерінде таза пайда әкелді.

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте «Буденовское» БК» ЖШС-ның қызметі Тау-кен өндіру сегментінде білдірілген.

2023 жылы сатып алу

Dunga Operating GmbH сатып алу

2023 жылғы 9 қазанда Топ «ҚазМұнайГаз» ұлттық компаниясы» АҚ (бұдан әрі - «ҚМГ ҰК») еншілес компаниясы арқылы TOTALENERGIES EP DANMARK A/S компаниясымен Дунга кен орнында шикі мұнай мен табиғи газды барлау және өндірумен айналысатын Total E&P dunga GmbH (2023 жылғы желтоқсанда Dunga Operating GmbH деп өзгертілген) акцияларының 100% сатып алу-сату шартына қол қойды. Сатып алу бағасы

358,5 миллион АҚШ доллары болды (баламасы 165.913 миллион теңге). Келісімде тараптар 2023 жылғы 30 қазанда және 2023 жылғы 20 қарашада орындаған жабудың белгілі бір прецеденттік шарттары қамтылды, ҚМГ ҰК акциялары қайта тіркелгеннен кейін мәміле аяқталды. Top Dunga Operating GmbH-ны бақылауға алды, бұл ҚР нарығында шикі мұнай мен табиғи газдың ресурстық базасындағы және өндірудегі Топ үлесін арттырды.

2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылға шоғырландырылған қаржылық есептілік шығарылған күні Dunga Operating GmbH таза, сәйкестендірілетін активтері мен міндеттемелерінің әділ құнын бағалау аяқталмағандықтан, Top Dunga Operating GmbH таза сәйкестендірілетін активтері мен міндеттемелерінің әділ құнын 358,5 миллион АҚШ доллары (баламасы 165.913 миллион теңге) көлемінде берілген өтемнің әділ құнына тең алдын ала құн бойынша «Бизнесті біріктіру» 3 ХҚЕС-ке (IFRS) сәйкес бағалады.

2024 жылы топ Dunga Operating GmbH компаниясының сатып алу күніндегі таза, сәйкестендірілетін активтері мен міндеттемелерінің әділ құнын бағалауды бизнесті біріктірудің бастапқы есебін аяқтау мақсатында аяқтады.

Сатып алу күніне Dunga Operating GmbH таза сәйкестендірілетін активтері мен міндеттемелерінің әділ құны 156.099 миллион теңгені құрады, бұл алдын ала бағалаудан 9.814 миллион теңгеге төмен. Бұл нәтиже сатып алынған күннен бастап 2023 жылғы 31 желтоқсанға дейінгі табыс салығы бойынша негізгі құралдар мен шығыстардың амортизациясының тиісінше 1.661 миллион теңгеге және 556 миллион теңгеге төмендеуіне әкелді.

2023 жылғы салыстырмалы ақпарат осы түзетулерді көрсету үшін қайта есептелді.

Төменде сатып алу күніне Dunga Operating GmbH сәйкестендірілетін активтері мен міндеттемелерінің әділ құны туралы ақпарат көрсетілген:

Миллион теңгемен

Сатып алу күніне

Активтер

Ұзақ мерзімді активтер

Негізгі құралдар	181.462
Материалдық емес активтер	5.481
Кредиттік мекемелердегі қаражат	5.413
Басқа да ұзақ мерзімді активтер	3.132

Ағымдағы активтер

Қорлар	6.387
Табыс салығы бойынша алдын ала төлем	2.284
Сауда дебиторлық берешек	5.870
Басқа да қысқа мерзімді қаржы активтері	55
Басқа да ағымдағы активтер	5.601
Ақша қаражаты мен оның баламалары	8.288

Активтер жиыны

Ұзақ мерзімді міндеттемелер	
Резервтер	4.346
Кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелер	48.752
Басқа да ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер	447

Ағымдағы міндеттемелер

Сауда және басқа да кредиторлық берешек	8.802
Басқа да ағымдағы қаржылық міндеттемелер	5.527

Міндеттемелер жиыны

Әділ құны бойынша таза активтердің жиыны	156.099
Сатып алу құны	165.913
Сатып алу кезінде пайда болған гудвил	9.814

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте Dunga Operating GmbH қызметі Мұнай-газ-химия сегментінде ұсынылған.

Сатып алу күніне сауда дебиторлық берешектің әділ құны 5.870 миллион теңгені құрайды, бұл сауда дебиторлық берешектің жалпы сомасы болып табылады. Бұл ретте шарттар бойынша сомалар толық көлемде алынуы мүмкін деп күтілуде.

Кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелер негізінен салық салу мақсатында материалдық және материалдық емес активтердің жеделдетілген амортизациясының салық әсеріне байланысты.

Сатып алу кезінде 9.814 миллион теңге мөлшерінде танылған гудвил Дунга кен орнында шикі мұнай мен табиғи газды барлау мен өндіруден топтың күтілетін экономикалық пайдасына жатады (9-ескертпе). Мойындалған гудвил салық салу мақсатында толық көлемде де, ішінара да есептен шығарылмайды.

Сатып алу күнінде шартты міндеттемелер танылған жоқ.

Сатып алынған күннен бастап Dunga Operating GmbH компаниясының Топтың кірісіне қосқан үлесі 2023 жылы 2.872 миллион теңгені құрады, Топтың табыс салығын есепке алғанға дейінгі үздіксіз қызметтен алған пайдасына 1.172 миллион теңгені құрады. Егер бірлестік 2023 жылдың басында орын алса, жалғасып жатқан қызметтен Топ түсіміне Dunga Operating GmbH компаниясының үлесі 2023 жылы 34.032 миллион теңгені, ал Топтың жалғасып жатқан қызметтен табыс салығын есепке алғанға дейінгі пайдасы 2023 жылы 21.468 миллион теңгені құраған болар еді.

6. ЖАЛПЫ БАҚЫЛАУМЕН САТЫП АЛУ

Жалпы бақылаудағы еншілес ұйымды сатып алу

«GPC Investment» ЖШС (бұдан әрі - «GPCI»)

2024 жылғы 24 қаңтарда Қор 38.737 миллион теңге жалпы сомаға номиналдық құны 387.371.430 теңгені құрайтын 100 акция шығарды, оны Акционер GPCІ-дің жарғылық капиталындағы қатысу үлесінің 100%-ын беру арқылы төледі (18.1-ескертпе). Алдағы уақытта Қор GPCІ жарғылық капиталына қатысу үлесінің 100%-ын «QazaqGaz» ұлттық компаниясы» АҚ (бұдан әрі - «QazaqGaz») еншілес компаниясының жарғылық капиталына салым ретінде берді.

2024 жылғы 14 ақпанда ҚР Президентінің Қатар Мемлекетіне (бұдан әрі - «КМ») мемлекеттік сапары шеңберінде түрлі инвестициялық жобаларды бірлесіп іске асыруға бағытталған бірқатар іс-шаралар мен бастамаларды көздейтін мәміленің негізгі талаптары туралы келісімдерге қол қойылды. 2024 жылғы 20 наурызда ҚР және КМ Үкіметтері арасында бірлескен жобаларды іске асыру бойынша ұзақ мерзімді стратегиялық әріптестік орнату туралы келісімге қол қойылды. Стратегиялық инвестициялық жобалар туралы келісім шеңберінде Топтың 25% үлесін сақтай отырып, GPCI жобалау компаниясындағы үлесті сату жоспарлануда, осыған байланысты GPCI «Сатуға арналған айналымнан тыс активтер және тоқтатылған қызмет» 5 ҚЕХС-ке сай шығу тобы ретінде жіктелді. Компания тоқтатылған қызмет ретінде жіктелді, өйткені ол тек қайта сату мақсатында ғана сатып алынды. Мәмілені аяқтау мерзімі бір жылдан астам уақытқа ұзартылды және кідіріс Топқа тәуелді емес оқиғалар мен жағдайларға байланысты болды. Дегенмен, Топ GPCI-дегі қатысу үлесінің 75%-ын сату жоспарына адал болып қала береді. Мәміленің аяқталуының күтілетін күні 2025 жылғы 30 маусымға дейін.

GPCI сатып алу жалпы бақылаудағы тараптардан еншілес ұйымды сатып алу ретінде көрсетілді. Сатып алу алдыңғы ұйымның шоғырландырылған есептілігінің болмауына байланысты GPCI қаржылық есептілігіне сәйкес активтер мен міндеттемелердің баланстық құнын бағалау әдісі бойынша ескерілді. GPCI-ді кейіннен қайта сату үшін еншілес ұйым ретінде сатып алуға байланысты Топтың қаржылық жағдайы туралы 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша шоғырландырылған есеп, сондай-ақ 2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін шоғырландырылған қаржылық есептілікке тиісті ескертпелер қайта есептелмеді. Басшылық қаржылық ақпараттың ұсынылуы операцияның экономикалық мазмұнын барынша сенімді түрде көрсетеді деп санайды. Берілген өтемақы мен GPCI-ның таза активтері арасындағы айырма капитал құрамында көрсетілді.

Төменде берілген өтемақының жалпы сомасының әділ құны және сатып алу күніндегі GPCI активтері мен міндеттемелерінің баланстық құны туралы ақпарат берілген:

Миллион теңгемен	2024 жылғы 16 ақпан
Сатып алынған GPCI таза активтері	91.478
Шығарылған акциялардың әділ құны (18.1-ескертпе)	(38.737)
GPCI берген қарыздармен білдірілген бұрыннан бар қатынастарды реттеу*	(48.935)
Топ берген сыйақының жиыны	(87.672)
Топ берген сыйақы мен капиталда көрсетілген таза активтердің баланстық құны арасындағы айырмашылық	3.806

* Күтілетін кредиттік шығындарды қамтиды.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша активтер мен міндеттемелер былайша көрсетілген:

Миллион теңгемен	2024 жылғы 31 желтоқсан
Активтер	
Негізгі құралдар	184.791
Материалдық емес активтер	6
Басқа да ұзақ мерзімді активтер	28.939
Кейінге қалдырылған салық бойынша активтер	2.536
Қорлар	15
Өтелуге жататын ҚҚС	3.073
Табыс салығы бойынша алдын ала төлем	147
Басқа да ағымдағы активтер	127
Ақша қаражаты мен оның баламалары	19.499
Сатуға арналған деп жіктелген активтер	239.133
Міндеттемелер	
Қарыздар	137.208
Басқа да ұзақ мерзімді міндеттемелер	1.279
Төленуге жататын табыс салығы	180
Сауда және басқа да кредиторлық берешек	33.814
Басқа да ағымдағы міндеттемелер	236
Сатуға арналған ретінде жіктелген активтермен байланысты міндеттемелер	172.717
Сатуға арналған деп жіктелген таза активтер	66.416

GPCI бойынша кезең ішінде салық салғаннан кейінгі таза шығын 10.373 миллион теңгені құрайды.

«АзияГаз Чунджа» ЖШС (бұдан әрі - «АзияГаз Чунджа»)

2024 жылғы 27 қыркүйекте Қор олардың әділ құнына шамамен сәйкес келетін 9.294 миллион теңге сомаға номиналдық құны 92.941.670 теңгені құрайтын 100 акция шығарды, оны Акционер ҚР Үкіметінің Қаулысына сәйкес АзияГаз Чунджа жарғылық капиталына қатысу үлесінің 100% беру арқылы төледі (18.1-ескертпе). Бұдан әрі, Қор QazaqGaz жарғылық капиталына салым ретінде Азия-Газ Чунджаның жарғылық капиталына қатысу үлесінің 100%-н берді.

АзияГаз Чунджаны сатып алу алдыңғы ұйымның шоғырландырылған есептілігінің болмауына байланысты АзияГаз Чунджаның қаржылық есептілігіне сәйкес активтер мен міндеттемелердің баланстық құнын бағалау әдісі бойынша жалпы бақылаудағы тараптардан еншілес ұйымды сатып алу ретінде көрсетілді. Басшылық қаржылық ақпараттың ұсынылуы операцияның экономикалық мазмұнын барынша сенімді түрде көрсетеді деп санайды. Берілген өтемақы мен АзияГаз Чунджаның таза активтері арасындағы айырма капитал құрамында көрсетілді.

Төменде берілген өтемақының жалпы сомасының әділ құны және сатып алу күніндегі АзияГаз Чунджа активтері мен міндеттемелерінің баланстық құны туралы ақпарат берілген:

Миллион теңгемен	2024 жылғы 1 сәуір
АзияГаз Чунджаның сатып алынған таза активтері	5.146
Шығарылған акциялардың әділ құны (18.1-ескертпе)	(9.294)
Топ берген сыйақы мен капиталда көрсетілген таза активтердің баланстық құны арасындағы айырмашылық	(4.148)

7. ЕСЕПТЕН ШЫҒАРУЛАР ЖӘНЕ САТУҒА НЕМЕСЕ АКЦИОНЕРГЕ БӨЛУГЕ АРНАЛҒАН ДЕП ЖІКТЕЛГЕН АКТИВТЕР

2024 жылы есептен шығарулар

«Эйр Астана» АҚ (бұдан әрі - «Эйр Астана»)

2024 жылғы 14 ақпанда Топ «Астана» халықаралық қаржы орталығы мен ҚҚБ биржаларында оларды өткізу арқылы жалпы сомасы 10.614 миллион теңгеге бір жай акция үшін 1.073,83 теңге бағасы бойынша 9.884.209 (10%) жай акцияларды иеліктен шығарды. Өткен IPO нәтижелері бойынша Қордың Эйр Астанадағы үлесі 51%-дан 41%-ға дейін төмендеді және Эйр Астанаға бақылаудан айырылып қалды, алайда Қор едәуір ықпалды сақтап қалды. Бұрынғы еншілес компанияда қалған инвестиция үлестік қатысу әдісі бойынша ескерілетін қауымдасқан компанияға инвестицияны білдіреді және бақылаудан айырылу күніне оның әділ құны 144.612 миллион теңгені құрайды (11-ескертпе).

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ шығу күніне Эйр Астананың таза сәйкестендірілетін активтері мен міндеттемелерінің әділ құнын бағалауды аяқтады, ол 181.379 миллион теңгені құрады. Шығу күніне Эйр Астананың таза сәйкестендірілетін активтері мен міндеттемелерінің әділ құнындағы Топтың үлесі мен қауымдасқан компанияға 70.247 миллион теңге мөлшеріндегі инвестициялардың әділ құны арасындағы айырма қауымдасқан компанияға инвестициялар құрамында болжамды гудвил ретінде танылды (11-ескертпе).

Шығу күніне Эйр Астананың активтері мен міндеттемелерінің баланстық құны былайша көрсетілген:

Миллион теңгемен		2024 жылғы 14 ақпан
Активтер		
Негізгі құралдар		387.885
Материалдық емес активтер		1.289
Басқа да ұзақ мерзімді қаржы активтері		15.748
Басқа да ұзақ мерзімді активтер		8.387
Кейінге қалдырылған салық бойынша активтер		16.837
Қорлар		30.705
Табыс салығы бойынша алдын ала төлем		6.027
Сауда дебиторлық берешек		11.046
Өтелуге жататын ҚҚС		4.419
Басқа да қысқа мерзімді қаржы активтері		1.246
Басқа да ағымдағы активтер		11.524
Ақша қаражаты мен оның баламалары		120.524
Активтер жиыны		615.637
Міндеттемелер		
Қарыздар		187
Резервтер		115.362
Жалдау бойынша міндеттемелер		326.780
Басқа да ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер		283
Сауда және басқа да кредиторлық берешек		27.885
Басқа да ағымдағы қаржылық міндеттемелер		7.615
Басқа да ағымдағы міндеттемелер		43.451
Міндеттемелер жиыны		521.563
Таза активтер		94.074
Еншілес ұйымның шығу күніне алынған ақшалай сыйақы		10.614
Қауымдасқан компанияға салынған қалған инвестициялардың 41% әділ құны		144.612
(11-ескертпе)		48.206
Бақыламайтын қатысу үлесінің шығуы		3.485
Ақша ағындарын хеджирлеу бойынша жинақталған шығынды және еншілес кәсіпорын шыққан кезде кірістерге шетел валютасын қайта есептеу бойынша резервті қайта жіктеу		(94.074)
Еншілес ұйымның шығуынан түскен кіріс		112.843

308 миллион теңге көлеміндегі мәміле бойынша шығындарды шегергенде Эйр Астана шығуынан түскен пайда 112.535 миллион теңгені құрады.

«Kazakhstan Petrochemical Industries Inc.» ЖШС (бұдан әрі – КПИ)

2024 жылғы 27 ақпанда Топ KPI қатысу үлесінің 40%-ын «СИБУР Холдинг» ЖАҚ пайдасына сатып алу-сату мәмілесін аяқтады. KPI-ге қатысу үлесінің 40%-ын сату құны 180.000 мың АҚШ долларын құрады (сату күніне баламасы 80.993 миллион теңге). Сату туралы шарт бойынша құн 2026 жылғы 30 қарашаға дейін төлемдер кестесі бойынша бөліп төлеуге жатады. 2024 жылғы 29 ақпанда «СИБУР Холдинг» ЖАҚ KPI-дегі қатысу үлесінің

40%-ын сатып алу-сату шарты бойынша 90 миллион АҚШ доллары мөлшерінде (баламасы 40.618 миллион теңге) бірінші траншты төледі.

Мәміленің нәтижесінде Топ еншілес ұйымға бақылауын жоғалтты және KPI-дегі 59% мөлшеріндегі қалған үлесті KPI қызметіне қатысты шешімдер бақылауды бөлісетін тараптардың бірауыздан келісімін талап ететіндігіне байланысты бірлескен кәсіпорынға инвестицияны әділ құны бойынша таниды.

Есептен шығару күніне KPI-ның активтері мен міндеттемелері былайша көрсетілген:

Есептен шығару күніне таза активтер	
Миллион теңгемен	
Активтер	
Негізгі құралдар	921.763
Материалдық емес активтер	35.678
Басқа да ұзақ мерзімді қаржы активтері	1.516
Басқа да ұзақ мерзімді активтер	42.009
Қорлар	19.811
Табыс салығы бойынша алдын ала төлем	408
Сауда дебиторлық берешек	2.133
Өтелуге жататын ҚҚС	782
Басқа қысқа мерзімді қаржы активтері	352
Басқа да ағымдағы активтер	3.397
Ақша қаражаты мен оның баламалары	9.644
Активтер жиыны	1.037.493
Міндеттемелер	
Қарыздар	943.217
Басқа да ұзақ мерзімді міндеттемелер	17
Кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелер	8.510
Сауда және басқа да кредиторлық берешек	68.885
Басқа да ағымдағы қаржылық міндеттемелер	2.120
Басқа да ағымдағы міндеттемелер	11.552
Міндеттемелер жиыны	1.034.301
Таза активтер	3.192

Еншілес ұйымның есептен шығарылу нәтижесі былайша көрсетілген:

Миллион теңгемен

Еншілес ұйымның шығу күніне алынған ақшалай сыйақы	40.618
Еншілес ұйым шыққан күнгі алынуға жататын қосымша сыйақының әділ құны	34.069
Бақыламайтын қатысу үлесінің шығуы	269
Берілген қаржылық кепілдіктер мен КРІ қарыз беру жөніндегі міндеттемелердің әділ құнын тану (23-ескертпе)	(67.843)
Шыққан таза активтер	(3.192)
Еншілес ұйымның шығуынан түскен кіріс	3.921

2024 жылғы 1 қаңтардан бастап бақылауды жоғалту күніне дейінгі кезеңде операциялық қызмет нәтижесінде KPI 20.001 миллион теңге сомасындағы түсімді және 12.720 миллион теңге сомасындағы шығыстарды мойындады (25, 26-ескертпелер).

2024 жылғы 1 қаңтардан бастап бақылауды жоғалту күніне дейінгі кезеңдегі KPI таза ақша ағындары келесідей болды:

	2024 жылғы 1 қаңтар - 2024 жылғы 27 ақпан
Миллион теңгемен	
Операциялық	(28.511)
Инвестициялық	(855)
Қаржылық	(3.787)
	(33.153)
Айырбастау бағамдары өзгерістерінің ақша қаражаты мен оның баламаларына әсері	621
Ақша қаражаты мен оның баламаларының таза азаюы	(32.532)

Karaton Operating Ltd. ЖК (бүдэн эрi – Каратон)

2024 жылғы 21 ақпанда Компания мен «Татнефть» ЖАҚ Атырау облысында орналасқан Каратон жер қойнауы учаскелерінде көмірсутектерді өндіруге арналған келісімшарттың ұстаушысы болып табылатын Компанияның еншілес ұйымы «Каратон»-ның жарғылық капиталындағы қатысу үлесінің 50%-ын сатып алу-сату шартына қол қойды. 2024 жылғы 21 ақпандағы мәміленің нәтижесінде Топ Каратонды бақылауын жоғалтты.

Каратондағы қатысу үлесінің 50%-ын сату құны 18,2 миллион АҚШ долларын құрады (еншілес ұйымның шығу күніне баламасы 8.255 миллион теңге).

2024 жылғы 13 наурызда «Татнефть» ЖАҚ 18,2 миллион АҚШ доллары мөлшерінде (төлем жасау күніне баламасы 8.188 миллион теңге) ақшалай сыйақыны төледі.

Бұрынғы еншілес компанияда қалған инвестиция үлестік қатысу әдісі бойынша ескерілетін бірлескен кәсіпорынға инвестицияны білдіреді және бақылаудан айырылу күніне оның әділ құны 8.255 миллион теңгені құрайды.

Компания мен «Татнефть» ЖАҚ Каратонды бірлесіп бақылайды, Каратонның қызметі туралы шешімдер бірауыздан қабылданады.

2024 жылғы 1 қаңтардан бастап бақылауды жоғалту күніне дейінгі кезеңдегі Каратонның таза ақша ағындары келесідей болды:

Миллион теңгемен	2024 жылғы 1 қаңтар - 2024 жылғы 21 ақпан
Инвестициялық	(118)
Ақша қаражаты мен оның баламаларының таза азаюы	(118)

Бақылаудан айырылу күніне Каратонның таза активтері былайша болды:

Есептен шығару күніне таза активтер	
Миллион теңгемен	
Активтер	
Негізгі құралдар	28
Барлау және бағалау бойынша активтер	291
Басқа да активтер	21
Ақша қаражаты мен оның баламалары	178
Активтер жиыны	518
Міндеттемелер	
Сауда және басқа да кредиторлық берешек	5
Басқа да ағымдағы міндеттемелер	413
Міндеттемелер жиыны	418
Таза активтер	
Еншілес ұйымның шығу күніне алынған ақшалай сыйақы	8.255
Бірлескен кәсіпорынға салынған қалған инвестициялардың 50% әділ құны (11-ескертпе)*	8.255
Еншілес ұйымның шығуынан түскен кіріс	16.410

* Топ Каратонның сәйкестендірілетін таза активтерінің әділ құнындағы тиісті үлестегі бірлескен кәсіпорынға инвестицияның 50%-ын мойындады.

«Tau-Ken Temir» ЖШС мен «Silicon mining» ЖШС

2024 жылғы 31 мамырда Топ «Тау-Кен Самұрық» Ұлттық тау-кен компаниясы» АҚ (бұдан әрі - «ТКС») еншілес ұйымы атынан «METALEEN INVESTMENTS HOLDINGS» LLC және «TSP ALUMINIUM ANONİM ŞİRKETİ» компаниялары құрамындағы консорциуммен «Tau-Ken Temir» ЖШС мен «Silicon mining» ЖШС еншілес ұйымдарындағы 55% үлесті сату туралы шарт жасады. Сату 2024 жылғы 27 тамызда 4.907 мың теңге мөлшеріндегі толық төлем түскеннен кейін аяқталды.

Бақылаудан айырылу күніне «Tau-Ken Temir» ЖШС және «Silicon mining» ЖШС таза активтері 4.108 миллион теңгені құрады.

Еншілес ұйымдардың есептен шығарылу нәтижесі былайша көрсетілген:

Миллион теңгемен	2024 жылғы 27 тамыз
Еншілес ұйымдардың шығу күніне алынған ақшалай сыйақы	4.907
Қауымдасқан ұйымдарға салынған қалған инвестициялардың 45% әділ құны (11-ескертпе)	3.918
Шыққан таза активтер	(4.108)
Еншілес ұйымдардың шығуынан болған кіріс	4.717

«Besshoky Ltd» ЖК

2024 жылғы 31 қаңтарда Топ «Besshoky Ltd» ЖК-дағы иелік ету үлесінің 100%-ын сатуды аяқтады. 2023 жылғы желтоқсанда алынған 919 миллион теңге мөлшеріндегі авансты қоса алғанда, алынған сыйақы 4.214 миллион теңгені құрады. Бақылаудан айырылу күніне «Besshoky Ltd» ЖК-ның таза активтері 5 миллион теңге болды. «Besshoky Ltd» ЖК шығуынан болған таза кіріс 4.209 миллион теңгені құрады.

2023 жылы есептен шығарулар

«Жолаушылар вагондарын жасау зауыты» ЖШС

2022 жылғы 13 желтоқсанда Топ үшінші тараппен «Жолаушылар вагондарын жасау зауыты» ЖШС жарғылық капиталындағы 100% қатысу үлесін сатып алу-сату шартын жасасты. Топ 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «Жолаушылар вагондарын жасау зауыты» ЖШС-нің активтері мен міндеттемелерін сату шығыстарын шегере отырып баланстық және әділ құнның ең азы бойынша сатуға арналған есептен шығарылатын топ құрамында жіктеді. Бұл еншілес ұйым Топ қызметінің маңызды бағытын білдірмейтіндіктен, Топ тоқтатылған қызмет құрамында еншілес ұйым қызметінің қаржылық нәтижесін жіктемеді. 2023 жылғы 27 қаңтарда Топ мемлекеттік қайта тіркеу күніне мәмілені аяқтады және нәтижесінде бұл еншілес ұйымды бақылаудан айырылып қалды.

«Жолаушылар вагондарын салу зауыты» ЖШС активтері мен міндеттемелері шығу күніне келесідей ұсынылған:

Миллион теңгемен	Есептен шығару күніне таза активтер
Негізгі құралдар	5.666
Қорлар	40
Өтелуге жататын ҚҚС	2
Басқа қысқа мерзімді қаржы активтері	40.000
Басқа да ағымдағы активтер	7
Ақша қаражаты мен оның баламалары	52
Активтер жиыны	45.767
Сауда және басқа да кредиторлық берешек	20
Басқа да ағымдағы міндеттемелер	40.029
Міндеттемелер жиыны	40.049
Таза активтер	5.718

Еншілес ұйымның есептен шығарылу нәтижесі былайша көрсетілген:

Миллион теңгемен	
Еншілес ұйымның шығуынан болған сыйақы сомасы	12.000
Шыққан таза активтер	(5.718)
«Жолаушылар вагондарын жасау зауыты» ЖШС-тің шығу нәтижесі	6.282

«Kalamkas-Khazar Operating» ЖШС (бұдан – ККО)

2023 жылғы 9 ақпанда Топ, ҚМГ ҰК еншілес ұйымы арқылы және «Лукойл» ЖАҚ Каспий теңізінің қазақстандық секторында орналасқан Қаламқас-теңіз, Хазар және Әуезов жер қойнауы учаскелерінде көмірсутектерді өндіруге арналған келісімшарттың ұстаушысы болып табылатын Топтың еншілес ұйымы ККО-ның жарғылық капиталындағы қатысу үлесінің 50%-ын сатып алу-сату шартына қол қойды. 2023 жылғы 11 қыркүйекте тараптар сатып алу-сату шартында көзделген кейінге қалдыру талаптарын орындағаннан кейін ККО-ны қайта тіркеу жүргізілді. Мәміленің нәтижесінде Топ ККО бақылауын жоғалтты.

Қатысу үлесінің 50%-ын сату құны 200 миллион АҚШ долларын құрады (еншілес ұйымның шығу күніне баламасы 93.258 миллион теңге). Сатып алу-сату шартының талаптарына сәйкес сату құны белгілі бір талаптар орындалған жағдайда 100 миллион АҚШ долларына түзетілуі мүмкін (бұдан әрі – Қосымша сыйақы). Топ бұл Қосымша сыйақыны 29 миллион АҚШ доллары (баламасы 14.154 миллион теңге) мөлшерінде пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активі ретінде таныды.

2023 жылғы 21 қыркүйекте «Лукойл» ЖАҚ 200 миллион АҚШ доллары мөлшерінде (төлем жасау күніне баламасы 94.644 миллион теңге) ақшалай сыйақыны төледі.

Бұрынғы еншілес компанияда қалған инвестиция үлестік қатысу әдісі бойынша ескерілетін бірлескен кәсіпорынді білдіреді және оның әділ құны 93.258 миллион теңгені құрайды (11-ескерте).

Есептен шығару күніне ККО-ның активтері мен міндеттемелері былайша көрсетілген:

Есептен шығару күніне
таза активтер

Негізгі құралдар	5.185
Барлау және бағалау бойынша активтер	14.678
Өтелуге жататын ҚҚС	626
Ақша қаражаты мен оның баламалары	20
Активтер жиыны	20.509
Қарыздар	2.511
Сауда және басқа да кредиторлық берешек	3.548
Өзге ағымдағы міндеттемелер	5
Міндеттемелер жиыны	6.064
Таза активтер	14.445
Еншілес ұйымның шығу күніне алынған ақшалай сыйақы	93.258
Еншілес ұйым шыққан күнгі қосымша сыйақының әділ құны	14.154
Бірлескен кәсіпорынға салынған қалған инвестициялардың 50% әділ құны (11-ескертпе)	93.258
Еншілес ұйымның шығуынан түскен кіріс	186.225

2023 жылғы 1 қаңтардан бастап бақылауды жоғалту күніне дейінгі кезеңдегі ККО нәтижелері келесідей болды:

2023 жылғы 1 қаңтар -
2023 жылғы
11 қыркүйек

Жалпы және әкімшілік шығыстар	(108)
Қаржылық кіріс	7
Қаржылық шығындар	(33)
Теріс бағамдық айырма, нетто	(98)
Табыс салығы бойынша шығыстар	(1)
Кезеңдегі шығын	(233)

2023 жылғы 1 қаңтардан бастап бақылауды жоғалту күніне дейінгі кезеңдегі ККО таза ақша ағындары келесідей болды:

2023 жылғы 1 қаңтар -
2023 жылғы
11 қыркүйек

Операциялық	(102)
Инвестициялық	(16.937)
Қаржылық	17.059
Ақша қаражаты мен оның баламаларының таза азаюы	20

Сатуға немесе Акционерге бөлуге арналған деп жіктелген активтер

Акционерге сатуға немесе бөлуге арналған деп жіктелген активтер былайша көрсетілген:

Миллион теңгемен	Сегмент	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Сатуға арналған деп жіктелген активтер		833.309	1.684.796
«Мобайл Телеком-Сервис» ЖШС	Коммуникациялар	577.345	–
«GPC Investment» ЖШС (6-ескертпе)	Мұнай-газ химиясы	239.133	–
«Qazaq Air» АҚ	Әуе тасымалы	14.944	–
«Kazakhstan Petrochemical Industries Inc.» ЖШС	Мұнай-газ химиясы	–	1.064.032
«Эйр Астана» АҚ	Әуе тасымалы	–	618.826
Басқалары		1.887	1.938
Акционерге бөлуге арналған деп жіктелген активтер		2.582	104
		835.891	1.684.900

Акционерге сатуға немесе бөлуге арналған деп жіктелген активтермен байланысты міндеттемелер былайша көрсетілген:

Миллион теңгемен	Сегмент	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Сатуға арналған ретінде жіктелген активтермен байланысты міндеттемелер		(343.940)	(1.573.820)
«Мобайл Телеком-Сервис» ЖШС	Коммуникациялар	(167.487)	–
«GPC Investment» ЖШС (6-ескертпе)	Мұнай-газ химиясы	(172.717)	–
«Qazaq Air» АҚ	Әуе тасымалы	(3.736)	–
«Kazakhstan Petrochemical Industries Inc.» ЖШС	Мұнай-газ химиясы	–	(1.052.257)
«Эйр Астана» АҚ	Әуе тасымалы	–	(521.563)
		(343.940)	(1.573.820)

«Мобайл Телеком-Сервис» ЖШС

2024 жылғы 30 сәуірде Топ «Мобайл Телеком-Сервис» ЖШС (бұдан әрі - «МТС») құрамынан Power International Holding (PIH) пайдасына 100% үлесті сату арқылы шығу туралы шешім қабылдағанын жариялады. 2024 жылғы 4 маусымда Топ PIH Interconnect Ltd-мен (PIH еншілес компаниясы) МТС-ты сату туралы келісім жасады.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша МТС-ты сату туралы келісім шеңберіндегі барлық талаптар орындалды, бірақ осы келісімге сәйкес мәміленің аяқталуы талаптардың соңғысының тиісінше орындалғанын растайтын келісім тараптарының кез келгені хабардар етілген күннен кейін үш жұмыс күнінен кейін немесе келісім тараптары жазбаша түрде келісе алатын күні басталатын күнге келеді. 2024 жылғы 31 желтоқсанда Топ РИН-пен мәмілені аяқтау туралы құжатқа қол қоймады және тиісінше Топ МТС-ке бақылауды сақтап қалды. МТС-тің 100% үлесін сату 2025 жылғы 14 қаңтарда аяқталды (39-ескертпе).

Бұл еншілес ұйым Топ қызметінің маңызды бағытын білдірмейтіндіктен, Топ тоқтатылған қызмет құрамында еншілес ұйым қызметінің қаржылық нәтижесін жіктемеді.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша МТС-тің әділ құны сату шығындарын шегергенде МТС-тің таза активтерінен асып түсті.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша МТС-тің сатуға арналған деп жіктелген негізгі активтері мен міндеттемелері былайша көрсетілген:

Миллион теңгемен	2024 жылғы 31 желтоқсан
Активтер	
Негізгі құралдар	251.257
Материалдық емес активтер, қоса:	256.477
Гудвил (9-ескертпе)	96.206
Басқа да ұзақ мерзімді қаржы активтері	80
Басқа да ұзақ мерзімді активтер	2.244
Қорлар	3.830
Сауда дебиторлық берешек	5.437
Басқа да ағымдағы активтер	6.861
Ақша қаражаты мен оның баламалары	51.159
Сатуға арналған деп жіктелген активтер	577.345
Міндеттемелер	
Қарыздар	30.540
Резервтер	20.472
Жалдау бойынша міндеттемелер	39.910
Басқа да ұзақ мерзімді міндеттемелер	18.616
Кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелер	12.106
Төленуге жататын табыс салығы	339
Сауда және басқа да кредиторлық берешек	18.492
Жұмыскерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер	4.548
Басқа да ағымдағы міндеттемелер	22.464
Сатуға арналған ретінде жіктелген активтермен байланысты міндеттемелер	167.487
Сатуға арналған деп жіктелген таза активтер	409.858

2024 жылғы 31 желтоқсанда МТС негізгі құралдарды жалпы бастапқы құны 22.821 миллион теңгеге сатып алды.

«Qazaq Air» АҚ

2024 жылғы 24 маусымда Қордың Директорлар кеңесі «SOVICO Group» JSC пайдасына тікелей атаулы сату жолымен «Qazaq Air» АҚ акцияларының пакетін 100%-ға дейін бәсекелестік ортаға беру туралы шешім қабылдады. 2024 жылғы 24 желтоқсанда Кор мен «Central Asia Aviation Holdings Limited» ЖК («Sovico Group» JSC вьетнам конгломератының тобына кіреді) және «Kazasia Holdings Limited» ЖК құрамына кіретін консорциум арасында сатып алу-сату шартына қол қойылды. Сату мәмілесі 2024

жылдың соңына дейін аяқталған жоқ, өйткені белгілі бір кейінге қалдыру талаптары орындалмады. Осыған байланысты Топ 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «Qazaq Air» АҚ-на бақылауды сақтап қалды. Сату нәтижесінде Топ айтарлықтай ықпалды сақтайтындығына байланысты Топ қауымдасқан компанияға инвестицияны әділ құны бойынша мойындайды.

Бұл еншілес ұйым Топ қызметінің маңызды бағытын білдірмейтіндіктен, Топ тоқтатылған қызмет құрамында еншілес ұйым қызметінің қаржылық нәтижесін жіктемеді. Топ басшылығы мәміле есепті күннен кейін 12 ай ішінде аяқталады деп күтеді, сондықтан «Qazaq Air» АҚ-ның 11.208 миллион теңге мөлшеріндегі таза активтері 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сатуға арналған активтер ретінде жіктелді.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «Qazaq Air» АҚ активтері мен міндеттемелері былайша көрсетілген:

Миллион теңгемен	2024 жылғы 31 желтоқсан
Активтер	
Негізгі құралдар	9.041
Материалдық емес активтер	18
Қорлар	2.173
Сауда дебиторлық берешек	26
Өтелуге жататын ҚҚС	174
Табыс салығы бойынша алдын ала төлем	30
Басқа да ағымдағы активтер	1.312
Ақша қаражаты мен оның баламалары	2.170
Сатуға арналған деп жіктелген активтер	14.944
Міндеттемелер	
Сауда және басқа да кредиторлық берешек	1.889
Басқа да ағымдағы міндеттемелер	1.847
Сатуға арналған ретінде жіктелген активтермен байланысты міндеттемелер	3.736
Сатуға арналған деп жіктелген таза активтер	11.208

8. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР

Миллион теңгемен	Мұнай-газ активтері	Құбыржол-дар және МӨЗ активтері	Ғимарат пен құрылыс-жайлар	Теміржол жолдары және инфрақұ-рылым	Машиналар, жабдық және көлік құралдары	Тау-кен активтері	Басқасы	Аяқталмаған құрылыс	Жиыны
2023 жылғы 1 қаңтарға қалдық құны	4.666.607	1.985.605	1.154.397	1.295.503	3.760.385	197.087	205.231	1.163.956	14.428.771
Есептілік валютасын қайта есептеу	(72.665)	(6.502)	(2.831)	(172)	(8.439)	–	(2.036)	(4.015)	(96.660)
Есепті бағалаудағы өзгерістер	5.903	5.385	(2.927)	–	414	(2.132)	(4)	(1.572)	5.067
Түсімдер	55.727	71.912	25.898	591	150.656	51.242	16.281	1.869.340	2.241.647
Кәсіпорындарды біріктіру арқылы сатып алу (5-ескертпе)	159.728	–	6.020	–	943	–	118	14.708	181.517
Жалдау шарттары бойынша түсім	1.447	–	13.746	–	134.196	–	40.914	–	190.303
Пайдалану құқығы нысанындағы активтер бойынша капиталдандырылған жөндеу жұмыстары	–	–	–	–	4.782	–	–	–	4.782
Жалдау шарттарын түрлендіру	2.057	19	(781)	–	65.830	–	959	–	68.084
Шығулар	(39.022)	(8.819)	(10.570)	(73)	(67.495)	(52)	(7.729)	(5.737)	(139.497)
Еншілес компанияға бақылаудан айырылу (7-ескертпе)	–	–	–	–	–	–	–	(5.185)	(5.185)
Тозу бойынша шығыстар	(361.838)	(155.784)	(69.224)	(42.070)	(405.780)	(55.998)	(21.999)	–	(1.112.693)
Тозу және шығулар бойынша құнсыздану	23.353	8.438	6.348	58	65.220	9	7.317	3.128	113.871
Түзету жасауды шегергендегі құнсыздануға арналған резерв, нетто (29-ескертпе)	–	(83.215)	(12.154)	(922)	(1.517)	(324)	(4.528)	(26.577)	(129.237)
Сатуға немесе Акционерге бөлуге арналған активтерден/(ге) аударымдар, нетто	–	–	(14.529)	–	(365.214)	(5)	(6.963)	(1.478)	(388.189)
(7-ескертпе)	12.107	(702)	(305)	–	–	2.360	(32)	19	13.447
Барлау активтерінен/(не) / инвестициялық жылжымайтын мүліктен/(ке) аударымдар, нетто	58	600	137	(5.108)	1.651	37.351	897	9.798	45.384
Қорлардан/(ға) аударымдар, нетто	263.459	342.743	77.885	170.921	706.533	(48)	12.922	(1.574.415)	–
Басқа да аударымдар және қайта топтасулар	(62)	–	–	–	73	–	–	(1.860)	(1.849)
Басқа да өзгерістер	4.716.859	2.159.680	1.171.110	1.418.728	4.042.238	229.490	241.348	1.440.110	15.419.563
Бастапқы құн	7.613.703	4.390.002	1.991.660	1.785.016	7.184.701	538.700	463.090	1.579.608	25.546.480
Жинақталған тозу және құнсыздану	(2.896.844)	(2.230.322)	(820.550)	(366.288)	(3.142.463)	(309.210)	(221.742)	(139.498)	(10.126.917)
2023 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны (қайта есептелген)	4.716.859	2.159.680	1.171.110	1.418.728	4.042.238	229.490	241.348	1.440.110	15.419.563

Миллион теңгемен	Мұнай-газ активтері	Құбыржол-дар және МӨЗ активтері	Ғимарат пен құрылыс-жайлар	Теміржол жолдары және инфрақұрылым	Машиналар, жабдық және көлік құралдары	Тау-кен активтері	Басқасы	Аяқталмаған құрылыс	Жиыны
Оның ішінде жалдау шарттары бойынша пайдалану құқығы нысанындағы активтер									
2023 жылғы 1 қаңтарға қалдық құны	27.643	95.397	32.585	–	470.669	–	31.092	–	657.386
Есептілік валютасын қайта есептеу	(518)	(103)	(427)	–	(6.659)	–	(551)	–	(8.258)
Есепті бағалаудағы өзгерістер	–	–	–	–	–	–	(4)	–	(4)
Жалдау шарттары бойынша түсім	1.447	–	13.746	–	134.196	–	40.914	–	190.303
Капиталға айналдырылған жөндеу жұмыстары	–	–	–	–	4.782	–	–	–	4.782
Жалдау шарттарын түрлендіру	2.057	19	(781)	–	65.830	–	959	–	68.084
Жалдау шартын бұзу	(20.711)	–	(6.347)	–	(21.673)	–	(31)	–	(48.762)
Тозу бойынша шығыстар	(5.319)	(22.628)	(8.482)	–	(93.676)	–	(5.128)	–	(135.233)
Тозу және шығулар бойынша құнсыздану	6.195	–	4.047	–	21.438	–	22	–	31.702
Сатуға немесе Акционерге бөлуге арналған активтерден/(ге) аударымдар, нетто	–	–	(4.564)	–	(337.927)	–	–	–	(342.491)
Негізгі құралдардан/(ға) аударымдар, нетто	–	–	820	–	(36.660)	–	(590)	–	(36.430)
2023 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны	10.794	72.685	30.597	–	200.320	–	66.683	–	381.079
Жалдау шарттары бойынша пайдалану құқығы нысанындағы активтердің бастапқы құны	23.936	119.081	60.212	–	298.333	–	85.794	–	587.356
Жинақталған тозу және жалдау шарттары бойынша пайдалану құқығы нысанындағы активтердің құнсыздануы	(13.142)	(46.396)	(29.615)	–	(98.013)	–	(19.111)	–	(206.277)
2023 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны	10.794	72.685	30.597	–	200.320	–	66.683	–	381.079

Миллион теңгемен	Мұнай-газ активтері	Құбыржол-дар және МӨЗ активтері	Ғимарат пен құрылыс-жайлар	Теміржол жолдары және инфрақұ-рылым	Машиналар, жабдық және көлік құралдары	Тау-кен активтері	Басқасы	Аяқталмаған құрылыс	Жиыны
2024 жылғы 1 қаңтарға қалдық құны (қайта есептелген)	4.716.859	2.159.680	1.171.110	1.418.728	4.042.238	229.490	241.348	1.440.110	15.419.563
Есептілік валютасын қайта есептеу	572.926	40.691	15.348	(41)	13.571	–	23.227	35.797	701.519
Есепті бағалаудағы өзгерістер	(8.735)	(14.655)	(2.172)	–	2.228	(1.795)	1	–	(25.128)
Түсімдер	60.100	310.627	9.960	365	125.265	100.110	11.292	2.080.332	2.698.051
Кәсіпорындарды біріктіру арқылы сатып алу (5-ескертпе)	–	3.005	2.191	–	223	23.318	15	604	29.356
Жалдау шарттары бойынша түсім	3.343	–	10.720	–	184.754	–	12.866	–	211.683
Пайдалану құқығы нысанындағы активтер бойынша капиталдандырылған жөндеу жұмыстары	–	–	–	–	23	–	–	–	23
Жалдау шарттарын түрлендіру	–	88	4.244	–	7.750	–	4.679	–	16.761
Шығулар	(45.619)	(5.867)	(15.705)	(457)	(95.453)	–	(14.524)	(11.198)	(188.823)
Еңшілес компанияға бақылаудан айырылу (7-ескертпе)	–	–	–	–	–	–	(28)	–	(28)
Тозу бойынша шығыстар	(400.901)	(156.934)	(64.095)	(42.330)	(347.922)	(68.345)	(24.489)	–	(1.105.016)
Тозу және шығулар бойынша құнсыздану	37.407	5.764	12.096	296	89.508	–	12.915	6.016	164.002
Түзету жасауды шегергендегі құнсыздануға арналған резерв, нетто (29-ескертпе)	–	(6.576)	5.988	(59)	(2.670)	–	138	(93.458)	(96.637)
Сатуға немесе Акционерге бөлуге арналған активтерден/(ге) аударымдар, нетто (7-ескертпе)	–	(785)	(16.639)	–	(145.501)	–	(2.607)	(70.933)	(236.465)
Барлау активтерінен/(не) / инвестициялық жылжымайтын мүліктен/(ке) аударымдар, нетто	58	(425)	(5.890)	–	(27)	13.423	(4)	(618)	6.517
Қорлардан/(ға) аударымдар, нетто	437	169	(57)	(4.011)	2.161	54.555	908	9.265	63.427
Басқа да аударымдар және қайта топтасулар	231.209	134.354	116.841	166.546	987.482	5.986	13.594	(1.656.012)	–
Басқа да өзгерістер	(387)	–	–	–	691	–	3	(1.674)	(1.367)
2024 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны	5.166.697	2.469.136	1.243.940	1.539.037	4.864.321	356.742	279.334	1.738.231	17.657.438
Бастапқы құн	8.760.473	5.063.347	2.139.106	1.938.676	8.116.694	734.297	528.634	1.960.220	29.241.447
Жинақталған тозу және құнсыздану	(3.593.776)	(2.594.211)	(895.166)	(399.639)	(3.252.373)	(377.555)	(249.300)	(221.989)	(11.584.009)
2024 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны	5.166.697	2.469.136	1.243.940	1.539.037	4.864.321	356.742	279.334	1.738.231	17.657.438

Миллион теңгемен	Мұнай-газ активтері	Құбыржол-дар және МӨЗ активтері	Ғимарат пен құрылыс-жайлар	Теміржол жолдары және инфрақұрылым	Машиналар, жабдық және көлік құралдары	Тау-кен активтері	Басқасы	Аяқталмаған құрылыс	Жиыны
Оның ішінде жалдау шарттары бойынша пайдалану құқығы нысанындағы активтер									
2024 жылғы 1 қаңтарға қалдық құны	10.794	72.685	30.597	–	200.320	–	66.683	–	381.079
Есептілік валютасын қайта есептеу	1.510	816	2.017	–	97	–	10.595	–	15.035
Жалдау шарттары бойынша түсім	3.343	–	10.720	–	184.754	–	12.866	–	211.683
Капиталға айналдырылған жөндеу жұмыстары	–	–	–	–	23	–	–	–	23
Жалдау шарттарын түрлендіру	–	88	4.244	–	7.750	–	4.679	–	16.761
Жалдау шартын бұзу	(6.662)	(18)	(6.468)	–	(27.770)	–	(5.184)	–	(46.102)
Тозу бойынша шығыстар	(6.714)	(22.636)	(8.256)	–	(25.838)	–	(6.667)	–	(70.111)
Тозу және шығулар бойынша құнсыздану	5.880	18	4.430	–	27.166	–	5.096	–	42.590
Сатуға немесе Акционерге бөлуге арналған активтерден/(ге) аударымдар, нетто	–	–	(2.188)	–	(44.874)	–	–	–	(47.062)
Негізгі құралдарға аударымдар	–	–	–	–	(672)	–	(44)	–	(716)
2024 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны	8.151	50.953	35.096	–	320.956	–	88.024	–	503.180
Жалдау шарттары бойынша пайдалану құқығы нысанындағы активтердің бастапқы құны	24.642	120.268	66.507	–	395.566	–	111.218	–	718.201
Жинақталған тозу және жалдау шарттары бойынша пайдалану құқығы нысанындағы активтердің құнсыздануы	(16.491)	(69.315)	(31.411)	–	(74.610)	–	(23.194)	–	(215.021)
2024 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны	8.151	50.953	35.096	–	320.956	–	88.024	–	503.180

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 269.087 миллион теңге сомасындағы таза баланстық құны бар негізгі құралдар Топтың кейбір қарыздары бойынша қамтамасыз ету ретінде салынды (2023 жылғы 31 желтоқсан: 200.191 миллион теңге).

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың толығымен есептелген тозуы бар негізгі құралдарының бастапқы құны 1.479.159 миллион теңгені (2023 жылғы 31 желтоқсан: 1.404.115 миллион теңге) құрады.

2024 жылы Топ, 465 миллион теңге мөлшеріндегі инвестициялық кірісті шегере отырып, 107.098 миллион теңге сомаға 12,93% мөлшерінде орташа өлшенген пайыздық мөлшерлемесі бойынша қарыздар бойынша шығындарды (2023 жылы: 1.665 миллион теңге мөлшеріндегі инвестициялық кірісті шегере отырып, 84.178 миллион теңге сомаға 13,56% орташа өлшенген пайыздық мөлшерлемесі бойынша) капиталдандырды (19, 20-ескертпелер).

9. МАТЕРИАЛДЫҚ ЕМЕС АКТИВТЕР

Миллион теңгемен	Лицензиялар	Жер қойнауын пайдала-ну құқық-тары	Гудвилл	Марке-тинг бойынша матери-алдық емес активтер	Бағдар-ламалық қамты-лым	Басқасы	Жиыны
023 жылғы 1 қаңтарға қалдық құны	694.980	795.766	317.072	27.286	66.786	43.749	1.945.639
Есептілік валютасын қайта есептеу	(9.039)	(3.659)	(211)	(477)	(318)	(253)	(13.957)
Есепті бағалаудағы өзгерістер	–	(279)	–	–	–	–	(279)
Түсімдер	156.723	68	–	–	26.220	30.604	213.615
Кәсіпорындарды біріктіру арқылы сатып алу (5-ескертпе)	–	667	9.814	–	3.098	1.716	15.295
Шығулар	(821)	–	–	–	(6.483)	(509)	(7.813)
Амортизация бойынша шығыстар	(53.046)	(39.616)	–	–	(35.291)	(4.018)	(131.971)
Тозу және шығулар бойынша құнсыздану	817	–	–	–	6.319	455	7.591
Құнсызданудан болған шығынның (құнсыздануы)/ қалпына келтіру, нетто (29-ескертпе)	36	–	–	–	25	(1.807)	(1.746)
Сатуға немесе Акционерге бөлуге арналған деп жіктелген активтерден/(ге) аударымдар, нетто	–	–	–	–	(1.289)	–	(1.289)
Басқа да аударымдар және қайта топтасулар	6.241	–	–	–	(1.893)	(4.348)	–
Басқа да өзгерістер	1	62	–	–	495	459	1.017
2023 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны (қайта есептелген)	795.892	753.009	326.675	26.809	57.669	66.048	2.026.102
Есептілік валютасын қайта есептеу	71.155	29.423	1.845	4.161	909	2.243	109.736
Түсімдер	12.653	178	–	–	7.387	20.728	40.946
Кәсіпорындарды біріктіру арқылы сатып алу (5-ескертпе)	18	709.797	–	–	–	–	709.815
Жалдау шарттары бойынша түсім	678	–	–	–	1.901	–	2.579
Шығулар	(5.564)	–	(1.515)	–	(11.383)	(588)	(19.050)
Амортизация бойынша шығыстар	(56.355)	(47.549)	–	–	(21.614)	(3.575)	(129.093)
Тозу және шығулар бойынша құнсыздану	5.559	–	1.515	–	11.279	421	18.774
Құнсызданудан болған шығынның (құнсыздануы)/ қалпына келтіру, нетто (29-ескертпе)	–	–	–	–	(23)	(305)	(328)
Сатуға немесе Акционерге бөлуге арналған деп жіктелген активтерден/(ге) аударымдар, нетто (7-ескертпе)	(151.210)	–	(96.206)	–	(2.501)	(3.222)	(253.139)
Басқа да аударымдар және қайта топтасулар	1.694	–	–	–	7.593	(9.287)	–

10. БАРЛАУ ЖӘНЕ БАҒАЛАУ БОЙЫНША АКТИВТЕР

Барлау және бағалау бойынша активтердегі қозғалыс мынадай түрде берілген:

Миллион теңгемен	Материалдық	Материалдық емес	Жиыны
2023 жылғы 1 қаңтарға қалдық құны	279.308	14.992	294.300
Есептілік валютасын қайта есептеу	(3.376)	–	(3.376)
Есепті бағалаудағы өзгерістер	(374)	–	(374)
Түсімдер	45.013	30.038	75.051
Шығулар	(19.921)	(824)	(20.745)
Еншілес компанияға бақылаудан айырылу (7-ескертпе)	–	(14.678)	(14.678)
Түзету жасауды/есептен шығаруды шегергендегі құнсыздануға арналған резерв, нетто (29-ескертпе)	(121.319)	(9.865)	(131.184)
Тозу және шығулар бойынша құнсыздану	19.918	648	20.566
Негізгі құралдардан/(ға) аударымдар, нетто	(14.841)	355	(14.486)
2023 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны	184.408	20.666	205.074
Есептілік валютасын қайта есептеу	21.216	–	21.216
Есепті бағалаудағы өзгерістер	3.959	(5)	3.954
Түсімдер	29.050	13.285	42.335
Кәсіпорындарды біріктіру арқылы сатып алу (5-ескертпе)	1.723	–	1.723
Шығулар	(47.953)	(2.405)	(50.358)
Еншілес компанияға бақылаудан айырылу (7-ескертпе)	(191)	(100)	(291)
Түзету жасауды/есептен шығаруды шегергендегі құнсыздануға арналған резерв, нетто (29-ескертпе)	(20.648)	(1.036)	(21.684)
Тозу және шығулар бойынша құнсыздану	47.953	2.082	50.035
Сатуға немесе Акционерге бөлуге арналған деп жіктелген активтерден/(ге) аударымдар, нетто	–	(16)	(16)
Негізгі құралдардан/(ға) аударымдар, нетто	(13.481)	–	(13.481)
Басқа да аударымдар және қайта топтасулар	84	(84)	–
Басқа да өзгерістер	58	(1.566)	(1.508)
2024 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны	206.178	30.821	236.999

Миллион теңгемен	Материалдық	Материалдық емес	Жиыны
Бастапқы құн	322.568	43.892	366.460
Жинақталған құнсыздану	(116.390)	(13.071)	(129.461)
2024 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны	206.178	30.821	236.999
Бастапқы құн	316.150	34.783	350.933
Жинақталған құнсыздану	(131.742)	(14.117)	(145.859)
2023 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны	184.408	20.666	205.074

2024 және 2023 жылдардың 31 желтоқсанына барлау және бағалау бойынша активтер келесі жобалармен көрсетілген:

Миллион теңгемен	2024 жыл	2023 жыл
Солтүстік Каспий жобасы	161.838	140.098
KMG Barlau	27.199	14.346
ҚАҚ ҰАК жобалары	14.792	26.019
Торғай палеозой жобасы	14.604	–
«QazaqGaz» ҰК» АҚ жобалары	5.590	4.510
Ембімұнайгаз	2.711	1.509
Басқалары	10.265	18.592
	236.999	205.074

11. БІРЛЕСКЕН КӘСІПОРЫНДАР МЕН ҚАУЫМДАСҚАН КОМПАНИЯЛАРҒА ИНВЕСТИЦИЯЛАР

31 желтоқсандағы жағдай бойынша бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларға салынған инвестициялар мынадай түрде берілген:

Миллион теңгемен	Негізгі қызмет	Қызметті жүзеге асыру орны	2024 жыл		2023 жыл	
			Баланстық құн	Иелік ету үлесі	Баланстық құн	Иелік ету үлесі
Бірлескен кәсіпорындар						
Т«Теңізшевройл» ЖШС ³⁷	Көмірсутектерді барлау және өндіру	Қазақстан	3.987.223	20,00%	3.598.510	20,00%
«Азиялық газқұбыры» ЖШС	Газ құбырын салу және пайдалану	Қазақстан	781.532	50,00%	978.536	50,00%
«Бейнеу-Шымкент газ құбыры» ЖШС	Газ құбырын салу және пайдалану	Қазақстан	307.283	50,00%	280.300	50,00%
Mangistau Investment B.V. Group	Көмірсутектерді барлау және өндіру	Қазақстан	196.938	50,00%	203.614	50,00%
«Kalamkas-Khazar Operating» ЖШС	Көмірсутектерді әзірлеу және өндіру	Қазақстан	88.018	50,00%	93.258	50,00%
Forum Muider Limited	Энергетикалық көмірді өндіру	Қазақстан	79.402	50,00%	79.941	50,00%
Ural Group Limited	Көмірсутектерді барлау және өндіру	Қазақстан	67.860	50,00%	7.641	50,00%
«КазРосГаз» ЖШС	Табиғи газды және қайта өңдеу өнімдерін қайта өңдеу және сату	Қазақстан	66.539	50,00%	69.479	50,00%
«Қазақстан-Қытай мұнай құбыры» ЖШС	Мұнайды тасымалдау	Қазақстан	66.202	50,00%	53.358	50,00%
«Силлено» ЖШС ³⁸	Бірінші біріктірілген газ-химия кешенін салу	Қазақстан	65.190	40,00%	17.663	60,00%
«Семізбай-У» ЖШС	Уран өнімдерін өндіру, қайта өңдеу және экспорттау	Қазақстан	39.763	51,00%	31.318	51,00%
Басқалары			273.295		243.203	
Бірлескен кәсіпорындардың жиыны			6.019.245		5.656.821	
Қауымдасқан компаниялар						
«Казцинк» ЖШС	Металл кендерін өндіру және қайта өңдеу, тазартылған металдар өндірісі	Қазақстан	540.455	29,82%	432.557	29,82%
«Каспий құбыр консорциумы» АҚ	Сұйық көмірсутектерді тасымалдау	Қазақстан/Россия	484.247	20,75%	451.913	20,75%
«Эйр Астана» АҚ	Авиатасымалдаулар	Қазақстан	168.737	41,00%	–	–
«КАТКО» БК» ЖШС	Уран өнімдерін өндіру, қайта өңдеу және экспорттау	Қазақстан	138.146	49,00%	97.501	49,00%
«ПетроКазахстан Инк.» («ПКИ»)	Көмірсутектерді барлау, өндіру және қайта өңдеу	Қазақстан	82.175	33,00%	94.887	33,00%
Басқалары			272.828		166.328	
Қауымдасқан компаниялардың жиыны			1.686.588		1.243.186	
			7.705.833		6.900.007	

³⁷ 20% үлес Топқа ТШО-ны бірлескен бақылауды ұсынады, оның қызметі туралы шешімдер бірауыздан қабылданады.
³⁸ 2024 және 2023 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша 40% және 60% үлестері топқа Силленоға бірлескен бақылауды ұсынады, оның қызметі туралы шешімдер бірауыздан қабылданады.

Төменде үлестік есепке алу әдісі бойынша түзетулерді ескере отырып, ХҚЕС-ке сәйкес шығарылған 2024 жылғы осы кәсіпорындардың қаржылық есептілігіне негізделген маңызды бірлескен кәсіпорындар туралы қорытынды қаржылық ақпарат берілген:

Миллион теңгемен	«Теңіз-шевройл» ЖШС	«Азиялық газқұбыры» ЖШС	«Бейнеу – Шымкент газ құбыры» ЖШС	Mangistau Investment B.V. Group	«Kalamkas-Khazar Operating» ЖШС	Forum Muider Limited	Ural Group Limited	«КазРосГаз» ЖШС	«Қазақстан-Қытай құбыры» ЖШС	«Силлено» ЖШС	«Семізбай-U» ЖШС
Бірлескен кәсіпорындар											
Ұзақ мерзімді активтер	26.176.361	1.033.027	572.890	453.936	31.962	195.987	242.666	19.368	119.017	132.833	34.155
Ағымдағы активтер, қоса	2.664.463	731.998	126.431	237.009	6.307	90.157	23.706	127.977	49.543	1.918	75.899
Ақша қаражаты мен оның баламалары	1.142.568	634.950	86.021	84.851	6.301	4.486	15.317	75.084	39.103	1.884	5.034
Ұзақ мерзімді міндеттемелер, қоса	7.086.258	164.754	67.684	140.577	43.328	14.006	47.481	403	22.936	–	7.316
Ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер	3.675.770	–	58.267	–	–	10.875	24.832	–	–	–	66
Ағымдағы міндеттемелер, қоса	1.818.449	37.207	53.348	159.532	5.819	113.335	19.923	13.864	13.220	5.623	16.301
Ағымдағы қаржылық міндеттемелер	1.050.220	–	16.276	–	–	96.017	–	–	–	–	7.952
Капитал	19.936.117	1.563.064	578.289	390.836	(10.878)	158.803	198.968	133.078	132.404	129.128	86.437
Қатысу үлесі	20,00%	50,00%	50,00%	50,00%	50,00%	50,00%	50,00%	50,00%	50,00%	40,00%	51,00%
Инвестицияларды тану (7-ескертпе)	–	–	–	–	93.258	–	–	–	–	–	–
Құнсыздану	–	–	–	–	–	–	(20.000)	–	–	–	–
Гудвилл	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	4.105
Жинақталған жұмсалмаған пайда/(шығын)	–	–	–	–	199	–	–	–	–	–	(8.557)
Шоғырландыру түзетулері	–	–	18.138	1.520	–	–	(11.624)	–	–	13.539	132
2024 жылғы 31 желтоқсанға инвестициялардың баланстық құны	3.987.223	781.532	307.283	196.938	88.018	79.402	67.860	66.539	66.202	65.190	39.763
Түсім	8.358.505	897.105	164.864	871.754	–	138.481	26.561	255.369	87.939	–	95.508
Тозу және амортизация	(2.615.840)	(73.064)	(30.168)	(94.355)	–	(12.466)	(6)	(312)	(10.267)	–	(7.869)
Қаржылық кіріс	116.985	39.451	4.538	1.800	139	5.630	–	6.602	2.688	–	752
Қаржылық шығындар	(240.018)	(223)	(9.684)	(17.802)	(1.495)	(11.521)	(586)	–	(333)	–	(1.178)
Табыс салығы бойынша (шығыстар)/үнемдеу	(669.126)	(164.140)	–	(38.238)	–	(21)	9.581	(14.569)	(10.519)	–	(12.612)
Бір жылғы пайда /(шығын)	1.517.402	651.445	89.965	71.452	(10.479)	(912)	(17.922)	38.315	41.688	(2.138)	48.624
Бір жылғы басқа да жиынтық кіріс/(шығын)	2.693.108	725	–	4.365	–	(167)	33.035	20.454	(1)	–	(38)
Бір жылғы жиынтық кіріс/(шығын) жиыны	4.210.510	652.170	89.965	75.817	(10.479)	(1.079)	15.113	58.769	41.687	(2.138)	48.586
Өткізілмеген шығын	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	(3.058)
Алынған дивидендтер	458.813	523.089	18.000	44.584	–	–	–	53.276	8.000	–	13.277

Төменде үлестік есепке алу әдісі бойынша түзетулерді ескере отырып, ҚЕХС-ке сәйкес шығарылған 2023 жылғы осы кәсіпорындардың қаржылық есептілігіне негізделген маңызды бірлескен кәсіпорындар туралы қорытынды қаржылық ақпарат берілген:

Миллион теңгемен	«Теңіз-шевройл» ЖШС	«Азиялық газқұбыры» ЖШС	«Бейнеу – Шымкент газ құбыры» ЖШС	Mangistau Investment B.V. Group	«Kalamkas-Khazar Operating» ЖШС	Forum Muider Limited	Ural Group Limited	«КазРосГаз» ЖШС	«Қазақстан-Қытай құбыры» ЖШС	«Силлено» ЖШС	«Семізбай-U» ЖШС
Бірлескен кәсіпорындар											
Ұзақ мерзімді активтер	24.831.196	1.086.415	599.565	462.565	9.192	191.625	193.637	33.032	127.038	36.284	31.061
Ағымдағы активтер, қоса	1.863.832	1.055.299	150.686	199.708	1.232	87.470	11.475	148.932	49.554	5.546	52.012
Ақша қаражаты мен оның баламалары	696.871	881.038	8.226	89.410	112	5.196	6.905	65.122	23.837	5.516	29.571
Ұзақ мерзімді міндеттемелер, қоса	7.434.076	161.112	130.617	132.981	10.376	11.220	145.798	238	23.107	–	7.677
Ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер	4.091.040	–	117.703	–	–	8.959	119.188	–	–	–	–
Ағымдағы міндеттемелер, қоса	1.268.404	23.530	95.311	119.109	324	107.993	4.033	42.769	46.768	18.511	11.512
Ағымдағы қаржылық міндеттемелер	–	–	45.825	–	–	93.781	–	–	32.843	–	3.646
Капитал	17.992.548	1.957.072	524.323	410.183	(276)	159.882	55.281	138.957	106.717	23.319	63.884
Қатысу үлесі	20,00%	50,00%	50,00%	50,00%	50,00%	50,00%	50,00%	50,00%	50,00%	60,00%	51,00%
Инвестицияларды тану (7-ескертпе)	–	–	–	–	93.258	–	–	–	–	–	–
Құнсыздану	–	–	–	–	–	–	(20.000)	–	–	–	–
Гудвилл	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	4.105
Жинақталған жұмсалмаған пайда/(шығын)	–	–	–	–	138	–	–	–	–	(173)	(5.499)
Шоғырландыру түзетулері	–	–	18.138	(1.477)	–	–	–	–	–	3.844	131
2023 жылғы 31 желтоқсанға инвестицияның баланстық құны	3.598.510	978.536	280.300	203.614	93.258	79.941	7.641	69.479	53.358	17.663	31.318
Түсім	8.796.634	856.980	178.259	878.362	–	131.225	(352)	260.125	86.843	–	70.757
Тозу және амортизация	(2.426.361)	(76.035)	(28.452)	(107.455)	–	(9.395)	(109)	(295)	(10.170)	–	(7.994)
Қаржылық кіріс	86.023	20.964	5.788	784	2	9.331	–	2.243	585	–	712
Қаржылық шығындар	(283.225)	(3.808)	(16.971)	(14.411)	(118)	(1.083)	(606)	–	(3.628)	–	(838)
Табыс салығы бойынша (шығыстар)/үнемдеу	(730.465)	(127.111)	–	(47.354)	–	(7.139)	8.206	(13.996)	(9.341)	–	(8.506)
Бір жылғы пайда /(шығын)	1.704.419	537.264	105.855	76.510	(44)	23.760	(94.011)	64.648	37.440	(992)	32.542
Бір жылғы басқа да жиынтық (шығын)/кіріс	(325.499)	(738)	–	1.285	–	(195)	(3.243)	(305)	1	–	–
Бір жылғы жиынтық кіріс/(шығын) жиыны	1.378.920	536.526	105.855	77.795	(44)	23.565	(97.254)	64.343	37.441	(992)	32.542
Өткізілмеген шығын	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	(3.572)
Алынған дивидендтер	502.227	–	10.864	–	–	–	–	553	2.500	–	9.959

Төменде үлестік есепке алу әдісі бойынша түзетулерді ескере отырып, ҚЕХС-қа сәйкес шығарылған 2024 және 2023 жылдардағы осы кәсіпорындардың қаржылық есептілігіне негізделген маңызды қауымдасқан компаниялар туралы қорытынды қаржылық ақпарат берілген:

2024 жыл				2023 жыл					
Миллион теңгемен	«Казцинк» ЖШС	«Каспий мұнай құбыры консорциумы» АҚ	«Эйр Астана» АҚ*	«КАТКО» БК» ЖШС	Петро Казахстан Инк. («ПКИ»)	«Казцинк» ЖШС	«Каспий мұнай құбыры консорциумы» АҚ	«КАТКО» БК» ЖШС	Петро Казахстан Инк. («ПКИ»)
Қауымдасқан компаниялар									
Ұзақ мерзімді активтер	1.102.652	2.109.714	651.008	221.614	174.833	1.057.553	1.969.703	166.440	206.008
Ағымдағы активтер	1.068.419	288.618	334.104	110.132	139.072	834.858	295.663	88.943	138.626
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	97.412	8.147	529.300	14.464	16.382	74.966	18.722	22.037	20.063
Ағымдағы міндеттемелер	261.394	299.418	215.592	26.587	27.971	366.986	279.064	14.872	16.497
Капитал	1.812.265	2.090.767	240.220	290.695	269.552	1.450.459	1.967.580	218.474	308.074
Қатысу үлесі	29,82%	20,75%	41,00%	49,00%	33,00%	29,82%	20,75%	49,00%	33,00%
Гудвилл	–	50.413	70.247	68	–	–	43.640	68	–
Іске асырылмаған пайда	–	–	–	(19.567)	–	–	–	(16.881)	–
Пайданы қосымша бөлу	–	–	–	15.205	–	–	–	7.261	–
Инвестицияның құнсыздануы	–	–	–		(6.778)	–	–	–	(6.778)
Инвестицияның баланстық құны	540.455	484.247	168.737	138.146	82.175	432.557	451.913	97.501	94.887
Түсім	1.925.032	1.063.100	557.069	242.535	132.943	1.668.169	1.039.509	147.448	128.343
Бір жылғы пайда /(шығын)	215.884	392.890	26.800	138.226	6.828	(170.572)	310.160	66.006	14.814
Бір жылғы басқа да жиынтық кіріс/ (шығын)	–	334.726	32.042	–	20.354	–	(42.915)	–	(4.927)
Бір жылғы жалпы жиынтық кіріс/ (шығын)	215.884	727.616	58.842	138.226	27.182	(170.572)	267.245	66.006	9.887
Іске асырылмаған пайда	–	–	–	(2.687)	–	–	–	(6.288)	–
Алынған дивидендтер	31.293	115.804	–	40.233	17.920	–	124.585	49.689	2.864

* «Эйр Астана» АҚ түсімінің, пайдасының, өзге де жиынтық кірісінің және жалпы жиынтық кірісінің сомалары бақылауды жоғалтқан күннен бастап 2024 жылғы 31 желтоқсанға дейінгі кезеңде есептелген сомаларды білдіреді.

Жоғарыда аталған бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялар Топтың бизнесі үшін стратегиялы болып саналады.

Төменде дербес елеулі емес бірлескен кәсіпорындар туралы жалпылама қаржы ақпараты көрсетілген (Топтың қатысу үлесіне тепе-тең):

Миллион теңгемен	2024 жыл	2023 жыл
31 желтоқсанға инвестициялардың баланстық құны	273.295	243.203
Бір жылғы таза пайда	79.129	98.503
Бір жылғы басқа да жиынтық кіріс	4.659	(1.701)
Бір жылғы жалпы жиынтық кіріс	83.788	96.802

Төменде дербес елеулі емес қауымдасқан компаниялар туралы жалпылама қаржы ақпараты көрсетілген (Топтың қатысу үлесіне тепе-тең):

Миллион теңгемен	2024 жыл	2023 жыл
31 желтоқсанға инвестициялардың баланстық құны	272.828	166.328
Бір жылғы таза пайда	74.179	65.799
Бір жылғы басқа да жиынтық кіріс/(шығын)	12.952	(7.503)
Бір жылғы жалпы жиынтық кіріс	87.131	58.296

2024 жылы жеке елеусіз бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардан алынған дивидендтер 124.149 миллион теңгені (2023 жылы: 104.884 миллион теңге) құрады.

2024 пен 2023 жылдардағы бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың инвестицияларындағы өзгерістер мынадай түрде берілген:

Миллион теңгемен	2024 жыл	2023 жыл
1 қаңтарға арналған сальдо	6.900.007	6.735.441
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың пайдасындағы үлес, нетто (32-ескертпе)	1.148.846	945.079
Алынған дивидендтер	(1.448.438)	(808.125)
Алынуға жататын дивидендтердегі өзгеріс	21.395	(21.796)
Иелік ету үлесін өзгертпестен капиталға қосымша салымдар	75.610	21.229
Сатып алу	219.198	100.820
Жұмсалмаған пайданы түзету*	(322)	(2.140)
Шығулар	(7.169)	(1)
Бірлескен бақылауды жоғалтпай бірлескен кәсіпорындағы қатысу үлесінің шығуы	(6.393)	–
Есептілік валютасын қайта есептеу	738.074	(100.768)
Есептілік валютасын қайта есептеуден басқа, басқа да жиынтық кіріс	11.467	5.916
Құнсыздану, нетто (29-ескертпе)	(4.420)	(5.073)
Бірлескен кәсіпорындар капиталындағы басқа да өзгерістер	57.978	29.425
31 желтоқсанға сальдо	7.705.833	6.900.007

* Жұмсалмаған пайданы түзету бірлескен кәсіпорындардың тауарларын Топқа өткізу кезінде туындайтын жұмсалмаған пайданы және Топ бірлескен кәсіпорындарға берген қарыздар бойынша капиталдандырылған сыйақыларды білдіреді.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың мойындалмаған жинақталған шығындардағы Топтың үлесі 158.588 миллион теңгені (2023 жылғы 31 желтоқсан: 8.516 миллион теңге) құрады.

12. БЕРІЛГЕН ҚАРЫЗДАР ЖӘНЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАЛДАУҒА ТАЗА ИНВЕСТИЦИЯЛАР

31 желтоқсандағы жағдай бойынша берілен қарыздар мен қаржылық жалдауға таза инвестициялар мыналарды қамтыды:

Миллион теңгемен	2024 жыл	Орташа алынған тиімді пайыздық мөлшерлеме	2023 жыл	Орташа алынған тиімді пайыздық мөлшерлеме
Амортизацияланған құн бойынша ескерілетін берілген қарыздар	195.606	12,61%	130.979	11,33%
Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша ескерілетін берілген қарыздар	82.945	8,71%	86.173	12,95%
Қаржылық жалдауға таза инвестициялар	37.489	10,54%	45.614	10,21%
Қарыздар мен қаржылық жалдау бойынша берешектің жалпы сомасы	316.040		262.766	
Минусы: күтілетін кредиттік шығындар резерві	(22.224)		(28.756)	
Берілген қарыздар және қаржылық жалдауға таза инвестициялар, нетто	293.816		234.010	
Минусы: ағымдағы бөлік	(65.682)		(131.472)	
Ұзақ мерзімді бөлік	228.134		102.538	

31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы қарыздар бойынша құнсыздануға арналған резервтегі қозғалыс мынадай түрде берілген:

Миллион теңгемен	2024 жыл	2023 жыл
1 қаңтарға резерв	28.756	17.284
Есептелген, нетто	(1.161)	11.372
Кәсіпорындарды біріктіру арқылы сатып алу (5-ескертпе)	(1.280)	–
Резерв есебінен есептен шығару	(3.956)	–
Басқа да өзгерістер	(135)	100
31 желтоқсанға резерв	22.224	28.756

2024 және 2023 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша бастапқы танылған сәттен бастап кредиттік тәуекел айтарлықтай ұлғаймаған қаржылық жалдауға берілген қарыздар мен таза инвестициялар болған жағдайда келесі 12 айдың (12 айлық күтілетін кредиттік шығындар) ішінде мүмкін болатын дефолттардың салдарынан туындауы мүмкін кредиттік шығындарға қатысты шығынға бағалау резерві құрылады. Қаржылық жалдауға қарыздар мен таза инвестициялар бастапқы танылған сәттен бастап кредиттік тәуекелдің айтарлықтай өсуі байқалмады.

31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жалдау бойынша таза инвестициялардың құрамдауыштары мынадай түрде берілген:

Миллион теңгемен	2024 жыл	2023 жыл
Бір жыл ішінде	10.614	12.674
Бір жылдан артық, бірақ бес жылдан аспайтын	26.120	28.862
Бес жылдан астам	13.545	21.232
Жалдау төлемдері	50.279	62.768
Минусы: еңбек сіңбеген қаржы кірісі	(12.790)	(17.154)
Қаржылық жалдауға таза инвестициялар	37.489	45.614

Миллион теңгемен	2024 жыл	2023 жыл
Теңгемен көрсетілген берілген қарыздар және қаржылық жалдауға таза инвестициялар	210.884	145.335
АҚШ долларында білдірілген, берілген қарыздар	82.932	88.675
	293.816	234.010

13. КРЕДИТТІК МЕКЕМЕЛЕРДЕГІ ҚАРАЖАТ

31 желтоқсанға кредиттік мекемелердегі қаражат мыналарды қамтыды:

Миллион теңгемен	2024 жыл	2023 жыл
Банктік депозиттер	1.525.420	1.258.181
Кредиттік мекемелерге қарыздар	32.345	41.119
Минусы: күтілетін кредиттік шығындар резерві	(260)	(420)
Кредиттік мекемелердегі қаражат, нетто	1.557.505	1.298.880
Минусы: ағымдағы бөлік	(1.523.660)	(1.243.196)
Ұзақ мерзімді бөлік	33.845	55.684

Миллион теңгемен	2024 жыл	2023 жыл
A+(A1)-ден A-(A3)-ке дейін рейтингтер	1.511.294	1.217.905
BBB-(Baa3)-тен BB-(Ba3)-ке дейін рейтингтер	45.725	80.531
B+(B1)-ден B-(B3)-ке дейін рейтингтер	486	444
	1.557.505	1.298.880

Миллион теңгемен	2024 жыл	Орташа алынған тиімді пайыздық мөлшерлеме	2023 жыл	Орташа алынған тиімді пайыздық мөлшерлеме
АҚШ долларымен білдірілген кредиттік мекемелердегі қаражат	1.515.113	4,88%	1.227.916	5,68%
Теңгемен білдірілген кредиттік мекемелердегі қаражат	42.024	3,07%	70.671	6,28%
Өзге де валюталарда білдірілген кредиттік мекемелердегі қаражат	368	9,97%	293	6,62%
	1.557.505		1.298.880	

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бастапқы танылған сәттен бастап кредиттік мекемелердегі қаражат бойынша кредиттік тәуекел айтарлықтай өскен жоқ.

14. БАСҚА ДА ҚАРЖЫ АКТИВТЕРІ

31 желтоқсандағы жағдай бойынша басқа да қаржы активтері мыналарды қамтыды:

Миллион теңгемен	2024 жыл	2023 жыл
Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері, қоса:	436.964	46.696
Шет мемлекеттердің қазынашылық міндеттемелері	274.390	23.844
ҚР Қаржы министрлігінің қазынашылық міндеттемелері	98.599	6.869
Корпоративтік облигациялар	58.827	15.910
ҚР Қаржы министрлігінің еурооблигациялары	5.075	–
Үлестік бағалы қағаздар	73	73
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері, қоса:	1.134.507	1.513.528
Қазақстандық қаржы мекемелерінің облигациялары	459.758	791.958
Корпоративтік облигациялар	138.375	123.472
Шет мемлекеттердің қазынашылық міндеттемелері	76.425	99.079
ҚР Ұлттық Банкінің ноттары	69.901	122.178
ҚР Қаржы министрлігінің қазынашылық міндеттемелері	33.676	18.462
ҚР Қаржы министрлігінің еурооблигациялары	6.030	1.936
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын басқа да қаржы активтері, қоса		
Пайдаланылуы шектеулі ақша қаражаты	223.120	186.347
Басқа да дебиторлық берешек	227.660	233.692
Жұмыскерлердің берешегі	12.046	13.530
Алынатын дивидендтер	8.308	21.262
Қарыздарды өтеу үшін ақша қаражатын резервтеу	–	2.530
Басқасы	12.919	13.670
Минусы: күтілетін кредиттік шығындар резерві	(133.711)	(114.588)

Миллион теңгемен	2024 жыл	2023 жыл
Мыналарды қоса алғанда, пайда мен шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері	197.670	168.287
Үлестік бағалы қағаздар	169.060	136.850
Еншілес ұйымды сатқаны үшін қосымша сыйақы	17.461	13.862
Бірлескен кәсіпорынның қатысушысынан алуға жататын кепілдік берілген төлемдер	10.798	13.728
Корпоративтік облигациялар	351	1.762
Опциондар	–	2.085
Қаржы активтерінің жиыны	1.769.141	1.728.511
Минусы: ағымдағы бөлік	(704.277)	(1.134.317)
Ұзақ мерзімді бөлік	1.064.864	594.194

Борыштық бағалы қағаздар

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдың ішінде Топ бос ақша қаражатын басқару стратегиясының шеңберінде өтеу мерзімі он екі айдан аз ҚР Ұлттық Банкінің облигацияларына инвестиция салды, олар әдетте өтелгенге дейін ұсталады. 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша инвестициялар көлемі 69.901 миллион теңге (2023 жылғы 31 желтоқсанға: 122.178 миллион теңге) болды.

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдың ішінде Топ ҚР, АҚШ басқа да шет мемлекеттердің Қаржы министрліктері шығарған борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар салды. 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша инвестициялар көлемі 494.195 миллион теңге (2023 жылғы 31 желтоқсанға: 150.190 миллион теңге) болды.

31 желтоқсанға туынды қаржы құралдарын қоспағанда, валюталар бөлінісіндегі өзге де қаржы активтері мынадай түрде берілген:

Миллион теңгемен	2024 жыл	2023 жыл
Теңгемен білдірілген қаржы активтері	917.103	1.265.181
АҚШ долларында білдірілген қаржы активтері	819.579	437.477
Еуроға білдірілген қаржы активтері	15.870	15.059
Басқа валютада білдірілген қаржы активтері	16.589	8.709
	1.769.141	1.726.426

15. ҚОРЛАР

31 желтоқсандағы жағдай бойынша қорлар мыналарды қамтыды:

Миллион теңгемен	2024 жыл	2023 жыл
Уран өнімі (өзіндік құнның ең азы және өткізудің таза құны бойынша)	314.367	328.015
Өндірістік материалдар мен қорлар (өзіндік құнның ең азы және өткізудің таза құны)	143.297	129.158
Сатуға арналған мұнайды қайта өңдеу өнімі (өзіндік құнның ең азы және өткізудің таза құны бойынша)	92.028	61.621
Шикі мұнай (өзіндік құны бойынша)	90.509	82.354
Газды қайта өңдеу өнімдері (өзіндік құны бойынша)	87.291	64.123
Аяқталмаған өндіріс (өзіндік құнның ең азы және өткізудің таза құны бойынша)	80.658	104.378
Қайта сатуға арналған тауарлар (өзіндік құнның ең азы және өткізудің таза құны бойынша)	69.998	58.455
Мұнай-газ саласының материалдары мен қорлары (өзіндік құны бойынша)	45.979	53.786
Отын (өзіндік құнның ең азы және өткізудің таза құны бойынша)	34.101	40.305
Теміржол саласының материалдары мен қорлары (өзіндік құны бойынша)	23.496	25.547
Электр энергиясын беру бойынша жабдыққа арналған қосалқы бөлшектер (өзіндік құны бойынша)	8.333	7.400
Уран саласының материалдары мен қорлары (өзіндік құнның ең азы және өткізудің таза құны)	2.701	3.374
Телекоммуникациялық жабдыққа арналған қосалқы бөлшектер (өзіндік құны бойынша)	2.488	2.526
Авиациялық қосалқы бөлшектер (өзіндік құны бойынша)	–	1.560
Басқа да материалдар мен қорлар (өзіндік құнның ең азы және өткізудің таза құны)	34.746	46.044
	1.029.992	1.008.646

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша кепілдегі тауар-материалдық қорлардың баланстық құны 225.074 миллион теңгені құрады (2023 жылғы 31 желтоқсан: 186.378 миллион теңге).

16. САУДА ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК ЖӘНЕ БАСҚА ДА АКТИВТЕР

31 желтоқсандағы жағдай бойынша сауда дебиторлық берешек мынаны қамтыды:

Миллион теңгемен	2024 жыл	2023 жыл
Сауда дебиторлық берешек	1.514.191	1.366.846
Минусы: күтілетін кредиттік шығындар резерві	(64.587)	(73.988)
	1.449.604	1.292.858

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың 181.346 миллион теңге мөлшеріндегі дебиторлық берешегі Топтың кейбір қарыздары бойынша қамтамасыз ету ретінде салынды (2023 жылғы 31 желтоқсан: 197.651 миллион теңге).

31 желтоқсандағы жағдай бойынша басқа да активтер мыналарды қамтыды:

Миллион теңгемен	2024 жыл	2023 жыл
Ұзақ мерзімді активтер үшін төленген аванстар	932.933	899.680
Өтелуге жататын ұзақ мерзімді ҚҚС	400.530	332.795
Агенттік келісімдер бойынша активтер	272.513	190.178
Болашақ кезеңдердің басқа аванстары мен шығыстары	222.370	183.403
Басқа салықтар бойынша артық төлем	88.206	118.229
Ұзақ мерзімді қорлар	25.061	18.788
Акционердің пайдасына бөлуге арналған активтер	20.149	–
Басқасы	45.082	52.252
Минусы: құнсыздану резерві	(153.329)	(128.957)
Басқа активтер жиыны	1.853.515	1.666.368
Минусы: ағымдағы бөлік (қайта есептелген)	(535.664)	(445.854)
Ұзақ мерзімді бөлік (қайта есептелген)	1.317.851	1.220.514

Агенттік келісімдер бойынша активтер пилоттық ұлттық жобаны – Жайлы мектеп іске асыру бойынша объектілерді салу бойынша жұмыстар мен қызметтер кешенін жүзеге асыруға арналған шарттарды орындау шеңберінде құрылыс компанияларына жіберілген 272.513 миллион теңге мөлшеріндегі қаражатпен білдірілген, мұнда Топ 15 ХҚЕС-ке сәйкес агент ретінде әрекет етеді (2023 жылғы 31 желтоқсанға: 190.178 миллион теңге) (24-ескертпе).

Топ 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша төлем көзінен ұсталатын корпоративтік табыс салығына жататын активтердің жіктемесін қайта қарады және басқа да ағымдағы активтерден басқа ұзақ мерзімді активтерге 40.121 миллион теңге сомасына активтерді қайта жіктеді. Бұл қайта жіктеу жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепке, капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепке және ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есепке әсер еткен жоқ.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ одан әрі Акционерге беруге жататын Орал қаласында спорт кешенінің құрылысын аяқтады. 2025 жылғы 22 қаңтарда объектіні пайдалануға беру актісін және меншік құқығын мемлекеттік тіркеуді жүргізді.

31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін сауда дебиторлық берешектің құнсыздану резервіндегі қозғалыс былайша берілген:

Миллион теңгемен	2024 жыл	2023 жыл
1 қаңтарға резерв	73.988	62.147
(Қалпына келтіру)/есептелді, нетто	(4.578)	31.303
Есептілік валютасын қайта есептеу, нетто	2.300	(320)
Сатуға немесе Акционерге бөлуге арналған деп жіктелген активтерге аудару	(1.468)	(266)
Резерв есебінен есептен шығару	(6.014)	(18.855)
Басқа да өзгерістер	359	(21)
31 желтоқсанға резерв	64.587	73.988

31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін басқа да қысқа мерзімді активтердің құнсыздану резервіндегі қозғалыс былайша берілген:

Миллион теңгемен	2024 жыл	2023 жыл
1 қаңтарға резерв	128.957	69.797
Есептелгені, нетто	27.221	59.287
Есептілік валютасын қайта есептеу, нетто	168	109
Сатуға немесе Акционерге бөлуге арналған деп жіктелген активтерге аудару	(1.219)	(84)
Резерв есебінен есептен шығару	(808)	(152)
Басқа да өзгерістер	(990)	–
31 желтоқсанға резерв	153.329	128.957

17. АҚША ҚАРАЖАТЫ МЕН ОНЫҢ БАЛАМАЛАРЫ

31 желтоқсандағы жағдай бойынша ақша қаражаты мен оның баламалары мыналарды қамтыды:

Миллион теңгемен	2024 жыл	2023 жыл
Банктік салымдар - АҚШ доллары	1.018.564	816.838
Банктік салымдар - теңге	781.196	441.364
Банктік салымдар - басқа валюталар	64.303	79.121
Банктердегі ағымдағы шоттар - АҚШ доллары	496.029	467.059
Банктердегі ағымдағы шоттар - теңгемен	111.632	122.711
Банктердегі ағымдағы шоттар - басқа валюталар	24.415	16.271
Кемінде үш ай өтеудің бастапқы мерзімі бар сатып алу және кері сату («кері репо») шарттары	367.286	465.653
ҚР заңнамасына сәйкес бюджеттік бағдарламаларға қызмет көрсету үшін шоттардағы ақша қаражаты	221.505	306.153
Цифрлық шоттардағы ақша	117.719	–
Талап етуге дейінгі брокерлік шоттардағы қалдықтар	706	10.119
Кассадағы ақша қаражаты	8.404	8.997
Жолдағы ақша қаражаты	2.140	6.461
Минусы: күтілетін кредиттік шығындар резерві	(1.657)	(411)
	3.212.242	2.740.336

Топ әртараптандыру шеңберінде бос өтімділіктің бір бөлігін 3 айға дейін орналастыру мерзімімен мемлекеттік және басқа да бағалы қағаздар кепіліне авто РЕПО сияқты ақша нарығының құралдарына орналастыруын жалғастырды.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша цифрлық шоттардағы ақшалай қаражат «Достық-Мойынты» теміржол көлік дәлізін жаңғыртуға арналған бағдарламаланатын цифрлық теңге болып табылады.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың 221.505 миллион теңге мөлшерінде (2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша: 306.153 миллион теңге) ақша қаражаты болды, олар 199.897 миллион теңге мөлшерінде (2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша: 306.153 миллион теңге) «Жайлы мектеп» ұлттық пилоттық жобаны іске асыру және 21.608 миллион теңге мөлшерінде «Ұлттық индустриялық мұнай-химия технопаркі» арнайы экономикалық аймағы үшін суды тазарту жөніндегі инфрақұрылымдық объектіні салу мақсатында ҚР Қаржы министрлігінің аумақтық қазынашылық органында ҚР заңнамасына сәйкес бюджеттік бағдарламаларға қызмет көрсету үшін шоттарда орналастырылған ақша қаражатымен білдірілген.

Қысқа мерзімді банк салымдары әртүрлі мерзімдерге – 1 (бір) күннен 3 (үш) айға дейін, Топтың қолма-қол ақша қаражаты қажеттіліктеріне байланысты жедел түрде енгізіледі. 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша банктердегі мерзімді салымдар бойынша орташа алынған пайыздық мөлшерлеме теңгемен

14,74%, АҚШ долларында 4,07%, басқа валютада 5,18% болды; ағымдағы банк шоттары бойынша теңгемен 1,53%, АҚШ долларында 2,67%, басқа валютада 1,88% (2023 жылғы 31 желтоқсанға: банктердегі мерзімді салымдар бойынша теңгемен 15,23%, АҚШ долларында 5,22%, басқа валютада 5,97% болды; ағымдағы банк шоттары бойынша теңгемен 3,74%, АҚШ долларында 4,24%, басқа валютада 0,74%).

18. КАПИТАЛ

18.1 АКЦИЯЛАР ШЫҒАРУ

2023 және 2024 жылдар ішінде Қор ақы төлеу мынадай түрде жүзеге асырылған жай акциялардың эмиссиясын жүргізді:

Акцияларға ақы төлеу	Шығаруға рұқсат етілген және шығарылған акциялардың саны	Бір акцияның номиналды құны, теңге	Жарғылық капитал, миллион теңгемен
2023 жылғы 1 қаңтарға	3.481.961.409		5.268.819
Кезең ішінде шығарылған акциялар:			
Еншілес ұйымдардағы мемлекеттік қатысу үлестерінің жарналарымен шығарылған және төленген акциялар	1	89.206.406.162	89.206
	50	723.663.220	36.183
	40	586.110.925	23.445
	100	64.469.200	6.447
Шығарылған және мүлік жарнасымен төленген акциялар	1.000	16.915.397	16.915
	20	114.504.250	2.290
Шығарылған және ақша қаражатымен төленген акциялар	6.000	8.246.277	49.478
2023 жылғы 31 желтоқсанға	3.481.968.620		5.492.783
Кезең ішінде шығарылған акциялар:			
Еншілес ұйым мен бірлескен кәсіпорындағы мемлекеттік қатысу үлестерінің жарналарымен шығарылған және төленген акциялар	100	387.371.430	38.737
	100	92.941.670	9.294
	1	57.672.000	58
2024 жылғы 31 желтоқсанға	3.481.968.821		5.540.872

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қордың 3.481.968.821 акциясы толығымен төленді (2023 жылғы 31 желтоқсанға: 3.481.968.620 акция).

Еншілес ұйым мен бірлескен кәсіпорындағы мемлекеттік қатысу үлестерімен жарналар

2024 жылғы 24 қаңтарда Қор номиналдық құны 387.371.430 теңге болатын 100 акцияны және 38.795 миллион теңге жалпы сомаға номиналдық құны 57.672.000.162 теңге болатын 1 акцияны шығарды, оларды Акционер GPCI-дің жарғылық капиталына қатысу үлесінің 100%-ын (6-ескертпе) және «Soft Art» ЖШС-нің жарғылық капиталына қатысу үлесінің 50%-ын (11-ескертпе) беру жолымен төледі. Инвестициялардың әділ құны шығарылған акциялардың номиналды құнына тең болды. Берілген өтемақы мен GPCI-нің таза активтері арасындағы айырма бөлінбеген пайда құрамында көрсетілді.

2024 жылғы 27 қыркүйекте Қор 9.294 миллион теңге сомаға номиналдық құны 92.941.670 теңгені құрайтын

100 акция шығарды, оны Акционер ҚР Үкіметінің Қаулысына сәйкес Азиягаз Чунджа жарғылық капиталына қатысу үлесінің 100% беру арқылы төледі (6-ескертпе). Берілген өтемақы мен Азиягаз Чунджаның таза активтері арасындағы айырма бөлінбеген пайда құрамында танылды.

2023 жылғы 19 сәуірде Қор номиналды құны 723.663.220 теңге болатын 50 акцияны және олардың әділ құнына тең болатын 59.628 миллион теңге жалпы сомаға номиналды құны 586.110.925 теңге болатын 40 акцияны шығарды, оларды Акционер ҚР Үкіметінің Қаулысына сәйкес «АЭС Шүлбі ГЭС» ЖШС (бұдан әрі -

«Шүлбі ГЭС») және «АЭС Өскемен ГЭС» ЖШС (бұдан әрі - «ӨГЭС») қатысу үлесінің 100% беру жолымен төледі. 2024 жылы Қор аталған компанияларды «Самұрық-Энерго» АҚ (бұдан әрі – «Самұрық-Энерго») еншілес ұйымының жарғылық капиталына салым ретінде берді.

болатын 6.447 миллион теңге сомасына 100 акция шығарды, оларды Акционер ҚР Үкіметінің Қаулысына сәйкес «Қазгеология» ұлттық геологиялық барлау компаниясы» АҚ-ның (бұдан әрі - «Қазгеология») акцияларын беру жолымен төледі. Қазгеология акцияларының пакеті ТКС еншілес ұйымының жарғылық капиталына берілді.

Бұл операциялар кәсіпорындарды жалпы бақылаумен біріктіруді білдіреді және алдыңғы компанияның деректері негізінде мүдделерді біріктіру әдісі бойынша ретроспективті түрде ескеріледі. Тиісінше, 2023 жылғы шоғырландырылған қаржылық есептілік көрсетілген компаниялардағы қатысу үлестерін беру ең ерте ұсынылған кезеңнің күнінде болған сияқты ұсынылды. Осы операциялардың нәтижесінде Қордың жарғылық капиталы шоғырландырылған қаржылық есептілікте бөлінбеген пайданың тиісті азаюымен 66.075 миллион теңгеге ұлғайтылды.

2023 жылғы 12 қыркүйекте ҚР Үкіметінің Қаулысына сәйкес Акционер Қор шығарған номиналдық құны 89.206.406.162 теңге болатын акцияны төлеуге «Қазақтелеком» АҚ-ға 28,8% мөлшерінде бақыланбайтын қатысу үлесін берді, нәтижесінде «Қазақтелеком» АҚ-дағы Топтың қатысу үлесі 80,85%-ға дейін ұлғайды. Берілген акциялардың әділ құны 89.206 миллион теңгені құрады. Нәтижесінде 235.168 миллион теңге сомасындағы сатып алынған бақыланбайтын қатысу үлесінің баланстық құны мен 89.206 миллион теңге сомасындағы берілген акциялардың әділ құны арасындағы айырма капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте 145.962 миллион теңге сомасындағы бөлінбеген пайданың ұлғаюы ретінде танылды.

Мүлік жарналары

2023 жылғы 14 сәуір мен 9 тамызда Қор номиналдық құны 16.915.397 теңге болатын 1.000 акция және номиналдық құны 114.504.250 теңге болатын 20 акция шығарды, оны Акционер әділ құны 19.205 миллион теңге болатын жылжымайтын мүлікпен төледі. Бұл мүліктер Qazaq Gaz бен Самұрық-Энерго еншілес ұйымдардың жарғылық капиталына берілді.

Ақша қаражатымен жарналар

2023 жылғы қарашада Акционер 49.478 миллион теңге мөлшеріндегі ақша қаражатымен Қордың жарғылық капиталына жарна жасады. Бұл қаражат «Ұлттық индустриялық мұнай-химия технопаркi» АЭА аумағында инфрақұрылым объектілерін салу» жобасын қаржыландыруға арналған (17-ескертпе).

18.2 ҚОСЫМША ТӨЛЕНГЕН КАПИТАЛ

2024 жылдың ішінде Қор өзінің болашақ орналастырылатын акцияларына ақы төлеу үшін Акционерден жалпы сомасы 243.931 миллион теңгеге газбен жабдықтау түріндегі республикалық мүлікті қабылдады. 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша мүлік қосымша төленген капитал ретінде танылды.

18.3 ДИВИДЕНДТЕР

Бас компанияның Акционеріне келетін дивидендтер

2024 жылдың ішінде Қор ҚР Үкіметінің қаулысына сәйкес Акционерге 2022 және 2023 жылдардағы бөлінбеген пайдадан 736.819 миллион теңге жалпы сомада дивидендтерді жария етіп, төледі.

2023 жылғы 26 желтоқсанда Қор ҚР Үкіметінің 2023 жылғы 19 желтоқсандағы қаулысына сәйкес Акционерге 2022 жылдың қорытындылары бойынша 238.027 миллион теңге мөлшерінде дивидендтер жариялап, төледі.

2023 жылғы қазан мен қараша аралығындағы кезеңде Қор Үкіметтің 2023 жылғы 20 қазандағы қаулысына сәйкес Акционерге 2021 жылғы бөлінбеген пайдадан 1.026.726 миллион теңге мөлшерінде дивидендтер төледі.

2023 жылғы 4 сәуірде Шүлбі ГЭС және ӨК ГЭС Акционерге 2022 қаржы жылының нәтижелері бойынша тиісінше 2.227 миллион теңге және 1.872 миллион теңге сомасында дивидендтерді төледі.

Қор Тобының осы еншілес ұйымдары Топқа 2023 жылғы 19 сәуірде берілуіне және осы компаниялардың берілуі жалпы бақылаудағы кәсіпорындардың бірігуі болып табылатындығына байланысты, осы компаниялардың Акционерге төлеген дивидендтері капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте бас компанияның Акционеріне тиесілі дивидендтер ретінде көрсетіледі.

Бақыламайтын қатысу үлесінің ұстаушыларына келетін дивидендтер

2024 жылдың ішінде Топ «ҚазАтомӨнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» АҚ (бұдан әрі - «ҚАӨ ҰАК»),

ҚМГ ҰК, «Қазақтелеком» АҚ («ҚТК»), «Электр желілерін басқару жөніндегі Қазақстан компаниясы» АҚ («KEGOC»), ҚТЖ ҰК, «Самұрық-Қазына Бизнес Сервис» ЖШС-ның бақыланбайтын қатысу үлесін ұстаушыларға 313.079 миллион теңге сомаға дивидендтерді жария етті. 313.311 миллион теңге мөлшеріндегі дивидендтер бақыламайтын қатысу үлестерін ұстаушыларға 2024 жылдың ішінде төленді.

2023 жылдың ішінде Топ ҚАӨ ҰАК, ҚМГ ҰК, ҚТК топтарында, «Эйр Астана» АҚ, KEGOC, ҚТЖ ҰК, «Самұрық-Қазына Бизнес Сервис» ЖШС мен «Samruk-Kazyna Ondeu» ЖШС (бұдан әрі - «SKO») бақыланбайтын қатысу үлесін ұстаушыларға 172.201 миллион теңге сомаға дивидендтерді жария етті. 173.976 миллион теңге мөлшеріндегі дивидендтер бақыламайтын қатысу үлестерін ұстаушыларға 2023 жылдың ішінде төленді.

18.4 «ҚАЗАҚСТАН ХАЛҚЫНА» ҚОҒАМДЫҚ ҚОРЫНА БӨЛУ

«Ұлттық әл-ауқат қоры туралы» ҚР Заңының 20-бабына сәйкес, Қор жыл сайын «Қазақстан халқына» қоғамдық қоры (бұдан әрі - «Қоғамдық қор») арқылы коммерциялық емес ұйымға жеке қаржылық есептілікке сай Қордың таза кірісінің кемінде 7% мөлшерінде қаражат бөліп отырады. Акционердің өкіміне сай Қор Қоғамдық қорға 50.000 миллион теңге (2023 жылы: 66.614 миллион теңге) сомасында қаражат бөлу жөніндегі міндеттемені мойындады. 2024 жылдың ішінде Қор Қоғамдық қорға 45.964 миллион теңге сомада қаражат жіберді (2023 жылдың ішінде: 20.650 миллион теңге).

18.5 АКЦИОНЕРГЕ ӨЗГЕ ДЕ БӨЛУ

Әлеуметтік жобаларды қаржыландыру

2024 жылдың ішінде Акционердің өкіміне сәйкес Қор 105.094 миллион теңге сомаға ҚР елді мекендерін газдандыру бойынша жобаларды қаржыландыру бойынша міндеттемелерді капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте Акционерге басқа да бөлу ретінде мойындады. 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ бұл міндеттемелерді толығымен өтеді.

Сондай-ақ, 2024 жылдың ішінде Акционердің өкімдеріне сәйкес Қор, ҚР дене шынықтыру мен спортты дамытуға бағытталған жобалардың қаржыландыруды қоса алғанда, 30.736 миллион теңге жалпы сомаға (2023 жылы: 32.730 миллион теңге) түрлі әлеуметтік жобаларды қаржыландыру бойынша міндеттемелерді мойындады. 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ бұл міндеттемелерді 32.779 миллион теңге жалпы сомаға өтеді (2023 жылы: 32.730 миллион теңге).

Әлеуметтік объектілердің құрылысын қаржыландыру

2024 жылдың ішінде Акционердің өкіміне сәйкес Қор 60.580 миллион теңге жалпы сомаға әлеуметтік объектілердің құрылысын қаржыландыру бойынша міндеттемелерді капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте Акционерге басқа да бөлу ретінде мойындады. 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ 10.579 миллион теңге жалпы сомада бұл міндеттемелерді өтеді.

2022 жыл ішінде Акционердің өкіміне сәйкес Қор Астана қаласында 200 төсекке арналған ұлттық шұғыл медицинаны үйлестіру орталығының және Алматы қаласында 350 төсекке арналған инфекциялық аурулар ұлттық ғылыми орталығының құрылысын қаржыландыру бойынша 166.867 миллион теңге сомасында міндеттемелерді мойындады. 2024 жылдың ішінде Қор 40.571 миллион теңге сомада міндеттемелерді өтеді (2023 жылдың ішінде: 44.792 миллион теңге).

2023 жылдың ішінде Акционердің Астана қаласында Перинаталдық орталықты салу туралы өкіміне сәйкес Топ 65.000 миллион теңге мөлшеріндегі міндеттемені капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте Акционерге басқа да бөлу ретінде таныды. 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ 19.149 миллион теңге сомада бұл міндеттемелерді өтеді.

18.6 АКЦИОНЕРМЕН ЖАСАЛАТЫН БАСҚА ДА ОПЕРАЦИЯЛАР

«Қазақстан Тұрғын үй Компаниясы» АҚ (бұдан әрі - «ҚТК»)

2024 жылғы 6 мамырда Қор мен ҚТК ҚР Үкіметінің қаулысы бойынша жобаны қаржыландыру мақсатында жылдық 0,01% мөлшерлемен және өтеу мерзімі 10 жыл болатын 272.000 миллион теңгеге дейінгі сомаға кредит желісін ашу туралы шарт жасасты. Осы күні Қор ҚТК-ға әділ құны

бойынша нарықтық бағадан төмен мөлшерлеме бойынша 172.009 миллион теңге қарыз беру міндеттемесін мойындады. Пайдаланылмаған кредит лимитінің әділ құны мен оның номиналды құны арасындағы айырма ретінде анықталған қарыз беру міндеттемесі капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте Акционермен жасалатын басқа да операциялар құрамындағы капиталдың азаюы ретінде танылды.

2024 жылы Қор кредит желісінің барлық сомасына 272.000 миллион теңге мөлшерінде қарыз берді және 168.134 миллион теңге жалпы сомада қарыз беру жөніндегі міндеттемелердің тиісті азаюын мойындады. Қарыз беру жөніндегі міндеттемені бастапқы тану сомасы мен кредиттік желіні игеруге байланысты міндеттемені кейіннен азайту арасындағы айырма жиынтық кіріс туралы есепте пайыздық кірістер құрамында 3.875 миллион теңге мөлшерінде қарыз беру жөніндегі міндеттеменің амортизациясы ретінде танылды.

Орал қаласында Көпфункционалды спорттық сауықтыру кешенін салу

2023 жылдың ішінде ҚР Президентінің 2023 жылғы 9 наурыздағы Батыс Қазақстан облысына жасаған жұмыс сапарының шеңберінде Орал қаласында Көпфункционалды спорттық сауықтыру кешенін (бұдан әрі - «Спорт кешені») салу мәселесі жөніндегі тапсырмасына сәйкес Топ Спорт кешенін салу бойынша 17.925 миллион теңге мөлшеріндегі міндеттемені есептеді және оны капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте көрсетті. 2024 жылы Топ 1.989 миллион теңге сомасына құрылыс бойынша міндеттеменің есептелуін ұлғайтты (21-ескертпе).

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ Орал қаласында Спорт кешенінің құрылысын аяқтады, 2025 жылғы 22 қаңтарда объектіні пайдалануға беру актісін және меншік құқығын мемлекеттік тіркеуді жүргізді. 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ 19.914 миллион теңге сомасында Спорт кешенінің құрылысы мен баланстық құнына есептелген міндеттемені есептеді (16, 21-ескертпелер).

Астана қаласының әкімдігін қаржыландыру

Акционердің өкіміне сәйкес 2024 жылғы қыркүйекте Қор Астана қаласының инфрақұрылымдық жобаларын іске асыру үшін Астана қаласының әкімдігін қаржыландыру бойынша 35.029 миллион теңге сомасында міндеттемені мойындады. 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ бұл міндеттемелерді толығымен өтеді.

Екібастұз ЖЭО күрделі жөндеу

2024 жылы ҚР Үкіметінің тапсырмасына сәйкес Екібастұз қаласының тұрғындарын үздіксіз жылумен жабдықтауды қамтамасыз ету мақсатында Топ Екібастұз ЖЭО-ны күрделі жөндеу бойынша 12.597 миллион теңге көлемінде міндеттемені есептеп шығарды және оны капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте көрсетті (21-ескертпе).

18.7 АКТИВТЕРДІ АКЦИОНЕРГЕ БЕРУ

2024 жылы Акционердің өкіміне сәйкес Топ баланстық құны 14.848 миллион теңге болатын жылжымалы және жылжымайтын мүлікті беру жөніндегі міндеттемені капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте активтерді Акционерге беру ретінде мойындады (24-ескертпе). 2024 жыл ішінде Топ баланстық құны 12.370 миллион теңге болатын жылжымалы және жылжымайтын мүлікті Акционерге берді.

2023 жылы Акционердің өкімі бойынша Топ баланстық құны 3.796 миллион теңге болатын жылжымайтын мүлікті ҚР Президентінің Істері Басқармасына берді. Бұл операция капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте активтердің Акционерге берілуі ретінде көрсетілді.

18.8 ҮКІМЕТТІҢ ҚАРЫЗДАРЫ БОЙЫНША ДИСКОНТ

2024 жылдың ішінде Қор 238.256 миллион теңге сомаға облигацияларды орналастырды. Номиналдық және әділ құн арасындағы 49.204 миллион теңге мөлшеріндегі айырмашылық капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте Үкіметтен алынған қарыздар бойынша дисконт ретінде танылды (20-ескертпе).

2023 жылдың ішінде Қор 173.709 миллион теңге сомаға облигацияларды орналастырды. Номиналдық және әділ құн арасындағы 38.435 миллион теңге мөлшеріндегі айырмашылық капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте Үкіметтен алынған қарыздар бойынша дисконт ретінде танылды (20-ескертпе).

2023 жылдың ішінде Қор 162.600 миллион теңге сомаға қарыз алды. Номиналдық және әділ құн арасындағы 139.497 миллион теңге мөлшеріндегі айырмашылық капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте Үкіметтен алынған қарыздар бойынша дисконт ретінде танылды (20-ескертпе).

18.9 БАҚЫЛАУДАН АЙЫРЫЛУҒА ӘКЕП СОҚТЫРМАЙТЫН ЕНШІЛЕС ҰЙЫМДАРҒА ҚАТЫСУ ҮЛЕСТЕРІН ӨЗГЕРТУ - ҚАТЫСУ ҮЛЕСТЕРІН САТУ

ҚАӨ ҰАК

2024 жылғы шілдеде Акционердің өкіміне сәйкес Қор ҚАӨ ҰАК акцияларының 12,01%-ын ҚР Ұлттық қорының («Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі» РММ сенімгерлік басқарушысы) пайдасына сатты. Мәміленің нәтижесінде Қор 467.423 миллион теңге сомасын алды, бақыланбайтын қатысу үлесі 169.024 миллион теңгеге ұлғайды, ал айырма бас компанияның Акционерлеріне жататын басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестицияларды қайта бағалау резервінің азаюы және 327 миллион теңге және тиісінше 298.726 миллион теңге мөлшерінде бөлінбеген пайданың ұлғаюы ретінде танылды.

ҚМГ ҰК

2023 жылы Қор ҚМГ ҰК акцияларының 20%-ын «Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі» РММ пайдасына 1.300.000 миллион теңге жалпы сомаға сатты. Мәміленің нәтижесінде Қор 1.300.000 миллион теңге сомасын алды, бақыланбайтын қатысу үлесі 2.096.861 миллион теңгеге ұлғайды, ал айырма бас компанияның Акционерлеріне қатысты есептілік валютасын қайта есептеу бойынша резервтің азаюы және 842.858 миллион теңге және 45.821 миллион теңге мөлшерінде бөлінбеген пайданың ұлғаюы ретінде танылды.

KEGOC

2023 жылғы қарашада SPO (secondary public offering) бағдарламасы шеңберінде KEGOC ұйымдастырылған бағалы қағаздар нарығында (KASE және AIX) 1.482 теңге бағасымен 15.294.118 дана көлемінде жай акцияларды қайталап орналастырды.

Акцияларды қайталама орналастыру нәтижесінде Топ, 543 миллион теңге сомаға мәміле бойынша шығыстарды шегере отырып, 22.123 миллион теңге мөлшерінде соманы алды, бақыламайтын қатысу үлесі 16.916 миллион теңгеге өсті, ал айырма 5.207 миллион теңге мөлшерінде айырма бөлінбеген пайданың ұлғаюы ретінде танылды.

18.10 БАҚЫЛАМАЙТЫН ҚАТЫСУ ҮЛЕСІ

31 желтоқсандағы жағдай бойынша төменде елеулі бақыламайтын қатысу үлестері бар еншілес ұйымдар туралы ақпарат берілген:

Миллион теңгемен	Бақыламайтын қатысу үлесі			
	2024 жыл		2023 жыл	
	Үлес	Баланстық құн	Үлес	Баланстық құн
«ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ	32,58%	3.810.913	32,58%	3.320.199
«Қазатомөнеркәсіп» ҰАК» АҚ	37,01%	1.715.446	25,00%	862.335
«Қазақтелеком» АҚ	19,15%	241.995	19,15%	229.731
«KEGOC» АҚ	15%	62.304	15%	55.160
«Эйр Астана» АҚ	–	–	49,00%	47.522
Басқалары		158.672		94.304
		5.989.330		4.609.251

Бақыламайтын қатысу үлесіне ие барлық елеулі еншілес ұйымдар Қазақстанда тіркелген.

Төменде 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша және осы күнде аяқталған жыл ішіндегі елеулі бақыламайтын қатысу үлестері бар еншілес ұйымдар туралы қорытылған қаржылық ақпарат берілген:

Миллион теңгемен	«ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ	«Қазатомөнеркәсіп» ҰАК» АҚ	«Қазақтелеком» АҚ	«KEGOC» АҚ
Қаржылық жағдай туралы жалпылама есеп				
Ұзақ мерзімді активтер	14.928.977	2.195.342	869.853	516.984
Ағымдағы активтер	4.005.670	1.626.539	773.568	136.886
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	5.566.680	403.345	315.938	200.594
Ағымдағы міндеттемелер	1.443.683	420.985	472.637	37.914
Капитал жиыны	11.924.284	2.997.551	854.846	415.362
Мыналарға келетін:				
Бас компанияның акционеріне	8.113.371	1.282.105	612.851	353.058
Бақыламайтын қатысу үлесіне	3.810.913	1.715.446	241.995	62.304
Жиынтық кіріс туралы жалпылама есеп				
Өткізілген өнімнен және көрсетілген қызметтерден түскен түсім	8.330.261	1.813.352	731.118	319.906
Бір жылғы пайда	1.094.247	1.132.115	77.231	92.199
Басқа да жиынтық кіріс/(шығын)	1.042.821	853	(3.064)	–
Табыс салығын шегере отырып, бір жылғы жиынтық кіріс жиыны	2.137.068	1.132.968	74.167	92.199
Мыналарға келетін:				
Бас компанияның акционеріне	2.136.253	873.133	71.121	92.199
Бақыламайтын қатысу үлесіне	815	259.835	3.046	–
Бақыламайтын қатысу үлесінің пайдасына жарияланған дивидендтер	100.546	198.608	4.836	6.685
Ақша ағындары туралы жалпылама ақпарат				
Операциялық қызмет	1.064.031	516.487	199.578	106.359
Инвестициялық қызмет	(263.134)	(42.415)	(242.358)	(53.687)
Қаржылық қызмет	(780.560)	(415.264)	(5.065)	(46.145)
Ақша қаражаты мен оның баламаларының таза көбеюі/(азаяуы)	20.337	58.808	(47.845)	6.527

Төменде 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша және осы күні аяқталған жыл үшін елеулі бақыланбайтын қатысу үлесі бар еншілес ұйымдар туралы жалпыланған қаржылық ақпарат берілген:

Миллион теңгемен	«ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ	«Қазатомөнеркәсіп» ҰАК» АҚ	«Қазақтелеком» АҚ	«KEGOC» АҚ	«Эйр Астана» АҚ
Қаржылық жағдай туралы жалпылама есеп					
Ұзақ мерзімді активтер	13.504.064	1.308.584	1.265.576	483.938	430.146
Ағымдағы активтер	3.437.037	1.290.708	217.424	120.371	189.166
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	5.010.269	160.213	390.631	198.049	315.072
Ағымдағы міндеттемелер	1.534.218	430.812	288.706	38.527	207.256
Капитал жиыны	10.396.614	2.008.267	803.663	367.733	96.984
Мыналарға келетін:					
Бас компанияның акционеріне	7.076.415	1.145.932	573.932	312.573	49.462
Бақыламайтын қатысу үлесіне	3.320.199	862.335	229.731	55.160	47.522
Жиынтық кіріс туралы жалпылама есеп					
Өткізілген өнімнен және көрсетілген қызметтерден түскен түсім	8.319.543	1.434.635	669.468	252.136	533.071
Бір жылғы пайда	926.678	580.335	104.403	71.563	30.739
Басқа да жиынтық (шығын)/кіріс	(117.847)	(357)	1.998	–	3.315
Табыс салығын шегере отырып, бір жылғы жиынтық кіріс жиыны	808.831	579.978	106.401	71.563	34.054
Мыналарға келетін:					
Бас компанияның акционеріне	845.194	418.835	95.065	71.563	34.054
Бақыламайтын қатысу үлесіне	(36.363)	161.143	11.336	–	–
Бақыламайтын қатысу үлесінің пайдасына жарияланған дивидендтер	39.226	117.174	7.048	3.336	3.683
Ақша ағындары туралы жалпылама ақпарат					
Операциялық қызмет	966.144	432.225	240.883	67.265	122.738
Инвестициялық қызмет	(53.771)	(61.200)	(403.934)	(28.064)	(20.994)
Қаржылық қызмет	(608.388)	(319.425)	(3.019)	(21.385)	(91.459)
Ақша қаражаты мен оның баламаларының таза көбеюі/(азаяуы)	303.985	51.600	(166.070)	17.816	10.285

18.11 ЕСЕПТІЛІК ВАЛЮТАСЫН ҚАЙТА ЕСЕПТЕУ БОЙЫНША РЕЗЕРВ

Есептілік валютасын қайта есептеу бойынша резерв еншілес ұйымдардың қаржылық есептілігін қайта есептеуден пайда болатын бағам айырмаларын есепке алу үшін пайдаланылады, оның функционалдық валютасы теңге болып табылмайды және оның қаржылық есептілігі қаржылық есептіліктің бұл шоғырландырылған нысандарына енгізілген. 2024 жылы есептілік валютасын қайта есептеу резерві 90.712 миллион теңге мөлшерінде салық есептен шығарылғанға дейін 1.209.829 миллион теңгені құрады (2023 жыл: 11.101 миллион теңге мөлшеріндегі салық шегерілгенге дейін 158.461 миллион теңге).

Топтың АҚШ долларымен берілген кейбір қарыздары шетелдік операцияларды жүзеге асыратын еншілес ұйымдарға таза инвестицияларды хеджирлеу құралы ретінде анықталды. 2024 жылғы 31 желтоқсанға 363.581 миллион теңге сомасында осы қарыздарды қайта есептеуден бағам айырмасы бойынша өткізілмеген шығын өзге жиынтық кірісте есептілік валютасын қайта есептеу бойынша резервке ауыстырылды (2023 жыл: 46.478 миллион теңге сомаға кіріс).

18.12 ХЕДЖИРЛЕУ БОЙЫНША РЕЗЕРВ

ҚМҒ ҰК

Топ нарықта шикі мұнайды сатып алып, оны қайта өңдейді, ал содан кейін дайын өнімді (мысалы, бензин, дизель отыны, авиакерасин және т.б.) сатады. Белгілі бір кезең ішінде шикі, сол сияқты дайын өнім бойынша мұнай нарығымен байланысты болған құбылмалылық Топтың мұнайды қайта өңдеу маржасына ауыстырылады (шикі мұнайды сатып алу бағасы мен дайын өнімді сату бағасы арасындағы айырма). Бұл құбылмалылықты азайту үшін, Топ кезеңге қарай своп көмегімен маржаны хеджирленетін корзинаға хеджирлейді.

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін, 1.464 миллион теңге мөлшеріндегі тиімді бөлік ақша ағындарын хеджирлеу құралы бойынша таза шығын күйінде басқа да жиынтық кірісте хеджирлеу резервіне жатқызылды (2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін: ақша ағындарын хеджирлеу құралы бойынша таза кіріс күйінде 849 миллион теңге). Қатысудың бақыламайтын үлесіне келетін хеджирлеуден болған шығын 477 миллион теңге болды (2023 жыл: 101 миллион теңге сомасында хеджирлеуден болған пайда).

ҚТЖ ҰК

2024 жылдың ішінде Топ швейцариялық франктерінде транзиттік жүк тасымалынан болған теңгемен түсімге баламаның өзгеру тәуекелін азайту мақсатында ақша ағындарын хеджирлеуді жүзеге асырды. Ықтимал мәмілелерді растау үшін Топ швейцариялық франктеріндегі жүк транзиттік тасымалынан ақша ағындарының тарихын, жеткілікті инфрақұрылымды, сондай-ақ жүк транзиттік тасымалын жүзеге асыру үшін қолайлы географиялық жағдайды пайдаланды. Топ магистральдық теміржол желісіне қол жеткізу бөлігінде монополист және жүк тасымалы саласында доминант болып табылады.

Топтың 1.070 миллион швейцариялық франк мөлшеріндегі қарыздары бойынша негізгі борыштың сомалары швейцариялық франктердегі жүк транзиттік тасымалынан түсетін түсімдердің болжамды ағындарына толық сәйкес келетін белгіленген өтеу кестелері бар жеке сәйкестендірілетін және сенімді бағалауға жататын хеджирлеу құралдары болып табылады. 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қарыздардың баланстық құны 598.982 миллион теңге болды. Осы қатынастардағы хеджирлеу объектілері 2024 жылғы 21 қарашадан

2024 жылғы 15 қарашаға дейінгі кезеңде 1.070 миллион швейцариялық франк мөлшерінде жүк транзиттік тасымалдан түсетін жоғары ықтимал кірістер ағыны болып табылады, оның 139 миллион швейцариялық франкі 2025 жылға келеді. Хеджирлеу қатынастары басталған күні хеджирлеу тиімділігі 100% деңгейінде расталды, бұл хеджирлеу құралдары мен объектілері талаптарының толық сәйкестігін көрсетеді.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 20.399 мың теңге мөлшеріндегі тиімді бөлік ақша ағындарын хеджирлеу құралдары бойынша таза шығын күйінде басқа да жиынтық кірісте хеджирлеу резервіне жатқызылды. Кейінге қалдырылған табыс салығының әсері 4,080 миллион теңгені құрады.

2024 жылғы желтоқсанда ақша ағындарын хеджирлеу объектісі болып табылатын халықаралық (транзиттік) қатынастағы жүк тасымалдарынан түскен түсім алынды, тиісінше хеджирлеу құралына тиесілі 412 млн теңге мөлшеріндегі жинақталған шығын басқа жиынтық шығыннан жүк тасымалдарынан түскен түсімге қайта жіктелді. Кейінге қалдырылған табыс салығының әсері 82 миллион теңгені құрады.

«Эйр Астана» АҚ

2015 жылы «Эйр Астана» АҚ АҚШ долларымен берілген сатудан түсімдерді өзгерту тәуекелін азайту үшін

АҚШ долларымен берілген қаржылық жалдау бойынша ақша ағындарын хеджирлеуді бастады. Функционалдық валюта АҚШ долларына өтуіне орай бұл хеджирлеу 2017 жылғы 31 желтоқсаннан бастап экономикалық тиімді болуын қойды.

«Эйр Астана» АҚ-ның функционалдық валютасының өзгеруі нәтижесінде хеджирлеу ара қатынастары 2018 жылдың 1 қаңтарынан бастап айырбастау бағамдарының өзгеруінен болатын одан кейінгі пайда немесе шығын пайда немесе шығын туралы есептен хеджирлеу резервіне ауыстырылмайтындай және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша капиталда танылған хеджирлеу резерві болжамды ақша ағындары алынғанға дейін капиталдың құрамында қала беретіндей етіп тоқтатылады. 2023 жылдың ішінде хеджирлеу резервінен бағамдық айырмадан болған шығынға есепті күнгі бойынша хеджирлеу операциялары есепке алынған күннен басталатын кезеңде ауыстырылған пайда 1.038 миллион теңге мөлшерінде салық есептен шығарылғанға дейін 5.191 миллион теңгені құрады. Қатысудың бақыламайтын үлесіне келетін хеджирлеуден болған пайда 509 миллион теңге мөлшеріндегі салық есептен шығарылғанға дейін 2.544 миллион теңге болды.

18.13 ӨЗГЕ ДЕ КҮРДЕЛІ РЕЗЕРВТЕР

Өзге де күрделі резервтер, негізінен, олар жұмыс істейтін еншілес ұйымдардың борыштық құралдарымен жұмыскерлерге төленетін көрсетілген қызметтері үшін сыйақылар сомасын қамтиды. Төлемдер бойынша шығыстар үлестік құралдар негізінде қызмет нәтижелеріне қол жеткізу талаптары және/немесе белгілі бір мерзімде қызмет атқарған талаптары орындалатын және жұмыскерлер сыйақыға толық құқық алған күні аяқталатын кезең ішінде өзге де күрделі резервтерде тиісті ұлғаюымен қатар мойындалады.

18.14 АКЦИЯНЫҢ БАЛАНСТЫҚ ҚҰНЫ ЖӘНЕ ОҒАН ШАҚҚАНДАҒЫ ПАЙДА

ҚҚБ Биржа кеңесінің 2010 жылғы 4 қазандағы шешіміне сәйкес қаржылық есептілікте ҚҚБ бекіткен қағидаларға сәйкес есептелген есептік күнгі бір акцияның (жай және артықшылықты) баланстық құны туралы деректер болуға тиіс.

Миллион теңгемен	2024 жыл	2023 жыл (қайта есептелген)
Активтер жиыны	41.099.656	36.924.734
Минусы: материалдық емес активтер	(2.499.343)	(2.026.102)
Минусы: міндеттемелер жиыны	(15.506.172)	(15.185.202)
Жай акциялар үшін таза активтер	23.094.141	19.713.430
31 желтоқсандағы жай акциялардың саны	3.481.968.821	3.481.968.620
Жай акцияның баланстық құны, теңге	6.632	5.662
Акцияға шаққандағы пайда		
Бас компанияның Акционеріне келетін жылғы таза пайда	2.354.397	1.699.569
Акцияға шаққандағы базалық және бөлінген пайдасын есептеу үшін жай акциялардың орташа алынған саны	3.481.968.741	3.481.963.068
Кезеңдегі базалық және бөлінген пайда	676,17	488,11

* ҚҚБ талап ететін жай акцияның баланстық құнының презентациясы ХҚЕС-ке сәйкес көрсеткіш.

Акцияға шаққандағы базалық пайда бас компанияның Акционеріне келетін пайданы немесе шығынды бір жылғы жай акциялардың орташа алынған санына бөлу арқылы есептеледі. Топтың бөлінген ықтимал жай акциялары жоқ, сондықтан бір акцияға шаққандағы бөлінген пайда бір акцияға шаққандағы базалық пайдаға тең.

19. ҚАРЫЗДАР

31 желтоқсандағы жағдай бойынша қарыздар, оның ішінде төленетін сыйақы мыналарды қамтыды:

Миллион теңгемен	2024 жыл	Орташа алынған тиімді пайыздық мөлшерлеме	2023 жыл	Орташа алынған тиімді пайыздық мөлшерлеме
Сыйақының тіркелген мөлшерлемесі бар қарыздар	4.712.432		4.840.980	
Алынған қарыздар	816.521	9,87%	902.851	11,71%
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	3.895.911	6,11%	3.938.129	6,11%
Сыйақының өзгермелі мөлшерлемесі бар қарыздар	1.955.736		1.522.922	
Алынған қарыздар	1.818.519	8,09%	1.252.063	9,44%
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	137.217	15,45%	270.859	18,82%
	6.668.168		6.363.902	
12 ай бойы өтеуге жататын соманы шегергенде	(836.272)		(980.684)	
12 айдан кейін өтелуге жататын сомалар	5.831.896		5.383.218	

Миллион теңгемен	2024 жыл	2023 жыл
АҚШ долларында көрсетілген қарыздар	3.652.455	3.682.629
Теңгемен көрсетілген қарыздар	1.928.150	2.137.211
Швейцар франкімен білдірілген қарыздар	687.822	256.070
Еуромен білдірілген қарыздар	309.261	223.659
Рубльмен білдірілген қарыздар	79.276	51.207
Басқа валюталарда берілген қарыздар	11.204	13.126
	6.668.168	6.363.902

31 желтоқсандағы жағдай бойынша шығарылған борыштық бағалы қағаздарға мыналар кіреді:

Миллион теңгемен	Шығару сомасы	Өтеу күні	Тиімді сыйақы мөлшерлемесі	2024 жыл	2023 жыл
Облигациялар	1,5 миллиард USD	2048 жыл	6,375%	778.795	669.582
ЛҚБ 2018 жылғы облигациялары	1,25 миллиард USD	2030 жыл	5,375%	644.556	562.142
ЛҚБ 2018 жылғы облигациялары	1,25 миллиард USD	2047 жыл	5,75%	639.143	552.309
ЛҚБ 2017 жылғы облигациялары	750 миллион USD	2033 жыл	3,50%	389.109	336.780
ЛҚБ 2020 жылғы облигациялары	750 миллион USD	2027 жыл	4,60%	373.513	323.208
ИҚБ 2017 жылғы облигациялары	0,3 миллиард KZT	2034 жыл	11,50%	308.433	308.433
ҚҚБ 2019 жылғы облигациялары	500 миллион USD	2026 жыл	2,36%	261.878	225.947
ЛҚБ 2021 жылғы облигациялары	1 миллиард USD	2027 жыл	4,75%	131.604	454.060
ЛҚБ 2017 жылғы облигациялары	80 миллиард KZT	2026 жыл	11,86%	80.280	80.262
ҚҚБ 2016 жылғы облигациялары	50 миллиард KZT	2026 жыл	Инфляция мөлшерлемесі + 2,52%	54.090	56.302
ҚҚБ 2016 жылғы облигациялары	47,5 миллиард KZT	2031 жыл	Инфляция мөлшерлемесі + 2,9%	50.830	52.769
ҚҚБ 2022 жылғы облигациялары	118,9 миллиард KZT	2024 жыл	TONIA Compounded 6M + маржа 3%	–	129.491
ҚҚБ 2019 жылғы облигациялары	70 миллиард KZT	2024 жыл	4%	–	82.746
ҚҚБ 2018 жылғы облигациялары	75 миллиард KZT	2024 жыл	9,25%	–	76.831
Басқасы	–	–	–	320.897	298.126
Жиыны				4.033.128	4.208.988

Алынған қарыздар

2024 жылы Топ, пайыздарды қоса, 71,88 миллион АҚШ доллары жалпы сомадағы (баламасы 33.735 миллион теңге) синдикатталған қарызды ішінара өтеді.

2024 жылы Топ айналым капиталын қаржыландыру үшін Bank of Tokyo-Mitsubishi UFJ. Ltd-ден COF (4,33%) + 1,50% мөлшерлемесімен және 2025 жылдың соңына дейін өтеу мерзімімен 35,91 миллион АҚШ доллары жалпы сомаға (баламасы 16.854 миллион теңге) қарыз алды.

2024 жылы Топ «Қазақстан Халық Банкі» АҚ-дан (бұдан әрі - «Халық банкі») ҚР Ұлттық Банкінің базалық мөлшерлемесі + 1,50% және мұнай-газ өңдеу зауытын салу үшін 2032 жылдың соңына дейін өтеу мерзімі бойынша 48.246 миллион теңгежалпы сомаға қарыз алды.

2024 жылы ҚР Энергетика министрлігінің Жеңіс жобасы бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартты бұзу туралы хабарламасының негізінде Топ Лукойл Қазақстан Апстримнен 48.432 миллион теңге мөлшерінде алынған қарызды (сaggy-қаржыландыру) тануды тоқтатты (31-ескертпе).

2024 жылы Топ пайыздарды қоса алғанда, 46.688 миллион теңге жалпы сомаға «Қазақстанның Даму Банкі» АҚ (бұдан әрі «ҚДБ») қарызын ішінара өтеді.

2024 жылғы шілдеде Топ «Қазақстан Ситибанкі» АҚ-мен 2009 жылғы 30 қарашада жасалған қысқа мерзімді кредиттер туралы бас келісім шеңберінде сыйақы мөлшерлемесі 15% және өтеу мерзімі алты айға дейін

14.000 миллион теңге жалпы сомаға қарыз қаражатын игерді. 2024 жылғы желтоқсанда Топ өтеу мерзімін 2025 жылғы шілдеге дейін ұзарту және пайыздық мөлшерлемені 15%-дан 16,5%-ға өзгерту туралы қосымша келісімге қол қойды.

2024 жылдың ішінде Топ «ForteBank» АҚ-мен 2022 жылғы 13 маусымда жасалған кредиттік желіні беру туралы келісім шеңберінде 15,75%-дан 16,75%-ға дейінгі сыйақы мөлшерлемесімен және алты айға дейінгі өтеу мерзімімен 97.000 миллион теңге жалпы сомаға қарыз қаражатын игерді. Топ 55.000 миллион теңге мөлшерінде алынған қарыздарды мерзімінен бұрын/ішінара мерзімінен бұрын өтеді.

2024 жылдың ішінде Топ Societe Generale және Natixis–пен 2023 жылғы 23 ақпанда жасалған BPIfrance экспорттық-кредиттік агенттігінің кепілдігімен жалпы сомасы 627 миллион еуроға жүк және жолаушылар локомотивтерін сатып алуды қаржыландыруға кредиттік келісім шеңберінде 134 миллион еуро жалпы сомаға қарыз қаражатын игерді (BPIfrance сыйлықақысын қосқанда) (баламасы 67.738 миллион теңге) (2023 жылы:

329 миллион еуро (баламасы 162.473 миллион теңге). Қарыз бойынша пайыздар Euribor 6m + 1,15% сыйақы мөлшерлемесі бойынша жарты жылдық төлемдермен өтеледі. Негізгі борыш 2035 жылы толық өтелгенге дейін жарты жылдық төлемдермен өтелуі тиіс болды.

2024 жылдың ішінде Топ Халық Банкпен 2015 жылғы 26 ақпанда жасалған кредиттік желіні беру туралы келісім шеңберінде 15,75%-дан 17,25%-ға дейінгі сыйақы мөлшерлемесімен және бір жылға дейін өтеу мерзімімен 97.000 миллион теңге жалпы сомаға қарыз қаражатын игерді. Топ 78.000 миллион теңге мөлшерінде алынған қарыздарды ішінара/толық мерзімінен бұрын өтеді.

2024 жылы Топ Еуразиялық даму банкімен (бұдан әрі «ЕАДБ») 2023 жылғы 11 мамырда жасалған, 17.685 миллион ресей рублі жалпы сомаға жүк тепловоздарын сатып алуды қаржыландыруға жасалған кредиттік келісім шеңберінде 7.640 миллион ресей рублі жалпы сомаға (баламасы 37.956 миллион теңге) қарыз қаражатын игерді (2023 жылы: 10.045 миллион ресей рублі (баламасы 50.345 миллион теңге)). Қарыз бойынша пайыздар 7,8% пайыздық мөлшерлеме бойынша жарты жылдық төлемдермен өтеледі. Негізгі борыш 2034 жылы толық өтелгенге дейін жарты жылдық төлемдермен өтелуі тиіс болды.

2024 жылдың ішінде Топ Citibank-пен 2024 жылғы 4 сәуірде жасалған кредиттік желіні беру туралы келісім шеңберінде 3,21%-дан 3,4%-ға дейінгі сыйақы мөлшерлемесімен және бір жылға дейін өтеу мерзімімен

150 миллион швейцариялық фран жалпы сомаға (баламасы 77.828 миллион теңге) қарыз қаражатын игерді.

2024 жылдың ішінде Топ Citibank N.A.-мен АҚШ-тың Экспорт-импорт банкінің (US EXIM Bank) кепілдігімен 2024 жылғы 7 мамырда жасалған швейцариялық франк баламасында 593.952.912 АҚШ доллары жалпы сомаға жүк және жолаушылар локомотивтерін сатып алуды қаржыландыруға кредиттік келісім шеңберінде 443.076.513 швейцариялық франк жалпы сомаға (баламасы 234.670 миллион теңге) қарыз қаражатын игерді (US EXIM Bank сыйлықақысын қосқанда). Қарыз бойынша пайыздар SARON 3m + 0,75% сыйақы мөлшерлемесі бойынша тоқсан сайынғы төлемдермен өтеледі. Негізгі борыш 2034 жылы толық өтелгенге дейін тоқсан сайынғы төлемдермен өтелуі тиіс болды.

2024 жылғы шілдеде Топ Еуропалық Қайта Құру және даму банкімен (бұдан әрі - «ЕҚҚДБ») 2024 жылғы 4 шілдеде жасалған кредиттік келісім шеңберінде 200 миллион швейцариялық франк жалпы сомаға (баламасы 107.986 миллион теңге) қарыз қаражатын игерді. Қарыз бойынша пайыздар SARON 6m + 1,80% сыйақы мөлшерлемесі бойынша жарты жылдық төлемдермен өтеледі. Негізгі борыш 2029 жылы толық өтелгенге дейін жарты жылдық төлемдермен өтелуі тиіс болды.

2024 жылдың ішінде Топ ЕҚҚДБ-мен 2022 жылғы 25 қарашада жасалған жасалған қарыз шарты шеңберінде сыйақы мөлшерлемесімен 130 миллион теңге сомасына: TONIA Compounded Rate 6 айлық көрсеткіші + 1%, 44.173 миллион теңге жалпы сомаға қарыз қаражатын игерді.

2024 жылғы 18 желтоқсанда Топ ЕҚҚДБ-мен 2016 жылғы 30 желтоқсандағы тау-кен байыту фабрикасын салу үшін жасалған келісім шеңберінде 2024 жылға 4.549 миллион теңге (2023 жылға:

2.856 миллион теңге) мөлшерінде сыйақыны қоса алғанда, 124.158 мың АҚШ доллары сомасына (баламасы 64.804 миллион теңге) қарызды мерзімінен бұрын өтеді.

2024 жылдың ішінде Топ Халық Банкпен 2022 жылғы 22 қазанда жасалған кредиттік желіні беру туралы келісім шеңберінде 60.540 миллион теңге мөлшерінде алынған қарыздарды мерзімінен бұрын өтеді.

2024 жылдың ішінде Топ Халық Банкпен 2022 жылғы 20 қазанда жасалған кредиттік желіні беру туралы келісім шеңберінде 9.198 миллион теңге мөлшерінде алынған қарыздарды ішінара мерзімінен бұрын өтеді.

2024 жылғы желтоқсанда Топ Халық банкімен 2022 жылғы 7 маусымдағы Түркістан облысындағы бу-газ қондырғысы базасында электр станциясының құрылысын қаржыландыру үшін жасалған кредиттік келісім шеңберінде Халық банкінің облигациялары бойынша сыйақы мөлшерлемесі мөлшеріндегі пайыздық мөлшерлеменен плюс облигациялардың 7 жылды құрайтын айналыс мерзімі ішінде жылдық 2%-бен 100.828 миллион теңге мөлшерінде екінші транш алды (2023 жылы ҚР Ұлттық Банкінің базалық мөлшерлемесі мөлшерінде пайыздық мөлшерлеменен жылдық 2,5%-бен 138.172 миллион теңге алынды).

2023 жылы Топ нетто негізде айналымдағы капиталды қаржыландыру мақсатында 307 миллион АҚШ доллары сомасына (баламасы 140.232 миллион теңге) Синдикатталған қарыз алды (Unicredit Tiriac Bank, ING Bank, BCR, Raiffeisen Bank).

2023 жылы Топ айналым капиталын қаржыландыру мақсатында Bank of Tokyo-Mitsubishi UFJ. Ltd-ден COF (5,37%) + жылдық 1,80% сыйақы мөлшерлемесімен және 2024 жылы өтеу мерзімімен 101 миллион АҚШ доллары сомасында (баламасы 45.855 миллион теңге) нетто негізде қарыз алды.

2023 жылы Топ, сыйақыны қоса, ВТБ Банктен (ЖАҚ) 58.010 миллион рубль сомасына (баламасы 294.841 миллион теңге) алған қарызды толық өтеді.

2023 жылғы қарашада Топ MIGA агенттігінің кепіліне Citibank және Santander-пен 2023 жылғы 19 қыркүйекте электровоздарды, жолаушылар вагондарын сатып алуды, теміржол жолдарын күрделі әрі ағымдағы жөндеу жұмыстарын қаржыландыруға жасалған кредиттік келісімнің шеңберінде 513 миллион швейцар франкі жалпы сомаға (баламасы 264.633 миллион теңге) қарыз қаражатын игерді (MIGA сыйлығын қосқанда). Қарыз бойынша пайыздар SARON 6m + 0.95% сыйақы мөлшерлемесі бойынша жарты жылдық төлемдермен өтеледі. Негізгі борыш 2033 жылы толық өтелгенге дейін жарты жылдық төлемдермен өтелуге жатады. Негізгі борышты төлеу бойынша жеңілдікті кезең 1 жылды құрайды.

2023 жылы Топтың еншілес ұйымы «Атырау мұнай өңдеу зауыты» ЖШС (бұдан әрі - АМӨЗ) сыйақыны қоса алғанда, 102.674 миллион теңге жалпы сомаға Халық Банкінің қарыздарын ішінара өтеді.

2023 жылы ҚР Энергетика министрлігінің жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың қолданылуын тоқтату туралы хабарламасы негізінде Топ «Исатай» жобасы бойынша Эни Исатай Б.В.-ден 4.377 миллион теңге сомаға қарызды есептен шығарды (31-ескертпе).

Шығарылған борыштық бағалы қағаздар

2024 жылғы 12 қыркүйекте Топ өтеу мерзімі 2027 жылы 750 миллион АҚШ доллары сомасына (баламасы 358.171 миллион теңге) облигацияларды ішінара мерзімінен бұрын өтеді.

2023 жылғы 26 сәуірде Топ сыйлықақыны, мерзімінен бұрын өтеу үшін сыйлықақыны және купондық сыйақыны қоса алғанда, 501 миллион АҚШ доллары жалпы сомада (баламасы 227.520 миллион теңге) 4,75% мөлшерлеме бойынша 2025 жылы өтеу күнімен облигацияларды мерзімінен бұрын сатып алды.

Пайыздық мөлшерлемені мемлекеттік субсидиялау

2020 жылғы мамырда Топ ҚР Өнеркәсіп және құрылыс министрлігімен жылдық 11,5% купондық мөлшерлемесі бойынша 2019 жылы шығарылған және көлемі 780.000 миллион АҚШ доллары болатын 2017 жылы шыққан Еурооблигацияларды мерзімінен бұрын өтеу үшін пайдаланылған облигациялар бойынша 307,194 миллион теңге сомаға купондық мөлшерлеменің бір бөлігін субсидиялауға арналған шартты жасады, олар өз кезегінде инфрақұрылымды жаңғырту, локомотивтер мен жүк вагондарының паркін жаңарту үшін тартылды және пайдаланылды. Шартта субсидиялау сомасы «Магистральдық теміржол желісін және теміржол көлігінің жылжымалы құрамын дамыту мақсатында шығарылған тасымалдаушының облигациялары бойынша купондық сыйақы мөлшерлемесін субсидиялау» республикалық бюджеттік бағдарлама (бұдан әрі – «Бағдарлама») бойынша көзделуі тиіс екен деген талап көзделген. Бюджеттік бағдарлама Теміржол көлігі туралы заңға сәйкес «тасымалдаушы» мәртебесіне ие барлық көлік компаниялары үшін қолжетімді болғандықтан Топ басшылығы көрсетілген Бағдарлама бойынша қаржыландыруды қаржылық кірістер құрамындағы мемлекеттік субсидия ретінде ескереді.

2024 жылдың ішінде Топ 22.300 миллион теңге мөлшерінде Бағдарламада көзделген мемлекеттік субсидиялаудан түскен кірістерді қаржылық кірістер құрамында мойындады (31-ескертпе).

Ковенанттар

Топтың ұзақ мерзімді қарыздары 5.698.779 миллион теңге сомасындағы қарыздарды қамтиды, оларда белгілі бір қаржылық және қаржылық емес ковенанттар бар, олардың орындалмауы бірінші талап ету бойынша осы қарыздарды өтеуге әкелуі мүмкін. Әйтпесе, бұл қарыздар есепті кезең аяқталғаннан кейін он екі ай өткен соң ғана өтелуге жатады. 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың тиісті еншілес ұйымдары 2024 жылғы 31 желтоқсанға немесе оған дейін орындалуы тиіс барлық ковенанттарды орындады. Топ әрбір есепті күнге Топтың барлық қарыз шарттары бойынша ковенанттардың сақталуын тексереді.

Халық Банктен алынған қарыз

2022 жылғы наурызда Топ «Алайғыр» БК» ЖШС еншілес ұйымы атынан Халық Банкпен 56.000 мың АҚШ доллары жалпы сомаға кредиттік желіні ашу туралы шартты жасасты. Кредиттік желі бойынша пайыздар мен негізгі борышты өтеу ай сайын жүргізіледі, негізгі борыштың өтелуі 2024 жылдан басталды.

«Алайғыр» БК» ЖШС-де кредиттік желінің талаптарына сәйкес белгілі бір қаржылық және қаржылық емес келісімдер бар, олар 2024 жылғы 31 желтоқсанда және 2023 жылғы 31 желтоқсанда сақталмады. Қарызды мерзімінен бұрын талап ету құқығына байланысты қысқа мерзімді деп жіктелді. 2024 жылдың ішінде Топ негізгі борыш пен пайыздарды төлеу бойынша өз міндеттемелерін орындады.

2025 жылғы қаңтарда «Алайғыр» БК» ЖШС Халық Банкінен қарызды толық мерзімінен бұрын өтеді.

ЕҚҚДБ-ден алынған қарыз

«ШалқияЦинк ЛТД» АҚ еншілес ұйымы арқылы Топтың ЕҚДБ-дан 2025 жылдан бастап тең жартыжылдық төлемдермен және 2021 жылдан бастап жартыжылдық төлемдермен пайыздарды өтей отырып, SOFR + жылдық 2,5% мөлшерлемесі бойынша 175 миллион АҚШ доллары сомасына кредиттік желісі бар.

Шарттың талаптарына сәйкес Топ келісімнің бүкіл қолданылу мерзімі ішінде ковенанттарды сақтауға тиіс. 2024 жылдың және 2023 жылдың ішінде Топ тау-кен байыту комбинатын салуға келісімшарт, қалдық қоймасын салу туралы шарт, инфрақұрылымы бар жерүсті кешенін салу туралы шарт және тау-кен жабдықтарын жеткізуге арналған келісімшарт жасасу бөлігінде келісімшарттық міндеттеменің талаптарын сақтамады.

2024 жылғы 18 желтоқсанда ЕҚҚДБ-мен жасалған шарт мерзімінен бұрын бұзылды және 124.158 мың АҚШ доллары сомасына есептелген сыйақыны қоса алғанда (баламасы 64.804 миллион теңге) қарыз толығымен өтелді.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай Топ, жоғарыда аталғандарды қоспағанда, қарыздар бойынша барлық қаржы және қаржылық емес ковенанттарды орындады.

Қордың және Топтың еншілес ұйымдары қарыздарының баланстық құны төменде берілген:

Миллион теңгемен	2024 жыл	2023 жыл
ҚМГ ҰК және оның еншілес ұйымдары	3.261.602	3.281.937
ҚТЖ ҰК және оның еншілес ұйымдары	1.650.814	1.348.931
Qazaq Gaz және оның еншілес ұйымдары	396.116	375.947
Қор	368.455	346.741
«Түркістан БГҚ» ЖШС	275.017	156.521
Самұрық-Энерго және оның еншілес ұйымдары	253.055	190.448
KEGOC және оның еншілес ұйымдары	161.581	163.535
Қазақтелеком және оның еншілес ұйымдары	108.399	248.820
ЕМАЭС-2	100.744	97.017
ҚАӨ ҰАК және оның еншілес ұйымдары	44.228	86.252
ТКС ҰТК және еншілес ұйымдары	20.365	66.772
Қордың өзге де еншілес ұйымдары	27.792	981
Барлық берілген қарыздар	6.668.168	6.363.902

Қарыздардағы өзгерістер былайша көрсетілген:

Миллион теңгемен	2024 жыл	2023 жыл
1 қаңтарға арналған сальдо	6.363.902	6.667.675
Ақша қаражатымен алынды*	1.455.334	1.218.171
Есептелген сыйақы	408.497	465.318
Дисконт	(32.829)	(1.090)
Капиталға айналдырылған сыйақы (8-ескертпе)	72.229	64.557
Төленген сыйақы	(452.254)	(503.416)
Негізгі борышты төлеу*	(1.759.390)	(1.535.865)
Қарыздардың есебінен негізгі құралдарды сатып алу	67.738	114.106
Сатуға немесе Акционерге бөлуге арналған деп жіктелген активтерге аудару (7-ескертпе)	(48.170)	(187)
Дисконт амортизациясы	26.729	19.948
Валютаны қайта есептеу	584.795	(132.183)
Қарыз бойынша міндеттемелерді мойындауды тоқтату (31-ескертпе)	(48.442)	(4.377)
Кәсіпорындарды біріктіру арқылы сатып алу (5-ескертпе)	29.118	–
Басқасы	911	(8.755)
31 желтоқсанға сальдо	6.668.168	6.363.902

* Сомалар ақша қаражатының қозғалысуы туралы шоғырландырылған есептің қаржылық қызметінде көрсетілген ақша ағынына сәйкес келмейді, өйткені олар сатуға арналған деп жіктелген активтермен байланысты міндеттемелерге қатысты өзгерістерді қамтымайды.

20. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҮКІМЕТІНІҢ ҚАРЫЗДАРЫ

31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қазақстан Республикасы Үкіметінің қарыздары төменде көрсетілгенді қамтыды

Миллион теңгемен	Өтеу күні	Тиімді сыйақы мөлшерлемесі	2024 жыл	2023 жыл
Ұлттық қордың активтері есебінен Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі сатып алған облигациялар	2026-2063	5,56%-15,25%	1.053.179	836.941
Қазақстан Республикасының Үкіметінен қарыздар	2029-2053	5,96-11,59%	33.893	35.905
			1.087.072	872.846
12 ай бойы өтеуге жататын соманы шегергенде			(12.204)	(11.028)
12 айдан кейін өтелуге жататын сомалар			1.074.868	861.818

Қазақстан Республикасы Үкіметінің қарыздарындағы өзгерістер былайша көрсетілген:

Миллион теңгемен	2024 жыл	2023 жыл
1 қаңтарға арналған сальдо	872.846	683.604
Ақша қаражатымен алынды	238.256	336.309
Есептелген сыйақы	11.787	13.758
Капиталға айналдырылған сыйақы (8-ескертпе)	34.869	19.621
Дисконт (18.8-ескертпе)	(49.204)	(177.932)
Төленген пайыздар*	(44.636)	(26.696)
Негізгі борышты төлеу*	(7.097)	(891)
Дисконт амортизациясы	30.251	25.073
31 желтоқсанға сальдо	1.087.072	872.846

* Қордың кейбір қарыздары бойынша ақшалай төлемдері операциялық қызметтен болған ақша ағындарына қосылған, өйткені бұл қарыздар активтерді басқару шеңберінде Қордың негізгі қызметінің бір бөлігі болып табылады.

ҚР Ұлттық Банкі сатып алған облигациялар

2022 жылғы желтоқсанда жылдық жыл сайынғы купоны 7,37% мөлшеріндегі 542.863 миллион теңге сомаға Қор облигацияларының шығарылымы тіркелді. 2024 жылдың ішінде Қор елдің транзиттік және экспорттық әлеуетін арттыруға бағытталған «Достық-Мойынты» теміржол учаскесінің екінші жолының құрылысын қаржыландыру мақсатында 163.969 миллион теңге сомасына (2023 жыл: 173.709 миллион теңге) облигацияларды орналастырды. Облигацияларды ҚР Ұлттық Банкі Ұлттық Қор қаражатының есебінен сатып алды. Алынған қаражаттың әділ құны 130.444 миллион теңге (2023 жылы: 135.274 миллион теңге) болды. Номиналдық және әділ құн арасындағы 33.525 миллион теңге мөлшеріндегі (2023 жыл: 38.435 миллион теңге) айырма капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте Үкіметтен алынған қарыздар бойынша дисконт ретінде танылды (18.8-ескертепте).

2024 жылдың ішінде, Қор жыл сайынғы купоны жылдық 9,25% мөлшеріндегі 74.287 миллион теңге жалпы сомаға облигацияларды орналастырды. Облигацияларды ҚР Ұлттық Банкі Ұлттық Қор қаражатының есебінен сатып алды. Осы облигацияларды сатудан түскен қаражат «Талдықорған-Үшарал» магистральдық газ құбырының құрылысын қаржыландыруға бағытталды. Алынған қаражаттың әділ құны 58.608 миллион теңгені құрады. Облигациялардың номиналды және әділ құн арасындағы 15.679 миллион теңге мөлшеріндегі айырма капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте Үкіметтен алынған қарыздар бойынша дисконт ретінде танылды (18.8-ескертпе).

Үкіметтен алынған басқа да қарыздар

2023 жылдың ішінде «2023-2025 жылдарға арналған республикалық бюджет туралы» 2022 жылғы 1 желтоқсандағы ҚР Заңына сәйкес Қор ҚР Қаржы министрлігінен 0,05% пайыздық мөлшерлемен және 30 жыл өтеу мерзімімен 162.600 миллион теңге мөлшерінде қарыз алды. Алынған қаражаттың әділ құны 23.103 миллион теңгені құрады. Номиналды және әділ құн арасындағы 139.497 миллион теңге мөлшеріндегі айырмашылық капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте Үкіметтен алынған қарыздар бойынша дисконт ретінде танылды (18.8-ескертпе).

21. РЕЗЕРВТЕР

31 желтоқсандағы жағдай бойынша резервтер мыналарды қамтыды:

Миллион теңгемен	Активтердің шығуы бойынша міндеттеме-лер	Қоршаған ортаға келтірген шығыны үшін міндеттеме-лер бойынша резерв	Салықтар бойынша резерв	Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету резерві	Басқалары	Жиыны
2023 жылғы 1 қаңтардағы резерв	275.080	87.984	14.272	87.737	97.257	562.330
Есептілік валютасын қайта есептеу	(1.506)	(1.062)	(44)	(1.507)	(1.109)	(5.228)
Есеп бағалауларын қайта қарау	6.162	(1.350)	(548)	–	(155)	4.109
Сатуға немесе Акционерге бөлуге арналған деп жіктелген активтермен байланысты міндеттемелерге аударымдар (7-ескертпе)	–	–	–	(115.362)	–	(115.362)
Кәсіпорындарды біріктіру кезіндегі түсімдер	4.346	–	–	–	–	4.346
(5-ескертпе)	26.137	2.926	–	1.536	162	30.761
Дисконт сомасына ұлғайту	67.092	3.796	787	40.476	58.561	170.712
Бір жылғы резерв	(1.616)	(5.168)	(366)	(11.532)	(26.257)	(44.939)
Резервті пайдалану	(367)	(4.619)	(5.651)	(1.348)	(29.609)	(41.594)
Басқа да өзгерістер	–	–	–	–	2.380	2.380
2023 жылғы 31 желтоқсанға резерв	375.328	82.507	8.450	–	101.230	567.515
Есептілік валютасын қайта есептеу	11.879	9.137	158	–	8.845	30.019
Есеп бағалауларын қайта қарау	(21.412)	(254)	–	–	(14)	(21.680)
Сатуға немесе Акционерге бөлуге арналған деп жіктелген активтермен байланысты міндеттемелерге аударымдар (7-ескертпе)	(10.652)	–	(681)	–	–	(11.333)
Кәсіпорындарды біріктіру кезіндегі түсімдер (5-ескертпе)	106	–	–	–	333	439
Дисконт сомасына ұлғайту	33.409	1.650	–	–	164	35.223
Бір жылғы резерв	7.213	4	721	–	25.215	33.153
Резервті пайдалану	(2.818)	(6.139)	(124)	–	(33.126)	(42.207)
Пайдаланылмаған сомаларды түзету	(1.333)	(3.954)	(4.399)	–	(4.437)	(14.123)
Өзге қаржылық міндеттемелердің құрамына аударымдар және қайта жіктеулер (23-ескертпе)	–	–	–	–	(4.742)	(4.742)
Басқа да өзгерістер	1.868	(1.868)	–	–	–	–
2024 жылғы 31 желтоқсанға резерв	393.588	81.083	4.125	–	93.468	572.264

активтерді және 14-15 жыл мерзімімен 55.839 миллион теңге мөлшерінде жалдау бойынша міндеттемені мойындады.

2024 жылы Топ жалпы құны 178.590 миллион теңге және жылдық 13,75-14,50% пайыздық мөлшерлемесі бар 2.000 бірлік көлемінде платформа-вагондарын, 157 бірлік көлемінде жолаушылар вагондарын және 3 бірлік көлемінде электр пойыздарын жалға алуға шарттар жасасты, оның 7%-10%-ын мемлекет субсидиялайды.

2024 жылдың ішінде осы шарттар шеңберінде Топ 373 бірлік көлемінде платформа-вагондарын, 50 бірлік көлемінде жолаушылар вагондарын және 1 электропоезды алды және 32-40 жыл мерзімімен 48.849 миллион теңге мөлшерінде пайдалану құқығы нысанындағы активтерді және 15 жыл мерзімімен 24.635 миллион теңге мөлшерінде жалдау бойынша міндеттемені мойындады.

Топ жалға алушы ретінде болады. 2024 жылғы шарттар бойынша негізгі борышты төлеудің жеңілдік кезеңі 5 жылды құрайды.

Топтың «Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ-мен жалдау шарттарының талаптары «Борыштық төлемдерді ақша ағындарымен жабу коэффициенті» қаржылық коэффициентін (ковенантты) орындауды көздейді. 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бұл талап орындалды.

Бұдан басқа, Топтың «Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ-мен жалдау шарттарына байланысты талаптар: ерікті таратуды жүзеге асыру жолымен құқықтық мәртебесін өзгерту; активтердің баланстық құнының 10-25%-нан асатын мәмілені немесе бірнеше мәмілені жасау; лизинг заттарын немесе олардың бөліктерін қосалқы лизингке беру жөніндегі шектеулерге байланысты талаптарды қамтиды, бірақ олармен шектелмейді. Жалдау шарттарының талаптарында айқындалған дефолт оқиғалары туындаған жағдайда, лизинг берушінің заттарды даусыз талап етуге құқығы бар.

«Транстелеком» АҚ-мен жалдау шарттары

2024 жыл ішінде Топ ҚТЖ ҰК атынан «Транстелеком» АҚ қауымдасқан ұйымымен байланыс арналарын жалға алу шартын жасады және пайдалану құқығы нысанындағы активтерді және 5 жыл мерзімге 27.261 миллион теңге мөлшерінде жалдау міндеттемесін мойындады.

Жалдау бойынша міндеттемелердегі өзгерістер былайша берілген:

Миллион теңгемен	2024 жыл	2023 жыл
1 қаңтарға арналған сальдо	353.077	621.160
Төленген сыйақы	(33.510)	(48.016)
Негізгі борышты төлеу	(70.148)	(161.898)
Есептелген сыйақы (30-ескертпе)	48.795	58.190
Валютаны қайта есептеу	10.542	(6.876)
Жаңа жалдау шарттары	149.754	168.259
Сатуға немесе Акционерге бөлуге арналған деп жіктелген активтермен байланысты міндеттемелерге аударымдар (7-ескертпе)	(52.434)	(326.780)
Жалдау шартын бұзу	(3.473)	(17.012)
Жалдау шартын түрлендіру	17.137	68.074
Басқасы	(1.520)	(2.024)
31 желтоқсанға сальдо	418.220	353.077

23. БАСҚА ДА ҚАРЖЫЛЫҚ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзге де қаржылық міндеттемелер мыналарды қамтыды:

Миллион теңгемен	2024 жыл	2023 жыл
Әлеуметтік жобаларды қаржыландыру бойынша Акционер алдындағы міндеттемелер	187.097	172.982
Жұмыскерлердің демалыстары мен басқа да сыйақылары бойынша резерв	164.959	154.041
Клиенттердің қаражаты	124.041	80.070
Кепілдік шарттары бойынша міндеттемелер	86.102	34.616
Жұмыскерлерге төлемдер бойынша міндеттемелер	59.689	52.572
Туынды қаржы құралдары	36.327	35.840
РЕПО мәмілелері бойынша міндеттемелер	25.225	9.595
Кредиторлық берешек	16.271	13.997
Жер қойнауын пайдалану құқығын алумен байланысты тарихи шығындар	8.512	9.730
Төленуге жататын дивидендтер	515	1.043
Басқалары	130.685	70.270
Қаржылық міндеттемелердің жиыны	839.423	634.756
Минусы: ағымдағы бөлік	(786.833)	(533.042)
Ұзақ мерзімді бөлік	52.590	101.714

Түрлі әлеуметтік жобаларды қаржыландыру бойынша міндеттемелер

2024 жылы Акционер өкімдерінің негізінде Қор Қоғамдық қор алдындағы міндеттемелерді және 246.394 миллион теңге жалпы сомаға (2023 жылы: 154.927 миллион теңге) түрлі әлеуметтік жобаларды қаржыландыру бойынша міндеттемелерді мойындады (18.4, 18.5-ескертпе).

2024 жылдың ішінде нақты аударылған қаражат 234.987 миллион теңге (2023 жыл: 117.321 миллион теңге) болды.

Туынды қаржы құралдары

2022 жылдың қазан-қараша айларында Топтың еншілес ұйымы ҚТЖ ҰК Societe Generale SA (Франция), Citibank London және J.P. Morgan Securities plc-мен (Ұлыбритания) АҚШ долларында көрсетілген қарыз алудың валюталық тәуекелін басқару мақсатында кросс-валюталық своп мәмілелерін жасады.

ҚТЖ ҰК АҚШ долларының белгіленген сомасына айырбастау үшін швейцар франктерінің белгіленген сомасын төлейді. Швейцар франктерінде осы белгіленген сомаларды төлеу қарыз алудың валюталық тәуекелін басқару болып табылады, өйткені Топтың швейцар франктерінде көрсетілген түсімнің үлесі бар. Бұл туынды қаржы құралдары белгілі бір хеджирлеу қатынастарының бөлігі болып табылмайды.

2024 жылдың ішінде кросс-валюталық своп мәмілелері шеңберінде Топ J. P. Morgan Securities plc.-ден (Ұлыбритания), Societe Generale SA (Франция) және Citibank London 17.675 мың АҚШ доллары (баламасы

8.221 миллион теңге) және 4.541 мың швейцариялық франк (баламасы 2.385 миллион теңге) мөлшерінде ақша қаражатын алды (2023 жыл ішінде: 17.479 мың АҚШ доллары (баламасы

8.146 миллион теңге) және 4.486 мың швейцариялық франк (сәйкесінше баламасы 2.345 миллион теңге).

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Societe Generale SA (Франция), Citibank London және J. P. Morgan Securities plc. (Ұлыбритания) шарттары бойынша 62.268 мың АҚШ доллары (баламасы 32.697 миллион теңге) мөлшерінде пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша ескерілетін туынды қаржы құралдарының әділ құны қаржылық міндеттемелер құрамында танылды (2023 жылғы 31 желтоқсанға: 78.579 мың АҚШ доллары (баламасы 35.719 миллион теңге)).

24. САУДА ӘРІ БАСҚА ДА КРЕДИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК ЖӘНЕ БАСҚА ДА МІНДЕТТЕМЕЛЕР

31 желтоқсандағы жағдай бойынша сауда және басқа да кредиторлық берешек мыналарды қамтыды:

Миллион теңгемен	2024 жыл	2023 жыл
Сауда кредиторлық берешек	1.479.284	1.210.558
Негізгі құралдарды жеткізу үшін кредиторлық берешек	331.011	341.397
Басқа да кредиторлық берешек	40.615	45.660
	1.850.910	1.597.615

31 желтоқсандағы жағдай бойынша сауда кредиторлық берешек келесі валюталарда көрсетілген:

Миллион теңгемен	2024 жыл	2023 жыл
Теңгемен көрсетілген сауда кредиторлық берешек	613.035	649.265
АҚШ долларымен көрсетілген сауда кредиторлық берешек	772.158	470.228
Басқа валюталарда көрсетілген сауда кредиторлық берешек	94.091	91.065
	1.479.284	1.210.558

31 желтоқсандағы жағдай бойынша басқа да міндеттемелер мыналарды қамтыды:

Миллион теңгемен	2024 жыл	2023 жыл
Агенттік келісімдер бойынша міндеттемелер	468.561	496.331
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша міндеттемелер	413.238	339.564
Төленуге жататын басқа да салықтар	178.020	194.576
Мемлекеттік субсидиялар бойынша міндеттемелер	134.795	84.980
Зейнетақы және әлеуметтік аударымдар бойынша міндеттемелер	37.122	31.742
Алынған аванстар және болашақ кезеңдердің кірістері	23.465	21.170
Тауарлық қарыздар бойынша міндеттемелер	–	91.151
Басқалары	22.515	23.138
Басқа да міндеттемелер жиыны	1.277.716	1.282.652
Минусы: ағымдағы бөлік	(1.097.920)	(1.150.318)
Ұзақ мерзімді бөлік	179.796	132.334

Мемлекеттік субсидиялар бойынша міндеттемелер

2020-2024 жылдары Топ «KTZ Express» АҚ, «Жолаушылар тасымалы» АҚ және «Қазтеміртранс» АҚ еншілес ұйымдары арқылы «Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ-мен жылдық пайыздық мөлшерлемесі 3,5%-дан 15%-ға дейінгі платформа-вагондарды, жолаушылар және жүк вагондарын жалға алу шарттарын жасады, оның ішінде жылдық 6%-10%-ын мемлекет субсидиялайды (22-ескертпе). Топ жалға алушы ретінде болады. Қаржы лизингіне пайыздық мөлшерлемелердің бір бөлігін субсидиялау шеңберіндегі мемлекеттік субсидиялар мемлекеттік субсидиялар бойынша міндеттемелер деп танылады және Топ тиісті қаржылық шығындарды танитын кезеңдер ішінде қаржылық кірістерге жатқызылады.

Агенттік келісімдер бойынша міндеттемелер

2023 жыл ішінде Топ жергілікті атқарушы органдармен орта білім беру ұйымдарының объектілерін салуға «Жайлы мектеп» пилоттық ұлттық жобасын (бұдан әрі – «ұлттық жоба») іске асыру жөнінде агенттік келісімдер жасады. Топ 15 ХҚЕС-ке сәйкес агент ретінде әрекет етеді. Агенттік келісімдер бойынша міндеттемелер жергілікті атқарушы органдардан алынған сомаларды білдіреді, оларды Топ бұдан әрі ұлттық жобаға сай орта білім беру ұйымдарының объектілерін салуға жауапты құрылыс компанияларына береді (17-ескертпе).

Тауарлық қарыздар бойынша міндеттемелер

Топ 2023 жылдың 31 желтоқсанына дейін қайтару мерзімімен ANU Energy OEIC Ltd. компаниясынан

886 тонна табиғи уранға тауарлық қарыз алды. 2023 жылғы желтоқсанда Топ 38 тоннаны қайтарып, шартты өтеу мерзімін 2024 жылдың наурыз айының соңына дейін ұзартты. 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша тауарлық қарыз шарты бойынша міндеттемелердің әділ құны 91.151 миллион теңге болды. 2024 жылғы наурызда Топ қалған 848 тонна табиғи уранды қайтарды. Тауарлық қарыздың әділ құны қайтару күніне 86.391 миллион теңге болды, бұл қайтарылған қорлардың құнынан 9.572 миллион теңгеге артық болды. Уран қарыздарын әділ құнға дейін қайта бағалаудан 4.760 миллион теңге мөлшеріндегі пайда, сондай-ақ ANU Energy OEIC Ltd қайтарған 9.572 миллион теңге мөлшеріндегі қарызды есептен шығарудан түскен таза пайда басқа операциялық кірістер ретінде танылды.

25. ТҮСІМ

31 желтоқсанда аяқталатын жылдар ішіндегі түсім мыналарды қамтиды:

Миллион теңгемен	2024 жыл	2023 жыл
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім:		
Шикі мұнай сату	4.670.749	4.614.945
Мұнай өнімдерін сату	2.591.958	2.679.801
Теміржолмен жүк тасымалдары	1.869.783	1.677.659
Уран өнімін сату	1.715.172	1.391.438
Тазартылған алтынды өткізу	1.260.191	812.527
Қайта өңделген газ өнімін сату	1.090.795	987.297
Телекоммуникациялық қызметтер	732.107	668.530
Электрлік кешен	595.239	448.999
Мұнай мен газ тасымалдау	384.657	319.978
Алыс-беріс мұнайын қайта өңдеу	258.530	248.058
Электр энергиясын тасымалдау	237.308	197.436
Жолаушылар темір жол тасымалы	114.989	105.570
Авиатасымалдаулар	78.011	548.804
Пошта қызметтері	34.762	31.724
Қаржылық қызметтерден түскен кіріс және комиссиялар	21.325	19.323
Тест өнімін сату (7-ескертпе)	20.001	63.427
Басқа да кіріс	611.323	481.527
	16.286.900	15.297.043
Жалға беруден түскен кіріс	97.509	88.283
Пайыздық кіріс	48.657	48.679
	16.433.066	15.434.005

Миллион теңгемен	2024 жыл	2023 жыл
Географиялық нарық		
Қазақстан	7.124.816	5.981.665
Біріккен Араб Әмірліктері	1.883.385	223.626
Швейцария	1.853.827	1.677.592
Қытай	1.358.396	1.169.095
Румыния	1.250.539	1.334.672
Басқа да елдер	2.815.937	4.910.393
	16.286.900	15.297.043

26. ӨТКІЗІЛГЕН ӨНІМНІҢ ЖӘНЕ КӨРСЕТІЛГЕН ҚЫЗМЕТТЕРДІҢ ӨЗІНДІК ҚҰНЫ

31 желтоқсанда аяқталған жылдар ішінде сатылған өнім мен көрсетілген қызметтердің өзіндік құны мыналарды қамтыды:

Миллион теңгемен	2024 жыл	2023 жыл (пересчитано)
Материалдар мен қорлар	6.977.225	6.455.824
Әлеуметтік салық пен аударымдарды қоса алғанда, жалақы бойынша шығыстар	1.901.661	1.692.434
Тозу, тауысылу және амортизация	1.176.681	1.164.654
Отын және энергия	488.309	550.822
Алынған өндірістік қызметтер	423.161	417.286
Жөндеу және қызмет көрсету	385.966	389.665
Әлеуметтік салық пен әлеуметтік аударымдардан басқа, салықтар	221.018	202.551
Пайдалы қазбаларды өндіруге салынатын салық	186.326	195.212
Көлік қызметтері	170.564	138.573
Қысқа мерзімді жалдау	107.755	118.566
Пайыздық шығыстар	58.806	58.777
Байланыс қызметтері	47.890	49.145
Күзет қызметтері	41.132	38.638
Басқасы	308.145	299.642
	12.494.639	11.771.789

27. ЖАЛПЫ ЖӘНЕ ӘКІМШІЛІК ШЫҒЫСТАР

31 желтоқсанда аяқталған жылдар ішіндегі жалпы және әкімшілік шығыстар мыналарды қамтыды:

Миллион теңгемен	2024 жыл	2023 жыл
Әлеуметтік салық пен аударымдарды қоса алғанда, жалақы бойынша шығыстар	301.944	271.307
Әлеуметтік салық пен әлеуметтік аударымдардан басқа, салықтар	33.678	28.834
Аудиторлық және кеңес беру қызметтері	32.754	33.038
Тозу және амортизация	32.112	32.905
Демеушілік көмек және қайырымдылық	30.640	6.741
Бөгде ұйымдардың өзге қызметтері	30.043	26.139
Жөндеу және қызмет көрсету	11.097	11.469
Іссапар шығыстары	9.067	8.519
Әлеуметтік төлемдер және әлеуметтік сала объектілерін ұстау	7.649	6.612
Коммуналдық шығыстар және ғимараттарды күтіп ұстау	6.254	4.536
Қысқа мерзімді жалдау	5.587	5.251
Сақтандыру	4.473	4.658
Кәсіптік оқыту және біліктілікті арттыру шығыстары	4.401	3.905
Көлік қызметтері	3.091	3.020
Байланыс қызметтері	2.383	2.452
Банктердің қызметтері	1.904	2.113
Басқасы	50.326	74.882
	567.403	526.381

28. ТАСЫМАЛДАУ ЖӘНЕ ӨТКІЗУ ШЫҒЫСТАРЫ

31 желтоқсанда аяқталған жылдар ішіндегі тасымалдау және сату бойынша шығыстар мыналарды қамтыды:

Миллион теңгемен	2024 жыл	2023 жыл
Тасымалдау	509.246	488.491
Рента салығы	139.656	138.986
Кеден алымы	127.369	115.965
Әлеуметтік салық пен аударымдарды қоса алғанда, жалақы бойынша шығыстар	27.572	28.634
Агенттерге комиссиялық сыйақылар және жарнама	23.400	31.560
Тозу және амортизация	20.165	19.085
Жалдау төлемдері	10.033	9.265
Басқасы	43.694	38.512
	901.135	870.498

29. ҚҰНСЫЗДАНУ ШЫҒЫНЫ

31 желтоқсанда аяқталатын жылдар ішіндегі шығын мыналарды қамтиды:

Миллион теңгемен	2024 жыл	2023 жыл
Негізгі құралдардың, барлау және бағалау бойынша активтердің, материалдық емес активтердің құнсыздануы (8, 9, 10-ескертпелер)	126.502	262.167
Өтелуге жататын ҚҚС-тың құнсыздануы, нетто	13.142	27.606
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларға инвестициялардың құнсыздануы (11-ескертпе)	4.420	5.073
Ұзақ мерзімді активтер және олардың құрылысы үшін берілген ұзақ мерзімді аванстардың құнсыздануы/(қалпына келуі)	(13.270)	27.490
Басқасы	7.202	3.471
	137.996	325.807

31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы негізгі құралдардың, барлау және бағалау активтерінің және материалдық емес активтердің құнсыздануы мыналарды қамтиды:

Миллион теңгемен	2024 жыл	2023 жыл
Су тұщыландыру зауыты	70.521	–
№ 3 энергия блогының аяқталмаған құрылыс объектілері (4-ескертпе)	18.524	13.216
Абай жобасы	17.703	–
МТС	7.848	–
Қайран және Ақтоты жобасы	3.953	74.255
ҚМГИ АҚГБ (4-ескертпе)	1.010	97.636

Миллион теңгемен	2024 жыл	2023 жыл
Жеңіс жобасы	–	40.244
Лиман жобасы	–	8.847
Ereymentau Wind Power активтері (4-ескертпе)	–	4.913
Оңтүстік Өріктау жобасы	–	4.876
СПБУ (4-ескертпе)	(16.189)	–
Газ турбиналы электр станциясының және су дайындау активтері (KUS) (4-ескертпе)	(9.877)	–
Басқалары	33.009	18.180
	126.502	262.167

Тұзсыздандыру зауытының құнсыздануы

Маңғыстау облысын әлеуметтік-экономикалық дамытудың 2021-2025 жылдарға арналған кешенді жоспары шеңберінде Жаңаөзен қаласының тұрғындарын ауыз сумен қамтамасыз ету мақсатында Топтың еншілес компаниясы «Ak Su KMG» ЖШС Жаңаөзен қаласында теңіз суын тұщылату зауытын және жеткізуші инфрақұрылымды салуға кірісті. Топ аталған объектінің өтелетін құны нөлге тең деп есептейді және тиісінше 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 70.521 миллион теңге сомасына құрылысқа жұмсалған шығыстардың құнсыздануын мойындады және 2023 жылы осы тұзсыздандыру зауытының объектісін салуға берілген аванс бойынша 17.324 миллион теңге сомасына есептелген резервті қалпына келтірді.

Барлау және бағалау бойынша активтердің құнсыздануы

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылы Топ бұрғылаудың теріс нәтижелеріне және ұңғымада көмірсутекті шикізаттың жоқтығына байланысты «Абай» жобасы бойынша барлау және бағалау жөніндегі активтердің құнсыздануынан 17.703 миллион теңге мөлшерінде шығынды мойындады.

2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылы Топ бұрғылаудың теріс нәтижелеріне байланысты (ұңғымада көмірсутектердің жоқтығы) «Жеңіс» жобасы бойынша барлау және бағалау жөніндегі активтердің құнсыздануынан 40.244 миллион теңге мөлшерінде шығынды мойындады.

2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылы Топ ҚР Энергетика министрлігінен жер қойнауының аталған учаскелеріне қатысты жер қойнауын пайдалану құқығын тоқтату туралы хабарламаны алуға байланысты «Қайран және Ақтоты» жобасы бойынша барлау және бағалау активтерінің құнсыздануынан 74.255 миллион теңге мөлшерінде шығынды мойындады.

2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылы Жер қойнауын пайдалану келісімшарты мерзімінің аяқталуына байланысты «Өріктау» жобасы бойынша барлау және бағалау жөніндегі активтердің құнсыздануынан 4.876 миллион теңге мөлшерінде шығынды мойындады.

30. ҚАРЖЫЛЫҚ ШЫҒЫНДАР

31 желтоқсанда аяқталатын жылдар ішіндегі қаржы шығындары мыналарды қамтыды:

Миллион теңгемен	2024 жыл	2023 жыл
Қарыздар және шығарылған борыштық бағалы қағаздар бойынша пайыздар	438.025	520.793
Жалдау пайыздары бойынша міндеттемелер (22-ескертпе)	51.829	58.190
Резервтер және өзге де берешектер бойынша дисконт сомасына ұлғайту	39.375	43.101
Пайда/шығын арқылы әділ құны бойынша ескерілетін қаржы активтерін қайта бағалаудан болған шығын	5.910	45.374
Нарықтық мөлшерлемелерден төмен мөлшерлемелер бойынша активтер бойынша дисконт	1.466	12.520
Қаржылық кепілдіктерді мойындау шығыстары	6	1.695
Басқасы	37.807	28.274
	574.418	709.947

31. ҚАРЖЫЛЫҚ КІРІС

31 желтоқсанда аяқталған жылдар ішіндегі қаржылық кіріс мыналарды қамтиды:

Миллион теңгемен	2024 жыл	2023 жыл
Кредиттік мекемелердегі қаражат және ақша қаражаты мен оның баламалары бойынша сыйақы	343.120	309.175
Қарыздар және қаржы активтері бойынша пайыздық кіріс	111.384	108.890
Қарызды мойындауды тоқтату (19-ескертпе)	48.442	4.377
Пайда/шығын арқылы әділ құны бойынша ескерілетін қаржы активтерін қайта бағалаудан болған кіріс	31.316	47.041
Қаржылық міндеттемелер бойынша сыйақы мөлшерлемесін субсидиялаудан түскен кірістер	28.019	2.220
Қарыз беру жөніндегі міндеттемелерді есептен шығарудан түсетін кіріс	10.462	–
Берілген кепілдіктер бойынша кіріс	8.538	2.513
Нарықтық мөлшерлемелерден төмен мөлшерлемелер бойынша міндеттемелер бойынша дисконт	8.123	1.090
Басқасы	16.177	11.058
	605.581	486.364

32. БІРЛЕСКЕН КӘСІПОРЫНДАР МЕН ҚАУЫМДАСҚАН КОМПАНИЯЛАРДЫҢ ПАЙДАСЫНДАҒЫ ҮЛЕС, НЕТТО

31 желтоқсанда аяқталған жылдар ішіндегі бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың пайдасындағы / (шығынындағы) үлесі мыналарды қамтиды:

Миллион теңгемен	2024 жыл	2023 жыл
Бірлескен кәсіпорындар		
«Азиялық газқұбыры» ЖШС	325.723	268.632
«Теңізшевройл» ЖШС	303.480	340.884
«Бейнеу-Шымкент газ құбыры» ЖШС	44.983	52.927
Мангистау Инвестментс Б.В.	35.726	38.255
«КС Energy Group» ЖШС*	27.288	–
«Petrosun» ЖШС	26.238	46.567
«Қазгермұнай» БК» ЖШС	25.336	20.983
«Семізбай-У» ЖШС	21.741	13.025
«Қазақстан-Қытай мұнай құбыры» ЖШС	20.844	18.720
«КазРосГаз» ЖШС	19.157	32.324
«Үлбі ТВС» ЖШС	(6.634)	5.677
Ural Group Limited BVI	(8.961)	(47.006)
Басқалары	350	36.598
	835.271	827.586

Қауымдасқан компаниялар		
«Каспий құбыр консорциумы» АҚ	81.525	64.358
«КАТКО» БК» ЖШС	80.249	33.315
«Казцинк» ЖШС	64.381	(50.868)
«Оңтүстік тау-кен химия компаниясы» БК» ЖШС	47.910	34.171
Басқалары	39.510	36.517
	313.575	117.493
	1.148.846	945.079

* «КС Energy Group» ЖШС «PETROSUN» ЖШС-ның ағымдағы қызметіне ұқсас, қатысушылардың құрамы және басқару тетіктері бірдей талаптарда құрылған. «PETROSUN» ЖШС қызметі кезең-кезеңімен «КС Energy Group» ЖШС-ға ауыстырылады деп жоспарлануда.

33. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР

2024 жылғы 31 желтоқсанға 248.343 миллион теңге сомадағы табыс салығы бойынша алдын ала төлем (2023 жылы: 190.850 миллион теңге) негізінен корпоративтік табыс салығын білдіреді. 2024 жылғы 31 желтоқсанға 24.942 миллион теңге сомадағы табыс салығы бойынша міндеттемелер (2023 жылы: 38.834 миллион теңге) негізінен корпоративтік табыс салығын білдіреді.

31 желтоқсанда аяқталатын жылдар ішіндегі табыс салығы бойынша шығыстар мыналарды қамтыды:

Миллион теңгемен	2024 жыл	2023 жыл (қайта есептелген)
Ағымдағы табыс салығы бойынша шығыстар		
Корпоративтік табыс салығы («КТС»)	637.507	610.694
Дивидендтер мен сыйақылар бойынша төлем көзінен ұсталатын салық	88.166	92.630
Жер қойнауын пайдалануға салынатын баламалы салық	2.628	–
Үстеме пайда салығы	1.360	838
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша шығыс/(үнемділік)		
Корпоративтік табыс салығы («КТС»)	217.721	70.659
Дивидендтер мен сыйақылар бойынша төлем көзінен ұсталатын салық	(27.554)	(33.376)
Үстеме пайда салығы	5.734	(10.392)
Табыс салығы бойынша шығыстар	925.562	731.053

Бухгалтерлік пайдадан бастап табыс салығы бойынша шығыстарға табыс салығының нормативтік мөлшерлемесі бойынша табыс салығын есептегенге дейін есептелген табыс салығы бойынша шығыстарды салыстыру 31 желтоқсанда аяқталатын жылдар ішінде (2024 және 2023 жылдары 20%) былайша көрсетіліп отыр:

Миллион теңгемен	2024 жыл	2023 жыл (қайта есептелген)
Табыс салығын есепке алғанға дейін жалғасатын қызметтен түскен пайда	4.238.577	2.861.353
Заңнамада белгіленген 20% мөлшерлемесі бойынша табыс салығының теориялық шығыстары	847.715	572.271
Есептен шығарылмайтын баптардың салық әсері	149.874	86.891
Кейінге қалдырылған салық бойынша мойындалмаған активтердегі өзгеріс	34.215	(28.542)
Корпоративтік табыс салығының әртүрлі мөлшерлемелерінің әсері	61.696	74.413
Үстеме пайда салығы	9.722	(9.554)
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың салық салынбайтын пайдадағы үлесі	(179.716)	(133.736)
Шығу тобына қатысты кейінге қалдырылған салық міндеттемесін тану (7-ескертпе)	42.758	–
Басқа да айырмалар	(40.702)	169.310
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстардың жиынтығы	925.562	731.053

Топтың еншілес ұйымдары: ҚМГ Қашаған Б.В. және ҚМГ Қарашығанақ 1997 жылғы Салық кодексі бойынша тұрақтандырылған салық режимін көздейтін Өнімді бөлу туралы келісімге және Өнімді бөлу туралы түпкілікті келісімге ие, ол жоғарыда көрсетілген келісімдердің қолданылу кезеңі ішінде қолданылуы тиіс. Тұрақтандырылған салық режимін қолданудың ең үлкен салықтық әсері - салық салынатын пайдаға 30% табыс салығының салық мөлшерлемесін қолдану.

Нидерландтар, Румыния және Швейцария сияқты юрисдикциялардағы компаниялар үшін табыс салығының мөлшерлемелері 11,89%-дан 25,8%-ға дейін құрайды.

Активтер мен міндеттемелерді есептеу үшін салық негізімен шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілген сома арасындағы уақытша айырмаларға есептік күні қолданылған заңмен белгіленген салық мөлшерлемесін қолдану арқылы есептелген 31 желтоқсанға кейінге қалдырылған салық сальдосы мыналарды қамтиды:

	2024 жыл			
	Корпора-тивтік табыс салығы	Жер қойнауын пайдалануға баламалы салық	Төлем көзінен ұсталатын салық	Жиыны
Миллион теңгемен				
Кейінге қалдырылған салық бойынша активтер				
Негізгі құралдар	27.617	–	–	27.617
Ауыстырылған салық шығындары	789.846	–	–	789.846
Жұмыскерлерге қатысты есептелген міндеттемелер	26.979	–	–	26.979
Қаржы активтері бойынша күтілетін кредиттік шығындар	46.672	–	–	46.672
Қоршаған ортаны ластағаны үшін міндеттемелер бойынша резерв	80.614	–	–	80.614
Жалдау бойынша міндеттемелер	26.213	–	–	26.213
Басқасы	118.122	4.291	–	122.413
Минусы: кейінге қалдырылған салық бойынша танылмаған активтер	(603.415)	–	–	(603.415)
Минусы: кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелермен есепке алынған кейінге қалдырылған салық бойынша активтер	(395.348)	–	–	(395.348)
Кейінге қалдырылған салық бойынша активтер	117.300	4.291	–	121.591
Кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелер				
Негізгі құралдар	1.895.535	230	–	1.895.765
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың бөлінбеген пайдасы	–	–	634.427	634.427
Пайдалану құқығы нысанындағы актив	33.641	–	–	33.641
Шығу тобына қатысты кейінге қалдырылған салық міндеттемесі (7-ескертпе)	42.758	–	–	42.758
Басқасы	56.534	–	–	56.534
Минусы: кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелермен есепке алынған кейінге қалдырылған салық бойынша активтер	(395.348)	–	–	(395.348)
Кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелер	1.633.120	230	634.427	2.267.777
Кейінге қалдырылған салық бойынша таза міндеттемелер	(1.515.820)	4.061	(634.427)	(2.146.186)

2023 жыл (қайта есептелген)				
Миллион теңгемен	Корпоративтік табыс салығы	Жер қойнауын пайдалануға баламалы салық	Төлем көзінен ұсталатын салық	Жиыны
Кейінге қалдырылған салық бойынша активтер				
Негізгі құралдар	28.225	–	–	28.225
Ауыстырылған салық шығындары	839.623	–	–	839.623
Жұмыскерлерге қатысты есептелген міндеттемелер	27.136	–	–	27.136
Қаржы активтері бойынша күтілетін кредиттік шығындар	61.364	–	–	61.364
Қоршаған ортаны ластағаны үшін міндеттемелер бойынша резерв	81.887	–	–	81.887
Жалдау бойынша міндеттемелер	19.615	–	–	19.615
Басқасы	128.342	10.334	–	138.676
Минусы: кейінге қалдырылған салық бойынша танылмаған активтер	(569.200)	–	–	(569.200)
Минусы: кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелермен есепке алынған кейінге қалдырылған салық бойынша активтер	(518.947)	–	–	(518.947)
Кейінге қалдырылған салық бойынша активтер	98.045	10.334	–	108.379
Кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелер				
Негізгі құралдар	1.610.181	539	–	1.610.720
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың бөлінбеген пайдасы	–	–	571.270	571.270
Пайдалану құқығы нысанындағы актив	24.612	–	–	24.612
Шығу тобына қатысты кейінге қалдырылған салық міндеттемесі (7-ескертпе)	–	–	–	–
Басқасы	68.850	–	–	68.850
Минусы: кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелермен есепке алынған кейінге қалдырылған салық бойынша активтер	(518.947)	–	–	(518.947)
Кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелер	1.184.696	539	571.270	1.756.505
Кейінге қалдырылған салық бойынша таза міндеттемелер	(1.086.651)	9.795	(571.270)	(1.648.126)

31 желтоқсанда аяқталған жылдарға кейінге қалдырылған салық бойынша таза міндеттемелердегі өзгерістер былайша берілген:

2024 жыл				
Миллион теңгемен	Корпора-тивтік табыс салығы	Жер қойнауын пайдалануға баламалы салық	Төлем көзінен ұсталатын салық	Жиыны
1 қаңтарға арналған сальдо	1.086.650	(9.795)	571.270	1.648.125
Есептілік валютасын қайта есептеу	84.231	–	90.711	174.942
Басқа да жиынтық кірісте көрсетілді	(2.800)	–	–	(2.800)
Кәсіпорындарды біріктіру кезіндегі түсімдер (5-ескертпе)	142.552	–	–	142.552
Капиталда көрсетілді	1.621	–	–	1.621
Сатуға немесе Акционерге бөлуге арналған деп жіктелген активтерге аудару (7-ескертпе)	(14.155)	–	–	(14.155)
Пайда мен шығында көрсетілген	217.721	5.734	(27.554)	195.901
31 желтоқсанға сальдо	1.515.820	(4.061)	634.427	2.146.186

2023 жыл (қайта есептелген)				
Миллион теңгемен	Корпора-тивтік табыс салығы	Жер қойнауын пайдалануға баламалы салық	Төлем көзінен ұсталатын салық	Жиыны
1 қаңтарға арналған сальдо	953.535	597	615.747	1.569.879
Есептілік валютасын қайта есептеу	(4.877)	–	(11.101)	(15.978)
Басқа да жиынтық кірісте көрсетілді	1.743	–	–	1.743
Кәсіпорындарды біріктіру кезіндегі түсімдер (5-ескертпе)	48.754	–	–	48.754
Капиталда көрсетілді				
Сатуға немесе Акционерге бөлуге арналған деп жіктелген активтерге аудару (7-ескертпе)	16.837	–	–	16.837
Пайда мен шығында көрсетілген	70.659	(10.392)	(33.376)	26.891
31 желтоқсанға сальдо	1.086.651	(9.795)	571.270	1.648.126

Кейінге қалдырылған салық активі болашақта соған қатысты актив пайдаланылуы мүмкін салық салынатын пайданың болу ықтималдығы бар дәрежеде ғана танылады. Кейінге қалдырылған салық бойынша активтер оларға байланысты салық жеңілдіктері іске асырылуы мүмкін ықтималдық одан әрі болмайтын сол дәрежеде азайтылады. 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша кейінге қалдырылған салық бойынша мойындалмаған активтер, негізінен, 603.475 миллион теңге (2023 жылғы 31 желтоқсан: 569.200 миллион теңге) сомада ауыстырылған салық шығындарына жатқызылды.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ҚР ауыстырылған салық шығындары салық салу мақсатында олар туындаған сәттен бастап 10 (он) жыл өткеннен кейін мерзімі өтеді.

34. ШОҒЫРЛАНДЫРУ

Мына еншілес ұйымдар осы шоғырландырылған қаржылық есептілікке енгізілді:

	Негізгі қызмет	Тіркелген елі	Иелік ету үлесі	
			2023	жыл
1	«ҚазМұнайГаз» ұлттық компаниясы» АҚ («ҚМГ» ҰК) және еншілес ұйымдары	Мұнай мен газды барлау, өндіру, қайта өңдеу және тасымалдау	Қазақстан	67,42%
2	«QazaqGaz» ұлттық компаниясы» АҚ және еншілес ұйымдары	Табиғи газ бен газ конденсатын барлау, өндіру, тасымалдау, өткізу және сақтау	Қазақстан	100,00%
3	«Қазақстан темір жолы» ұлттық компаниясы» АҚ («ҚТЖ» ҰК) және еншілес ұйымдары	Жолаушылар және жүк тасымалы	Қазақстан	100,00%
4	«Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» АҚ («ҚАӨ ҰАК») және еншілес ұйымдары (18.9-ескертпе)	Уранды, сирек металдарды шығару және өндіру	Қазақстан	62,99%
5	«Самұрық-Энерго» АҚ («Самұрық-Энерго») және еншілес ұйымдары	Электр және жылу энергиясын өндіру	Қазақстан	100,00%
6	«Электр желілерін басқару жөніндегі Қазақстан компаниясы» АҚ («KEGOC») және еншілес ұйымдары	Электр энергиясын беру	Қазақстан	85,00%
7	«Қазпошта» АҚ және еншілес ұйымдары	Почта және қаржылық қызмет	Қазақстан	100,00%
8	«Қазақтелеком» АҚ («ҚТК») және еншілес ұйымдары	Телекоммуникациялар қызметі	Қазақстан	80,85%
9	«Эйр Астана» АҚ («Эйр Астана») және оның еншілес ұйымдары (7-ескертпе)	Авиатасымалдаулар	Қазақстан	–
10	«Samruk-Kazyna Construction» АҚ және еншілес ұйымдары	Құрылысты және жылжымайтын мүлікті басқару	Қазақстан	100,00%
11	«Тау-кен Самұрық» ұлттық тау-кен компаниясы» АҚ («ТКС ҰТК») және еншілес ұйымдары	Қатты пайдалы қазбаларды барлау, өндіру және қайта өңдеу	Қазақстан	100,00%
12	«Samruk-Kazyna Ondeu» ЖШС және еншілес ұйымдары	Химия саласындағы жобаларды әзірлеу және іске асыру	Қазақстан	100,00%
13	«Самұрық-Қазына Инвест» ЖШС және еншілес ұйымдары	Инвестициялық қызмет	Қазақстан	100,00%
14	«Самұрық-Қазына Контракт» ЖШС	Сатып алу қызметін ұйымдастыру	Қазақстан	100,00%
15	«Екібастұз МАЭС-2 станциясы» АҚ	Электр энергиясын өндіру	Қазақстан	100,00%
16	«СҚ Бизнес Сервис» ЖШС және еншілес ұйымдары	Трансформацияны іске асыру бойынша сервистік қызметтер, АТ саласында ақпараттық және сервистік қызметтер	Қазақстан	100,00%
17	«Qazaq Air» АҚ	Авиатасымалдаулар	Қазақстан	100,00%
18	«Қазақстан атом электр станциялары» ЖШС	Электрэнергетикалық сектор компанияларына қызмет көрсету	Қазақстан	100,00%
19	«Kazakhstan Petrochemical Industries Inc.» ЖШС (7-ескертпе)	Мұнай-газ химия өнімін өндіру	Қазақстан	–
20	«Түркістан БГҚ» ЖШС	Электр энергиясын беру, бөлу және сату	Қазақстан	100,00%

	Негізгі қызмет	Тіркелген елі	Иелік ету үлесі	
			2023	жыл
21	«Самғау» Ғылыми-Технологиялық Бастамалар Орталығы ғылыми-технологиялық бастамалар орталығы» жеке қоры	Инновациялық технологиялар, жаратылыстану және техникалық ғылымдар саласындағы өзге де зерттеулер мен эксперименттік әзірлемелер	Қазақстан	100,00%
22	«АЭС Шүлбі ГЭС» ЖШС және оның еншілес ұйымы*	Көтерме сауда нарығында электр энергиясын өндіру және сату	Қазақстан	–
23	«АЭС Өскемен ГЭС» ЖШС*	Көтерме сауда нарығында электр энергиясын өндіру және сату	Қазақстан	–
24	«Көкшетау ЖЭО» ЖШС**	Электр және жылу энергиясын өндіру	Қазақстан	100,00%
25	«Өскемен-Энерго» ЖШС**	Электр және жылу энергиясын өндіру	Қазақстан	100,00%
26	«Семей-Энерго» ЖШС**	Электр және жылу энергиясын өндіру	Қазақстан	100,00%

* 2024 жылғы 14 мамырда Қор Самұрық-Энерго жарғылық капиталына салым ретінде ШГЭС және ӨГЭС-тегі қатысу үлесінің 100%-ын берді.
** 2024 жылғы 24 маусымда тіркелген Қордың жаңа еншілес ұйымдары.

35. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАР ТУРАЛЫ АҚПАРАТТЫ АШУ

«Байланысты тараптар туралы ақпаратты ашу» 24 ХБЕС-ке сәйкес тараптар, егер бір тараптың басқа тарапты бақылауға және қаржылық немесе операциялық шешімдерді қабылдау кезінде басқа тарапқа айтарлықтай ықпал етуге мүмкіндігі болса, байланысты деп есептеледі. Әрбір байланысты тараппен ықтимал қарым-қатынастарды бағалау кезінде қарым-қатынастардың заңгерлік ресімделуіне емес, олардың мәніне көп көңіл бөлінеді.

Байланысты тараптар Топтың негізгі басқарушы персоналын, Топтың негізі басқарушы персоналына біршама қатысу үлесі тікелей немесе жанама түрде тиесілі ұйымды, сондай-ақ Үкімет бақылайтын өзге де кәсіпорындарды қамтиды. Байланысты тараптармен мәмілелер байланысты және үшінші тараптар үшін ұсынылатын тарифтердің негізінде ұсынылған кейбір реттелетін қызметтерді қоспағанда, нарық мөлшерлемелеріне міндетті түрде сәйкес келмейтін тараптардың арасында келісілген талаптарда жүзеге асырылды.

Мына кесте байланысты тараптармен 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жасалған мәмілелердің жалпы сомасын көрсетеді:

Миллион теңгемен		Қауымдасқан компаниялар	Топ қатысушы болып табылатын бірлескен кәсіпорындар	Мемлекет бақылайтын өзге де кәсіпорындар
Сауда және басқа да дебиторлық берешек	2024 жыл	18.906	204.304	112.792
	2023 жыл	25.045	120.512	87.152
оның ішінде сауда және басқа да дебиторлық берешек бойынша ККШ резерві	2024 жыл	(374)	(600)	(284)
		(735)	(872)	(464)
Сауда және басқа да кредиторлық берешек	2024 жыл	128.890	521.199	22.235
	2023 жыл	69.428	440.772	20.746
Тауарлар мен қызметтерді сату	2024 жыл	249.238	706.131	1.867.922
	2023 жыл	132.423	642.987	1.305.296
Тауарлар мен қызметтерді сатып алу	2024 жыл	389.736	2.464.314	176.952
	2023 жыл	294.267	2.517.627	218.691
Басқа да пайда/(шығын), нетто	2024 жыл	12.669	(20.599)	(11.652)
	2023 жыл	2.578	530	(25.079)
Ақша қаражаты мен оның баламалары және кредиттік мекемелердегі қаражат	2024 жыл	2	271	347.941
	2023 жыл	–	331	308.390
оның ішінде ақша қаражаты мен оның баламалары және кредиттік мекемелердегі қаражат бойынша ККШ резерві	2024 жыл	–	–	(17)
		–	–	(2)
Берілген қарыздар	2024 жыл	4.189	95.540	108.912
	2023 жыл	7.124	90.978	39.979
оның ішінде берілген қарыздар бойынша ККЗ резерві	2024 жыл	(912)	(14)	(683)
	2023 жыл	(2.101)	(20)	(1.280)
Алынған қарыздар	2024 жыл	–	15.616	1.351.328
	2023 жыл	3.506	15.492	1.192.634
Басқа да активтер	2024 жыл	46.322	19.204	379.941
	2023 жыл	14.368	43.823	304.771
оның ішінде басқа активтер бойынша құнсыздану резерві	2024 жыл	(21)	–	(345)
	2023 жыл	(50)	–	(189)
Жалдау бойынша міндеттемелер және басқа да міндеттемелер	2024 жыл	52.559	149.652	180.889
	2023 жыл	19.675	143.454	96.259
Байланысты тараптарға есептелген сыйақы	2024 жыл	673	11.645	35.896
		1.379	14.845	56.991
Байланысты тараптар есептеген сыйақы	2024 жыл	5.755	20.160	119.157
	2023 жыл	2.527	17.198	97.109

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 6.602 миллион теңге сомасында (2023 жылғы 31 желтоқсанда: 6.758 миллион теңге) Топтың бірқатар қарыздарына ҚР Үкіметі кепілдік берді.

Негізгі басқарушы персоналға (Директорлар кеңесінің және Қор Басқармасы мен оның еншілес ұйымдарының мүшелері) төленген, қоса беріліп отырған жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте жалпы және әкімшілік шығыстарға қосылған сыйақының жалпы сомасын 2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін 7.687 миллион теңге (2023 жылғы 31 желтоқсан: 7.649 миллион теңге) құрайды. Негізгі басқарушы персоналға төленген сыйақы негізінен келісімшарттарда белгіленген жалақы бойынша шығыстардан және операциялық нәтижелерге қол жеткізуге негізделген өзге де төлемдерден тұрады.

36. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫ, ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТЫ МЕН САЯСАТЫ

Топтың негізгі қаржы құралдары қарыздарды, ҚР Үкіметінен қарыздарды, жалдау бойынша міндеттемелерді, клиенттердің қаражатын, туынды құралдарды, ақша қаражатын және оның баламаларын, берілген қарыздарды, кредиттік мекемелердегі қаражатты, басқ да қаржы активтерін, сондай-ақ дебиторлық және кредиторлық берешектерді қамтиды. Топтың қаржы құралдары бойынша туындайтын негізі тәуекелдер – бұлар пайыздық мөлшерлемелердегі өзгерістер тәуекелі, валюталық тәуекел және кредиттік тәуекел. Топ барлық қаржы құралдары бойынша туындайтын өтімділікке байланысты тәуекелдерді де қадағалайды.

Пайыздық мөлшерлемелердің өзгеру тәуекелі

Пайыздық мөлшерлемелердегі өзгерістер тәуекелі нарықтағы сыйақы мөлшерлемесінің өзгеруі нәтижесінде қаржы құралы құнының ауытқу тәуекелін білдіреді. Топ оларда өзінің жеке және қарыз қаражаты, сондай-ақ оның инвестициялары көрсетілген валюталар бойынша сыйақы мөлшерлемелерінің өзгерістеріне бақылауды жүзеге асыру арқылы пайыздық мөлшерлемелердегі өзгерістер тәуекелін шектейді.

Топтың пайыздық мөлшерлемелердегі өзгерістер тәуекеліне бейімділігі, негізінен, өзгермелі пайыздық мөлшерлемелермен Топтың ұзақ мерзімді және қысқа мерзімді қарыздарына қатысты болады (19-ескертпе).

Келесі кестеде Топтың табыс салығын (өзгермелі сыйақы мөлшерлемелерімен қарыздарының болуы салдарынан) есепке алғанға дейін пайдасының өзгермелі пайыздық мөлшерлемелерінде болатын ықтимал өзгерістерге барлық қалған параметрлер тұрақты шама ретінде қабылданатын талаппен сезімталдығы көрсетілген.

Миллион теңгемен	Базистік тармақтардағы ұлғаю/ (азаяу)*	Табыс салығы есепке алынғанға дейінгі пайдаға және шығынға әсері
SOFR	2024 жыл	450/(39) (11.340)/983
	2023 жыл	382/(382) (11.593)/11.593
SARON	2024 жыл	126/(77) (7.917)/4.838
	2023 жыл	176/(176) (4.507)/4.507
ҚР Ұлттық Банкінің негізгі мөлшерлемесі	2024 жыл	406/(231) (12.969)/7.379
	2023 жыл	100/(100) (3.268)/3.268
EURIBOR	2024 жыл	354/(121) (8.714)/3.126
	2023 жыл	334/(334) (5.447)/5.447
COF**	2024 жыл	143/(143) (1.720)/1.720
	2023 жыл	143/(143) (2.023)/2.023
TONIA	2024 жыл	286/(286) (2.608)/2.608
	2023 жыл	297/(297) (4.805)/4.805
ҚР инфляция мөлшерлемесі	2024 жыл	400/(400) (8.209)/8.209
	2023 жыл	400/(400) (4.363)/4.363

* 1 базистік тармақ = 0,01%;
** Cost of funding (қаржыландыру құны).

Валюталық тәуекел

АҚШ долларында көрсетілген қарыздардың, жалдау бойынша міндеттемелердің және сауда кредиторлық берешектің, банкердегі салымдардың, ақша қаражаты мен оның баламаларының, кредиттік мекемелердегі қаражаттың және дебиторлық берешектің елеулі сомасының болуы нәтижесінде Топтың шоғырландырылған қаржылық жағдайына теңгеге АҚШ долларының айырбас бағамының өзгеруі біршама әсер етуі мүмкін.

Мына кестеде Топ пайдасының табыс салығын есептегенде дейін АҚШ доллары және евро айырбас бағамындағы ықтимал өзгерістерге, барлық қалған параметрлеріне тұрақты шама ретінде қабылданған жағдай талабымен сезімталдығы көрсетілген.

Миллион теңгемен	Айырбастау бағамдарындағы ұлғаю / (кему)	Табыс салығы есепке алынғанға дейінгі пайдаға және шығынға әсері
2024 жыл		
АҚШ доллары	9,09%/(7,34%)	(11.506)/17.824
Еуро	9,00%/(5,95%)	(28.875)/19.091
Рубль	19,82%/(38,53%)	(15.140)/29.433
2023 жыл		
АҚШ доллары	14,15%/(14,15%)	(255.765)/246.390
Еуро	12,95%/(12,95%)	(22.419)/22.416
Рубль	28,54%/(28,54%)	(13.429)/13.429

Кредиттік тәуекел

Контрагенттердің Топтың қаржы құралдарымен жасалған шарттардың талаптарын орындамауы нәтижесінде туындаған кредиттік тәуекел, әдетте, контрагенттер міндеттемелерінің шамасы Топтың осы контрагенттердің алдындағы міндеттемелерінен асатын осындай жағдайлар болған кезде, сомамен шектеледі. Топ саясаты кредитті төлеуге қабілетті контрагенттермен бірге қаржы құралдарымен операциялар жасауды көздейді. Кредиттік тәуекелге бейімділіктің ең жоғарғы шамасы әрбір қаржы активінің баланстық құнына тең.

Топ өз тәуекелінің ең жоғары шамасы есепті күні көрсетілген күтілетін кредиттік шығындар резервтерін шегергенде, берілген қарыздарының сомасында (12-ескертпе), кредиттік мекемелердегі қаражат сомасында (13-ескертпе), сауда-дебиторлық берешек пен өзге де активтерде (16-ескертпе), басқа да қаржы активтерінде (14-ескертпе) және ақша қаражаты мен оның баламаларында (17-ескертпе) көрінеді деп санайды.

Кредиттік тәуекелдің жинақталуы оларға қатысты экономикалық жағдайлардың немесе өзге де жағдайлардың өзгеруі олардың өз міндеттемелерін орындау қабілетіне бірдей әсер етеді деп күтуге негіз бар бір қарыз алушының немесе бірдей қызмет шарттарымен қарыз алушылар тобы берешегінің бірнеше сомасы болған кезде туындауы мүмкін.

Топта баламалы кредиттік тарихы бар контрагенттермен мәмілелер жасасуға және белгіленген кредит беру лимиттерінен асырмауға тұрақты бақылауды көздейтін саясат қолданылады. Топ өзінің контрагенттерінің көпшілігімен алдын ала төлем негізінде жұмыс істеу фактісінің арқасында кредиттік тәуекел азаяды.

Өтімділік тәуекелі

Өтімділік тәуекелі Топ өзінің қаржылық міндеттемелерін орындау үшін қаражат тартқан кезде қиындықтарға кездесуі мүмкіндігіне байланысты. Өтімділік тәуекелі оның әділ құнына жуық құны бойынша қаржы активін шұғыл өткізу мүмкіндігінің болмауы нәтижесінде пайда болуы мүмкін.

Өтімділікке қойылатын талаптар ұдайы бақыланады және басшылық міндеттемелерді олардың туындауына қарай орындау үшін жеткілікті көлемде қаражаттың болуын қадағалайды.

Мына кестеде осы міндеттемелерді өтеудің мерзімі бөлінісінде Топтың қаржылық міндеттемелері бойынша шарттық дисконтталмаған төлемдер туралы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ақпарат берілген.

Миллион теңгемен	Талап етілгенге дейін	1 айдан артық, бірақ 3 айдан астам емес	3 айдан артық, бірақ 1 жылдан аспайтын	1 жылдан астам, бірақ 5 жылдан артық емес	5 жылдан астам	Жиыны
2024 жылғы 31 желтоқсанға						
Қазақстан Республикасы Үкіметінің қарыздары	13	302	66.731	395.818	3.093.655	3.556.519
Қарыздар	14.931	98.415	1.105.981	3.979.088	6.071.000	11.269.415
Жалдау бойынша міндеттемелер	10.198	16.673	94.237	348.319	420.252	889.679
Клиенттердің қаражаты	79.494	–	44.529	18	–	124.041
Қаржылық кепілдіктер*	36.840	3.399	61.604	275.329	839.968	1.217.140
Сауда және басқа да кредиторлық берешек	569.374	1.101.156	217.452	17.044	2.594	1.907.620
Басқа да қаржылық міндеттемелер	229.769	16.950	70.312	–	–	317.031
	940.619	1.236.895	1.660.846	5.015.616	10.427.469	19.281.445
2023 жылғы 31 желтоқсанға						
Қазақстан Республикасы Үкіметінің қарыздары	13	24	45.501	279.850	2.702.651	3.028.039
Қарыздар	38.310	101.197	1.245.750	3.939.878	6.185.751	11.510.886
Жалдау бойынша міндеттемелер	5.437	34.970	151.783	480.124	314.966	987.280
Клиенттердің қаражаты	37.679	–	42.375	16	–	80.070
Қаржылық кепілдіктер*	39.750	3.084	12.441	52.631	88.153	196.059
Сауда және басқа да кредиторлық берешек	463.535	960.182	269.793	14.503	–	1.708.013
Басқа да қаржылық міндеттемелер	123.482	33.422	5.836	49.442	–	212.182
	708.206	1.132.879	1.773.479	4.816.444	9.291.521	17.722.529

* Топ қаржылық кепілдіктерді өтімділік кестесіне қосады, алайда, қаржылық кепілдіктер бойынша ақша ағындары белгілі бір оқиғаларға байланысты болады. Қаржылық кепілдік – бұл шарт, соған сай эмитент құралды ұстаушыға белгілі бір борышкердің төлемді борыштық құралдың бастапқы немесе қайта қаралған талаптарына сәйкес жасауға қабілетті болмай қалуына орай шеккен шығынды өтеу мақсатында белгілі бір төлемдерді жасауға міндетті. 2024 және 2023 жылдары елеулі қаржылық кепілдіктерді пайдалану жағдайлары болған жоқ.

Капиталды басқару

Топ ең бастысы өзінің еншілес ұйымдарының капиталын басқару арқылы және өзінің бақылау функцияларын іске асыра отырып, өзінің капиталын басқарады. Капиталды басқарудың басты мақсаты Топтың еншілес ұйымдары берешек пен капиталға қатысты оңтайландыру арқылы Акционерге кірістерді көбейтумен қатар қызметтің үздіксіз болуы қағидатын ұстануды жалғастыру жағдайында болуын қамтамасыз ету болып табылады. Топ әрбір еншілес ұйымның бизнесінің мұқтаждығын және қызметінің ерекшелігін ескере отырып әзірленген қызметтің белгілі бір көрсеткіштерін белгілей отырып, өзінің еншілес ұйымдарының капиталын басқарады.

Топ әрбір еншілес ұйымның бизнесінің мұқтаждығын және қызметінің ерекшелігін ескере отырып әзірленген қызметтің белгілі бір көрсеткіштерін белгілей отырып, өзінің еншілес ұйымдарының капиталын басқарады. Топ өзінің еншілес ұйымдарының капиталын басқару үшін пайдаланатын қызметтің негізгі көрсеткіштері - бұл мына коэффициенттер: Пайызды, Салық салуды, Тозуды және Амортизацияны Есепке алғанға дейін Кіріске Борыш («D/EBITDA»); және Капиталға борыш («D/E»). Борыш ақша қаражаты мен оның баламалары құнына кемітілген тиісті еншілес ұйымдардың қарыздары, борыш қағаздары, кепілдіктері және қаржылық жалдауы бойынша міндеттемелеріне теңестіріледі. Капитал бас компанияның Акционерінің үлесіне жатқызылатын еншілес ұйымның бүкіл капиталына теңестіріледі.

Рұқсат етілген ең жоғарғы көрсеткіштер әрбір еншілес ұйымға оның бизнесінің мұқтаждығы және ерекшелікті артықшылығы негізінде мақұлданды және мынадай диапазондар шегінде өзгереді (Топ үшін қызметтің шоғырландырылған негізгі көрсеткіштері анықтамалық түрде берілді, өйткені Топ шоғырландырылған деңгейде қызметтің негізгі көрсеткіштерін бақыламайды):

Қызметтің негізгі көрсеткіштері	2024 жыл	2023 жыл
D/EBITDA	1,92	1,75
D/E	0,37	0,36

Миллион теңгемен	2024 жыл	2023 жыл
Қарыздар (19-ескертпе)	6.668	6.364
Қазақстан Республикасы Үкіметінің қарыздары (20-ескертпе)	1.087	873
Жалдау бойынша міндеттемелер (22-ескертпе)	418	353
Туынды қаржы құралдары	36	36
Қор Тобына кірмейтін компаниялардың міндеттемелері бойынша кепілдік берілетін негізгі борыштың номинал сомасы	1.193	246
Борыш жиыны	9.402	7.872
Минусы: ақша қаражаты мен оның баламалары	(3.212)	(2.740)
Таза борыш жиыны	6.190	5.132
EBITDA	4.905	4.488
Капитал жиыны	25.593	21.740

Қаржы құралдарының әділ құны

Топ қаржы құралдарының әділ құнын анықтау және бағалау моделінің бөлінісінде ол туралы ақпаратты ашып көрсету үшін мынадай сатылылықты пайдаланады:

- 1-деңгей: бірдей активтер немесе міндеттемелер бойынша белсенді нарыққа арналған бағалар (ешқандай да түзетулерсіз);
- 2-деңгей: барлық шығыс деректері көрсетілетін әділ құнына айтарлықтай әсер ететін басқа да әдістер нарықта тікелей немесе жанама байқалады;
- 3-деңгей: бақыланатын нарықтық ақпаратқа негізделмейтін әділ құнды көрсетуге біршама әсер ететін бастапқы деректерде қолданылатын әдістер.

Есепті кезең ішінде 1-деңгей мен 2-деңгей арасында ешқандай аударымдар болған жоқ, сондай-ақ 3-деңгей санатына немесе 3-деңгей санатынан аударымдар жасалған жоқ.

2024 және 2023 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Топтың қаржы құралдарының баланстық құны келесі қаржы құралдары үшін әділ құнына негіздемелі түрде жақындау болып табылады:

Миллион теңгемен	1-деңгей	2-деңгей	3-деңгей	2024 жылғы 31 желтоқсан
Қаржы құралдарының санаттары				
Активтер				
ПШӘҚ бойынша ескерілетін берілген қарыздар	–	–	82.945	82.945
БЖКӘҚ бойынша ескерілетін қаржы активтері	280.159	156.732	73	436.964
ПШӘҚ бойынша ескерілетін қаржы активтері	114.004	48.067	35.599	197.670
Міндеттемелер				
Туынды қаржылық міндеттемелер	–	35.647	680	36.327

Миллион теңгемен	1-деңгей	2-деңгей	3-деңгей	2023 жылғы 31 желтоқсан
Қаржы құралдарының санаттары				
Активтер				
ПШӘҚ бойынша ескерілетін берілген қарыздар	–	–	86.173	86.173
БЖКӘҚ бойынша ескерілетін қаржы активтері	24.986	21.636	74	46.696
ПШӘҚ бойынша ескерілетін қаржы активтері	50.576	75.824	39.802	166.202
Туынды қаржы активтері	–	347	2.085	2.432
Міндеттемелер				
Туынды қаржылық міндеттемелер	–	35.840	–	35.840

2024 жылғы 31 желтоқсанға

Миллион теңгемен	Баланстық (ағымдағы) құны	Әділ құны	Пайдалана отырып әділ құнды бағалау		
			Белсенді нарықтағы баға белгілеулері (1-деңгей)	Елеулі бақыланатын бастапқы деректер (2-деңгей)	Елеулі бақыланбайтын бастапқы деректер (3-деңгей)
Қаржы активтері					
Амортизацияланған құны бойынша ескерілетін берілген қарыздар және қаржылық жалдауға таза инвестициялар	210.871	212.146	–	117.107	95.039
Кредиттік мекемелердегі қаражат	1.557.505	1.553.951	1.523.240	30.711	–
Қаржылық міндеттемелер					
Қарыздар	6.835.916	6.576.835	3.008.884	3.403.903	164.048
Қазақстан Республикасы Үкіметінің қарыздары	1.087.072	885.907	–	885.907	–
Кепілдіктер бойынша міндеттемелер	86.102	96.696	–	94.288	2.408

2023 жылғы 31 желтоқсанға

Миллион теңгемен	Баланстық (ағымдағы) құны	Әділ құны	Пайдалана отырып әділ құнды бағалау		
			Белсенді нарықтағы баға белгілеулері (1-деңгей)	Елеулі бақыланатын бастапқы деректер (2-деңгей)	Елеулі бақыланбайтын бастапқы деректер (3-деңгей)
Қаржы активтері					
Амортизацияланған құны бойынша ескерілетін берілген қарыздар және қаржылық жалдауға таза инвестициялар	147.837	148.057	–	6.285	141.772
Кредиттік мекемелердегі қаражат	1.298.880	1.294.716	1.021.437	273.279	–
Қаржылық міндеттемелер					
Қарыздар	7.322.081	7.068.783	2.951.315	2.913.962	1.203.506
Қазақстан Республикасы Үкіметінің қарыздары	872.846	631.071	–	631.071	–
Кепілдіктер бойынша міндеттемелер	34.616	35.054	–	32.268	2.786

Жоғарыда көрсетілген қаржы құралдарының әділ құны иеленетін пайыздық мөлшерлемелер бойынша ақшалай қаражаттың күтілетін болашақтағы ағындарын дисконттау арқылы есептелген.

Жоғарыда көрсетілген қаржы құралдарын қоспағанда, 2024 жылғы 31 желтоқсандағы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша басшылық Топтың қаржы құралдарының әділ құнын бағалады, мысалы, сауда және басқа дебиторлық және кредиторлық берешек, ақша қаражаты мен оның баламалары, қысқа мерзімді банктік депозиттер және басқа қысқа мерзімді міндеттемелер олардың баланстық құнына шамамен сәйкес келеді негізінен осы құралдардың қысқа мерзімді сипаты үшін.

Төменде әділ құн иерархиясының 3-ші деңгейіне жатқызылған әділ құнды бағалау үшін пайдаланылатын елеулі бақыланбайтын бастапқы деректер көрсетілген:

			31 желтоқсанға диапазон	
Миллион теңгемен	Үлестік бағалау әдісі	Айтарлықтай бағыланбайтын бастапқы деректер	2024 жыл	2023 жыл
Амортизацияланған құны бойынша ескерілетін берілген қарыздар және қаржылық жалдауға таза инвестициялар	Ақша ағындарын дисконттау әдісі	Дисконттау мөлшерлемесі мен пайыздық мөлшерлеме	5,0%-30%	8,5%-30%
ПШӘҚ бойынша ескерілетін қаржы активтері	WACC	Дисконттау мөлшерлемесі мен пайыздық мөлшерлеме	9,2%-19,39%	9,2%-18,46%
ПШӘҚ бойынша ескерілетін берілген қарыздар	Ақша ағындарын дисконттау әдісі	Дисконттау мөлшерлемесі және АҚШ доллары бағамының өзгеруіне индекстелген пайыздық мөлшерлеме	СОФР+2,8% - 15%	СОФР+2,8% - 15%
Қарыздар	Ақша ағындарын дисконттау әдісі	Дисконттау мөлшерлемесі мен пайыздық мөлшерлеме	3,81%-17%	СОФР+3,0% - 17%
Кепілдіктер бойынша міндеттемелер	Ақша ағындарын дисконттау әдісі	Ақша ағындарын дисконттау әдісі	7,6%-14,56%	8,4%-14,56%

37. ШАРТТЫ ЖӘНЕ ШАРТТЫҚ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Операциялық орта

Қазақстанда экономикалық реформа және құқықтық, салықтық және әкімшілік инфрақұрылым жалғасуда, ол нарықтық экономиканың талаптарына жауап беретін еді. Болашақтағы Қазақстан экономикасының тұрақтылығы көбінесе осы реформалардың барысына, сондай-ақ экономика, қаржы және ақша-кредит саясатының саласында Үкімет қабылдайтын шаралардың тиімділігіне байланысты болады.

Тауарларға бағалардың өзгеруі

Топ кірістерінің үлкен бөлігі тауарларды, негізінен, шикі мұнай мен мұнай өнімдерін сатудан жинақталады. Ертеден осы өнімдерге баға тұрақты болмаған және сұраныс пен ұсыныстағы өзгерістерге, нарықтық тұрлаусыздыққа, әлемдік және өңірлік экономика қызметіне және индустриялардағы циклдікке қатысты біршама өзгерді. Баға тарифтер және импорттық баждар салу, биржалық алыпсатарлық, мүмкіндікті арттыруды немесе Топтың өнімдерін негізгі нарықтарға артық жабдықтауды қоса алғанда, Үкімет әрекетінің әсеріне де бейімделген. Осындай сыртқы факторлар мен нарықтардағы өзгерістер келешек бағалардың бағалануын айтарлықтай қиындатады. Тауарларға бағалардың біршама немесе созылмалы төмендеуі Топтың қызметіне, қаржылық нәтижелерге және операциялардан болған ақша ағындарына елеулі түрде және теріс әсер етуі мүмкін. Топ, негізінен, тауарларға бағалардың өзгеру тәуекеліне ұшырағыштығын хеджирлемейді.

Экология, әлеуметтік және корпоративтік басқару (ESG) мәселелерінің әсері - климаттың өзгеруін және онымен байланысты тәуекелдерді есепке алу

Топ климаттың өзгеруі бойынша әлемдік қауымдастықтың алаңдаушылығымен ортақ және парниктік газдар шығарындыларын азайту, энергия тиімділігін арттыру, жаңартылатын энергия көздеріне көшу және көміртегі отынынан бас тарту бойынша жандық күш-жігерді қолдайды. Топтың бас компаниясы Қордың стратегиялық мақсаты 2021 жылмен салыстырғанда 2032 жылға қарай көміртегі ізін 10%-ға қысқарту болып табылады және 2060 жылға қарай көміртегі бейтараптығына қол жеткізуге ұмтылады. Жалпы, көміртегі бейтараптығы парниктік газдар шығарындыларын жоққа шығармайды - азайту мүмкін емес шығарындылар көлемін өтеу қажет.

Климаттың өзгеруіне байланысты анықталған тәуекелдерге қатысты Топ олардың активтер мен міндеттемелерді тануға/тоқтатуға, осындай активтер мен міндеттемелерді бағалауға, сондай-ақ шоғырландырылған қаржылық есептілікте ақпаратты ашуға әсерін бағалады. Төменде келтірілген аймақтар негізінен климаттың өзгеруіне байланысты тәуекелдерге ұшырайды:

- Топ қолданыстағы шаң-көмір жабдықтарын заманауи экологиялық таза бу-газ энергоблоктарымен ауыстыру мақсатында Алматы ЖЭО-2 және ЖЭО-3-те жаңа бу-газ қондырғыларын салу жөніндегі жобаларға бастамашылық жасады; және
- Топ Экологиялық кодекске сәйкес жаңадан енгізілген нормативтік талаптарға байланысты пайдалану объектілерін жоюға және экологиялық залалды қалпына келтіруге арналған резервтерді бағалады және мойындады (21-ескертпе).

Климаттың өзгеруіне байланысты анықталған тәуекелдерге қатысты Топ олардың активтер мен міндеттемелерді тануға/тоқтатуға, осындай активтер мен міндеттемелерді бағалауға, сондай-ақ шоғырландырылған қаржылық есептілікте ақпаратты ашуға әсерін бағалады. Төменде келтірілген аймақтар негізінен климаттың өзгеруіне байланысты тәуекелдерге ұшырайды:

Трансферттік баға белгілеу бойынша бақылау

Қазақстанда трансфертті баға белгілеу бойынша бақылау кең спектрге ие және байланысты мәмілелер тарапы болып табыла ма немесе жоқ па екеніне қарамастан, халықаралық мәмілелермен тікелей немесе жанама байланысты көптеген операцияларда қолданылады. «Трансферттік баға белгілеу туралы заң» (бұдан әрі - Заң) операцияларға қолданылатын барлық салықтар үшін талап етіледі, қол ұшын беру қағидаты бойынша белгіленген нарықтық бағалар негізінде есептелінеді. Қазақстанда бұл Заң 2009 жылғы 1 қаңтардан бастап күшіне енді. Заң анық белгіленген болып табылмайды және оның кейбір ережелері аз қолданылу тәжірибесіне

ие. Сонымен қатар, Заң оны операциялардың алуан түрлеріне қолдану бойынша егжей-тегжейлі нұсқаулықтарды бермейді, соның нәтижесінде салық органдарының позициясы Топ позициясынан ерекшеленуі мүмкін екендігінің тәуекелі бар, бұл қосымша салықтар, айыппұлдар мен өсімпұлдар сомаларына әкеп соқтыра алады. 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Басшылық трансферттік баға белгілеу бойынша қолданылатын заңнамада оны түсіндіру сәйкестендірілген болып табылады және Топтың трансферттік баға белгілеу жөніндегі ұстанымы расталады деген ықтималдық бар деп санайды.

Салық салу

ҚР салық заңнамасы мен нормативтік базасы тұрақты өзгерістерге ұшырағыш келеді және түрлі талқылауларға жол береді. Жергілікті, өңірлік және республикалық салық органдары арасында пікір сәйкессіздігі жиі болады. Қазақстандық салық заңнамасын анықталған және расталған бұзушылықтары үшін қолданыстағы айыппұлдар мен өсімпұлдар режимі өз қатаңдығымен ерекшеленеді. Айыппұлдық ықпалшараға 1,25-ке көбейтілген, Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкімен белгіленген, қайта қаржыландырылған мөлшерлемесі бойынша есептелген өсімпұл мен қосымша есептелген салық сомасынан 80% көлемінде болатын айыппұлдар кіреді. Нәтижесінде, айыппұл мен өсімпұл сомалары есептелуге жататын салық сомаларынан бірнеше есе артық болуы мүмкін. Салық кезеңдері салықтық тексеру жүргізілетін жылдың алдындағы күнтізбелік бес жыл ішінде салық органдары тексеру үшін ашық болып қалады.

Басшылық 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша оның тиісті заңнаманы түсіндіруі және осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте көзделген немесе осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте өзгеше түрде ашылған жағдайларды қоспағанда, Топтың салық позициялары расталу ықтималдығы бар деп санайды.

Топтың мұнай өңдеу зауыттарында кешенді салықтық тексерулер

Топтың барлық үш ірі мұнай өңдеу зауыты, «Атырау мұнай өңдеу зауыты» ЖШС (бұдан әрі - «АМӨЗ»), ПМХЗ және «ПетроКазахстан Ойл Продактс» ЖШС (бұдан әрі - «ПКОП») 2020-2022 жылдары бірнеше жыл ішінде (2020 жылға дейін) кешенді салықтық тексеруден өтті. Тексеру нәтижелері бойынша ҚҚС бойынша қосымша есептеулердің жалпы сомасы 37.728 миллион теңгені, КТС бойынша 17.830 миллион теңгені, өзге салықтар бойынша 476 миллион теңгені, барлық қосымша есептеулер бойынша өсімпұлдарды қоса алғанда 8.959 миллион теңгені, сондай-ақ өтетін шығындарды азайту сомасы 119.871 миллион теңгені құрады.

АМӨЗ, ПМХЗ және ПКОП тексеру нәтижелерімен келіспеді және оларға мемлекет белгілеген тәртіппен шағымданды. Зауыттардың апелляциялары ҚР Қаржы министрлігінің қарауында.

ПКОП салықтар мен өсімпұлдар бойынша қосымша есептеулер сомасы бөлігінде хабарламалардың біріне 3.694 миллион теңге көлемінде шағымданды. Алайда, 2024 жылғы 15 ақпанда Жоғарғы соттың Азаматтық істер жөніндегі алқасы 2021 жылғы 15 қарашада Шымкент қаласы сотының Азаматтық істер жөніндегі сот алқасының ПКОП пайдасына қабылдаған шешімінің күшін жойды.

2024 жыл ішінде ПКОП тарапынан Жоғарғы Соттың азаматтық істер жөніндегі сот алқасының шешіміне Қазақстан Республикасының Бас прокуратурасына шағымдану жөнінде шаралар қабылданды. Алайда, іс жүргізу мүмкіндігінің болмауына байланысты өтініштерді қараудан бас тартылды. Тиісінше, ПКОП резервті мойындады және 3.694 миллион теңге көлемінде салық пен өсімпұл төледі. Дегенмен, Топ қабылданған шешімге шағымдану жұмысын жалғастыруда.

2020 жылдан 2024 жылға дейінгі кезең үшін қосылған құн салығы (ҚҚС) бойынша қосымша есептеулердің әлеуетті сомасы ҚР Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексінде көзделген

айыппұлдар мен өсімпұлдардың әлеуетті сомаларын есепке алмағанда, ҚҚС мөлшерлемесін 12% мөлшерінде беруші өтейтін акциздің сомасына көбейту жолымен есептелуге жатады.

Акциз сомасын есептеу ҚР Үкіметінің 2018 жылғы 6 сәуірдегі №173 (2021 жылғы 25 қарашадағы №841 ҚРҰҚ және 2022 жылғы 24 наурыздағы №155 ҚРҰҚ сәйкес өзгертулермен) қаулысымен белгіленген акциз мөлшерлемесін (1 тоннасы үшін (теңгемен)) бір жыл үшін берушілерге берілген мұнай өнімдерінің (бензин және дизель отыны) көлеміне қолдану жолымен жүргізіледі. 2020-2024 жылдары берушілерге берілген мұнай өнімдерінің көлемі 28.788 мың тоннаны құрады, оның ішінде 14.352 мың тонна бензин және 14.436 мың тонна дизель отыны. Бұл ретте, 2022 жылғы 1 қаңтардан бастап 2022 жылғы 4 сәуірге дейін (2022 жылғы 5 сәуірден бастап 2022 жылғы 24 наурыздағы №155 ҚРҰҚ сәйкес өзгерістер күшіне енді) берілген мұнай өнімдерінің көлемі 978 мың тонна бензин мен 1.030 мың тонна дизель отынын құрады.

Самұрық-Энерго және оның ЕМАЭС-1 еншілес ұйымына салықтық тексеру

2020 жылғы шілдеден бастап ҚР Қаржы министрлігінің Мемлекеттік кірістер комитеті (бұдан әрі – МКК) көлденең мониторингті ендіру бойынша пилотты жобаны іске асырды, ол 2024 жылғы 31 желтоқсанға дейін ұзартылады. Мәселен, 2021-2022 жылдары МКК көлденең мониторинг бойынша пилоттық жоба шеңберінде ЕМАЭС-1 және Самұрық-Энерго бойынша бес жылдық кезеңдегі тарихи деректерді зерделеу жұмыстарын жүргізді, оның қорытындысы бойынша салықтық тексерулер жүргізіліп, Салықтық тексерудің нәтижелері туралы хабарламалар таратылды.

Анықталған негізгі бұзушылықтар қарыздар бойынша сыйақылардың шегерімдерін, сондай-ақ төлем көзінен КТС-ті төмендетуді қамтиды. Топ өз келіспеушіліктерін білдірді, соттарға және ҚР Қаржы министрлігінің Апелляциялық комиссиясына талап-арыздар мен шағымдар берілді. 2023 жылғы желтоқсанда ҚР Қаржы министрлігінің Апелляциялық комиссиясы Самұрық-Энерго бойынша Топтың пайдасына шешім шығарды.

2024 жылғы 14 тамызда Жоғарғы Сот «№1 энергоблокты қалпына келтіру» жобасына және дивидендтер төлеу жөніндегі міндеттемелерді өтеуге бағытталған кредиттер бойынша сыйақыларды шегеруге қатысты, салық органының пайдасына облигацияларды сатып алуға бағытталған қарыз бойынша сыйақыларды шегеруге қатысты ЕМАЭС-1 пайдасына шешім шығарды. Нәтижесінде, ЕМАЭС-1 бұрын есептелген резерв есебінен 502 миллион теңге көлемінде айыппұл мен өсімпұл төледі.

Топ басшылығы оның тиісті заңнаманы түсіндіруі қолайлы болып табылады және Топтың салық позициясы негіздемелі болып табылады деп санайды. Басшылықтың пікірінше, Топ бұрын танылған резервтерден асатын ағымдағы және әлеуетті салық тәуекелдері бойынша елеулі залалдарды көтермейді.

QazaqGaz-дың табыс салығы бойынша шығыстары

QazaqGaz алдыңғы қарызды қайта қаржыландыру мақсатында алынған банктік кредит бойынша жиынтық кіріс туралы есепте пайыздық шығыстар мен бағамдық айырма танылды. 2023 жылдың ішінде осы қарыз бойынша жылдық жиынтық кіріске енгізуге жатпайтын оң бағамдық айырма болды, себебі қарыз кірісті алуға бағытталған қызметпен байланысты емес. Басшылық оның салық заңнамасын түсіндіруі лайықты деп санайды және оның салық органдарына өз ұстанымын негіздей алу мүмкіндігі жоғары. Басшылықтың пікірінше, 2024 және

2023 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша қосымша есептеу тәуекелі төмен. Тиісінше, Топ осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте ешқандай қосымша салық міндеттемелерін көрсеткен жоқ. Қосымша есептеу сомасы шамамен 20.000 миллион теңгені құрайды.

Сот істері

ҚМГИ-де азаматтық қараушылық

Faber Invest & Trade Inc. (бұдан әрі – Faber), ҚМГИ еншілес компанияларында бақыланбайтын қатысу үлестерінің иесі, 2020 жылы бірнеше алдыңғы азаматтық істер бойынша істердің қаралуын жаңғыртты, солардың бірі ҚМГИ еншілес компаниясы Rompetrol Rafinare Constanta-ның жарғылық капиталының 2003-2005 жылдары ұлғаюын даулады. Тыңдаулар мерзімді негізде өткізілді. 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Faber-тің барлық талаптары қабылданбады және іс жабылды.

Ұлттық минералды ресурстар агенттігінің (NAMR) және Focsani кен орны бойынша ҚМГИ еншілес ұйымы Oilfield Exploration Business Solutions S. A (OEBS) азаматтық құқықтық дауы

2019 жылғы 17 желтоқсанда NAMR OEBS-ке Focsani кен орнына қатысты OEBS-тің Концессиялық келісімді болжамды бұзуына байланысты ICQ Paris-ке төрелік сұрау туралы хабарлады. Осы сәттен бастап OEBS NAMR-мен дауласады. 2022 жылғы 29 шілдеде сот OEBS-ке NAMR-дің 20 миллион АҚШ доллары сомадағы жалпы шағымынан 10,1 миллион АҚШ долларын төлеуге міндеттеу туралы шешім қабылдады. 2022 жылы Топ 10,1 миллион АҚШ доллары (баламасы 4.673 миллион теңге) резервті таныды.

2024 жылғы 23 мамырда сот OEBS берген апелляцияны қабылдамады және OEBS-ке 10,1 миллион АҚШ долларын төлеуге міндеттеді. OEBS NAMR-ға және Румынияның фискалдық органдарына 2026 жылға дейін соманы біртіндеп төлеуді ұсынды. Нәтижесінде, OEBS соманы келесідей төлеуге рұқсат алды: Міндеттемелер сомасының 30%-ын NAMR төлеуі тиіс, ал 70%-ы Румынияның салық органдары алдындағы қарызды қайта құрылымдау жоспарына сәйкес төленуі тиіс.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша OEBS 30% тікелей NAMR-ға төледі, қалған 70% қайта құрылымдау жоспарына енгізіліп, 2026 жылға дейін төленеді. Сондай-ақ, Топ бұрын танылған резервті басқа қаржылық міндеттемелердің құрамына қайта жіктеді (21-ескертпе).

Молдовадағы бәсекелестікті тергеу

2021 жылдың басынан бастап Молдовадағы ҚМГИ еншілес ұйымы Rompetrol Moldova (бұдан әрі - RPM) Молдова бәсекелестік кеңесі (бұдан әрі - МБК) бастамашылық еткен тергеуге және соған байланысты сот ісін жүргізуге тартылды. МБК RPM басқа сала мүшелерімен мұнай өнімдерінің бөлшек сауда бағасы туралы келіссөздер жүргізді деп санайды. RPM қолданыстағы ережелерге сәйкес бекіту үшін негіз болып табылатын МБК тергеу бөлімі дайындаған бәсекелестік туралы есепті даулайды. Аталған есепті қабылдамаудың бірнеше әрекеті сәтсіз аяқталды және есепті қабылдамау туралы RPM өтінішін қабылдамау туралы соңғы шешімді жергілікті сот 2022 жылдың 26 мамырында шығарды. RPM апелляциялық шағым түсірді және алғашқы тыңдау 2023 жылғы 21 наурызға жоспарланған. 2022 жылы Топ 12 миллион АҚШ доллары (баламасы 5.552 миллион теңге) резервті таныды. 2023 жылдың ішінде RPM апелляциялық шағым түсірді және алғашқы сот отырысы 2023 жылғы 4 қазанға белгіленді, алайда сот шағымды қабылдамады. Апелляциялық шағым 2024 жылғы 24 қаңтарда қайта берілді. Істің алғашқы тыңдалуы 2024 жылғы 16 қазанға тағайындалды. Алайда, 2024 жылғы 3 шілдеде МБК RPM кінәлі деп танылғанын мәлімдеді. 2024 жылғы 1 тамызда RPM айыппұлға қарсы шағым түсіріп, негізгі іс шешілгенге дейін төлемді кейінге қалдыруды сұрады. 2024 жылғы 26 тамызда сот айыппұл төлемін сот талқылауы шешілгенге дейін тоқтата тұру туралы шешім шығарды. МБК апелляциялық шағым түсірді және сот 2024 жылғы 9 желтоқсанда осы іс бойынша соттың түпкілікті шешімі қабылданғанға дейін төлемді кейінге қалдыру туралы апелляцияны қабылдамады.

«КазРосГаз» ЖШС, Топтың бірлескен кәсіпорны, (бұдан әрі - КРГ) мен Қарашығанақ Петролиум Оперейтинг Б. В. (бұдан әрі - КПО) арасындағы төрелік талқылау

2022 жылғы 23 тамызда Париждегі Халықаралық сауда палатасының Хатшылығы КРГ атына Қарашығанақ мұнай – газ конденсаты кен орнының мердігерлік учаскесінің өнімдерін бөлу туралы 1997 жылғы 27 қаңтардағы түпкілікті Келісімнің (бұдан әрі - ӨБТК) шеңберінде оператор болып табылатын КПО тарапынан төрелік талқылаудың басталғаны туралы хабарламаны ұсынды. КПО қолданыстағы қарашығанақ газын сатып алу-сату шарты бойынша газ сату бағасын ұлғайтуға ниетті. Егер газдың бағасы 2022 жылғы 1 қазаннан кешірек келісілсе, КРГ және КПО газ бағасын 2022 жылғы 1 қазаннан бастап бағаны келісу күніне дейінгі кезеңге қайта есептеуді жүргізеді.

2022 жылдың қазан айында ҚР энергетика бірінші вице-министрінің төрағалығымен КРГ мен КПО арасындағы төрелік процесс бойынша дауды бейбіт жолмен реттеуге қатысты қазақстандық тараптың келіссөздік ұстанымын әзірлеу бойынша жұмыс тобы құрылды. Жұмыс тобының құрамына ҚР Энергетика министрлігінің, «QazaqGaz» ҰК» АҚ, ҚМГ және КРГ өкілдері кірді.

2023 жылғы тамызда Трибунал төрелік талқылаудың Процедуралық кестесін (бұдан әрі – Төрелік кестесі) бекітті, оған сәйкес соңғы тыңдау 2024 жылғы 18 қарашадан бастап аптаға, ал трибуналдың шешім қабылдау мерзімі 2025 жылғы наурыздың соңына дейін тағайындалды.

2024 жылғы қаңтарда дауды бейбіт жолмен реттеу мақсатында ҚР Энергетика министрлігінің, КПОМ, ҚМГ және КРГ кездесуі өтті. 2024 жылғы 18-22 қараша аралығында дәлелдемелер бойынша Трибуналдың тыңдауы өтті, онда тараптар мен сарапшылар Трибуналға даудың мәні бойынша соңғы позицияларды ұсынды, сондай-ақ барристерлер Трибуналмен бірлесіп сарапшылардан жауап алды. 2025 жылғы 1 қаңтарда қос Тараптың заңды өкілдері Трибунал мен Хатшылықты дауды реттеу және төрелік талқылауды тоқтату туралы келісім жасасқаны туралы хабардар етті. Нәтижесінде баға формуласы өзгеріссіз қалады.

ҚР Бәсекелестікті қорғау және дамыту агенттігінің (бұдан әрі - ҚРБҚДА) Павлодар облысы бойынша департаменті қозғаған ПМХЗ әкімшілік құқық бұзушылық туралы іс

2022 жылы Павлодар облысының прокуратурасы ҚРБҚДА-мен бірлесіп ПМХЗ қызметіне 2020-2021 жылдардағы мұнай және мұнай өнімдері айналымы, еңбек, салық және монополияға қарсы заңнама саласындағы ҚР заңнамасының сақталуына тексеру жүргізді. 2022 жылғы 16 наурызда ҚРБҚДА ПМХЗ мұнай өңдеу қызметтеріне монополиялық жоғары тариф белгілеу туралы қорытынды ұсынды. 2022 жылғы 25 шілдеде Павлодар облысы бойынша ҚРБҚДА ПМХЗ-ға қатысты әкімшілік құқық бұзушылық туралы іс қозғады және Павлодар қаласының әкімшілік құқық бұзушылықтар жөніндегі мамандандырылған сотына 2021 жылы мұнай өңдеу жөніндегі қызметтерге ПМХЗ монополиялық жоғары тариф белгілеу, 21.961 миллион теңге мөлшерінде кірісті тәркілеу және 6.226 миллион теңге мөлшерінде әкімшілік айыппұл салу туралы хаттама жолдады теңге.

2023 жылғы 9 маусымда Павлодар қаласының Әкімшілік құқық бұзушылықтар жөніндегі мамандандырылған соты ПМХЗ қатысты әкімшілік іс жүргізуді тоқтату туралы қаулы шығарды. 2023 жылғы 30 маусымда Әкімшілік іс жүргізуді тоқтату және хаттаманың күшін жою туралы қаулы заңды күшіне енді. Осылайша, 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша әкімшілік өндіріс жабылды және ПМХЗ 2022 жылы есептелген 28.187 миллион теңге мөлшеріндегі резервті қалпына келтірді және оны басқа операциялық кірістердің құрамында таныды (21-ескертпе).

ҚАӨ ҰАК-тың сот істері

2021 жылғы 23 шілдеде «Кворум Дебт Менеджмент Груп» ЖШҚ талап ету құқығын берген «Шет мемлекеттердегі инвесторлардың құқықтарын қорғау қоры» қоры Иркутск облысының (Ресей) Төрелік сотына 2013 жылғы 26 желтоқсандағы Негіздемелік шарт бойынша (активтерді қайтару

жөніндегі іс-шараларды сүйемелдеу), оның қолданылу мерзімі 2016 жылғы 25 желтоқсанда аяқталған, 50.000.000 АҚШ доллары мөлшерінде ақша қаражатын ҚАӨ ҰАК-тан өндіріп алу туралы талаптармен талап арыз берді. 2024 жылғы ақпанда бірқатар сот отырыстарынан кейін «Кворум Дебт Менеджмент Груп» ЖШҚ сот дауын бейбіт жолмен шешуді ұсынды. Осыған байланысты, Иркутск облысының Төрелік соты 2024 жылдың наурызында қанағаттандырған және 2024 жылдың 21 мамырына дейін кейінге қалдырылған сот отырысын кейінге қалдыру туралы бірлескен өтініш берілді. 2024 жылғы 25 сәуірде тараптар арасында Бітімгершілік келісімге қол қойылды, оның талаптары бойынша тараптар бір-біріне қойылатын талаптардан толық және біржола бас тартады. 2024 жылғы 6 мамырда Иркутск облысының Төрелік соты Бітімгершілік келісімді бекітті. Бітімгершілік келісім бекітілген сәттен бастап күшіне енді.

Бас прокуратураның тексеруі

Прокуратура 2024 жылы ЕМАЕС-1 және 2023 жылы ЕМАЕС-2-де квазимемлекеттік сектордың жекелеген субъектілерін сатып алу, салықтар, қаражатты жұмсау және сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылдың заңдылығы туралы заңнаманың сақталуына тексеру жүргізді. Тексеру қорытындылары бойынша тексеру нәтижелері туралы анықтама берілді. Анықтамада көрсетілген тұжырымдармен келіспеушілікке байланысты Топ Бас прокуратураға дәлелді қарсылық пен анықтамаға ескерту жіберді. Заң бұзушылықтарды жою туралы ұсынысқа жауап ретінде, қарсылықтар мен ескертулерді ескере отырып, Топ Бас прокуратураның заң бұзушылықтарды жою туралы ұсынысын орындау бойынша іс-шаралар жоспарын әзірледі.

Аталған Іс-шаралар жоспары Бас прокуратураға жіберілді. Топ басшылығы оның тиісті заңнаманы түсіндіруі қолайлы болып табылады және Топтың құқықтық позициясы негіздемелі болып табылады деп санайды. Басшылықтың пікірінше, Топ прокуратура тексерісінің қорытындылары бойынша шығындар көтермейді және сондықтан резервтер құру қажеттілігін көрмейді.

«Кселл» АҚ-ға қатысты тергеу және хабарлама

БҚДА-ның 2022 жылғы 15 маусымдағы бұйрығы

Алматы қаласы бойынша БҚДА-ның 2022 жылғы 15 маусымдағы № 42-ОД бұйрығына (бұдан әрі - Бұйрық) сәйкес «Кселл» АҚ-ға қатысты Қазақстан Республикасы Кәсіпкерлік кодексінің 174-бабының 1-тармағында көзделген құқық бұзушылықтың белгілері бойынша тергеу басталды. 2020 жылғы 1 қаңтар мен 2022 жылғы 12 қыркүйек аралығындағы бастапқы тексерілетін кезең БҚДА Kcell бренді үшін ұялы байланыс қызметтерінің жоғары бағасын байқады. Тергеу нысанасы бәсекелестікті шектеуге және жоюға бағытталған монополиялық жоғары бағаны ұстап тұру бойынша «Кселл» АҚ тарапынан бұзушылық фактісін растау немесе теріске шығару болып табылады.

Топ тергеу туралы шешімге 2022 жылғы 26 шілдеде Бәсекелестікті қорғау және дамыту агенттігіне шағымданды, алайда апелляция 2022 жылғы 16 тамызда қабылданбады. Апелляция нәтижесінде тергеуді 2022 жылғы 28 шілдеде БҚДА тоқтатты.

2023 жылдың ішінде Топ Бұйрыққа апелляциялық шағым түсірді. 2023 жылғы 9 қарашада Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының сот отырысы өтті. Сот 2022 жылғы 15 маусымдағы № 42-ОД бұйрығын 2020 жылғы 1 қаңтардан бастап 2021 жылғы 31 желтоқсанға дейінгі тексеру кезеңінде заңсыз деп таныды. Тергеу 2023 жылғы 27 қарашада қайта басталды.

2023 жылғы 13 желтоқсанда Топ тергеудің қайта басталуына шағымданды. 2023 жылғы 22 желтоқсандағы қаулымен шағымның берілуіне байланысты тергеу тоқтата тұрылды. Қазақстанның Жоғарғы соты әкімшілік сот ісін жүргізу тәртібімен қарауға жатпайтын іс ретінде төменгі тұрған соттардың шешімдерін өзгеріссіз қалдырды, ал кассациялық шағым қабылданбады.

2025 жылғы 30 қаңтарда Топ тергеуді 2025 жылғы 29 қаңтардан бастап қайта бастау туралы анықтама алды. Топ тергеу шеңберінде БҚДА-ның сұрауына жауап дайындау бойынша жұмыс жүргізуде.

Топ басшылығы монополияға қарсы заңнаманы бұзу қаупін ықтимал деп бағалады және тиісінше жоғарыда аталған тергеулердің кез келгеніне және 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша хабарламаларға қатысты шығындарға резерв есептемеді.

БҚДА-ның 2023 жылғы 21 желтоқсандағы бұйрығы

Алматы қаласы бойынша БҚДА 2023 жылғы 21 желтоқсандағы № 38-ОД бұйрығына сәйкес «Кселл» АҚ-ға қатысты тергеу басталды. Тергеу нысаны 2023 жылдың мамыр-шілде айларында байланыс қызметтерінің бағаларын белгілеу және қолдау бойынша бәсекелестермен келісілген әрекеттерге жол бермеу болып табылады. Тергеу шеңберінде БҚДА Топқа тергеу жүргізуге қажетті ақпаратты ұсыну өтінішімен сұрау салды. 2024 жылғы 10 қаңтарда Топ бұл талапқа БҚДА-ға шағымданды.

2024 жылдың ішінде Топ төменгі сатыдағы соттардың апелляциялық шағымдарын қанағаттандырудан бас тартуды алды. Кассациялық шағым 2024 жылғы 16 қазанда берілді. Қазақстан Республикасының Жоғарғы Сотында тыңдау күні әлі белгіленген жоқ.

Топ басшылығы монополияға қарсы заңнаманы бұзу қаупін ықтимал деп бағалады және сәйкесінше, 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жоғарыда аталған тергеулер мен хабарламалардың ешқайсысына байланысты шығындар резервін есептемеді.

Статидің 2017 жылғы 7 желтоқсанда берген шағымының Негізгі процесі, онда Стати сотты Қорды Қазақстан Республикасының бір бөлігі деп тануды және Қорды Арбитраждық шешімді орындауын міндеттеуді сұрады.

2021 жылғы 17 наурызда Негізгі процесс бойынша тыңдаулар өтті.

2021 жылғы 28 сәуірде Амстердамның Округтік соты Қордың Негізгі процесті КМГ Кашаган Б.В. акцияларын шектеуді шағымдану бойынша Гаагадағы Апелляциялық сотының шешіміне дейін кейінге қалдыра тұру өтінішін қанағаттандырды.

2022 жылғы 2 қарашада Қор Гаага қ. Апелляциялық сотының 2022 жылғы 14 маусымдағы шешіміне байланысты сот талқылауын тоқтату туралы өтініш берді, оған сәйкес 2017 жылғы қыркүйекте салынған Қашағанның Қорға тиесілі акцияларына тыйым алынып тасталды.

2023 жылғы 8 ақпанда Амстердам Округтік соты Анатолий мен Габриэль Статидің және олардың компанияларының («Стати») Қорға қарсы талаптарына жол берілмейді және нәтижесінде сот ісі тоқтатылады деп ұйғарды.

2025 жылғы 4 ақпанда Амстердам апелляциялық сотында сот ісін тоқтату туралы тараптардың бірлескен өтінішіне байланысты сот өндірісі тоқтатылды.

Экологиялық тексерулер

Солтүстік Каспий бойынша Өнімді бөлу туралы келісім бойынша оператор болып табылатын Норт Каспиан Оперейтинг Компани Н.В. (бұдан әрі – Оператор) жерүсті объектілерін тексеру

ҚР Экология, геология және табиғи ресурстар министрлігінің Экологиялық реттеу және бақылау комитетінің Атырау облысы бойынша Экология департаменті Солтүстік Каспий бойынша Өнімді бөлу туралы келісім бойынша оператор болып табылатын Норт Каспиан Оперейтинг Компани Н.В. жерүсті объектілеріне (бұдан әрі - Оператор) тексеру жүргізді. Тексеру нәтижелері бойынша Операторға құқық бұзушылықтарды, оның ішінде 1.020 мың тонна көлемінде күкіртті шектен тыс орналастыруға қатысты бұзушылықтарды жою туралы нұсқама берілді. Оператор тексеру нәтижелерімен келіспеді және аталған ұйғарымға дау айту туралы әкімшілік талап арыз берді. 2023 жылғы 14 маусымда Астана қаласының мамандандырылған ауданаралық әкімшілік соты күкіртті орналастыруға қатысты Оператордың пайдасына шешім шығарды. 2024 жылғы 27 ақпанда Астана қаласы сотының әкімшілік істер жөніндегі сот алқасы бұл шешімнің күшін жойды. Дау ҚР Жоғарғы сотының қарауында. Оператор әкімшілік жауапкершілікке тартылған жағдайда айыппұлдардың мөлшері ҚР Әкімшілік Кодексіне сәйкес айқындалатын болады. 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ бұл тексеруге қатысты резервтерді мойындамады.

Өтелетін шығындарды тексеру

Топтың еншілес ұйымы, ҚМГ Қашаган В.V. 1997 жылғы 18 қарашадағы Солтүстік Каспий бойынша Өнімді бөлу туралы келісімге (бұдан әрі – ӨБК) 16,88% мөлшерінде қатысу үлесі бар.

Топтың еншілес ұйымы, «ҚМГ Қарашығанақ» ЖШС-ның өзгерістермен және толықтырулармен бірге 1997 жылғы 27 қаңтардағы Қарашығанақ мұнай-газ конденсаты кен орнының мердігерлік учаскесінің өнімін бөлу туралы соңғы келісімде (бұдан әрі - ӨБСК) 10% мөлшерінде қатысу үлесі бар.

ӨБК және ӨБСК негізгі қағидаттарына сәйкес ҚР аталған келісімдерге қатысушыларға (бұдан әрі – Мердігерлер) жер қойнауын пайдалану аумағында қызметті жүргізуге айрықша құқық берді, бірақ бұл аумаққа құқықты меншікке де, жалға да бермеді. Осының салдарынан, шығарылған және қайта өңделген өнімнің (яғни дайын өнімнің) барлық көлемдері ҚР-дың меншігі болып табылады.

Жер қойнауын пайдалану жөніндегі жұмыстар белгілі бір шығыстарды өтеу негізінде жүзеге асырылады. Бұл ретте, ҚР Мердігерлерге төлемдерді ақшалай емес түрде, дайын өнімнің бір бөлігі түрінде жасайды, осылайша Мердігерлерге өз шығындарын өтеуге (бұдан әрі - Өтелетін шығындар) және пайда табуға мүмкіндік береді.

ӨБК және ӨБСК шығыстарды өтеу тәртібін көздейді және Өтелетін шығындар болып табылмайтын шығыстардың тізбесін айқындайды.

«PSA» ЖШС ӨБК және ӨБСК шеңберінде ҚР атынан және тапсырмасы бойынша әрекет етуге уәкілетті ұйым бола отырып (бұдан әрі – Өкілетті орган) Өтелетін шығындарға ревизия жүргізеді.

ҚР мен Мердігерлік Компаниялардың ӨБК және ӨБСК сәйкес (Қашаған мен «ҚМГ Қарашығанақ» ЖШС-нен басқа) ӨБК және ӨБСК-нің белгілі бір ережелерін қолдануға қатысты бірқатар даулар бар, олар ӨБК және ӨБСК сәйкес төреліктің қарауына берілді.

Қазақстанның ішкі нарығына арналған жеткізілімдер бойынша міндеттемелер

Үкімет ҚР-да шикі мұнайды өндірумен және мұнай өнімдерін сатумен айналысатын компаниялардан жыл сайынғы негізде ішкі нарықтың энергетикалық қажеттілікті қанағаттандыру үшін, негізінен, ішкі нарықта мұнай өнімдерін жеткізу теңгерімін қолдау үшін, көктемгі және күзгі егіс науқаны барысында ауыл шаруашылығы өнімдерін өндірушілерді қолдау үшін өнімнің бір бөлігін жеткізуді талап етеді.

Ішкі нарықтағы мұнайдың бағасы экспорттық бағалардан, тіпті тәуелсіз тараптар арасындағы мәмілелерде белгіленетін ішкі нарықтағы қарапайым бағадан да айтарлықтай төмен. Егер Үкімет қазіргі уақытта Топ жеткізетін көлемнен асатын шикі мұнайдың қосымша көлемін жеткізуге міндеттеген жағдайда, мұндай жеткізілімдер нарықтық бағалар бойынша жеткізілімдерден басым болады және шикі мұнайды сатудан түсетін түсімнен әлде қайда аз түсімді (бірақ өзіндік құнынан төмен емес) өндіретін болады, бұл өз кезегінде Топ қызметіне, перспективасына, қаржылық жағдайына және қызмет нәтижелеріне елеулі және теріс әсерін тигізуі мүмкін.

2024 жылы Топ өз міндеттемелеріне сәйкес жалпы көлемі 2.880 мың тонна бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларды жеткізудегі Топтың үлесін қоса алғанда, 8.146 мың тонна шикі мұнайды ішкі нарыққа шығарды (2023 жыл: 7.541 мың тонна, оның ішінде 2.560 мың тонна көлемінде Топтың бірлескен кәсіпорындардың міндеттемелеріндегі үлесі).

Шикі мұнайды жеткізу міндеттемелері

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ҚМГ Қашаган Б.В. мұнайды жеткізу шарттары бойынша міндеттемелері 2,4 миллион тонна болды (2023 жылғы 31 желтоқсан: 3,0 миллион тонна). Ақшалай балама сату кезіндегі нарықтық баға негізінде анықталады.

Жер қойнауын пайдалануға лицензиялар мен келісімшарттар бойынша міндеттемелер

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияның міндеттемелеріндегі үлесін қоса алғанда, Топтың лицензиялардың, өнімді бөлу туралы келісімдер мен Үкіметпен жасалған жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттардың талаптарына сәйкес ең аз жұмыс бағдарламаларын орындауға қатысты келесі міндеттемелері (ҚҚС сомасын ескерместен) болды (миллион теңгемен):

Жыл	Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларды қоса алғанда, күрделі шығындар	Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың күрделі шығындары	Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларды қоса алғанда, операциялық шығыстар	Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдастырылған компаниялардың операциялық шығыстары
2025 жыл	658.796	53.647	285.389	105.769
2026 жыл	471.132	39.509	278.568	59.007
2027 жыл	392.982	24.278	254.452	58.551
2028 жыл	462.766	25.022	263.201	61.345
2029-2059 жылдар	4.658.557	44.088	2.860.394	350.784
Жиыны	6.644.233	186.544	3.942.004	635.456

Бірлескен кәсіпорын алдында газды тасымалдау қызметтерін шартсыз сатып алу міндеттемелері

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың «Азиялық газ құбыры» ЖШС және «Бейнеу-Шымкент газ құбыры» ЖШС алдында газ тасымалдау қызметтерін сатып алу бойынша тиісінше ҚҚС-сыз 177.033 миллион теңге және 209.368 миллион теңге мөлшерінде шартсыз міндеттемесі бар (2023 жылғы 31 желтоқсан: 313.200 миллион теңге және 203.148 миллион теңге, ҚҚС-сыз).

Инвестициялық сипаттағы міндеттемелер

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың 50.339 миллион теңге мөлшеріндегі шарттық міндеттемелерін қоса алғанда, ҚҚС есебінсіз (2023 жылғы 31 желтоқсан: 16.508 миллион теңге, ҚҚС есебінсіз) 4.386.222 миллион теңге жалпы сомаға негізгі құралдарды сатып алу және салу бойынша шарттық міндеттемелері болды (2023 жылғы 31 желтоқсан: 1.960.099 миллион теңге, ҚҚС-сыз). 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша негізгі құралдар мен құрылыс қызметтерін сатып алу бойынша сатуға арналған GPCI шарттық міндеттемелері ҚҚС-сыз 178.244 миллион теңгені құрайды.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың ҚР Энергетика министрлігі мен ТМРК бекіткен және өндірістік объектілерді кеңейтуге бағытталған инвестициялық бағдарламалардың шеңберінде 1.322.168 миллион теңге (2023 жылғы 31 желтоқсан: 1.139.355 миллион теңге) жалпы сомада міндеттемелері болды.

«Жайлы мектеп» - пилоттық ұлттық жобаны іске асыру жөніндегі агенттік келісімдер бойынша міндеттемелер

«Жайлы мектеп» пилоттық ұлттық жобасын іске асыру мақсатында Топ орта білім беру ұйымдарының объектілерін салу бойынша жұмыстар мен қызметтер кешенін жүзеге асыруға шарт және жергілікті атқарушы органдармен жобаны басқару жөніндегі қызметтерді жүзеге асыруға шарт жасасты.

Жасалған шарттар шеңберінде 359 объектінің құрылысы бойынша жұмыстарды сатып алу жоспарланған. 2023 және 2024 жылдар ішінде Жайлы мектеп пилоттық ұлттық жобаны іске асыру шеңберінде 208 орта білім беру объектілерін салу жұмыстарын сатып алу бойынша конкурстық рәсімдер өткізілді.

2024 жылғы 31 желтоқсанда Топтың жергілікті атқарушы органдар алдында 10.876 миллион теңге сомаға (2023 жыл: 17.640 миллион теңге) жобаны басқару жөніндегі қызметтерді жүзеге асыру, сондай-ақ 2.053.004 миллион теңге сомаға (2023 жыл: 2.307.427 миллион теңге) агенттік келісімдер ретінде танылған құрылыс жөніндегі жұмыстар мен қызметтер кешенін жүзеге асыру жөніндегі шарттық міндеттемелері болды.

Қаржылық емес кепілдіктер

2024 және 2023 жылдардың 31 желтоқсанына Топтың үшінші тараптардың пайдасына шығарылған міндеттемелерді орындаудың ашық кепілдіктері болды, солар бойынша Топ табиғи газды сатып алу-сату, тасымалдау шарттары және басқа да шарттар бойынша оның бірлескен кәсіпорындары мен қауымдасқан тараптардың тарапынан міндеттемелер орындалмаған жағдайда кепілдік беруші ретінде болады.

2024 және 2023 жылдардың 31 желтоқсанына Топ басшылығы тараптардың шарттық міндеттемелерді орындамау жағдайлары болмады және тиісінше, қаржылық емес шартты міндеттемелер бойынша міндеттемелер мойындалмады деп есептейді.

38. СЕГМЕНТТІК ЕСЕПТІЛІК

Басқарушылық мақсаттар үшін Топтың қызметі өндірілетін өнімнің түріне және көрсетілетін қызметтің түріне сәйкес 8 (сегіз) операциялық сегментке бөлінеді (1-ескертпе).

Есептік сегменттердің кейбіреулері Топтың ұйымдық құрылымына сәйкес неғұрлым шағын операциялық сегменттерді біріктіру арқылы қалыптастырылды. Әрбір есептік сегмент ХҚЕС-ке сәйкес бухгалтерлік есепті жүзеге асырады. ХҚЕС-ке сәйкес дайындалған әрбір сегмент қызметінің қаржылық нәтижелері сегментке ресурстарды бөлу және оның қызмет нәтижелерін бағалау туралы шешімдерді қабылдау мақсаты үшін Басқарма төрағасына және шешімдер қабылдауға жауапты адамға беріледі.

Элиминациялау Топ ішіндегі айналымдарды алып тастауды білдіреді. Сегментаралық операциялар сегменттер арасында келісілген талаптарда жасалды, әрі олар, байланысты және үшінші тараптарға қолжетімді болатын белгілі бір реттелетін қызметтерді қоспағанда, нарықтық мөлшерлемелер бойынша міндетті түрде сәйкес келе бермейді.

Төменде 2024 жыл ішіндегі Топтың операциялық сегменттерінің пайдасы мен шығыны, активтері мен міндеттемелері туралы ақпарат берілген:

Миллион теңгемен	Мұнай-газ	Тау-кен-өндіруші	Тасымалдау	Коммуника- циялар	Энергетика	Өнеркәсіптік	Корпоративтік орталық	Басқалары	Элими- нациялау	Барлығы
Сыртқы сатып алушыларға сатудан түсім	9.476.375	3.076.567	2.172.456	788.383	823.822	26.292	44.818	24.353	–	16.433.066
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім	9.469.275	3.076.102	2.103.337	788.383	807.302	26.292	–	16.209	–	16.286.900
Жалға беруден түскен кіріс	7.100	465	69.119	–	16.520	–	–	4.305	–	97.509
Пайыздық кіріс	–	–	–	–	–	–	44.818	3.839	–	48.657
Басқа сегменттерге сатудан түсім	133.286	52	27.053	4.888	149.099	13.015	1.012.682	19.813	(1.359.888)	–
Түсім жиыны	9.609.661	3.076.619	2.199.509	793.271	972.921	39.307	1.057.500	44.166	(1.359.888)	16.433.066
Географиялық нарық										
Қазақстан	2.108.976	1.596.687	1.995.580	772.533	922.917	39.307	1.012.682	36.022	(1.359.888)	7.124.816
Біріккен Араб Әмірліктері	1.850.401	31.944	999	41	–	–	–	–	–	1.883.385
Швейцария	1.852.927	850	50	–	–	–	–	–	–	1.853.827
Қытай	663.749	663.721	28.419	2.507	–	–	–	–	–	1.358.396
Румыния	1.198.204	52.335	–	–	–	–	–	–	–	1.250.539
Басқа да елдер	1.928.304	730.617	105.342	18.190	33.484	–	–	–	–	2.815.937
Өткізілген өнім мен көрсетілген қызметтің өзіндік құны	(7.660.471)	(2.185.198)	(1.691.343)	(566.438)	(609.436)	(25.766)	(95.112)	(28.023)	367.148	(12.494.639)
Жалпы пайда	1.949.190	891.421	551.334	241.142	363.485	13.541	962.388	16.143	(992.740)	3.995.904
Жалпы және әкімшілік шығыстар	(312.881)	(53.118)	(137.691)	(56.974)	(38.071)	(3.508)	(24.907)	(6.667)	66.414	(567.403)
Тасымалдау және өткізу шығыстары	(846.094)	(26.303)	(3.316)	(22.533)	(11.950)	(3.488)	-	(31)	12.580	(901.135)
Қаржылық кіріс	350.822	38.107	56.768	50.165	22.421	5.506	119.466	60.647	(98.321)	605.581
Қаржылық шығындар	(396.380)	(20.227)	(181.290)	(57.590)	(55.974)	(2.253)	(15.028)	(14.481)	168.805	(574.418)
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың пайдасындағы/(шығынындағы) үлес	902.374	223.676	10.772	(253)	(116)	354	12.037	2	–	1.148.846
Бағамдық айырмадан түсетін кіріс/(шығын), нетто	162.272	69.175	(69.725)	3.306	2.563	6.148	83.132	15.123	(31.801)	240.193
Тозу, тауысылу және амортизация	(717.580)	(122.717)	(183.645)	(117.581)	(79.727)	(7.116)	(648)	(2.677)	(1.225)	(1.232.916)
Негізгі құралдардың, барлау және бағалау бойынша активтердің, материалдық емес активтердің (құнсыздануы)/қалпына келтірілуі	(90.055)	(1.942)	(17.196)	(8.574)	(18.601)	9.866	–	–	–	(126.502)
Басқа активтерді қалпына келтіру/(құнсыздану), нетто	7.058	(7.093)	(6.635)	(800)	(257)	(640)	(59.484)	–	56.357	(11.494)
Табыс салығы бойынша шығыстар	(366.056)	(238.220)	(50.955)	(79.488)	(63.778)	(1.040)	(107.367)	(13.077)	(5.581)	(925.562)
Жалғасып отырған қызметтен болған бір жылғы тазза пайда/(шығын)	1.406.779	1.202.317	159.789	77.929	202.066	23.295	1.084.009	56.794	(899.963)	3.313.015
Тоқтатылған қызметтен жыл үшін болған таза шығын	(10.373)	–	–	–	–	–	–	–	–	(10.373)
Таза пайда/(шығын) жиыны	1.396.406	1.202.317	159.789	77.929	202.066	23.295	1.084.009	56.794	(899.963)	3.302.642
Сегменттер жөнінде басқа да ақпарат										
Сегмент активтерінің жиыны	23.520.182	4.693.395	5.974.653	2.046.474	2.594.797	254.999	10.032.994	1.225.759	(9.243.597)	41.099.656
Сегмент міндеттемелерінің жиыны	8.503.805	963.554	3.998.807	1.152.250	1.278.132	27.390	2.014.934	866.576	(3.299.276)	15.506.172
Сауда дебиторлық берешек, қарыздар мен басқа да қаржы активтері бойынша күтілетін кредиттік шығындар, нетто	(13.673)	14.094	1.593	(3.977)	1.560	(48)	(4.203)	(992)	(4.234)	(9.880)
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларға инвестициялар	6.469.119	815.847	50.074	381	82.709	9.036	278.607	60	–	7.705.833
Күрделі шығындар	1.182.412	168.986	1.173.169	180.807	276.988	3.580	219	9.594	(161)	2.995.594

Төменде 2023 жыл ішіндегі Топтың операциялық сегменттерінің пайдасы мен шығыны, активтері мен міндеттемелері туралы ақпарат берілген:

Миллион теңгемен	Мұнай-газ	Тау-кен-өндіруші	Тасымалдау	Коммуника- циялар	Энергетика	Өнеркәсіптік	Корпоративтік орталық	Басқалары	Элими- нациялау	Барлығы
Сыртқы сатып алушыларға сатудан түсім	9.301.623	2.250.519	2.425.440	719.496	657.259	16.975	41.679	21.014	–	15.434.005
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім	9.291.454	2.250.325	2.374.644	719.496	635.416	16.975	–	8.733	–	15.297.043
Жалға беруден түскен кіріс	10.169	194	50.796	–	21.843	–	–	5.281	–	88.283
Пайыздық кіріс	–	–	–	–	–	–	41.679	7.000	–	48.679
Басқа сегменттерге сатудан түсім	162.048	87	21.274	5.367	80.266	13.000	639.490	19.386	(940.918)	–
Түсім жиыны	9.463.671	2.250.606	2.446.714	724.863	737.525	29.975	681.169	40.400	(940.918)	15.434.005
Географиялық нарық										
Қазақстан	1.866.922	966.159	2.005.457	703.619	683.041	29.776	639.490	28.119	(940.918)	5.981.665
Біріккен Араб Әмірліктері	223.586	–	12	28	–	–	–	–	–	223.626
Швейцария	1.677.576	16	–	–	–	–	–	–	–	1.677.592
Қытай	621.279	522.521	23.313	1.982	–	–	–	–	–	1.169.095
Румыния	1.334.646	26	–	–	–	–	–	–	–	1.334.672
Басқа да елдер	3.729.493	761.690	367.136	19.234	32.641	199	–	–	–	4.910.393
Өткізілген өнім мен көрсетілген қызметтің өзіндік құны	(7.504.316)	(1.483.131)	(1.935.164)	(522.214)	(511.682)	(26.238)	(88.091)	(23.274)	322.321	(11.771.789)
Жалпы пайда	1.959.355	767.475	551.867	223.374	225.843	3.737	593.078	17.126	(618.597)	3.723.258
Жалпы және әкімшілік шығыстар	(234.493)	(58.061)	(135.945)	(50.729)	(27.949)	(3.378)	(20.118)	(6.117)	10.409	(526.381)
Тасымалдау және өткізу шығыстары	(804.777)	(28.927)	(13.201)	(23.226)	(13.428)	(1.281)	–	(36)	14.378	(870.498)
Қаржылық кіріс	184.921	47.655	39.237	42.411	18.050	3.188	139.213	46.844	(35.155)	486.364
Қаржылық шығындар	(439.422)	(10.820)	(236.040)	(42.673)	(51.118)	(5.659)	(19.893)	(24.111)	119.789	(709.947)
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың пайдасындағы/(шығынындағы) үлес	868.403	47.664	8.145	–	12.075	(14)	8.819	(13)	–	945.079
Бағамдық айырмадан болған кіріс/(шығын), нетто	61.441	(19.678)	(20.451)	(4.109)	399	(38)	(5.222)	4.531	3.555	20.428
Тозу, тауысылу және амортизация	(665.938)	(95.830)	(232.802)	(140.928)	(87.335)	(6.343)	(691)	(3.354)	13.219	(1.220.002)
Негізгі құралдардың, барлау және бағалау бойынша активтердің, материалдық емес активтердің (құнсыздануы)/қалпына келтірілуі	(230.491)	134	(11.670)	(993)	(14.241)	(4.906)	–	–	–	(262.167)
Басқа активтердің (құнсыздануы)/қалпына келтірілуі, нетто	(47.686)	(1.259)	3.432	130	(10.536)	(3.931)	(4.241)	451	–	(63.640)
Табыс салығы бойынша шығыстар	(254.806)	(148.904)	(32.911)	(29.835)	(43.546)	(791)	(214.698)	(5.445)	(117)	(731.053)
Таза пайда/(шығын) жиыны	1.246.699	533.727	166.216	105.990	94.057	(23.626)	476.925	25.719	(495.407)	2.130.300
Сегменттер жөнінде басқа да ақпарат										
Сегмент активтерінің жиыны	20.502.408	3.321.395	4.987.879	1.811.102	2.158.606	199.417	11.096.378	838.239	(7.990.690)	36.924.734
Сегмент міндеттемелерінің жиыны	7.591.245	701.773	3.222.807	967.452	966.377	67.377	3.193.305	674.649	(2.199.783)	15.185.202
Сауда дебиторлық берешек, қарыздар мен басқа да қаржы активтері бойынша күтілетін кредиттік шығындар, нетто	(15.586)	(15.620)	2.627	(10.620)	(180)	(881)	454	(6.260)	7.252	(38.814)
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларға инвестициялар	6.081.988	641.794	40.568	–	82.883	8.682	44.092	–	–	6.900.007
Күрделі шығындар	1.205.486	88.351	799.097	414.466	209.027	1.943	1.435	1.669	(858)	2.720.616

39. ЕСЕПТІ КҮННЕН КЕЙІНГІ ОҚИҒАЛАР

Акцияларды шығару

2025 жылғы 9 қаңтарда Қор 8.117 миллион теңге сомаға номиналды құны 8.116.947 теңге болатын 1.000 акция шығарды, оны Акционер «Phystech II» АҚ жай акцияларының 100%-ын беру арқылы төледі.

2025 жылғы 14 ақпанда Қор 491 миллион теңге жалпы сомаға номиналды құны 491.267.000 теңге болатын 1 акция шығарды, оны Акционер «Акмолит»-ға ЖШС қатысу үлесінің 100%-ын, «Топаз-НС»-ға ЖШС қатысу үлесінің 100%-ын және «Мархит» ЖШС-ға қатысу үлесінің 100%-ын беру жолымен төледі. Алдағы уақытта Қор осы қатысу үлестерін ТКС ҰТК еншілес компаниясының жарғылық капиталына салым ретінде берді.

2025 жылғы 25 ақпанда Қор 243.931 миллион теңге жалпы сомаға номиналды құны 243.931.446 теңге болатын 1.000 акцияны бұрын алынған газбен жабдықтау объектілерінің есебіне шығарды. Алдағы уақытта, Қор осы газбен жабдықтау объектілерін QazaqGaz еншілес компаниясының жарғылық капиталына салым ретінде берді.

Алынған дивидендтер

2025 жылдың наурыз және сәуір айларында Топ Теңізшевройл ЖШС, «Азиялық газ құбыры» ЖШС және «Бейнеу-Шымкент Газ құбыры» ЖШС Бірлескен кәсіпорындарынан, сондай-ақ «Транстелеком» АҚ қауымдасқан компаниясынан 255 миллион АҚШ доллары (баламасы 128.222 миллион теңге), 80 миллиард теңге, 16 миллиард теңге және тиісінше 1.500 миллион теңге мөлшерінде дивидендтер алды.

Каспий құбыр консорциумы объектісіндегі оқиға

2025 жылғы 17 ақпанда Кропоткинская мұнай айдау станциясының халықаралық Каспий құбыр консорциумының азаматтық өнеркәсіптік объектісіне ұшақ үлгісіндегі ұшқышсыз ұшу аппараттары шабуыл жасады. Шабуыл нәтижесінде нысан зақымданды және пайдаланудан шығарылды. Қазіргі кезде Қазақстан Республикасынан мұнай айдау шектеусіз жүргізіледі.

Еншілес ұйымды сату

Топ 2025 жылғы 6 қаңтарда PIN Communication LLC пайдасына МТС жарғылық капиталындағы 100% қатысу үлесін шартты сыйақыны қоса алғанда, 1.100 миллион АҚШ доллары көлеміндегі тиісті құжатқа қол қою арқылы іске асыру жөніндегі мәмілені аяқтады және еншілес ұйымға бақылаудан айырылып қалды. 2025 жылғы 14 қаңтарда Топ осы іске асыру шарты бойынша 700 миллион доллар көлемінде алғашқы транш алды.

Сауда баждарын өзгерту

2025 жылдың сәуір айының басында АҚШ Президентінің Әкімшілігі Америка Құрама Штаттарына тауарларды импорттау үшін ауқымды сауда баждарын енгізгенін жариялады. Ең жоғары қосымша баждары бар елдер мен аумақтардың тізіміне Қытай, Вьетнам, Үндістан, Жапония және басқалар кірді. Топ бұл оқиғаны есепті кезеңнен кейінгі түзетпейтін оқиға ретінде қарастырады, әрі оның сандық әсерін ағымдағы сәтке жеткілікті болатындай сенімділікпен бағалау мүмкін емес. Қор оқиғалардың барысын бақылауды жалғастырады және егер бар болса, баждардың Топтың қаржылық жағдайына өзгеруі мүмкін әсерін бағалайды.

2-қосымша.

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2020 жылғы 29 желтоқсандағы №908 қаулысын орындау шеңберінде «Самұрық-Қазына» АҚ және оның еншілес ұйымдарының активтерін сатуға шығару барысы туралы есеп

ҚР Үкіметінің №908 қаулысына 2 және 5-қосымшаларға Қордың 30 активін бәсекелестік ортаға берілуге жатады.

Қазіргі уақытта 14 актив бойынша іс-шаралар аяқталды, оның ішінде 2024 жылғы есепте 6 актив бойынша:

«Эйр Астана» АҚ (бұдан әрі - ЭА)

- 2024 жылғы ақпанда ЭА IPO өтті. 1 жаңандық депозитарлық қолхат (бұдан әрі - ЖДҚ, 1 ЖДҚ = 4 акция) үшін баға 9,5 долларды, ал 1 жай акция үшін 1 073,83 теңгені құрады. Жалпы орналастыру көлемі шамамен \$370 млн болды. Мәміледен кейін бірден компаниядағы Қордың үлесі компанияның жалпы орналастырылған акцияларының 51%-дан 41%-ға дейін, ал BAE Systems PLC 49%-дан 15,3%-ға дейін төмендеді. Алайда, "Greenshoe" механизмін пайдалану кезеңі аяқталғаннан кейін BAE Systems PLC үлесін 16,95%-ға дейін арттырды. Осылайша, еркін айналымдағы акциялар көлемі қазіргі уақытта 42,05% құрайды.

«Qazaq Air» АҚ

- 2024 жылғы 24 желтоқсанда Қор, «Central Asia Aviation Holdings» ЖК және «Kazasia Holdings Limited» ЖК арасында 49% және 2% акцияларды сатып алу-сату шартына қол қойылды. Мәміле сомасы 49% және 2% акциялар үшін 980 млн теңге және 40 млн теңгені құрады. Бұдан басқа, Қор «Central Asia Aviation Holdings» ЖК Қорынан опциондық акцияларын (49%) сатып алу үшін белгілі бір критерийлерге сәйкес келетін заңды тұлғаны тағайындау құқығын беретін колл опционының келісіміне қол қойылды. Бұл ретте, сатып алу-сату шартына қол қойылған сәттен бастап 18 ай ішінде опциондық акциялар сатып алу-сату шартының бағасы бойынша (980 млн теңге), ал келесі 42 айда тәуелсіз консультант дайындайтын бағалау туралы өзекті есеп негізінде тараптар айқындайтын баға бойынша сатылатын болады.
- 2024 жылғы 27 желтоқсанда ҚР Үкіметі «Qazaq Air» акционерлік қоғамының акцияларын бәсекелестік ортаға берудің кейбір мәселелері туралы» Qazaq Air акцияларын Қордың қол қойылған транзакциялық құжаттар шарттарында 100%-ға дейін сатуы (иеліктен шығаруы) туралы қаулы қабылдады.